

VIIDEN TÄHDEN KESKUSTA 2018-2030

TAMPEREEN KESKUSTAN KEHITTÄMISOHJELMA 2018-2030

TAMPEREEN KAUPUNGINHALLITUS 14.5.2018
TAMPEREEN KAUPUNKI, KEHITYSOHJELMAT / VIIDEN TÄHDEN KESKUSTA

KANSIKUVA: Tampereen kaupunkimaisema vuonna 2030. Rannat kunnostettu asumisen ja virkistyskäyttöön. Kaupunki kasvanut ratojen ja väylien päälle. Kaupunginosia täydennysrakennettu. Viiden tähden keskustan visio 2018–2030. Keltaisella uusia rakennettavia kohtia. Yksityiskohdat voivat muuttua jatkosuunnittelussa. *Kuva Kaupunkimallin suunnitelmavisio Tampereen kaupunki, visualisointi Arkkitehdit MY, 2018.*

Viiden tähden keskusta
Tampereen keskustan kehittämissuunnitelma 2018–2030
Tampereen kaupunginhallitus 14.5.2018
Tampereen kaupunki, Kehityssuunnitelmat / Viiden tähden keskusta

2018 - 2030

**VIIDEN TÄHDEN
KESKUSTA**

TAMPEREEN KESKUSTAN
KEHITTÄMISOHJELMA 2018–2030

TAMPEREEN KAUPUNGINHALLITUS 14.5.2018
TAMPEREEN KAUPUNKI, KEHITYSOHJELMAT / VIIDEN TÄHDEN KESKUSTA

TAMPERE

Tammerkosken pakkanen. Valokuva Tampereen kaupunki, Viiden tähden keskusta / Tarja Kaasalainen, 2018.

VIIDEN TÄHDEN KESKUSTA

Tampereen keskustan kehittämisohjelma 2018–2030

Tampereen kaupunginhallitus 14.5.2018

TIIVISTELMÄ

Tampereen strategian 2030 visio on, että tulevaisuus on kaupunkien ja Tampere Sinulle paras. Viiden tähden keskustan kehittämisohjelma 2018–2030 edistää kaupunkistrategian toteutumista kaupungin ytimessä. Tampereen keskusta uudistuu merkittävästi vuoteen 2030 mennessä. Kaupunkirakenne eheytyy ja tiivistyy. Keskustassa on valmius rakentaa asuntoja noin 15 000 asukkaalle. Uusia työpaikkoja voi syntyä noin 15 000. Elinvoima ja kilpailukyky kasvavat.

Lauri Lylyn pormestariohjelman 2017–2021 mukaan Tampere on inhimillinen ja veto-voimainen. Niin on myös keskusta vuonna 2030. Digitaaliset palvelut ja älykkäät teknologiat auttavat arjen sujumista. Ihmiset voivat matkustaa kaupungin ytimeen mukavasti ja sujuvasti. Yritykset menestyvät ja palvelu pelaa. Moderni arkkitehtuuri täydentää rakennusperintöä. Rannat ja järvet ovat tulleet osaksi keskustaa. Katukuva on kaupunkimainen, kiinnostava, elävä sekä täynnä tamperelaisia vivahteita ja tapahtumia. Elämäntapa on kaupunkimainen ja yhteisöllinen. Ihmiset viihtyvät, voivat hyvin ja kokevat olonsa turvalliseksi.

Tampereen keskustan kehittämisohjelma 2018–2030 on kaupungin yhteinen näkemys keskustan kaupunki- ja toimintaympäristön tulevaisuudesta. Se toteuttaa kaupunkistrategiaa sekä siihen perustuvia muita suunnitelmia ja ohjelmia. Ohjelma käsittelee kaupunkirakennetta, kaupunkikuvaa, kaupunkielämää ja kaupunkikulttuuria sekä kertoo vision, tahtotilan ja tavoitteet. Lisäksi se osoittaa suunnat, toimet ja aikataulut näiden toteuttamiseksi. Vision 2030 mukaan Tampereen keskusta on tulevaisuudessa:

- > Hyvää yhteistä kaupunkia
- > Elinkeinoelämän veturi
- > Saavutettava ja sujuva
- > Tapahtumia, elämyksiä ja palveluja
- > Tamperelainen ja kansainvälinen.

Aikaisemmat Viiden tähden keskustan kehittämisohjelmat ovat vuosilta 2011, 2013, 2015 ja 2017. Vuoden 2018 päivityksessä on mukana uudistunut strategiaperusta sekä sisällössä pienehköjä muutoksia ja päivityksiä. Merkittävä tietopohjan parannus on tilasto- ja paikkatietopohjaisen seuranta- ja ennakointijärjestelmän käyttöönotto.

Viiden tähden keskustan kehittämisohjelmien jälkeen ja/tai seurauksena on toteutunut tai toteutumassa merkittäviä, keskustan elinvoimaa ja koko kaupungin kilpailukykyä

vahvistavia hankkeita ja hankekokonaisuuksia. Näitä ovat esimerkiksi Ratina, Hämpin parkki, Rantatunneli, Ratapihankatu, Ranta-Tampella sekä Tammerkosken uudet sillat ja rantarakenteet.

Viiden tähden keskustan kehittämisohjelman 2018–2030 mukaisesti Tampereen kaupunki parantaa keskustansa saavutettavuutta, elinvoimaa ja kilpailukykyä edelleen. Tulevien vuosien strategisesti merkittäviä kehittämiskokonaisuuksia ovat:

- > Tampereen Asemakeskus ja raitiotie joukkoliikennekaupungin ytimeksi
- > Raitiotien jatko etelään Ratinan ja Hatanpään kautta kohti Pirkkalaa
- > Näsikallion liittymä ja Amuritunneli
- > Hämpin parkin laajennus ja Kunkun parkki
- > Keskustakehän ja Ratapihankadun valmistuminen kokonaan
- > Asemanseudun työpaikka-alueille uusia ja isoja yrityksiä
- > Asema-aukio, Hämeenkatu ja Keskustori ykköspaikoiksi
- > Läntiseen keskustaan uusia asukkaita ja vetäviä toimintoja
- > Tammerkosken ja järvenrantojen reitit ja oleskelupaikat valmiiksi
- > Isojen tapahtumapaikkojen verkosto maamme paras
- > Matkailun ja tapahtumien palvelut ja opasteet kuntoon
- > Kävelyn ja pyöräilyn pääreitit palveluineen kuntoon
- > Pyhäjärven ja Näsijärven rantakaupungit valmiiksi
- > Tammela, Amuri ja muu täydentävä rakentaminen jatkuu
- > Keskusta-asumisen tarjonnan monipuolisuus ja hyvä hinta-laatusuhde.

Keskustan kaupunkirakenteen, kaupunkiympäristön, kaupunkiliikenteen, kaupunkikuvan ja kaupunkikulttuurin kehittäminen on jatkuvaa ja määrätietoista toimintaa koko kaupungin ja seudun kilpailukykyä vahvistamiseksi. Kehittämisohjelman strategisia tavoitteita ja toimenpiteitä toteuttavat Tampereen kaupungin lisäksi monet muut tahot: yritykset, asukkaat, kiinteistöjen omistajat, järjestöt, yhdistykset sekä myös matkailijat. Vuonna 2016 Elävät Kaupunkikeskustat ry palkitsi Viiden tähden keskustan Suomen parhaana kaupunkikeskustana. Tampereen strategian mukaisesti kaupungin uudistumiskykyinen keskusta voi jatkossakin olla Sinulle paras: yhdessä tekevä ja inhimillinen, koulutuksen ja osaamisen kärjessä, luova ja innovatiivinen sekä urbaani ja kestävästi kasvava.

SISÄLLYSLUETTELO

1. Johdanto

- 1.1 Tampereen keskustan kehittämissuunnitelma 2018–2030
- 1.2 Uudistuva ja kehittyvä Tampereen keskusta

2. Viiden tähden keskusta vuonna 2030

- 2.1 Visio ja tavoitteet 2030
- 2.2 Kehittämiskonsepti ja kehittämissuunnitelmat 2030

3. Toimenpidekokonaisuudet 2018–2030

- 3.1 Liikenne ja liikkuminen
- 3.2 Rakentaminen ja arkkitehtuuri
- 3.3 Uraanit ulkotilat ja kaupunkivihreä
- 3.4 Kaupunkikulttuuri, tapahtumat ja matkailu
- 3.5 Asuminen ja elämäntapa
- 3.6 Elinkeinot ja osaaminen

4. Strategiaperusta

- 4.1 Seudullisia, maakunnallisia ja valtakunnallisia lähtökohtia
- 4.2 Tampereen strategia 2030
- 4.3 Yleiskaavat
- 4.4 Kehitysohjelmat
- 4.5 Smart Tampereen näkökulma
- 4.6 Raitiotien näkökulma
- 4.7 Yhteisen kaupungin näkökulma
- 4.8 Ympäristön näkökulma
- 4.9 Turvallisuuden näkökulma

Etenemissuunnitelma

Elinvoiman ja kilpailukyyn palvelualue, Kehitysohjelmat / Viiden tähden keskusta
Liite 1. Kehittämishankkeet 2018–2023/2030

Muut liitteet

- Liite 2. Pääavoitteet 2030
- Liite 3. Elinvoimaluku 2018
- Liite 4. Seuranta 2011–2018
- Liite 5. Toteutuminen 2011–2018
- Liite 6. Osoitekartta 2018
- Liite 7. Virastokartta 2018
- Liite 8. Orthoilma 2017
- Liite 9. Kantakaupungin yleiskaava 2040
- Liite 10. Keskustan strateginen osayleiskaava 2016
- Liite 11. Lähteitä 2015 ja 2018
- Liite 12. Valmisteluvaiheet 2018
- Liite 13. Yhteystietoja 2018

1. JOHDANTO

1.1 TAMPEREEN KESKUSTAN KEHITTÄMISOHJELMA 2018–2030

Viiden tähden keskustalla on valoisa tulevaisuus kehittyvän Tampereen ja sen kaupunkiseudun ytimenä. Keskustan kaupunkiympäristöä rakennetaan ihmisiä ja heidän elämäänsä varten. Keskustassa asutaan, opiskellaan, työskennellään, käydään kauppaa ja vietetään vapaa-aikaa. Rakennuksia, katuja ja puistoja tehdään ja korjataan, jotta elämä sujuisi. Tampereen keskustan kehittämisohjelma toteuttaa Tampereen strategiaa 2030.

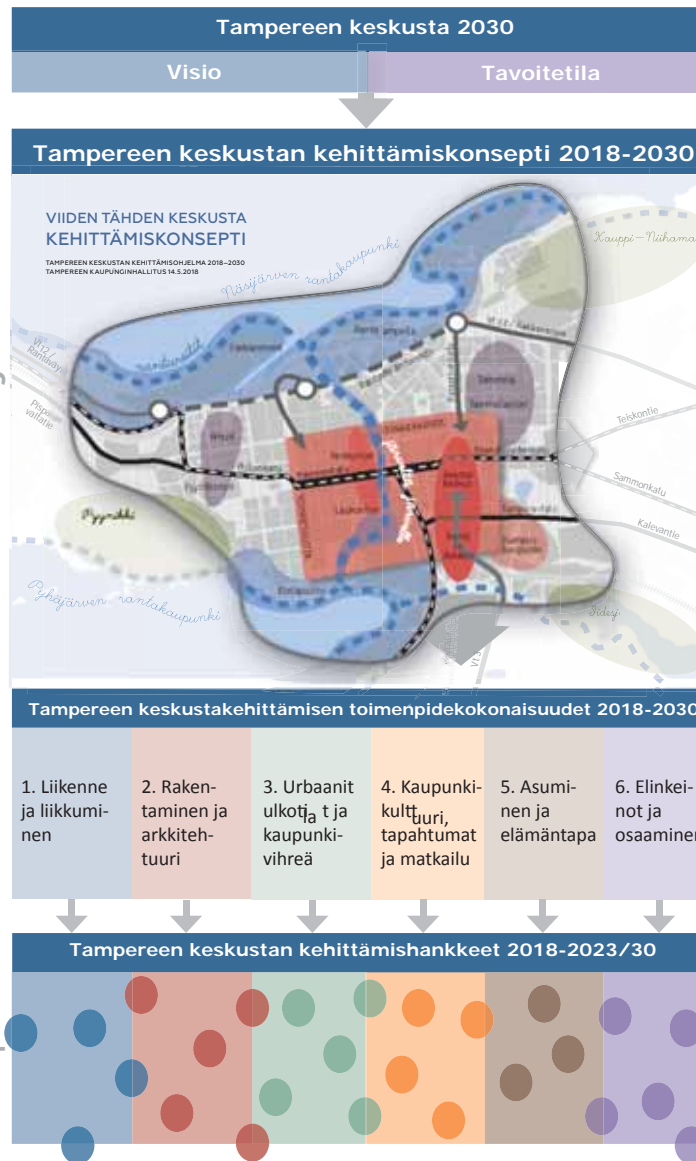
Kehittämisohjelma on kokonaisnäkemys kaupunkiympäristön kehittämistavoitteista ja kehittämistoimista tuleville vuosikymmenille. Jos kaikki suunniteltu toteutuu, on Tampereen keskustassa vuoteen 2030 mennessä valmius vastaanottaa noin 15 000 uutta asukasta ja noin 15 000 uutta työpaikkaa. Ohjelman kanssa samanaikaisesti valmisteltu ja kaupunginhallituksen vuonna 2016 hyväksymä Tampereen keskustan strateginen osayleiskaava osoittaa tähän liittyvät maankäyttö- ja liikenne-eneratkaisut. Todennäköistä on, että vuoden 2018 jälkeen Viiden tähden keskustan aluerajausta on tarpeen laajentaa etelän suuntaan.

Keskustan kehittämisohjelma koostuu seuraavista osista, joista osa on strategisia, osa operatiivisia ja osa taustoja selventäviä:

- > Visio, kehittämiskonsepti ja kehittämislinjaukset 2030 (luku 2)
- > Kuusi toimenpidekokonaisuutta 2018–2030 (luku 3)
- > Kehittämisohjelman strategiaperusta (luku 4)
- > Kehittämishankkeet 2018–2023/2030 (liite 1)
- > Seuranta ja toteutumista koskevat liitteet (liitteet 2–5)
- > Muut keskustaa, taustoja, valmistelua ja toteutumista kuvaavat liitteet.

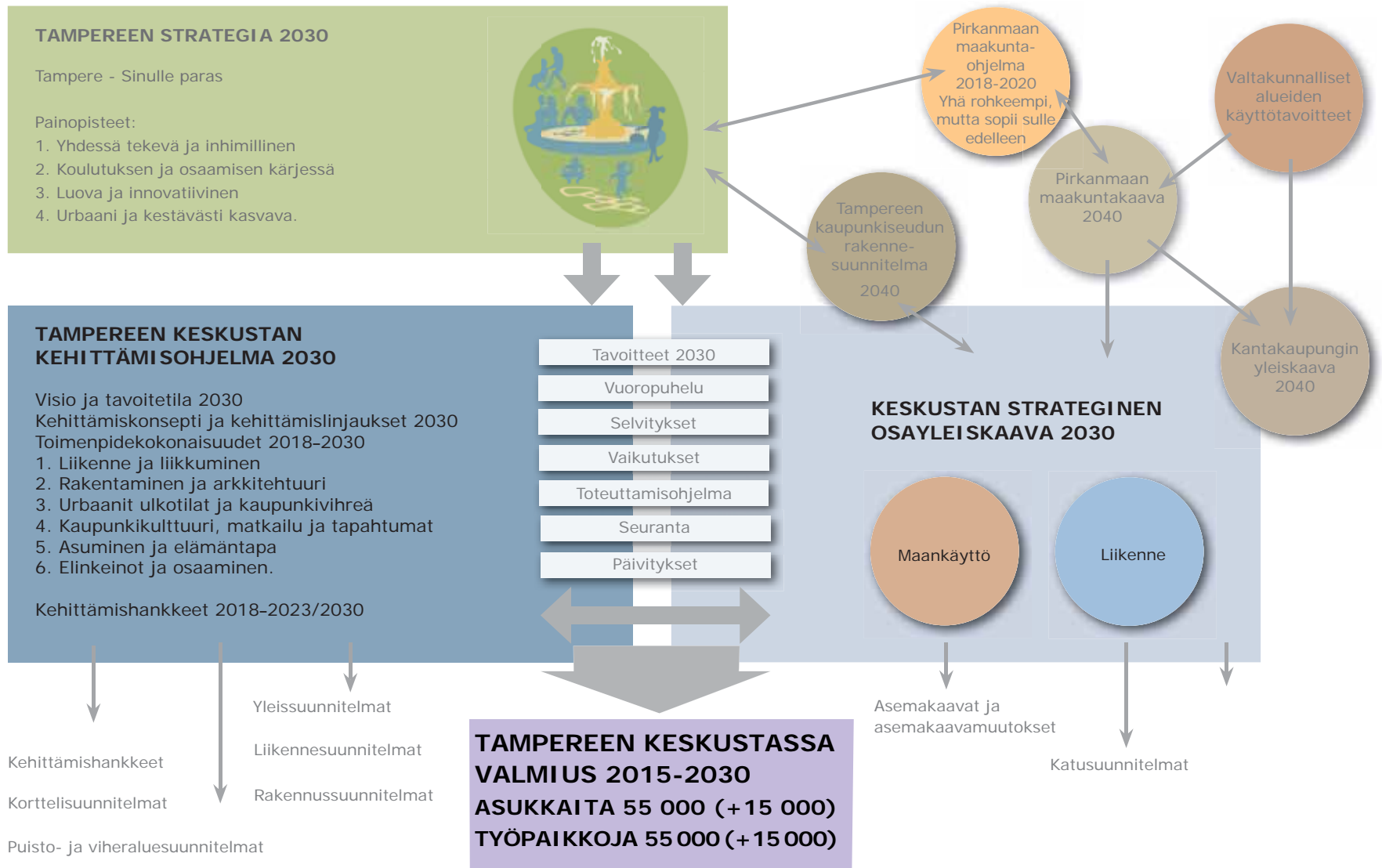
liitt

Tampereen keskustan kehittämisohjelma 2018–2030

KAAVIO: Tampereen keskustan kehittämisohjelman 2018–2030 rakenne. Tampereen kaupunki, Kehitysohjelmat / Viiden tähden keskusta 2018.

KAAVIO: Tampereen keskustan kehittämisohjelman strategiaperusta. Sitä kuvataan tarkemmin ohjelman viimeisessä luvussa.
 Tampereen kaupunki, Kehitysohjelmat / Viiden tähden keskusta 2018.

1.2 UUDISTUVA JA KEHITTYVÄ TAMPEREEN KESKUSTA

Tampereen keskustalla on maisemallinen sijainti, johon aikanaan perustuivat kaupungin synty, teollisuuden tulo ja kaupungin kasvu nykyisiin mittoihinsa. Sijainti kannaksella on sekä haaste että mahdollisuus. Järvet, koski ja näiden takia kaupungin keskustaa halkovat radat ja valtatiet rajoittavat niin rakentamista kuin liikkumistakin.

Tänä päivänä entisiä teollisuuden rantoja rakennetaan ensisijaisesti asumisen ja vapaa-ajan käyttöön. Tampereesta on kasvamassa koko maailman mittakaavassa ainutlaatuinen järvenrantakaupunki. Täydennysrakentaminen, kaupunkia halkovien liikennealueiden viereen tai päälle rakentaminen sekä korkea rakentaminen ovat ajankohtaisia. Saavutettavuus paranee entisestään ja keskustan kaupallinen asema vahvistuu.

Uuden rakentamisen lähtökohtana ovat kaupunkikuva ja rakennetun ympäristön arvot. Koska tilaa on vähän, nykyinen keskusta on syytä rakentaa tehokkaasti ja parhaalla mahdollisella tavalla toimivaksi. Tiivis joukkoliikennekaupunki säästää varojamme, tekee arjen sujuvaksi ja mahdollistaa hiilineutraalin kaupunkiympäristön. Keskustan lähellä oleva luonto ja kaupungin sisällä olevat historialliset miljööt säästyvät. Luovuus ja innovatiivisuus kohtaavat. Kaupunkimainen elämäntapa ja kaupunkikulttuuri kehittyvät.

KUVA: Ratikkapäivä 6.6.2017 Keskustorilla. Valokuva Raitiotieallianssi / Susanna Lyly.

KUVA SEURAAVALLA SIVULLA: Viiden tähden keskustan maantieteellinen sijainti on sekä haaste että mahdollisuus. Kompakti kaupunkirakenne, lyhyet etäisyydet ja liikkumisverkostojen yhdistyminen on hyvä lähtökohta kaupunkikeskustan elävyydelle ja yhteisöllisyydelle. Viiden tähden keskustan kehittämissuunnitelman aluerajauksen laajennus on etelän suuntaan todennäköinen vuoden 2018 jälkeen. Tarkistus tehdään seuraavan päivityksen yhteydessä 2019. Uusi rajausmuutos esitetään kartalla. Orthoilmakuva / copyright TerraTec, kuvan kopiointi kielletty, 2017.

0 km

0,5 km

1 km

1,5 km

2 km

2,5 km

KUVA: Huhtikuussa 2018 käyttöön otettu Kauppakeskus Ratina sekä linja-autoasema ja Ratinan stadion. Etualalla Kyttälä, Sorin aukio ja Koskikeskus. Taustalla Pyhäjärvi, Hatanpää ja Viinikanlahti. *Viistoilmakuva Tampereen kaupunki / Lentokuva Vallas, 2017.*

KUVA: Tampereen keskustan halkaiseva leveä rautatiealue. Korkean rakentamisen ja kaupunkikannen vyöhyke: Kansi ja Areena, Asemakeskus, Ratapihankadun yritysalueet. Työmaana PMK:n torni, Luminary ja Technopoliksen tontti. *Viistoilmakuva Tampereen kaupunki / Lentokuva Vallas, 2017.*

KUVA SEURAAVALLA SIVULLA: Tampereesta maailmassa ainutlaatuinen järvenrantakaupunki. Viiden tähden keskustassa saadaan virtaa Tammerkoskesta ja elinvoimaa kaupungin kasvusta. *Viistoilmakuva Tampereen kaupunki / Lentokuva Vallas, 2017.*

KUVA : Ranta-Tampellan asuntoalue rakenteilla. Ensimmäiset asukkaat muuttavat 2018. Osa Näsijärven rantakaupunkia ja Viiden tähden keskustaa. *Valokuva Tampereen kaupunki, Viiden tähden keskusta / Tarja Kaasalainen, 2018.*

KUVA: Ranta-Tampellan kanava ja sillat rakenteilla. Valokuva Tampereen kaupunki, Viiden tähden keskusta / Tarja Kaasalainen, 2018.

KUVA: Rantareitti Tampellan alueella Näsijärvelle tekeillä siltojen ali. Valokuva Tampereen kaupunki, Viiden tähden keskusta / Tarja Kaasalainen, 2018.

KUVA SEURAAVALLA SIVULLA: Tammerkosken kansallismaisema. Tampellan seinustalla paikka 2018 rakennettavalle Vapriikinraitille. Valokuva Tampereen kaupunki, Viiden tähden keskusta / Tarja Kaasalainen, 2018.

KUVA: Huhtikuussa 2018 valmistunut kauppakeskus Ratina. Osa Tampereen ja Viiden tähden keskustan ostoskeskustaa. Valokuva Tampereen kaupunki, Viiden tähden keskusta / Tarja Kaasalainen, 2018.

KUVA: Hämeensilta remontissa ja väliaikainen kävelysilta yli Tammerkosken. Viistoilmakuva Tampereen kaupunki / Lentokuva Vallas, 2018.

KUVA SEURAAVALLA SIVULLA: 2017 valmistunut Vuolteentori. Ideakilpailun aiheena oli kehräämöhistoria. Osa Tammerkosken kansallismaisemaa. Valokuva Tampereen kaupunki, Viheralueet ja hulevedet / Tiina Kosonen, 2017.

KUVA: Itsenäisyydenkadulla pian valmistuva raitiotie. Kalevan kirkon kohdalla raide erkaantuu kahteen haaraan, päätepysäkkeinä TaYS ja Hervanta. Valokuva Raitiotieallianssi / Susanna Lyly, 2017.

KUVA: Ratikkapäivä Tampereen Keskustorilla kesäkuussa 2017. Upouusi helsinkiläinen raitiovaunu vierailulla Tampereella, matkalla Taivalkosken tehtaalta kohti Helsinkiä. Valokuva Raitiotieallianssi / Ratikkapäivä 6.6.2017, Susanna Lyly.

KUVA SEURAAVALLA SIVULLA: Raitiotie rakenteilla Hämeenkadulla. Viiden tähden keskustan pääkadusta tulee ostoskatu ja joukkoliikennekatu. Valokuva Tampereen kaupunki, Viiden tähden keskusta / Tarja Kaasalainen, 2018.

KUVA: Tampereen uudistuneiden valoviikkojen avaus Tammerkosken rannassa lokakuussa 2017. Valokuva Visit Tampere / Laura Vanzo, 2017.

KUVA SEURAAVALLA SIVULLA: Suomi 100 Tampere. Itsenäisyyspäivän juhla Frenckellin aukiolla ja Keskustorilla 6.12.2017. Valokuva Visit Tampere / Laura Vanzo, 2017.

2. VIIDEN TÄHDEN KESKUSTA VUONNA 2030

2.1 VISIO JA TAVOITTEET

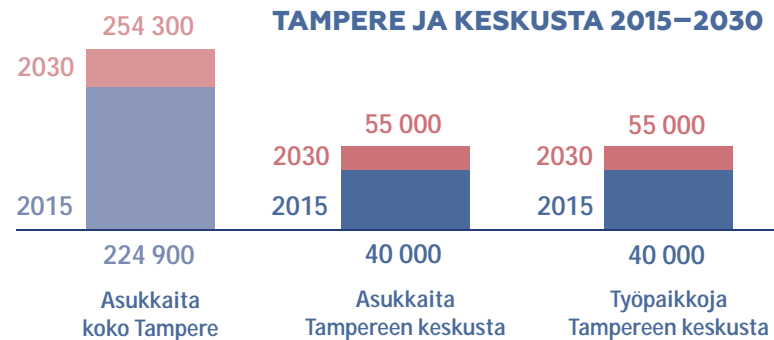
VISIO:

- > Hyvää yhteistä kaupunkia
- > Elinkeinoelämän veturi
- > Saavutettava ja sujuva
- > Tapahtumia, elämyksiä ja palveluja
- > Tamperelainen ja kansainvälinen.

TAVOITTEET:

- > Asukkaita 55 000 (valmius + 15 000 aikavälillä 2015–2030)
- > Työpaikkoja 55 000 (valmius + 15 000 aikavälillä 2015–2030)
- > Elinvoimaluku yli 4 (nousua +0.01/vuosi aikavälillä 2015–2030).

KARTTA SEURAAVALLA SIMULLA: Kehittämiskonseptin karttaan kiteytetty Viiden tähden keskusten visio ja tavoitteet 2030. Kartta Tampereen kaupunki, Kehitysohjelmat / Viiden tähden keskusta, 2018.

TAULUKKO: Viiden tähden keskusten asukas- ja työpaikkatavoitteet 2015–2030 (samat kuin Tampereen keskustan strategisessa osayleiskaavassa 2016). Uusimmat luvut toteumasta:

- > Vuoden 2017 lopussa asukkaita koko Tampereella 231 853
- > Vuoden 2017 lopussa asukkaita Viiden tähden keskustassa 40 661
- > Vuoden 2015 lopussa työpaikkoja Viiden tähden keskustassa 41 820.

Lähde: Tampereen keskustan 2030 seurantajärjestelmä. Tilasto- ja karttatietoa seuranta ja ennakoimista varten. Avattu huhtikuussa 2018. Avoin kaikille osoitteessa:

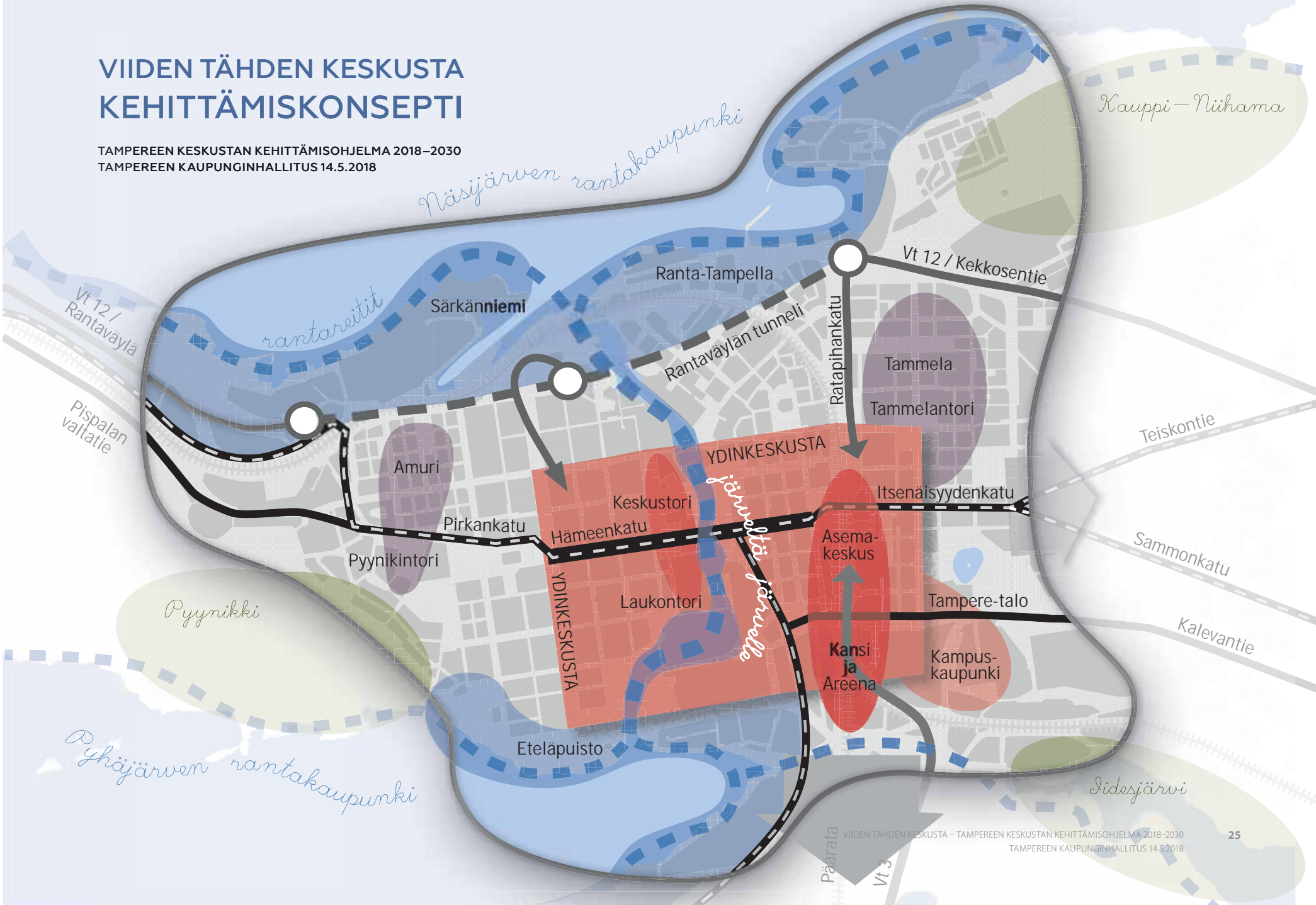
www.tampere.fi/keskustahanke > Tampereen keskustan kehittämissuunnitelma > Tampereen keskustan seurantajärjestelmä

<https://www.tampere.fi/tampereen-kaupunki/ohjelmat/keskustahanke/keskustan-kehittämissuunnitelma/tampereen-keskustan-seurantajärjestelma.html>

VIIDEN TÄHDEN KESKUSTA KEHITTÄMISKONSEPTTI

TAMPEREEN KESKUSTAN KEHITTÄMISOHJELMA 2018–2030
TAMPEREEN KAUPUNGINHALLITUS 14.5.2018

VISIOON LIITTYVÄT TAVOITTEET 2030

Vision tavoite 1

Hyvää yhteistä kaupunkia

Tampereen keskusta kuuluu kaikille ja kaikenikäisille. Muutkin kuin tamperelaiset kokevat sen omakseen. Sinne pääsee helposti, eikä sieltä ole kiire pois. Keskusta on turvallinen paikka asua, elää ja toimia. Se näyttää ja tuntuu kaupungilta. Keskusta elää kuin kaupunki, muuttuu ja muuntuu kaiken aikaa. Kaupunkikuvassa näkyy tahto hyvään rakentamiseen ja usko hyvään tulevaisuuteen. Kaupunkikulttuuri on moniarvoista ja siksi elinvoimaista. Korkeasti ja korkeatasoisesti rakennettu asemanseutu näyttää maailmanluokan isolta kaupungilta. Veden partaalle rakentuneet, kaupungin aikanaan synnyttäneet tehtaot ja niihin liittyvät miljööt ovat muuttuneet historialliseksi ympäristöksi. Keskusta on tamperelaisten olohuone, jossa vieraat viihtyvät.

Vision tavoite 2

Elinkeinoelämän veturi

Tampereen ja Viiden tähden keskustan brändi tunnetaan maailmalla. Ydinkeskusta on kooltaan kompakti ja toimintoiltaan monipuolinen. Rohkean rakentamisen ja kestävän kilpailukyyn keulakuva on uudistunut asemanseutu matkakeskukseksi ja areenoineen. Keskusta on omaleimainen, kiinnostava ja kannustava toimintaympäristö. Menestystä tukee arkkitehtonisesti ja kulttuurisesti kiinnostava kaupunkiympäristö, mieleenpainuva maisema ja ympäristövastuullinen rakennustapa. Tampere on Sisä-Suomen tärkein, nuorekkain ja kansainvälinen työpaikka-, osaamis- ja asiointikeskittymä. Yliopistot, oppilaitokset, tutkimuslaitokset ja yritykset tekevät Tampereesta kansainvälisesti kiinnostavan kampus- ja bisneskaupungin. Viiden tähden keskusta on laajan työssäkäynti- ja talousalueen veturi. Sekä kansainvälisestä että Suomen näkökulmasta Tampere ja sen keskusta on tärkeä osa kaupungistuvaa maamme eteläosaa sekä portti pohjoiseen.

Vision tavoite 3

Saavutettava ja sujuva

Viiden tähden keskustaan saapuminen ja siellä liikkuminen on sujuvaa ja mukavaa kaikilla kulkumuodoilla. Kaupunkirakenne ja liikkumisen verkostot ovat rakentuneet yli tai ali aiemmin esteinä olleiden ratojen, liikenneväylien ja kosken. Keskustassa jalankulkija on katujen kuningas. Kävely ja pyöräily ovat mukavin ja nopein tapa liikkua paikasta toiseen. Keskustan katu-ympäristö on elämänläheinen ja virikkeinen. Kävelyn ja pyöräilyn pääreitit

ovat sujuvia, esteettömiä ja turvallisia. Tarvittaessa voi hypätä nopeaan ratikkaan, perinteiseen bussiin, junaan, kutsutaksiin, yhteiskäyttöautoon tai muuhun joukkoliikenteen kulkupeliin. Hämpin, Kunkun, Asemakeskuksen ja torien pysäköintilaitokset palvelevat omaa autoa käyttäviä ydinkeskustan kehällä. Niin suurten kuin pientenkin matkojen solmukohta on Asemakeskus.

Vision tavoite 4

Tapahtumia, elämyksiä ja palveluja

Tampereen keskusta on maamme merkittävin, monipuolisin ja kaupunkiympäristönä kehittynein kauppa-, palvelu- ja tapahtumakeskittymä pääkaupunkiseudun ulkopuolella. Ydinkeskustan kaupunkirakenne on tietoisesti kompakti. Tämä vahvistaa kilpailukykyä, yhteisöllisyyttä, luovuutta ja innovatiivisuutta. Asiointi- ja tapahtumapaikat ovat helposti löydettävissä. Älykkäät opasteet auttavat perille. Matkailu- ja tapahtumakohteiden välillä on selkeät, helposti suunnistettavat ja viihtyisät reitit. Vapaa-ajan elämyspalvelut tuovat isoin joukoin väkeä Särkänniemeeseen, Tampere-taloon, museoihin, teattereihin, monitoimiareenalle, Ratinaan ja muualle keskustaan. Hämeenkatu on koko matkaltaan ja at-mosfääriltään ainutlaatuinen ostoskatu. Sen vilkkaudesta hyötyvät kaikki sen tuntumassa olevat kaupan toimijat kauppahallista pikkuliikkeisiin ja perinteistä tavarataloista uusiin kauppakeskuksiin. Keskustori on säilyttänyt historiallisen arvokkuutensa ja kehittynyt kulttuurikaupungin tapahtuma- ja kohtaamispaikkana. Tammerkosken ja järvien rannat on kunnostettu ensisijaisesti ihmisten käyttöön.

Vision tavoite 5

Tamperelainen ja kansainvälinen

Tampere on fiksun, älykkään, rohkean ja kauniin kaupungin maineessa. Opiskelijat ja nuoret viihtyvät keskustassa, ja kaupunki pitää siitä hyvää huolta. Julkisen kaupunkiympäristön laatu on erityisen hyvä ihmisten eniten käyttämällä ja rakastamilla alueilla. Näitä ovat Hämeenkatu, Hämeenpuisto, Areenan ja Asemakeskuksen uudet miljööt, Keskustori ja muut torit sekä kaikki Näsijärven, Pyhäjärven ja Tammerkosken rannat. Keskustan kaupunkisilhuettissa Näsinneula ja entisten tehtaiden tiilipiiput ovat saaneet seurakseen ratavyöhykkeen uudet maamerkit. Tampereen järviluonto, kaupunkimaisemat, rakennettu kulttuuriperintö, tapahtumatuotanto sekä kauppa, yrittäjyyttä ja palveluja tukeva rakentaminen ovat vahvistaneet asemaansa kaupunki-imagoissa. Keskustaan rajautuvat kansallisesti merkittävät luonnon ja kulttuuriperinnön alueet Pispala, Pyynikki, Kauppi ja Iidesjärvi kytkeytyvät keskustaan ja sen imagoon aikaisempaa vahvemmin. Uusia arkkitehtuurimonumenttejäkin on syntynyt.

2.2 KEHITTÄMISKONSEPTI JA KEHITTÄMISLINJAUKSET 2030

KEHITTÄMISKONSEPTI 2030

Keskustan kehittämiskonseptin kartta havainnollistaa keskustan kaupunkirakennetta ja -ympäristöä. Siihen liittyvät kaupungin toimintaa ja luvun 3 toimenpidekokonaisuuksien sisältöä ohjaavat kehittämislinjaukset luetellaan seuraavassa.

KEHITTÄMISLINJAUKSET 2030

Joukkoliikenne- ja kävelykeskusta

Keskustaa kehitetään modernina joukkoliikenne- ja kävelykaupunkina, jonne voi sujuvasti saapua myös autolla. Liikennettä ja infrastruktuuria rakennetaan älykkäästi ja resurssi- viisaasti. Keskustan saavutettavuutta parannetaan kaikilla liikennemuodoilla ja kaikilta matkaetäisyyksiltä. Asemakeskusta kehitetään keskitettynä matkakokeskuksena ja matkaketjujen moitteetta toimivana solmukohtana. Kävely- ja pyöräilyolosuhteita parannetaan ja pysäköinti järjestetään keskitetysti ja tehokkaasti. Liikenteen käyttämää maapinta-alaa otetaan enenevässä määrin rakentamisen ja ihmisten käyttöön.

Tavoiteltava vaikutus: saavutettavuus ja liikkumisen sujuvuus paranevat, kaupunkikeskustasta saadaan hiilineutraali.

Talous- ja työssäkäyntialueen keskusta

Keskustan hyvää saavutettavuutta parannetaan entisestään. Tämä vahvistaa koko kaupungin ja kaupunkiseudun kilpailukykyä. Kaupan, kulttuurin ja yritysyrityksen toimintaedellytyksiä tuetaan. Hämeenkadun ja läntisen keskustan roolia ostos-, tapahtuma-, matkailu- ja työpaikka-alueena vahvistetaan. Asemakeskuksen, Tammelan länsireunan sekä Tullin ja yliopiston alueen kampuskaupungista muodostetaan keskustan merkittävin uusi työpaikka- ja osaamiskeskittymä, jossa on myös kulttuuripalveluja. Alue on innovaatioalusta ja elinkeinoelämän veturi laajalla talousalueella. Rata-alueen päälliselle kannelle rakennetaan matka- ja asemakeskus, kauppakeskus, monitoimiareena sekä merkittävä määrä näihin liittyvää palvelu-, liike- ja asuntorakentamista. Uusi kansikaupunginosa eheyttää keskustan kaupunkirakenteen ja poistaa radan estevaikutuksen.

Tavoiteltava vaikutus: elinvoima ja kilpailukyky vahvistuvat.

Järvenranta- ja koskenrantakeskusta

Näsijärven ja Pyhäjärven ranta-alueet muodostavat luontevan jatkeen nykyiselle kaupunkirakenteelle. Alueille sijoitetaan suuri osa väestökasvun edellyttämästä asuntotuotannosta. Asuminen veden äärellä nostaa keskustan vetovoimaa asuinpaikkana ja Tampereen profilia järvenrantakaupunkina. Kärkihankkeita ovat Ranta-Tampellan, Eteläpuiston ja Viinikanlahden asuntoalueet. Ranta-alueita ja vesimaisemia kehitetään myös matkailun, virkistyksen ja tapahtumatuotannon tarpeisiin. Kärkihankkeita on myös Särkänniemen alueen kehittäminen monipuolistuvana matkailukohteena. Järvenrantojen lisäksi jatketaan Tammerkosken rantojen kehittämistä. Merkittävä järvenranta- ja koskenrantakaupungin sisältö on rantojen julkisuus ja läpikuljettavuus. Tulevaisuudessa Tampereen järvenrantakaupunki puistoineen ja asuntoalueineen jatkuu yhtenäisenä kilometrikaupalla: Pyhäjärvellä Härmälään ja Villilään, Näsijärvellä Hiedanrantaan ja Lentävänniemeeseen ja Iidesjärvellä Vuohenojalle saakka.

Tavoiteltava vaikutus: monet ihmiset voivat asua ja virkistäytyä rantojen tuntumassa.

Uudistuva ja täydentävä keskusta

Ympäristö- ja taloustietoinen Tampere laajentaa ja eheyttää keskustaansa sisäisen kasvun keinoin, uudistamalla ja täydentämällä nykyistä rakennettua ympäristöä. Tämä vähentää merkittävästi tarvetta urbaanin kaupunkialueen reunojen laajentamiseen. Joutomaita, liikennealueita, pysäköintialueita ja kortteleiden tyhjiä kohtia muutetaan ihmisten aktiiviseen käyttöön tai rakennusmaaksi. Kiinteistönomistajia kannustetaan täydennysrakentamiseen neuvonnalla, taloudellisilla kannustimilla, korttelisuunnitelmilla tai muutoin suunnittelua koordinoimalla. Ullakko- ja korkean rakentamisen mahdollisuudet otetaan käyttöön. Ydinkeskustassa painotetaan liikerakentamista ja muilla alueilla asuntorakentamista. Kaupunkirakennetta halkovien liikenneväylien estevaikutusta poistetaan. Keskustassa eheyttämisen kärkihankkeita ovat Tammelan ja Amurin täydennysrakentaminen, Rantaväylän tunneliin liittyvä maankäyttö ja Asemakeskuksen kansirakentaminen.

Tavoiteltava vaikutus: uutta rakennetaan, vanhaa korjataan ja täydennetään.

Maisemien ja urbaanien puistojen keskusta

Keskustan ja sen läheisten alueiden vihaverkkoa kaupungin identiteettitekijänä vahvistetaan. Puistoja, puistokatuja ja julkisia ulkotiloja kehitetään kaupunkilaisten yhteisinä olohuoneina. Keskustan läheisten ulkoilmetsien, järvalueiden, rantojen ja vesistövirikistyskohteiden saavutettavuutta parannetaan. Maailmassa ainutlaatuisen Tampereen kaupunkimaiseman matkailulliset mahdollisuudet tiedostetaan ja otetaan käyttöön.

Erityisesti korostetaan Pyynikin ja Pispalan sekä Kaupin ulkoilupuiston merkitystä osana keskustaan välittömästi liittyvää kaupunkirakennetta. Innovatiivisia urbaaneja viherympäristöratkaisuja otetaan käyttöön.

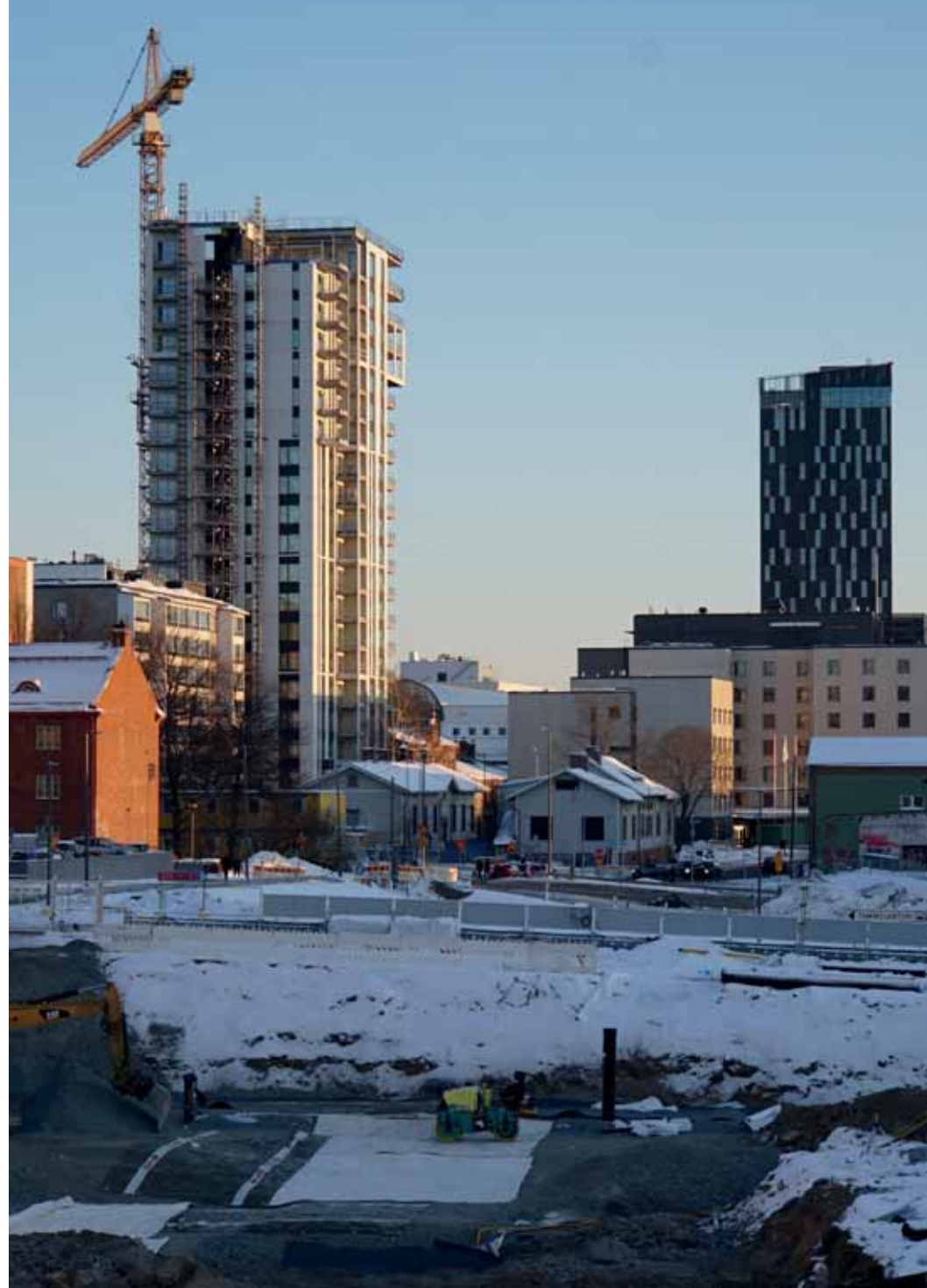
Tavoiteltava vaikutus: uudet viheralueet ja -yhteydet parantavat kaupunkiympäristön laatua ja viihtyisyyttä.

Yhteinen keskusta

Kaupunkiympäristöä kehitetään ihmisten yhteisiin ja inhimillisiin tarpeisiin. Kaupunkiympäristön viihtyisyyttä, turvallisuutta ja esteettömyyttä parannetaan erityisesti kävelyn ja pyöräilyn laatuikäytävillä ja muilla keskeisillä reiteillä. Yhdessäololle, kohtaamisille, viihtymiselle ja viipymiselle rakennetaan lisää toimivia ja sijainniltaan hyviä paikkoja. Tapahtumatarjontaa ja tapahtumapaikkoja kehitetään osana matkailua ja elinkeinopolitiikkaa. Kaupunkilaisille tarjotaan mahdollisuus omien ja väliaikaisten tapahtumien järjestämiseen kaupunkiympäristössä. Kaupunkimaisen elämäntavan, kaupunkikulttuurin ja modernien palveluiden kehittymiselle avataan uusia mahdollisuuksia. Ihmisiä autetaan juurtumaan kotikaupunkiinsa. Opiskelijoita houkutellessaan jäämään töihin. Matkailijoita puolestaan houkutellessaan viipymään ja palaamaan takaisin.

Tavoiteltava vaikutus: ihmiset arvostavat kaupunkikeskustaa ja viihtyvät siellä.

KUVA: Viiden tähden keskustan ensimmäisiä tornitaloja Asemakeskuksen tuntumassa. Oikealla Hotelli Torni ja vasemmalla rakenteilla Luminary. Valokuva Tampereen kaupunki, Viiden tähden keskusta / Tarja Kaasalainen, 2018.

3. TAMPEREEN KESKUSTAKEHITTÄMISEN TOIMENPIDEKOKONAISUUDET 2018–2030

Tampereen keskustan visiota 2030 ja kehittämiskonseptia 2018–2030 toteutetaan kuudella toimenpidekokonaisuudella (luvut 3.1–3.6). Ne sisältävät rakennetun ja rakennettavan kaupunkiympäristön toimia, kaupunkiympäristön toiminnallisten mahdollisuuksien parantamista sekä kaupunkiympäristön kehittämiseen liittyvien toimintatapojen uudistamista. Toimenpidekokonaisuuksiin liittyvät kehittämishankkeiden luettelot päivitetään vuosittain. Hankeluettelot ovat kehittämissohjelman liitteenä.

KAUPUNKIYMPÄRISTÖ

3.1 LIIKENNE JA LIIKKUMINEN

- Liikennejärjestelmä, liikenteellisesti merkittävät ja kehitettävät liikenneympäristöt, joukkoliikenne, kävely ja pyöräily, pysäköinti, älyliikenne yms.

3.2 RAKENTAMINEN JA ARKKITEHTUURI

- Merkittävät uudet rakentamisalueet, täydennysrakentaminen, kaupunkikuva, identiteetti ja imago, tekniset järjestelmät, rakentamisen laatu, rakennettu kulttuuriympäristö yms.

3.3 URBAANIT ULKOTILAT JA KAUPUNKIVIHREÄ

- Kaupunkikuvallisesti merkittävät kehitettävät viheralueet, katu ympäristöt, ranta-alueet, virkistysverkostot, viheralueiden saavutettavuus yms.

TOIMINTAYMPÄRISTÖ

3.4 KAUPUNKIKULTTUURI, TAPAHTUMAT JA MATKAILU

- Kaupunkikulttuurin ja kaupunkimaisen elämäntavan kehittäminen, matkailullisesti ja toiminnallisesti merkittävät ja kehitettävät tapahtumapaikat, kaupunkitapahtumat, vapaa kaupunkitila yms.

3.5 ASUMINEN JA ELÄMÄNTAPA

- Keskusta-asumisen trendit ja konseptit, asuntotuotanto ja -rakennuttaminen, asuntotyypit, asumisen hinta ja hallintamuodot, erityisasuminen, asumisen ja työn yhdistelmät, asumiseen liittyvät palvelut yms.

3.6 ELINKEINOT JA OSAAMINEN

- Keskustaelinkeinojen trendit ja konseptit, saavutettavuus ja sijainti vetovoimatekijänä, kaupunkimiljöö ja maisema menestystekijänä, hallinto- ja palvelualat, uudet työpaikka- ja osaamiskeskittymät yms.

3.1 LIIKENNE JA LIIKKUMINEN

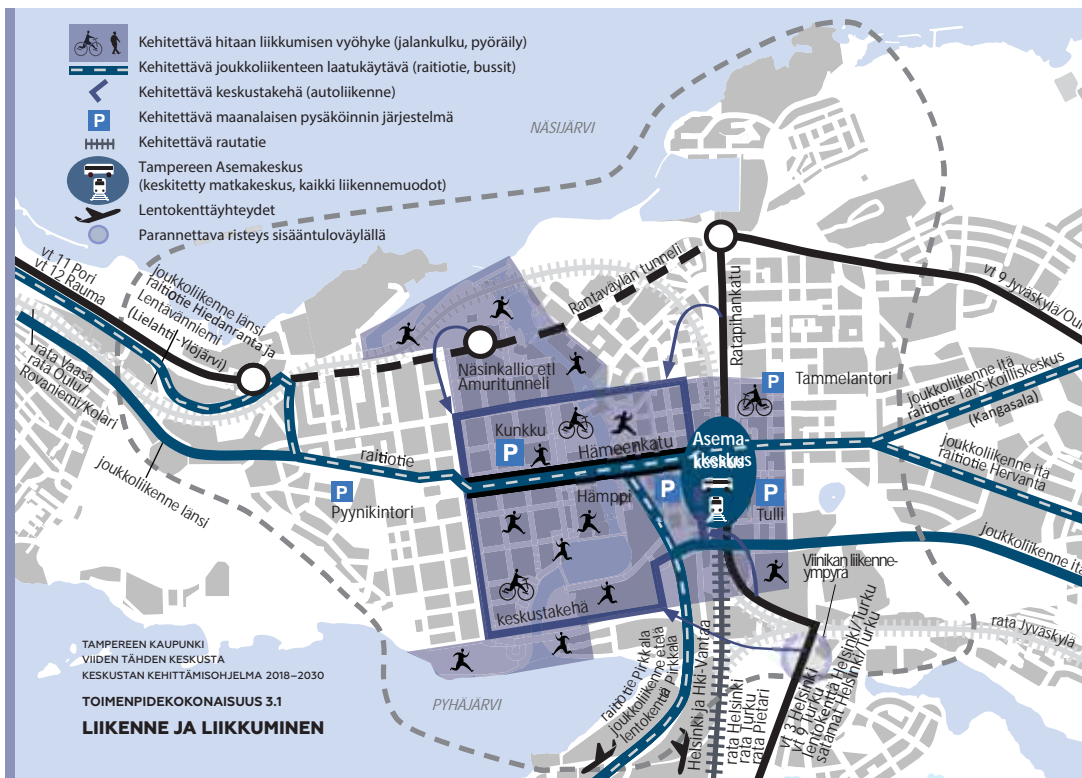
Tampereen keskustassa ihmisten liikkumista suunnitellaan kokonaisvaltaisesti, ensisijaisesti ihmisten ja heidän tarpeidensa näkökulmasta. Liikenteen ja liikkumisen toimenpidekokonaisuudessa korostuvat keskustan hyvä ulkoinen saavutettavuus kaikilla kulkumuodoilla sekä sen sisäisen liikkumisympäristön kehittäminen kävelijän ehdoilla.

TÄRKEÄÄ:

- Hyvä saavutettavuus ja liikkumisen sujuvuus
- Liikkumisympäristö osa kaupunkirakennetta ja arkkitehtuuria
- Raitiotie, joukkoliikenne, kävely ja pyöräily houkuttelevimpia tapoja liikkua
- Viihtyisä kävely-ympäristö osana urbaaneja kaupunkitiloja
- Älykkään liikenteen järjestelmät ja tekniset innovaatiot (*smart mobility*)
- Autolla keskustaan ja auto helposti parkkiin
- Hiilineutraali ja turvallinen kaupunkiliikenne
- Sujuvat yhteydet lentokentille.

KÄRKIHANKKEITA:

- Raitiotie ja sen katu ympäristöt
- Tampereen Asemakeskus
- Kunkun parkki, Hämpin parkin laajennus, älykäs pysäköinti
- Näsikallion eritasoliittymä ja Amuritunneli
- Hämeenkatu ja kävelykadut
- Kävelyn ja pyöräilyn pääreitit
- Rantareitit ja Tammerkosken sillat
- Köysirata Särkänniemi-ydinkeskusta.

KARTTA: Liikenteen ja liikkumisen tärkeimmät kehittämisohjeet Tampereen keskustassa aikavälillä 2018–2030. Kartta Tampereen kaupunki, Kehitysohjelmat / Viiden tähden keskusta 2018.

KUVA SEURAAVALLA SIVULLA: Viiden tähden keskusta saa oman raitiotien 2021. Linjat kulkevat Pyynikintorilta Hervantaan ja TaYS:iin, myöhemmin myös Hiedanrantaan ja Lentävänniemeeseen sekä Pirkkalan ja Kangasalan suuntiin. Kuva Tampereen kaupunki, Viiden tähden keskusta 2030, kaupunkimalli suunnitelmien / Havainnekuva Arkkitehdit MY, 2018.

TAMPEREEN ASEMAKESKUS

Asemakeskus on koko keskustan merkittävin strateginen liikenne- ja rakentamishanke. Keskukseen rakennetaan kaikkia liikennemuotoja palveleva keskittetty matkakeskus, joka on useimpien Tampereella tehtävien matkojen kohtauspiste. Asemakeskus palvelee kaiken pituisia matkoja paikallisista kansainvälisiin. Matkakeskuksessa yhdistyvät eri matkustusmuodot sujuvasti toisiinsa. Viiden tähden keskustan ja Asemakeskuksen saavutettavuutta halutaan parantaa tulevaisuudessa alle tunnin junamatkalla Helsingin keskustaan ja Helsinki-Vantaan lentokentälle sekä tätäkin nopeammalla raitiotie- tai ratayhteydellä Tampere-Pirkkalan lentokentälle. Asemakeskus tuo lentoasemapaalvelut kaupungin keskustaan. Etälähtöselvityksessä on mahdollista selvittää matkatavarat jo ennen kentälle menoa. Sen jälkeen voi pelkkien käsimatkatavaroiden kanssa siirtyä lentokentälle. Sama sujuu myös toisinpäin. Nykyisen linja-autoaseman kauko- ja seutuliiikennettä palvelevat toiminnot siirretään Asemakeskuksen uuteen terminaaliin. Kaupungin sisäisiä matkoja varten Asemakeskukseen rakennetaan oma raitiotiepysäkki. Autolla saapuville on P-Hämpissä ja muissa pysäköintilaitoksissa hyvät ja toimivat palvelut, myös pitkäaikaiseen pysäköintiin ulkomaan matkojen yhteydessä. Asemakeskuksen läpi kulkevia ihmisvirtoja varten rakennetaan modernit liikenne-, kauppa- ja muut palvelut.

RAITIOTIE

Raitiotie parantaa merkittävästi keskustan saavutettavuutta Tampereen muista merkittävistä asutus-, työpaikka- ja koulutuskeskittymistä. Raitiotie tuo uudenlaista saavutettavuutta keskustasta ensiksi TaYS:iin ja Hervantaan, lähitulevaisuudessa myös kaupungin sekä länsi- että eteläosiin ja myöhemmin naapurikuntiin. Matkustajaliikenne alkaa vuonna 2021 välillä Hervanta–Pyynikintori ja TaYS–Pyynikintori. Varaudutaan mahdollisuuteen kääntää raitiotie Hämeenkadulta Hatanpään valtatielle. Seuraavaksi rakennetaan yhteys Hiedanrannan kautta Lentävänniemeeseen, Ratinan ja Hatanpään kautta Pirkkalaan sekä myöhemmin jatkolinjat Ylöjärven ja Kangasalan suuntiin. Keskustassa raitiotie kulkee reittiä Itsenäisyydenkatu, Hämeenkatu, Pirkankatu, Sepänkatu ja Paasikivenkatu sekä Hatanpään valtatie. Tulovina vuosikymmeninä raitiotiehen tukeutuva keskustamainen kaupunkirakenne jatkuu nauhamaisena ensimmäisenä Kalevan ja TaYS:in suuntiin. Kaupunkisuunnittelun keinoin raitiotien tuntumaan voidaan jatkossa sijoittaa ihmisten liikkumista

synnyttäviä ja hyvää saavutettavuutta edellyttäviä toimintoja. Tällaisia ovat esimerkiksi koulut, julkiset ja kaupan palvelut sekä tapahtuma- ja liikuntapaikat.

RAITIOTIEN KATUYMPÄRISTÖT

Raitiotie on 2020-luvulla Tampereen keskustan tärkein ja kaupunkikuvassa eniten näkyvä joukkoliikenneväline. Raitiotien katu ympäristöt ja pysäkkialueet suunnitellaan hyvin saavutettaviksi, viihtyisiksi, esteettömiksi ja palveluiltaan monipuolisiksi. Kaupunkikuva, katuarkkitehtuuri, kadunkalusteet, valaistus, istutukset, opasteet, palvelut ja rajautuminen rakennuksiin toteutetaan saumattomasti toimivaksi kokonaisuudeksi. Erityistä huomiota kiinnitetään pysäkkialueiden palveluihin ja toimivuuteen liikkumisen näkökulmasta (vaihtopysäkit, pyöräpysäköinti sekä yhteydet palveluihin, kävelyalueille, pysäköintilaitoksiin ja tapahtumapaikoille). Raitiotie edesauttaa merkittävästi kävely- ja pyöräilykeskustan toteutumista. Raitiotie tuo joukkoliikenteen matkustamiseen uudenlaista, helpoutta, mukavuutta ja kiinnostavuutta. Raitiotie on saasteeton ja meluton. Se tukee Hämeenkadun ja koko ydinkeskustan kaupunkikuvan, kaupunkikulttuurin, kaupallisen vetovoiman ja yleisen viihtyisyyden kehittymistä. Raitiotiekatujen liikenneratkaisut ja katuarkkitehtuuri sovitetaan yhteen raitiotien rakenteiden kanssa. Rakentamisen aikaiset tilapäiset haitat ja häiriöt pyritään pitämään mahdollisimman pieninä. Rakennustöiden työvaiheista ja tilapäisistä liikennejärjestelyistä tiedotetaan aktiivisesti asukkaita ja yrityksiä. Työmaiden aikana heidän toiveitaan kuullaan ja toteutetaan, jotta keskusta koettaisiin rakentamisaikana omaksi, hyväksi, houkuttelevaksi ja helposti saavutettavaksi paikaksi.

JOUKKOLIIKENTEEN LAATUKÄYTÄVÄT

Joukkoliikenteen laatukäytäviä kehitetään asukkaiden ja matkaa tekevien arkea mahdollisimman hyvin palveleviksi. Raitiotien ja bussiliikenteen laatukäytävien kautta keskustasta on yhteys mm. ulkoalueille, Tampereen aluekeskuksiin (Hervanta, Koilliskeskus/Linnainmaa, Lielähti, Hiedanranta, Tesoma) ja seudun muihin kaupunkikeskustoihin ja kuntakeskuksiin. Keskustan saavutettavuus paikallisella ja seudullisella joukkoliikenteellä paranee. Keskustan ja koko kaupungin ytimessä palvelevat raitiotie ja sähköbussit, jotka meluttomina ja saasteettomina parantavat merkittävästi keskustan viihtyisyyttä ja terveellisyttä. Keskustan kehällä (Satakunnankatu, Rautatienkatu,

Tampereen valtatie, Hämeenpuisto) ja keskustan muilla alueilla bussiliikenteen tarjonta paranee. Erityistä huomiota kiinnitetään suurten tapahtumapaikkojen saavutettavuuteen raitiotien ja muiden joukkoliikenteen pääreittien pysäkeiltä. Hyvästä joukkoliikenteestä ja sen toimivista matkaketuista hyötyviä, suuria ihmismääriä vetäviä paikkoja ovat esimerkiksi Särkänniemi, Santalahden virkistys- ja tapahtumapuisto, Ratina, Tammelan stadion sekä Kansi ja Areena.

JOUKKOLIIKENTEN TERMINAALIT JA VAIHTOAIKAT

Joukkoliikenteen terminaalien sijaintiratkaisut uudistuvat keskustassa vaihteittain raitiotieliikenteen myötä. Pyynikintori kehittyi raitiotien päätepysäkinä. Raitiotien yhteydessä Keskustori vapautetaan bussiterminalilta ihmisten aktiiviseen käyttöön. Korvaavia paikallisterminalin sijainteja etsitään keskustan alueelta. Varteennettavia vaihtoehtoja voivat olla Asemakeskus ja Tullikamarinaukio, vanha linja-autoasema, Sorinaukio, Pyynikintori, Särkänniemi sekä muuttuvan maankäytön alueet nykyisen keskustan ulkopuolella. Pysäkit ja joukkoliikenteen vaihtopaikat rakennetaan ympäristöltään toimiviksi ja palveluja tarjoaviksi. Kaupunkikvaltaan ne rakennetaan viihtyisiksi paikoiksi, joissa odottavan aika ei ole pitkä.

HÄMEENKATU

Hämeenkatu on Tampereen keskustan itseoikeutettu ja perinteikäs pääkatu. Sitä kehitetään kävelyn, raitiotien ja elävän katukulttuurin lähtökohdista sovittaen kaupungin tärkein ostoskatu yritystoimintaan ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaaseen rakennettuun ympäristöön. Hämeenkadun liikenneympäristöä kehitetään viihtymistä, kauppaa ja yritystoimintaa, palveluja ja asiointia sekä katuelämää ja kaupunkikulttuuria tukevalla tavalla. Hämeenkadun merkitystä ostoskatuna ja oleskelualueena korostetaan korkealaatuisilla pintamateriaaleilla, lisäämällä viihtyvyyttä ja esteettömyyttä sekä laajentamalla kävelyalueita ja kaventamalla liikennealueita. Liikennejärjestelyjen lähtökohdista ovat raitiotie, maanalainen pysäköinti (P-Hämppi ja P-Kunkku), asiointi-, huolto- ja hälytysajoneuvoliikenne sekä kasvavat jalankulkuvirrat. Kadun teknisissä rakenteissa ja pintamateriaaleissa kiinnitetään huomiota esteettömyyteen, melu- ja äärihäaittojen lieventämiseen, liikenneturvallisuuteen ja talvikunnossapitoon. Raitiotien rakentamisen ja työmaiden aikana Hämeenkatu pidetään kiinnostavana ja

kutsuvana, mihin keinoina ovat katukulttuuri ja -taide sekä tempaukset ja tapahtumat. Valmistuttuaan Hämeenkatua hoidetaan 24/7/365 siistinä, turvallisena ja edustavana koko kaupungin paraatipaikkana.

KÄVELYKESKUSTA JA HITAA LIKKUMISEN ALUE

Ydinkeskustan osat Hämeenpuistosta Tammelan puistokadulle ja Yliopistonkadulle ovat tulevaisuudessa hitaan liikkumisen aluetta, jossa kuljetaan jalankulkijan ehdoilla. Ensisijaisia liikkumismuotoja ovat kävely ja pyöräily. Ydinkeskustassa autokatujen määrä ja autoliikenteen tarve minimoidaan keskustan kehäkadun ja maanalaisen pysäköintilaitosten avulla. Erityisesti kävelyn ja pyöräilyn pääreiteillä parannetaan esteettömyyttä, liikenneturvallisuutta ja turvallisuuden kokemusta sekä katu ympäristön viihtyisyyttä, ympärivuotista käyttöä ja esteettistä laatua (*walkup, walkable urban spaces*). Esteettömyyttä parannetaan koko kaupungissa esteettömyyden erikoistason reiteillä, joita ovat kävelyn pääreittien lisäksi vanhusten ja muiden erityisryhmien palvelukeskuksista joukkoliikennepysäkeille ja lähipalveluihin johtavat reitit. Kävelyn edistämisen kärjet kiteytetään vuonna 2018 laadittavaan kävelyn ja kaupunkielämän strategiaan. Särkänniemi ja Mustalahti liitetään aktiiviseksi osaksi kävelykeskustaa, samoin Kansi ja Areena, Eteläpuisto sekä uudistuva Ratina suvantoa reunustavine alueineen.

KÄVELY- JA LIIKENNEVIRTOJEN SEURANTA

Keskustan kävely- ja liikennevirtojen hallitsemiseksi rakennetaan keskustaan seurantajärjestelmä. Se palvelee liikenne- ja ympäristösuunnittelun lisäksi keskustan yrittäjiä, tapahtumatoimintaa, järjestyksen valvontaa sekä kaupunkiympäristön yleisen turvallisuuden takaamista. Erityiskysymyksenä ovat suuret kymmeniä tuhansia ihmisiä vetävät tapahtumat ja tapahtumapaikat. Näiden alkaessa ja erityisesti loppuessa saattaa keskustan kaduilla hetkellisesti ja samanaikaisesti liikkua useita kymmeniä tuhansia ihmisiä. Nämä ovat taloudellinen mahdollisuus keskustan palveluyrittäjille ja riski yleiselle järjestykselle. Samasta syystä on tarpeen kehittää koko keskustan kattavaa älykkään pysäköintin järjestelmää ja toteuttaa keskusta-alueelle kävelyn opastejärjestelmä. Tampereelle innovoitava digitaalinen järjestelmä on osa älykkään kaupunkiliikenteen ja kaupungin kehittämistä. Se voi olla osa 3D-mallinnukseen pohjautuvaa Virtuaalista Tamperetta ja yksi Smart City -kehitysohjelman kärkihankkeista Viiden tähden keskustassa.

KÄVELYN JA PYÖRÄILYN PÄÄREITIT

Keskustan strategisessa osayleiskaavassa on osoitettu keskustan kävelyn ja pyöräilyn pääreitit, joilla kävely ja pyöräily erotetaan omille väylilleen. Joukkoliikennekatujen ohella ne ovat keskustan tärkeimpiä liikenneympäristöjä. Niitä rakennetaan vaihteitain, mutta järjestelmällisesti. Pyöräilyn pääreittien varteen, raitiotien pysäkkien tuntumaan, tapahtumapaikoille ja merkittävien julkisten palvelukeskittymien yhteyteen rakennetaan yleisten pyöräpysäköintilaitosten ja -alueiden verkosto. Keskitetyissä pyöräpysäköintilaitoksissa mahdollistetaan vuokra- ja kaupunkipyörien säilytys ja vuokraus sekä pyörähuolto ja muita pyöräilyyn liittyviä palveluita. Pysäköintilaitoksiin voidaan osoittaa myös täydennysrakentamisen edellyttämiä pyöräpysäköintipaikkoja. Kaupunki näyttää hyvää esimerkkiä omalla toiminnallaan, omilla alueillaan ja kiinteistöillään. Uusissa asemakaava- ja rakennushankkeissa huomioidaan pysäköintipolitiikassa määritellyt pyöräpysäköinnin toteuttamisperiaatteet.

KESKUSTAKEHÄ

Keskustakehä on tulevaisuudessa merkittävä ajoneuvoliikenteen kokoojaväylä. Se ohjaa tehokkaasti liikennettä valtakunnallisille pääväylille (Vt 3, Vt 9, Vt 12) ja ydinkeskustan maanalaisiin pysäköintilaitoksiin. Se johtaa liikennevirtoja ydinkeskustan ohi ja rauhoittaa jalankululle ja pyöräilylle ensisijaisesti tarkoitettua hitaana liikkumisen vyöhykettä. Ydinkeskustan lohkoista toiseen siirtyminen tapahtuu keskustakehän kautta. Keskustakehän rungon muodostavat Hämeenpuisto, Tampereen valtatie, Vuolteenkatu, Rautatienkatu ja Satakunnankatu. Vilkaalla katukehällä on tunnistettu kohtia, joissa on tarvetta liikenteellisen toimivuuden ja liikenneturvallisuuden parantamiseen mm. kävelyn ja pyöräilyn pääreittien risteämiskohdissa sekä keskustakehän estevaikutuksen vähentämiseen. Asemakeskuksen jatkosuunnittelu saattaa lähivuosina avata tarpeita kehäkatujen sijainnin ja toimivuuden uudelleen arvioinnille.

NÄSINKALLION ERITASOLIITTYMÄ JA AMURITUNNELI

Merkittäviä parannuksia keskustan katuverkkoon ovat olleet 2017 valmistunut Rantaväylän tunneli liittymiseen sekä Ratapihankatu, joka vuonna 2018 on Tammelan kohdalla vielä keskeneräinen. Rantatunneli paransi merkittävästi keskustaa sivuaivan yleisen tieverkon kapasiteettia, toimivuutta ja välityskykyä. Läntisen keskustan

saavutettavuuden kannalta on välttämätöntä rakentaa maanalainen Näsinkallion eritasoliittymä ja Amuritunneli. Niiden kautta saadaan Rantatunnelissa kulkevalta valtatieltä suora yhteys läntisen keskustan katuverkkoon ja Kunkun parkkiin. Paasikiventien ja siihen liittyvän Särkänniemen-Mustalahden-Onkiniemen alueen maankäytön muuttuessa keskusta voi nyt esteettä kasvaa kiinni Näsijärven rantamaisemiin. Uutena etelä-pohjoissuuntaisena pääkokoojakatuna toimivan Ratapihankadun valmiiksi rakentaminen on erittäin tärkeää Asemakeskuksen liikennöinnille sekä Tammelan ja muun keskustan ajoneuvoliikenteen sujuvuudelle.

PYSÄKÖINTI

Keskustan pysäköintijärjestelmä rakennetaan niin, että se tukeutuu keskustakehään, Rantaväylään, pääkokoojakatuihin, raitiotiehen ja keskitettyihin pysäköintilaitoksiin. Vuoden 2018 alussa valmistuneen keskustan pysäköintiselvityksen data otetaan käyttöön täydennysrakentamisen ja älykkäiden yhteiskäyttöisten pysäköintijärjestelmien suunnittelussa. Keskustan pysäköintikarttaa ja -mahdollisuuksia markkinoidaan. Kaupungin pysäköintipolitiikkaa päivitetään, jotta se tukee paremmin älykästä joustavaa pysäköintiä ja jotta mukaan saadaan omat pysäköintipaikkamitoitukset mm. raitiotievyyhykkeelle, kouluille ja päiväkodeille. Keskitettyjen, palveluiltaan monipuolisten ja joustavasti yhteen toimivien pysäköintilaitosten järjestelmä antaa mahdollisuuden vähentää autopaikkoja kortteleissa ja kadunvarsilla. Keskustassa maanpinta, raitis ilma ja luonnonvalo pyhitetään jatkossa ensisijaisesti kaupunkielämälle ja sitä palvelevalle rakentamiselle. Maanalaisten pysäköintilaitosten rakentaminen edistää ydinkeskustan liikekorttelien kehittämistä, täydentävää asuntorakentamista ja tapahtumapaikkojen tarpeita. Raitiotien linjan tuntumassa sijaitsevat maanalaiset Kunkun parkki ja Hämpin parkki laajennuksineen palvelevat keskustan kauppaa, toimitiloja ja asukkaita sekä lisäksi paljon liikennettä ja suuria ihmisvirtoja synnyttäviä matkailu- ja tapahtumakohteita (Areena, Särkänniemi). Tammelantorin ja Pyynikintorin pysäköintilaitokset tyydyttävät puolestaan ensisijaisesti täydennysrakentamisen synnyttämää autopaikkatarvetta. Tammelantorin pysäköintilaitos palvelee lisäksi toria ja stadionia ja Pyynikintorin pysäköintilaitos läheisiä museoita ja kulttuurilaitoksia.

KESKUSTAN SISÄÄNTULOVÄYLÄT

Keskustan liikenteellisen saavutettavuuden tulee olla erinomainen kaikilla kulku-
muodoilla saavuttaessa lähiseudulta tai valtateitä pitkin kauempaa. Pitkämataksainen
raskas liikenne ohjautuu jo nyt enimmäkseen hyvin keskustan ohi. Henkilöautolla
keskustaan saapumisessa on sujuvoitettavaa. Tämä voi vaatia investointeja ja liiken-
ne ympäristön uudelleen ajattelua. Näsinkallion eritasoliittymä ja Amuritunneli on
tarpeellinen koko keskustan kaupunkiliikenteen sujuvuudelle ja läntisen keskustan
elinvoimaisuudelle. Viinikan liikenneympyrä kaipaa radikaalia uudelleen ajattelua
ja kaupunkiympäristön kehittämistä. Kekkosen ja Kalevan puistotien liittymä-
järjestelyissä on kehittämisen mahdollisuuksia. Pysäköintilaitosten löydettävyyttä
voidaan parantaa opastein ja kartoin sekä älykkäin liikenteen ohjauksin. Liit-
tyntäpysäköintiä puolestaan voidaan parantaa raitiotien ja muun joukkoliikenteen
reiteillä.

KESKUSTALIKKUMISEN TULEVAISUUSTARKASTELU JA ÄLYKÄS KAUPUNKILIIKENNE

Ihmisten ja tavaroiden liikkumisen tavoista tehdään keskustan kaupunkiympäristön
kehittämistä palveleva tulevaisuustarkastelu. Liikkumisjärjestelmää tarkastellaan
tulevaisuushakuisesti, kokonaisvaltaisesti ja elämäntapalähtöisesti. Tunnistetaan
kaupunkistrategian tavoite hiilineutraalisuudesta ja turvallisuudesta, muuttuvat
asumisen arvostukset, työelämän ja kaupan trendit ja teknologiakehitys. Pysäköinti-
politiikan mukaisesti tehdään selvitykset keskustan tavara- ja huoltoliikennelogistii-
kasta sekä tilaus-, taksi- ja invaliikenteestä. Tarkastelussa kartoitetaan myös raitiotien,
rantaväylän tunnelin ja Areenan kaltaisten merkittävien investointien vaikutukset
liikkumisen tarpeisiin ja tapoihin. Älykkään liikennejärjestelmän ja kestävä liikenne-
ympäristön tulevia tarpeita ja hankkeita ideoidaan ja innovoidaan tältä uudelta
pohjalta. Pilottialueeksi sopii hyvin esimerkiksi Asemakeskuksen, Tammelan ja Tullin
alueen muodostama kokonaisuus. Samoin keskustan suuriin tapahtumiin liittyvä
liikkumisen ja liikenteen suunnittelu sopii tulevaisuushakuisesti kehittämiskohteek-
si. Älykkään kaupunkiliikenteen kokonaisuus sopii kehitettäväksi osana Smart City
-kehitysohjelmia.

LIIKENTEEN INNOVAATIOKAUPUNKI

Tulevaisuudessa Tampere on matkailijoita kiinnostava älyliikennekaupunki. Kau-
pungin liikennehistoria, uusin teknologia ja innovaatiot rakennetaan näkyväksi
osaksi kaupunkiympäristöä ja sen liikkumisen järjestelmää. Esimerkkejä tästä ovat
äänetön ja saasteeton raitiotie, sähkötaksit, kehittynyt lippujärjestelmä, toimiva reit-
tisuunnittelujärjestelmä, älykäs liikenteenohjaus, keskitetty pysäköintijärjestelmä,
tehokas citylogistiikka, kaupunkipyöräjärjestelmä, lisääntynyt vuokra- ja yhteiskäyt-
töautojen tarjonta sekä energiatehokas katuvalaistusjärjestelmä. Liikenteen, liikku-
misen ja tietoliikenteen kokonaisvaltaisia, moderneja palvelukonsepteja kehitetään.
Tampereen applikaatiot tunnetaan maailmalla helppokäyttöisinä ja kaupunkiliiken-
nettä helpottavina. Kaupunkiliikkumisen uusia välineitä otetaan käyttöön. Liikkumi-
sen innovaatioihin kuuluvat matkailun kannalta kiinnostavat kaupunkiliikkumisen
uudet muodot. Näitä voivat olla moderni funikulaari Santalahden virkistys- ja ta-
pahtumapuistosta Pispalan rinteille sekä Näsijärven ja Tammerkosken parhaat mai-
semat avaava köysirata Särkäniemestä ydinkeskustaan.

ULKOILU- JA VIRKISTYSREITIT

Kävelyn ja pyöräilyn reitistöä täydentävät rantareittien ja muiden ulkoilu- ja virkis-
tysreittien verkostot. Näiden avulla parannetaan läheisten ulkoilumetsien, lenkki-
polkujen, uimarantojen, venesatamien ja -rantojen, latujen ja matkaluisteluratojen,
veneilyn ja melonnan tukikohtien sekä sisä- ja lähiliikuntapaikkojen saavutettavuut-
ta. Erytynyt kehittämiskohde on Näsijärveä, Pyhäjärveä ja Tammerkoskea myötäilevä
katkeamaton rantareitistö. Järveltä järvelle johtavat reitit ovat tärkeä osa seudullis-
ia liikunta-, virkistys- ja luontopalveluja. Keskustassa tämä kyseinen reitistö voi olla
luonteeltaan hyvinkin urbaani, mutta silti virkistyselliset kriteerit täyttävä. Tampe-
reen keskustan asukkaita palvelevia merkittäviä luontovirkistyskohteita ovat Pyynikin
ja Kalevankankaan harjumaastot, Kaupin ulkoilupuisto sekä lidesjärven rantamaise-
mat perhepuistoineen. Näiden saavutettavuutta parannetaan kehittämällä reitistöjä
asukkaiden ja matkailijoiden tarpeisiin. Keskustaan pyritään kehittämään muutamia
hiljaisia reittejä ja paikkoja. Keskustassa virkistysreitit voivat olla myös urbaaneja, ark-
kitehtuurilämyksiä tarjoavia katuja tai raitteja. Tällaisina kehitettäviä ovat esimerkiksi
Hämeenpuisto, muut puistokadut, Hämeenkatu, kävelykadut sekä Pyynikin, Käpy-
län, Tammelan ja Amurin kadut ja raitit. Näsijärven ja Pyhäjärven rantoja aktivoidaan

kauttaaltaan ympärivuotisen rannoilla ja järvillä liikkumisen reitteinä. Talviaikana taa-taan jäällä olevien latu-, luistelu-, kävely- ja pyöräilyreittien turvallisuus, kunnossapito ja riittävä pituus kansainvälisen matkailun tarpeisiin. Keskustassa sijaitseville ja keskustasta lähteville virkistysreiteille rakennetaan kattavat, reittien käyttöä tukevat virkistyspalvelut sekä maasto- ja mobiiliopasteet.

TAMMERKOSKEN RANTAREITIT JA SILLAT

Tammerkosken yli rakennetaan uusia kävelyn ja pyöräilyn yhteyksiä ja olemassa olevia ylityskohtia parannetaan. Entinen Paasikiventien silta kunnostetaan Näsin maisemasillaksi. Näsinsillan ja rautatiesillan itäinen alitus rakennetaan Tampellan ja rakenteilla olevan Ranta-Tampellan välistä rantareittiä varten. Tammerkosken teolliset vesimaisemat kävelijöille avaavaa Vapriikinraittia jatketaan museokeskuksen terassilta kohti Satakunnansiltaa. Asemakaavoissa jo olevan Konsulinsillan tarpeellisuus tutkitaan Tampellan edustalta Konsulinsaaren yli Finlaysonin puolelle. Ahtaaksi käynnyttä ja matkailukohteeksi muodostunutta Frenckellin patosiltaa levennetään ja muitakin mahdollisuuksia kosken uusiksi ylityspaikoiksi harkitaan. Hämeensillan kunnostuksen yhteydessä rakennetaan läntisen rantareitin alitus Kirjastonpuiston rannasta Tempon talon kohdalla olevaan Mokka- ja puistoon, josta jatketaan uudelle Takon raitille. Hämeensillan korjauksen ajaksi rakennetaan väliaikainen kevyenliikenteensilta Värjärinkujan jatkeeksi. Tammerkosken itäpuolella tutkitaan mahdollisuudet levittää ja parantaa rantareittiä Vuolteensillalta etelään Ratinanniemen ja huhtikuussa 2018 valmistuneen kauppakeskus Ratinan suuntaan.

SATAMAT, VENEVÄYLÄT JA MELONTAREITIT

Tampereen kaksi matkustajasatamaa palvelee kesäaikaan kansainvälistä ja kotimaista laivamatkailua. Laukontorin satamaa kehitetään osana Ratinan suvannon kaupunkimaisemaa ja tapahtumapaikkoja. Mustalahtea kehitetään Särkänniemeeseen liittyvänä matkailun palvelualueena, joka on saavutettavissa raitiotien Sepänkadun pysäkiltä. Molemmilla satamilla on mahdollisuus kehittyä osana kansainvälistyvää ja Suomesa yhä tärkeämmäksi käyvää vesistö- ja kaupunkiluo-ntomat- kailua. Satamat ja uudet laivalaiturit kytketään osaksi joukkoliikenteen matkaketjuja sekä Asemakeskuksen ja keskustan matkailupalveluja. Melonnan, SUP-lautailun ja soudun reitteihin liittyvien

tukikohtien ja rantautumispaikkojen määrää lisätään ja laatua parannetaan kaikkialla keskustassa sekä Pyhä- että Näsijärven puolella. Tähän liittyy mahdollisuus veneiden siirtoon järveltä järvelle Pispalan uittotunnelin kautta. Iidesjärven kytkeminen keskustan vesistövir- kistysreitteihin tutkitaan. Keskustan vierasvenesatamapalveluja kehitetään veneilymatkailijoiden tarpeisiin. Vierasvenepaikat sijoitetaan keskeisille paikoille satamissa. Veneilymatkailijoiden käyttöön avataan uusia digitaalisia palveluita. Keskustan asukkaita palvelevien huvivenesatamien ja venepaikkojen määrää lisätään mahdollisuuksien mukaan sekä Näsijärvellä että Pyhäjärvellä.

KUVA SEURAAVALLA SIVULLA: Näsijärven uusia rantareittejä Santalahden tapahtumapuistossa.
Kuva Tampereen kaupunki / Ramboll Finland Oy, 2018.

KUVA: Uudistuva Pinninkatu Tammelassa kulkee suojatienä Itsenäisyydenkadun yli Tullin alueelle.
Kuva Tampereen kaupunki. Keskustan korttelisuunnitelmat, "Pinnin pihat" kaupunginosassa Tammela.
/ Havainnekuva Arkkitehtuuritoimisto B&M Oy, 2017.

KUVA: Uudistuva Hämeenkatu ja raitiotie mahdollistavat Keskustorin kehittämisen uudelta pohjalta. Kuva Raitiovaunu Hämeenkadulla, Tampereen kaupunki / WSP Finland Oy, 2018.

3.2 RAKENTAMINEN JA ARKKITEHTUURI

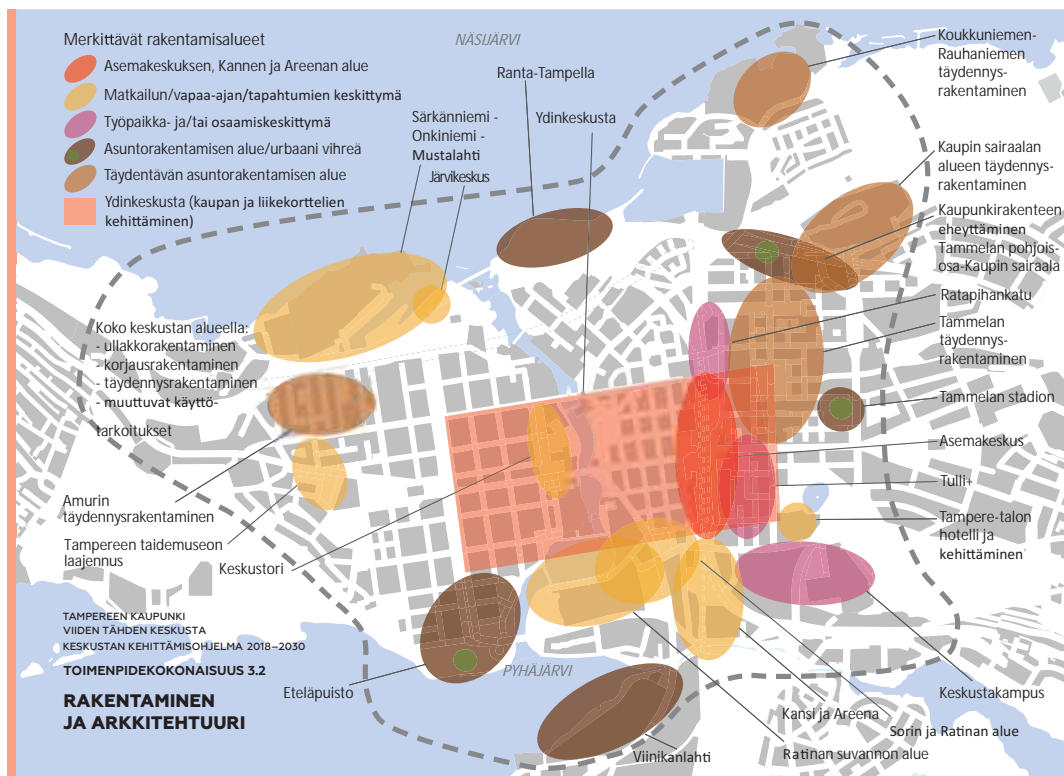
Tampereen keskustan kaupunkirakennetta, kaupunkikuvaa ja rakennettua ympäristöstä suunnitellaan kokonaisvaltaisesti. Arkkitehtuuria, rakennettua kulttuuriympäristöstä ja infrastruktuuria jaostetaan innovatiivisesti kehittyvän kaupungin kilpailutekijöinä. Kansallisesti merkittävässä ja kansainvälisesti kiinnostavassa kaupunkikeskustassa rakentamisen laadusta ei tingitä. Keskustan hyvin hoidettu kaupunkikuva ja luova uusi arkkitehtuuri ovat tärkeä osa mahdollista Euroopan kulttuuripääkaupunkia 2026.

TÄRKEÄÄ:

- > Kaupunkirakenne toimivaksi, ekotehokkaaksi ja hiilineutraaliksi
- > Kulttuuriperintö, kaupunkirakennustaide ja hyvä arkkitehtuuri
- > Parhaat paikat ja maisemat kaikkien ihmisten käytössä
- > Rakentamisessa sekä esteettistä että teknistä laatua
- > Rakennetut alueet ja rakennukset ihmisten elämää varten
- > Ison kaupungin tunnelmaa inhimillisessä mittakaavassa
- > Ympäristöystävällistä ja innovatiivista infrastruktuuria
- > Älykkäät teknologiat osana kaupunkia
- > Tamperelaisuus.

KÄRKIHANKKEITA:

- > Asemakeskus, Kansi ja Areena
- > Keskustori ja läntinen keskusta
- > Onkiniemi - Särkänniemi - Mustalahti
- > Laukontori - Ratina - Ratinan suvanto
- > Viinikanlahden ja Eteläpuiston asuntoalueet
- > Tammelan ja Amurin täydennysrakentaminen
- > Tampereen Taidemuseon laajennus ja Pyynikintori
- > Kaupallinen keskusta ja liikekorttelit.

KARTTA: Rakentamisen ja arkkitehtuurin tärkeimmät kehittämis-kohteet Tampereen keskustassa aikavälillä 2018–2030. Kartta Tampereen kaupunki, Kehitysohjelmat / Viiden tähden keskusta 2018.

KUVA SEURAAVALLA SIVULLA: Tampereen taidemuseon laajennus. Arkkitehtikilpailun 2017 voittaja "Siilo". Kuva Tampereen kaupunki, Tampereen taidemuseo ja Pyynikintori / Havainnekuva Aarti Ollila Ristola Arkkitehdit, 2017.

OMA MAISEMA JA RAKENNETTU KULTTUURIYMPÄRISTÖ

Tampereen maisemaa ja kulttuuriympäristöä kehitetään kilpailu-, viihtyisyys-, vetovoima-, imago- ja identiteettiä edistävänä. Keskustassa kaupunki- ja luonnonmaiseman vuorovaikutus, Tammerkosken kansallismaisema, teollisuuden rakennusperintö, vanhat miljööt, historialliset perinteiset puistot ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaat yksittäiset rakennukset ovat perusta dynaamisesti kehittyvälle kaupunkikeskustalle. Urbaani kulttuuriperintö ja kaupunginosien paikalliset identiteetit ovat lähtökohtana uuden suunnittelulle. Tampereen keskustaan aina kuulunutta rohkeutta ja muutosvalmiutta korostetaan tinkimättä arvokkaiksi tunnistettujen maisemien, miljöiden tai rakennusten vaalimisesta ja hoidosta. Vanha ja uusi sovitetaan yhteen hyvän kaupunki- ja rakennussuunnittelun keinoin. Valtakunnallisesti, maakunnallisesti ja paikallisesti arvokkaita maisemia, rakennettuja kulttuuriympäristöjä, kulttuurihistoriallisesti arvokkaita yksittäisiä rakennuksia ja suojeltuja muinaisjäännöksiä hoidetaan. Ne otetaan huomioon matkailu-, tapahtuma- ja toimintaympäristöjen kehittämisessä. Uusia tiedotus-, opetus- ja matkailuaineistoja sekä maisema-, arkkitehtuuri- ja kulttuuripolkuja tehdään. Euroopan kulttuuripääkaupungin 2026, Unescon maailmanperintökohteen ja kansallisen kaupunkipuiston mahdolliset toteutukset keskustassa tutkitaan. Tulevaisuuden kulttuuriympäristöä luodaan uudella hyvällä arkkitehtuurilla. Suunnitteluhankkeissa tarvittavat kaupunkiarkeologiset, rakennushistorialliset tai muut kulttuuriympäristöselvitykset käynnistetään ajoissa, ennakoiden ja yhteistyössä museoviranomaisten kanssa. Merkittävät historialliset rakennukset opastetaan paikan päällä ja mobiilisti, suomeksi ja tärkeimmillä vierailijakielillä matkailijoita varten. Ensimmäisenä pilottikohteenä opastetaan Tampereen kaupunkihistorian vanhin alue, Keskustori ympäristöineen.

TEHOKAS KAUPUNKIRAKENNE JA VIISAAT SIJAINTRATKAISUT

Tulevien vuosikymmenien aikana Tampereen keskustan kaupunkirakenne muovautuu Keskustan strategisessa osayleiskaavassa (kv 18.1.2016) osoitettujen maankäyttö- ja liikennetarkoitusten mukaisesti. Kaupunkirakennetta muuttavaa rakentamista on eniten ranta- ja ratavyöhykkeillä. Tämän lisäksi korttelirakenteita tehostetaan. Rakennetun ympäristön, liikenneympäristön ja toimintaympäristön kehittäminen kytketään aikaisempaa paremmin toisiinsa. Aivan erityistä painoa kaupunkiraken-

teen tehostamiselle antaa raitiotie, joka valmistuu 2021. Saavutettavuuden huomattavasti parantuessa keskustan merkitys kaupunki- ja aluerakenteen ytimenä korostuu. Merkittävät ja erityisesti paljon liikennettä ja liikkumista synnyttävät toiminnot sijoitetaan kaupunkirakenteessa ensisijaisesti raitiotien, kävelyn ja pyöräilyn pääreittien varteen. Mahdollisten uusien kulttuurilaitosten, tapahtumapaikkojen, kauppakeskittymien ja muiden kaupunkirakenteellisesti merkittävien toimintojen sijaintitarkaisut harkitaan huolella kaupunkirakenteelliset, kaupunkikuvalliset ja kaupunkikulttuuriset vaikutukset huomioon ottaen. Tavoitteena on ekotehokas ja hiilineutraali keskusta.

KESTÄVÄ JA HYVÄ ARKKITEHTUURI

Keskustan rakentamisessa painotetaan hyvää ja kestävä arkkitehtuuria. Tämä näkyy laatuun rakennuksissa, kadunkalusteissa, julkisissa ulkotiloissa ja kaupunkikuvassa. Suunnittelussa ja rakentamisen ohjauksessa kiinnitetään huomiota muodostuvan kokonaisuuden hallintaan. Rakennukset, pihat, kadut, puistot ja maisemat nähdään yhtenä kokonaisuutena. Suunnittelussa käytetään kulloiseenkin paikkaan parhaiten sopivia työtapoja. Vaativissa ja ideointia tarvitsemissä tehtävissä järjestetään suunnittelukilpailuja ja kuullaan kaupunkilaisten näkemyksiä. Tampereen asema rakentamisen ja arkkitehtuurin korkeakoulukaupunkina ja Euroopan kulttuuripääkaupunkina 2026 näkyy kaupunkikuvassa myönteisellä tavalla. Tampereen arkkitehtuuriohjelmassa (2008) keskustalla on tärkeä asema. Kaupungin identiteetin perustekijöiksi on nostettu Tammerkosken ympäristö ja sen teollinen perintö, keskustan ruutukaava, Hämeenkatu Suomen urbaaneimpana katuna, kulttuurisesti moniarvoinen ilmapiiri ja vahvaan identiteettiin perustuva kilpailukyky. Ohjelmassa on asetettu tavoitteeksi arkkitehtuurin ja kaupunkiympäristön laatu. Tampere nähdään elävänä, tunnistettavana Suomen halutuimpana asuinpaikkana, joka tunnetaan seudullisesta, vuorovaikutteisesta ja historialliset piirteet huomioon ottavasta toimintatavastaan. Arkkitehtuuriohjelman päivitys on suunnitteilla. Rakentamisen laatua ja sisältöä kaupunki ohjaa asemakaavoilla ja rakennustapaohjeilla sekä tontinluovutusehdoilla ja -kilpailuilla. Arkkitehtuurin ja kaupunkisuunnittelun innovatiivisuutta edistetään yhteistyöllä teknillisen yliopiston kanssa sekä suunnittelukilpailuja järjestämällä.

UUDET 3D-TEKNOLOGIAT KESKUSTAN KAUPUNKISUUNNITTELUSSA

Valmisteilla olevan kaupungin tietomallinnusstrategian mukaisesti merkittävät rakennus- ja kehityshankkeet toteutetaan tietomallipohjaisesti, teknisesti yhteensovituskelteisellä tavalla sekä kiinnittäen huomiota metadatan hallintaan. Tämä edesauttaa ja madaltaa kynnystä uusien teknologioiden ja pelillistämisen hyödyntämiseen erityisesti kaupunkisuunnitteluun liittyvässä vuorovaikutuksessa ja osallistamisessa. Keskustan suunnittelussa käytetään ja kokeillaan uusia teknologioita, Viiden tähden keskustan strategista kehittämistä ja kaupunkimarkkinointia palvelevalla tavalla. Viiden tähden keskustan kokonaisvisiota havainnollistetaan kaupunkimallein, kuvin sekä virtuaalisen todellisuuden, lisätyn todellisuuden ja pelillistämisen keinoin. Aktiivista kehittämistä jatketaan Smart Tampereen kehitysohjelman, Viiden tähden keskustan kehitysohjelman ja kaupunkiympäristön palvelualueen yhteistyönä. Vuonna 2017 pelialustalle rakennetun ympäristön suunnitelmiä. Tämä mahdollistaa pelien dynamiikan ja mekaniikan soveltamista keskustan kaupunkisuunnitteluhankkeisiin havainnollistamisen, simuloimisen, osallistamisen ja vuoropuhelun osalta. Viiden tähden keskustan kärkihankkeet toimivat koko kaupunkia hyödyttävän kehitystyön ensimmäisinä pilotteina. Menetelmiä voidaan käyttää myös keskustan kaupunkitilojen turvallisuuden ja riskienhallinnan kehittämisessä sekä liikkumisvirtojen simuloinnissa. Viiden tähden keskustan 2030 virtuaalinen kaupunkimalli vakiinnutetaan kaupunkisuunnittelun organisaatiossa ja prosesseissa. Virtuaalisen 3D-mallin ylläpito resurssoidaan asianmukaisesti. Kehittämisessä tehdään yhteistyötä Smart Tampere -kehitysohjelman kanssa. Viiden tähden keskustan 3D-tulostustekniikalla toteutettu, tulevaisuutta vuonna 2030 kuvaava pienoismalli mittakaavassa 1:1000 rakentuu vuosina 2017–2018 Galleria Nottbeckiin. Sekä virtuaalista kaupunkimallia että pienoismallia päivitetään säännöllisesti.

TAMPEREEN 3D-GALLERIAN JA KAUPUNKISUUNNITTELUN NÄYTTELYTILAN KEHITTÄMINEN

Tampereen 3D-gallerian toimintaa ja sisältöä kehitetään Tampereen kaupunkisuunnittelun ja kehitysohjelmien yhteisenä showroomina ja studiona. Toiminta alkoi Finlaysonin alueella sijaitsevassa Galleria Nottbeckissa. Siellä otettiin vuonna 2017

käyttöön virtuaaliluola ensimmäisine Viiden tähden keskustan pilottihankkeineen. Tavoitteena on löytää toiminnalle paremmin saavutettava sijainti ja järjestää säännöllinen aukiolo myös yleisölle. Paikka voi tarjota innovatiivisen kehitysalustan kaupungin omalle rakennetun ympäristön suunnittelulle ja jatkossa myös yritys yhteistyölle ja yleisöviestinnälle. Vanhaan tapaan se voi toimia myös kaupunkisuunnittelun työtä palvelevana 3D-studiona, näyttelytilana, tapahtumapaikkana ja kokoustilana. Viiden tähden keskustan kokonaisuus ja sen rakennetun ympäristön hankkeet jatkavat pilot-tirolissa. Toiminnan uudelleen organisointi tarkoittaa henkilö- ja muiden resurssien osoittamista paikan konseptointiin sekä tila-, aukiolo-, operointi- ja ylläpitojärjestelyihin ja toiminnan pyörittämiseen. Tästä voisi vastata Smart Tampere -kehitysohjelma yhteistyössä kaupungin kaikkien muiden kehitysohjelmien sekä maankäyttö- ja infrastruktuurin suunnittelun kanssa. Näyttely- ja muut aineistot toteutetaan ensisijaisesti digitaalisessa muodossa, jolloin niitä voidaan helposti käyttää myös muualla, esimerkiksi messuilla, konferensseissa ja tapahtumissa. Esittelyaineistot toteutetaan aina sekä suomeksi että englanniksi.

KESKUSTAN KAUPUNKIKEHITYKSEN SEURANTA JA ENNAKOINTI

Tilasto- ja paikkatietodataan pohjautuva Tampereen keskustan seuranta- ja ennakointijärjestelmä otettiin julkiseen käyttöön keuhällä 2018. Se kattaa Tampereen keskustan strategisen osayleiskaavan ja Viiden tähden keskustan kehittämisohjelman alueen kaupungin ytimessä. Se palvelee ensisijaisesti strategista kaupunkisuunnittelua ja -kehittämistä, mutta soveltuu tietolähteeksi moneen muuhunkin tarpeeseen. Käyttäjät voivat olla myös yritykset, yhteisöt ja yksityiset ihmiset. Seuranta- ja ennakointijärjestelmän suunnittelu alkoi vuonna 2015 hyväksytyin kehittämisohjelman jälkeen kaupungin keskustahankeen ja tietojohdantamispalveluiden yhteistyönä. Järjestelmä soveltuu otettavaksi käyttöön Tampereen kaupunkisuunnittelussa laajemminkin. Viiden tähden keskustan seurantatietoja päivitetään vähintään kerran vuodessa. Keskeiset seurantatiedot julkaistaan kehittämisohjelman julkaisun liitteenä ja laajemmin digitaalisena palveluna osoitteessa www.tampere.fi/tampereen-kaupunki/ohjelmat/keskustahanke/keskustan-kehittamisohjelma/tampereen-keskustan-seurantajarjestelma.html.

TAMPEREEN OSTOSKESKUSTA PIRKANMAAN PARAS KAUPPAPAikka

Tampereen keskusta on maakunnan pääkauppapaikka ja erikoiskaupan tärkein keskus. Se kilpailee asemastaan lähinnä kaupunkiseudun muiden kaupan keskittymien kanssa. Huhtikuussa 2018 avautunut kauppakeskus Ratina vahvistaa kokonaisuutena keskustan asemaa maakunnan parhaana kauppakeskittymänä. Keskustan saavutettavuutta kaikilla liikennemuodoilla parannetaan, jotta turvataan keskustan kaupallinen kilpailukyky ja asiakasvirtojen kasvu. Jos kaupan alan suunnitellut hankkeet ja potentiaalisten liiketilöiden käyttöönotot toteutuvat, asiointien määrä keskustassa voi jopa kaksinkertaistua. Nykyisin keskustan liikkeissä ja ravitsemusliikkeissä tapahtuu noin 1,2 miljoonaa asiointia viikossa. Kompaktissa keskustassa palvelut tavoittaa parhaiten joukkoliikenteellä, pyöräillen ja kävelen. Miellyttävä ja turvallinen jalankulkuympäristö on perusedellytys keskustakaupan houkuttavuudelle. Pysäköinnin keskittäminen maanalaisiin pysäköintilaitoksiin vapauttaa maantasolla tilaa asiointi- ja ostosympäristön sekä keskustan liikekortteleiden kehittämiseen. Kaupan pääkatu on tulevaisuudessakin Hämeenkatu. Muita kehitettäviä kaupallisia ympäristöjä ovat kävelykadut, torit, raitiotien pysäkkiympäristöt, tavaratalot, kauppakeskukset ja ydinkeskustan liikekorttelit kivijalkakauppoineen. Keskustan kaupan ja liike-elämän myönteistä kehitystä tuetaan parantamalla liikenne- ja liikkumisympäristöä, vahvistamalla asukas pohjaa sekä kehittämällä keskustan tapahtumatuo- tantoa ja matkailua.

ASEMANSEUTU JA KANSIKAUPUNKI

Keskustan kaupunkikehittämisessä strategisesti merkittävien yksittäinen aluekokonaisuus on asemanseutu. Se käsittää Tampereen henkilöratapihan ympäristöineen. Alueen toteuttaminen on aloitettu Kannen ja Areenan rakentamisella. Sen jälkeen käynnistetään Asemakeskuksen vaiheittainen rakentaminen pohjoista kohti. Asemanseudusta muotoutuu Tampereen merkittävien toimistotyöpaikkojen keskittymä. Sinne rakennetaan myös runsaasti asuntoja ja konseptiltaan kokonaan uudentyyppi- nen matkakeskus. Monin osin ratapihan päälle ulottuva rakentaminen synnyttää kansikaupungin, joka yhdistää radan itä- ja länsipuoliset kaupunginosat. Asemanseudun kolme osa- aluetta ovat:

- › Kansi ja Areena. Ensimmäisen vaiheen rakentaminen käynnistyi vuoden 2017 lopussa. Alueelle on suunnitteilla monitoimiareena 15 000 tapahtumakävijälle tai 13 000 jääkiekkokatsojalle, 285 huoneen hotelli, Suomen toinen kasino, 1 000 asuntoa ja potentiaali yhteensä 1 250 työpaikalle.
- › Ratapihankadun pohjoisosa. Alueelle on tulossa noin 40 000 k-m² toimisto-, liike- ja asuintilaa, 1 000 työpaikkaa ja 200 asukasta. Erkkilän sillan lähellä Technopolin tontin rakentaminen on alkanut 2018. Rongan alikulun pohjoispuolinen tontti on väliaikaisesti P-Peltokatun käytössä. Alue rakennetaan yritystiloi- kiksi myöhemmin.
- › Asemakeskus. Asemakaavoitus tehdään 2018–2020. Alueen kahden ensimmäisen osan laajuudeksi tavoitellaan noin 200 000 k-m². Tälle alueelle tulee noin 3 000 työpaikkaa ja noin 2 500 asukasta sekä moderni liikenne- ja palvelukeskus.

TAMPEREEN ASEMAKESKUS

Alueesta järjestettiin kansainvälinen ideakilpailu vuonna 2014. Voittaneen kilpailuehdotuksen ”Reconnecting Tampere” mukaan radan itä- ja länsipuoliset kaupunginosat yhdistetään ratapihan ylittävällä kannella. Asema-aukiota kasvatetaan pohjois-eteläsuuntaiseksi asemapuistoksi. Asema laajennetaan matkakeskukseksi, jossa kohtaavat kaikki kulkumuodot ja matkaketjut. Hankkeen koko on noin 200 000 k-m². Sen yleissuunnitelma tehdään 2018–2019 ja sen rinnalla laaditaan alueen asemakaavat 2018–2020. Tämän jälkeen käynnistetään toteutussuunnittelu. Tampereen Asemakeskus on laadukkaan arkkitehtuurin, turvallisen kaupunkiympäristön, älykkään liikkumisen ja digitaalisten palvelujen valtakunnallinen kärkihanke.

KANSI JA AREENA

Tampereen rautatieaseman eteläpuolelle radan päälle rakennetaan uusi kaupunginosa, johon sijoittuu urheilua ja suurtapahtumia palveleva monitoimiareena, asuntoja, hotelli, maamme toinen kasino sekä liike- ja toimistotilaa. Kaupungin uusi silhuetti rakentuu Studio Daniel Libeskindin vision mukaisesti. Tampereen Kansi ja Areena -hankkeen laajuus on 120 000 k-m². Rakentaminen toteutetaan vaiheittain 2017–2024. Areenasta tulee helposti saavutettava suurten tapahtumien paikka. Yli miljoona kävijää vuodessa tuo merkittävän määrän uusia asiakkaita ydinkeskustan

liikkeisiin ja palveluihin. Kannesta ja Areenasta tulee kansainvälisesti kiinnostava arkkitehtuurikohde. Keskustan kaupunkikuva ja rataa tukeutuva korkean rakentamisen vyöhyke saa näyttävän modernin elementin. Kalevantien katutila radan yllä yhdistää yliopistokampuksen sekä Tullin luontevasti ja keskustamaisesti länsipuolen Kytätän ja Ratinan kaupunginosaan. Areenan ja rautatieaseman välille luodaan sujuva jalankulkuuyhteys suoraan asemalaitureille ulottuvilla liukuportailta. Rakennukset ja kannelle muodostuvat uudet julkiset ulkotilat rakennetaan yksityiskohtia myöten laadukkaasti. Kansi ja Areena on laadukkaan arkkitehtuurin, hiilineutraalin rakentamisen, digitaalisten palvelujen ja turvallisten tapahtumapaikkojen kärkihankkeita Tampereella.

TULLI+

Tullin, Tampereen yliopiston ja Tampere-talon sekä Kalevankankaan eteläosan alueet muodostavat kokonaisuuden, jota voidaan kutsua nimellä kampuskaupunki. Se liittyy saumattomasti Tampereen Asemakeskukseen. Yhteistyössä alueen toimijoiden kanssa on luotu Tulli+ -visio, jonka pohjalta alueelle on laadittu maankäytön ja liikenteen yleissuunnitelma 2016. Asemakaavamuutokset ja katusuunnitelmat tehdään sen pohjalta. Kaupunkiympäristön kehittämällä edistetään merkittävän osaamiskeskittymän vahvistumista. Työpaikkoja, palveluita ja asumisen monipuolisia mahdollisuuksia lisätään. Alueen omaleimaista ilmettä kehitetään ja urbaaneja virkistysyhteyksiä parannetaan. Liikenne- ja katuverkkoa uudistetaan, samoin pysäköintijärjestelmää. Ihmisten liikkumista jalan, pyöräillen ja joukkoliikennevälinein edistetään. Parhaillaan on käynnissä useita asemakaavatoita kampuskaupungin uudisrakentamista ja nykyisen rakennuskannan muutoksia varten. Kaupunkikuvallisesti keskeisellä paikalla sijaitsevan Tullikamarin aukion tontinluovutuskilpailu ratkeaa 2018, minkä jälkeen tehdään asemakaavoitus. Tampere-talon viereen rakennettava hotelli terävöittää kaupunkikuvaa.

TAMMELAN TÄYDENNYSRAKENTAMINEN

Tammelan kaupunginosa on täydennysrakentamisen, osallistavan ja mallintavan kaupunkisuunnittelun, älykkäiden pysäköintiratkaisujen, energiatehokkaan rakentamisen ja omaehtoisen yhteisöllisen kaupunkikulttuurin kärkialueita Tampereella. Taustalla on Tammelan yleissuunnitelma vuodelta 2012. Yksityinen täydennysrakenta-

misen toteutuminen on kiinni kiinteistöjen ja taloyhtiöiden aktiivisuudesta. Kaupunki auttaa tekemällä yleissuunnitelmaa tarkentavia korttelisuunnitelmia saattamalla naapureita saman keskustelupöydän ääreen sekä tarjoamalla maankäyttösopimuksiin liittyviä taloudellisia kannustimia. Kaupungin koordinoimia korttelisuunnitelmia on valmiina neljä. Lisäksi on vireillä useita yksityisiä täydennysrakentamishankkeita, joita toteutetaan asemakaavamuutoksien ja joista osa on laajuudeltaan ja kaupunkikuvallisilta vaikutuksiltaan merkittäviä. Vuosiin 2016–2018 ajoittuvat Tammelan liikenneverkkosuunnitelma, hulevesiverkoston yleissuunnitelma, kunnallistekniset tarkastelut ja Tammelan viheralue selvitys edesauttavat täydennysrakentamishankkeiden sujumista. Tammelan torin keskitetyn pysäköintilaitoksen tarve liittyy kortteleiden täydennysrakentamiseen ja Tammelan stadionin tapahtumanaikaisiin pysäköintijärjestelyihin. Tammelan stadion on ajankohtainen asunto- ja urheilurakentamiskohde, jonka 2018 keväällä lainvoiman saanut asemakaava perustuu vuonna 2014 järjestettyyn suunnittelukilpailuun. Tammelan kaupunginosa ja sen kiinteistöjä on lisäksi mukana energiatehokkuutta parantavissa kehityshankkeissa sekä yliopistojen harjoitus-, opinnäyte- ja tutkimustöiden aiheena. Vuonna 2015 perustettu Tammela 2.0 yhteistyöryhmä jatkaa toimintaansa. Sen aloitteista toteutui vuonna 2017 P-Peltokatu ja 2018 torin esiintymislava. Lähivuosina Tammelan tärkein kehittämiskokonaisuus on tori, toriparkki ja torikorttelit. Pitkällä aikavälillä eheytetään Tammelan pohjoisreunan ja Kaupin sairaalan välistä kaupunkirakennetta, pohjana keväällä 2108 hyväksytyn Tammelan liikenneverkkosuunnitelman katuratkaisut ja 2018 valmisteltava Tammelan viherverkkoselvitys.

KESKUSTAN LIIKEKORTTELIT

Kaupunki tekee vuosittain ydinkeskustan liikekortteleissa 1–4 korttelisuunnitelmaa yhteistyössä talo- ja kiinteistöyhtiöiden kanssa. Suunnitelmat laaditaan asemakaavamuutosten pohjaksi. Keskustakorttelien kehittämisen tavoitteena on vahvistaa ydinkeskustan asemaa koko seudun keskuksena, edistää liikekeskustan vetovoimaa ja kilpailukykyä sekä tarjota viihtyisiä ja elämyksellisiä oleskelu- ja ostosympäristöjä. Samalla korostetaan rakennuskannan kulttuurihistoriallista, rakennustaiteellista ja kaupunkikuvallista arvoa, mikä edellyttää uudisrakentamiselta korkeaa arkkitehtonista tasoa. Korttelisuunnittelun teemoja ovat mm. asumisen ja liiketoiminnan edellytysten parantaminen, puurakentaminen, rakennusten korottaminen ja ullakkorakentaminen.

SORIN JA RATINAN ALUE

Lähivuosina on tarpeen Sorin alueen, linja-autoaseman seudun ja Ratinan suvannon kaupunkiympäristön toiminnallinen, liikenteellinen ja kaupunkikuvallinen kehittäminen. Kauppakeskus Ratina, Areena ja raitiotiekaduksi kehittyvä Hatanpään valtatie moninkertaistavat alueen liikennevirtoja. Erityisesti on kiinnitettävä huomiota kävely- ja tapahtuma-alueiden riittävyteen Areenan tapahtumien purkautuessa. Erityiskysymyksiä ovat Tammerkosken rannat ja Sorinaukio sekä nykyisen linja-autoaseman ja poliisiaseman korttelit.

JÄRVENRANTAKAUPUNGIN UUDET ASUNTOALUEET

Tampere rakentaa uusia asuntoalueita ja niihin liittyviä virkistyspalveluja erityisesti aiemmin teollisuuden, liikenteen tai infrastruktuurin käytössä olleille ranta-alueille. Tulevina vuosikymmeninä Tampereesta rakentuu kansainvälisesti kiinnostava järvenrantakaupunki. Keskusta tarjoaa tulevaisuudessa kodin usealle tuhannelle asukkaalle veden välittömässä tuntumassa. Lyhyiden etäisyyksien takia rannat ovat hyvin saatavissa kaikista keskustan asunnoista. Keskusta on osa laajempaa järvenrantakaupunginosien sarjaa, joka tulevaisuudessa kasvaa myös keskustan ulkopuolella (Näsijärvellä Niemenranta ja Hiedanranta, Pyhäjärvellä Härmälänranta). Keskustassa jo rakennettuja järven- ja koskenrantakaupungin asuinalueita ovat Ratinan suvanto, Lapinniemi, Tampella ja Finlayson sekä uusimpana Ratinanranta. Ajankohtaisiin on rakenteilla oleva Ranta-Tampella, joka valmistuttuaan muodostaa Näsijärven puoleisen asumisen järvi- ja koskenrantakaupungin yhdessä valmiiksi rakentuneen Lapinniemen ja kehittyvän Koukkuniemen-Rauhaniemen kanssa. Keskustan länsiosaa täydentyy Nalkalanrannan kautta Eteläpuistoon. Etelässä järvenrantakeskusta laajenee Viinikanlahteen.

VIINIKANLAHTI

Kaupungin jätevedenpuhdistamo siirtyy 2020-luvulla Viinikanlahdesta Sulkavuoren uumeniin. Keskeisellä paikalla oleva ranta-alue vapautuu kaupunkirakentamisen ja virkistyskäyttöön. Joukkoliikenne voi tukeutua Pirkkalan suuntaan laajentuvaan raitiotiehen, kävely ja pyöräily rantareitteihin. Alueen ympäristörajoitteisiin ja pohjarakentamiseen liittyvät selvitykset käynnistetään vuonna 2018. Vuonna 2019 järjestetään ideakilpailu alueen maankäytöllisen ja kaupunkiarkkitehtonisen kokonaisratkaisun

löytämiseksi. Sen jälkeen suunnittelua tarkennetaan asemakaavoituksella ja yleisten alueiden suunnittelulla. Rakentamisen laatua kaupunki ohjaa tontinluovutuskilpailuin ja -ehdoin. Rantareittien jatkuvuuden, satamien ja vesistövirikistyksen sekä kansallisen kaupunkipuiston tarpeet otetaan huomioon.

ETELÄPUISTO JA NALKALANRANTA

Eteläpuisto ympäristöineen on Tampereen keskustan länsiosan merkittävin täydennysrakentamisalue ja osa laajempaa järvenrantakaupunkia. Eteläpuisto päättää keskustan laajentumisen lounaaseen ja avaa keskustan julkisivun Pyhäjärvelle. Alue mahdollistaa rantoja pitkin kulkevan laadukkaan virkistysyhteyden ydinkeskustan ja Pyynikin viheralueiden välille. Ratinanvuolteen ja Pyhäjärven rannat, vehreä ympäristö, suojellut Klingendahlin ja De Gamlas Hemin rakennukset ympäristöineen sekä valtakunnallisesti arvokas Hämeenpuiston rakennettu kulttuuriympäristö ovat suunnittelun arvoperusta. Eteläpuiston ja Nalkalanrannan alueelle tulee asuntoja, vapaa-ajan palveluita, toimitaloja ja urbaaneja virkistysalueita. Hämeenpuiston kaupunkikuvallista yhteyttä Pyhäjärveen parannetaan. Rannat ovat julkisia puistoja tai julkisia urbaaneja ulkotiloja. Rantojen kautta kulkee keskustan ja Pyynikin välinen virkistysreitti osana Tampereen ja seudun laajempia yhtenäisiä rantareittejä. Vuoden 2014 kilpailun jatko-kehitettyjen voittajatoiden, yleissuunnitelman ja laajan vuoropuhelun pohjalta laadittu asemakaava asetettiin ehdotuksena nähtäville joulukuussa 2016. Asemakaavoitus ja muu suunnittelu etenee Keskustan strategisen osayleiskaavan oikeuskäsittelyn jälkeen.

KESKUSTAN LÄNSIOSA

Kaupunginosa Tammerkosken länsipuolella kehitetään kokonaisuutena ja toisiinsa kytkeytyvinä erillishankkeina. Eteläpuiston, Särkänniemen ja Amurin alueet ovat laajoja kehittämiskokonaisuuksia. Keskustorin ja Pyynikintorin ympäristöt ovat kaupunkitilallisen ja -kuvallisen kehittämisen erityiskohteita. Rakennetun ympäristön kehittämistä tukevia liikennehankkeita ovat läntisen keskustan katuverkon yleissuunnitelma, Kunkun parkki sekä Näsinkallion eritasoliittymä ja Amuritunneli.

SÄRKÄNNIEMI, MUSTALAHTI JA ONKINIEMI

Särkänniemi, Onkiniemi ja Mustalahti muodostavat tulevaisuudessa yhden Tampereen vetovoimaisimmista vapaa-ajan alueista. Rantaväylän tunnelin valmistuttua 2016 alueen liikenne on rauhoittunut. Kaupunkimaisema pääsee avautumaan pohjoiseen Näsijärvelle ja liikenteellinen ja kaupunkikuvallinen yhteys keskustaan paranee. Alue on osa syntymässä olevaa Näsijärven rantakaupungin vyöhykettä. Särkänniemen matkailullisia mahdollisuuksia kehitetään osana rantavyöhykettä ja kaupunkikeskustaa. Huvipuistoon liittyvä Mustalahden alue liittää Särkänniemen nykyistä kiinteämmin osaksi keskustaa. Särkänniemen ja ydinkeskustan välille rakennetaan köysirata. Järveltä järvelle kulkeva jalankulun laatureitti kulkee keskustasta Tammerkosken rantoja pitkin Näsijärvelle, mistä se jatkuu edelleen Särkänniemen rantaa pitkin länteen Onkiniemen suuntaan ja itään Ranta-Tampellan kautta Naistenlahden suuntaan. Vuosina 2014–2016 laaditussa yleissuunnitelmassa näitä kehitysmahdollisuuksia tarkasteltiin koskien mm. Särkänniemen elämyspuiston kehittämistä, Onkiniemen Triכון käyttöä ja täydennysrakentamista, Sara Hildénin kiinteistön mahdollisuuksia, virkistysalueiden ja -reittien suunnittelua, Mustalahden sataman kehittämistä sekä liikenne- ja pysäköintiratkaisuja. Suunnitelmassa luotiin suuntaviivat sille, miten aluetta kehitetään keskustaan liittyvänä monipuolisena vapaa-ajan, tapahtumien, kulttuurin ja asumisen alueena. Alueen toteutuksen edellyttämä asemakaavoitus on käynnissä ja valmistuu vuoden 2019 aikana.

AMURIN TÄYDENNYSRAKENTAMINEN

Amurin alueelle laaditaan yhteistyössä alueen asukkaiden kanssa yleissuunnitelma, jolla tutkitaan täydennysrakentamisen ja kaupunkikuvan kehittämisen mahdollisuuksia. Amuri on pääosin 1970–1980 -luvulla puutalokaupungin tilalle väljästi ja lähiömäisesti rakennettua kerrostaloaluetta, jonka rakennuskanta on peruskorjauksissa. Tavoitteena on vetovoimainen ja viihtyisä, täydentyvä ja kaupunkimainen uusi Amuri. Tarkoitus on kytkeä Amuri paremmin osaksi Tampereen keskustaa. Nykyiset laadukkaat virkistysalueet muodostavat edelleen kaupunginosan vihreän ytimen. Ne liittyvät Pyynikin ja Näsijärven rantojen vihervyöhykkeisiin. Yleissuunnitelma valmistuu vuoden 2018 aikana. Suunnitelma toimii pohjana Amurin alueen ja taloyhtiöiden kehittämis- ja tiivistämistavoitteiden toteutussuunnittelulle. Asuntorakentamisen myötä alueella on tarve kehittää julkisia palveluja. Niiden tarve riippuu täydentävän asuntorakentamisen edistymisestä.

TAMPEREEN TAIDEMUSEON LAAJENNUS JA PYYNIKINTORI

Tampereen kaupunki järjesti Tampereen taidemuseon alueesta sekä Pyynikintorista kansainvälisen suunnittelukilpailun. Kilpailun voitti ehdotus ”SIILO”. Taidemuseon laajennus sopeutuu historialliseen ympäristöönsä ja on arkkitehtuuriltaan vaikuttavaa. Alueen jatkosuunnittelu on käynnissä. Asemakaava valmistellaan hyväksymiskäsittelyyn vuoden 2019 aikana. Alueelle tulee myös täydennysrakentamista, jolla on tarkoitus mahdollistaa torin maanalaisen pysäköinnin ratkaisu ja kattaa museon rakentamisen kustannuksia. Pyynikintorin luonne toiminnallisena keskittymänä ja yhteisöllisenä kaupunkitilana vahvistuu. Taidemuseon ja Amurin museokorttelin aluetta sekä Pyynikintoria ympäristöineen kehitetään kulttuuri- ja tapahtumakeskittymänä. Tulevaisuudessa alueen halki kulkee urbaani virkistysreitti Särkänniemestä Pyynikille. Raitiotien toteutuessa korostuu Pyynikintorin merkitys bussiliikenteen ja raitiotien pääteyksiäkinä.

MUITA TÄYDENNYSRAKENTAMISALUEITA JA KOHTEITA

Keskustassa on useita muitakin hyviä asunto- ja muun täydennysrakentamisen mahdollisuuksia. Tällaisia ovat esimerkiksi Kaupin sairaalan alue ja Koukkuniemen-Rauhaniemen alue, jonka täydennysrakentaminen tutkittiin ja osoitettiin laajalla asemakaavamuutoksella. Teknisiä erityisratkaisuja vaativia kohteita ovat liikennealueiden päälle rakennettavat kansirakenteet. Yksittäisiä tonttikohtaisilla asemakaavamuutoksilla toteutettavia kohteita on eri puolilla keskustaa. Tällaisia ovat vanhojen kerrostalojen ullakot ja kattokerrokset, pienet tonttikohtaiset täydennysrakentamishankkeet sekä käyttötarkoitusten muutokset olemassa olevissa rakennuksissa. Ydinkeskustassa täydennysrakentamiseen ja korttelikehittämiseen liittyy yleensä liike- ja yritysalamän toimintamahdollisuuksien parantaminen sekä tähän liittyen korttelipihojen, katutilojen ja maantasokerrosten aktivointi. Keskustan täydennysrakentamisen työtavoiksi asemakaavoituksen tukena ovat vakiintuneet useamman tontin kattavat korttelisuunnitelmat, joiden tekeminen jatkuu.

TEKNISET JÄRJESTELMÄT

Keskustassa kohtaavat kaikki tärkeät yhdyskuntatekniset järjestelmät. Osa teknisistä verkostoista on jo olemassa, osa vaatii kunnostusta, osa tehdään aluerakentamisen

yhteydessä. Keskustan mittava täydennysrakentaminen on haaste infrastruktuurille ja sen ylläpidolle sekä suunnitteluprosessin tarkoituksenmukaiselle ja rakentamisen oikea-aikaiselle yhteen sovittamiselle. Keskustan isojen hankkeiden aikataulusuunnitelma ja rajapintojen koordinointi aloitetaan jo suunnitteluvaiheessa. Tästä esimerkkinä on raitiotien, matkakeskusten ja asemanseudun kytkeminen laajempaan joukkoliikennekaupunkiin ja Tammelan-Tullin alueen täydennysrakentamiseen. Suunnittelua viedään eteenpäin kokonaisvaltaisesti, kaupunkirakenteen toiminnallisuuden kannalta olennaiset kärkihankkeet edellä. Teknisten järjestelmien periaatteet ratkaistaan ennakkoiden tulevaa kunnossapitoa. Hyvissä ajoin ennen merkittäviä alue- tai täydennysrakentamishankkeita arvioidaan mm. infraverkon ajantasaisuus, putkistokapasiteetin riittävyys, kadunalaisten tekniikkatunneleiden järkevyyden ja jätteiden putkikeräysjärjestelmän tarpeellisuus. Tekniset ratkaisut tehdään kestäviksi ja käyttökelpoisiksi, ei vain lähivuosia, vaan tulevia vuosikymmeniä ajatellen. Ennakoinnin esimerkkinä on Tammelan kaupunginosa ja vuosina 2016–2018 toteutetut liikenteen, hulevesien, kunnallistekniikan ja viherympäristön yleissuunnitelmat. Tavoitteena on, että kaupungin verkostot kunnostetaan ennakkoiden ja yksityisten täydennysrakentamishankkeiden sujuvan etenemisen mahdollistaen. Työtappaa sovelletaan myös Amurissa ja muilla keskustan alueilla tarpeen mukaan.

HUOLTO JA KUNNOSSAPITO

Keskustan julkiset rakennushankkeet suunnitellaan ja toteutetaan toimiviksi ja korkealaatuisiksi. Pelkkä suunnittelun ja työn laatu ei takaa rakennetun ympäristön toimivuutta pitkällä aikavälillä. Rakennetun ympäristön laadun kehittäminen ja isojen hankkeiden toteuttaminen vaatii ylläpidon tarpeiden ennakoivaa tunnistamista. Esimerkiksi maanalaisten teknisten verkostojen kunnossapito vaatii katupintojen avaamista aika ajoin. Keskustassa tehtävien korjaustöiden jälkeen katu- ja ympäristörakenteiden esteettinen laatutaso säilytetään. Tiiviissä keskustassa rakennettu omaisuus on kovalla käytöllä, usein ympäristön rasituksen ja joskus ilkvallan alaisena. Nämä aiheuttavat yhteisvaikutuksena kunnossapito- ja korjaustarpeita. Päivittäiseen ylläpitämiseen osoitetaan riittävät resurssit. Kunnossapitovastuut ja työmenetelmät määritellään tarkasti kiinteistöjen ja toimijoiden kanssa. Yhteistyötä kehitetään niin, etteivät kustannukset kasva kenenkään osalta kohtuuttomasti. Tiivistyvän keskustan alueella varmistetaan välttämättömät tilavaraukset yhdyskunnan teknisten järjestelmien ja alueiden hoitamista varten.

HULEVEDET, LUMI JA JÄÄ

Kaupunkirakenteen tiivistäminen asettaa haasteita hulevesien hallinnalle niin kesällä kuin talvellakin. Tilaa ei aina ja joka paikassa riitä maanpäällisille hulevesialueille. Tampereella hulevedet voidaan yleensä hallitusti ja aina puhdistettuina ohjata koskeen tai järviin. Tarvittaessa käytetään maanalaista viivytysrakenteita tai viherkattoja. Täydennysrakentamis- ja uudisrakentamisalueilla hulevesiverkoston toimivuus varmistetaan ennakkoiden ja ennen rakentamista riittävän laajoina kokonaisuuksina valuma-alueittain. Keskustan tiivistyessä kaduilta poistettavan lumen varastointia ja/tai hävitystä tehostetaan. Kehittyvä kaupunkirakenne poistaa keskustan nykyisin käyttämiä lumenkaatopaikkoja. Lumen kuljetusmatkojen kasvaessa kustannukset nousevat ja lumen poistamisen toimenpiteajat venyvät. Tämän vuoksi etsitään kokonaan uudenlaisia ja keskustaan sopivia teknisiä ratkaisuja, esimerkiksi lumen varastoinnin ja kaukokylmän tarpeet yhdistämällä. Helpoiten näitä on mahdollista toteuttaa isojen aluerakentamis- ja infrahankkeiden yhteydessä. Talviaikaan keskustan katujen ja muiden ulkoalueiden viihtyvyyttä, käytettävyyttä ja turvallisuutta voidaan parantaa katusulatusjärjestelmillä, jolloin kulkutiet ovat aina vapaita lumesta, jäädästä ja hiekoitussepelistä. Katusulatuksen varaudutaan erityisesti vilkkaimilla kävelyalueilla ja kansirakenteilla. Sulatusjärjestelmien investointi- ja käyttökustannukset voivat olla korkeat, minkä takia kustannusten jakaminen hyötyjen (kiinteistöjen omistajat, kaupunki) kesken on luontevaa. Katualueiden hyvä talvikunnossapito ja katupölyn minimointi on tärkeää kaupunkiympäristön ympärivuotisen viihtyisyyden, katutason yrittäjien liiketoiminnan, kaupunkilaisten terveyden ja kehittyvän kansainvälisen matkailun kannalta.

MAA- JA KIINTEISTÖPOLITIikka

Kaupungin maa- ja kiinteistöpolitiikassa korostuu mahdollisuuksien luominen keskustan täydentymiselle ja uudistamiselle. Vuosiksi 2014–2017 hyväksytyissä maapolitiikan linjauksissa on luotu kannustimia täydennysrakentamiselle sekä pelisäännöt hankekehittämiselle. Maapolitiikan linjaukset tarkistetaan kaupunkistrategian päivitykseen liittyen vuosiksi 2018–2021. Hyviä taloudellisia kannustimia on täydentävän asuntorakentamisen edistämiseksi osoitettu mm. yksityisten omistamille asunto-osakeyhtiöille. Näistä hyötyä saavia täydennysrakentamishankkeita on lähdyssä liikkeelle erityisesti Tammelassa, Amurissa ja liikekorteilleiden alueella. Keskeistä on

kaupungin ja yksityisten kiinteistönomistajien välisten sopimusten onnistuminen, kaavoituksen tarkoituksenmukainen toteutuminen sekä maanomistajien ja muiden osallisten yhdenvertainen kohtelu. Keskustassa kaupungin omistuksessa on yleisten alueiden (mm. kadut, torit ja puistot) sekä pitkillä vuokrasopimuksilla vuokrattujen alueiden lisäksi muutamia merkittäviä kehittämispotentiaalia omaavia maa-alueita. Tällaisia ovat mm. Eteläpuisto, Ranta-Tampella, Koukkuniemi-Rauhaniemi, Onkiniemi ja Viinikanlahti. Näillä alueilla luodaan edellytyksiä monipuoliselle asuntotuotannolle ja menestyvälle elinkeinotoiminnalle. Maa-alueiden lisäksi kaupunki omistaa keskustan alueella rakennuksia, joiden omistuksia kaupunki arvioi jatkuvasti. Mahdolliset realisoinnit tai muut toimenpiteet toteutetaan siten, että ne edesauttavat keskustan ja sen osakokonaisuuksien elinvoimaisuutta.

KUVA: Ranta-Tampellan kanava. Rakentaminen käynnissä 2018. Kuva Tampereen kaupunki /
Havainnekuva YIT Rakennus Oy, 2017.

KUVA: Laukontorin paviljonki valmis 2018. Ravintoloita, saunoja, laivaliikenteen palveluja. Kuva arkkitehti Janne Kantee, Honkatalot Oy, 2017.

3.3 URBAANIT ULKOTILAT JA KAUPUNKIVIHREÄ

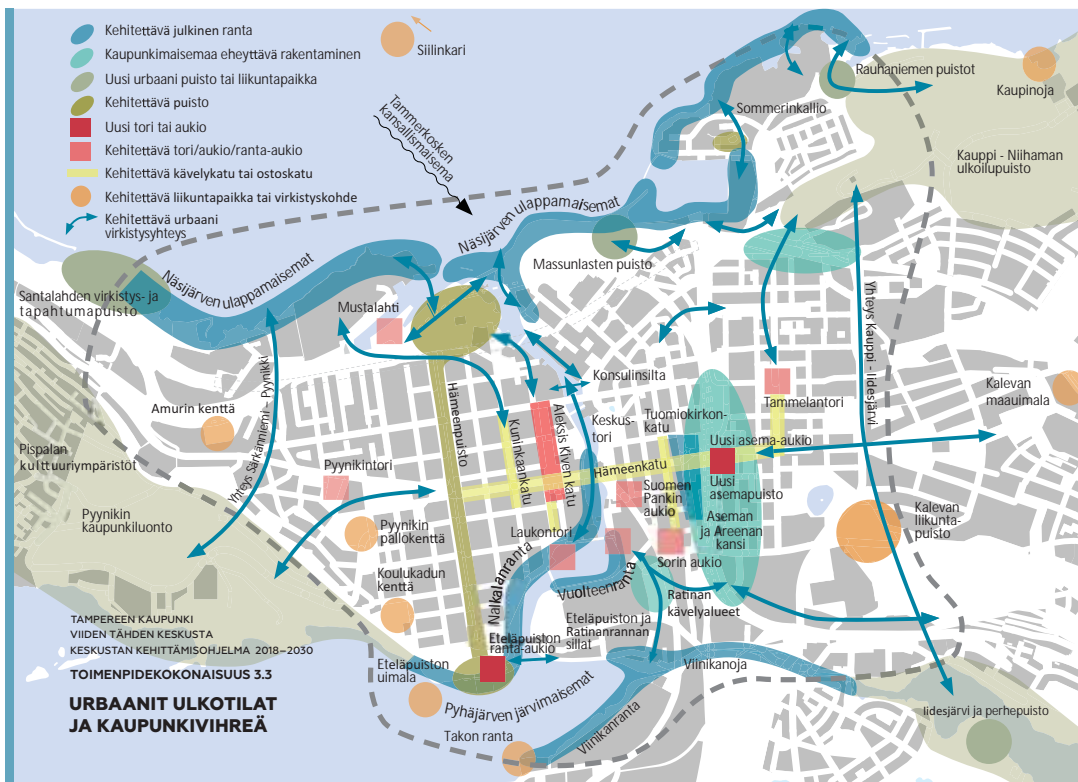
Tampereen keskustan ympäristöllisiä vahvuuksia ovat vesi, maisemat, kaupunkiluonto ja ihmisen rakentamat urbaanit viherympäristöt. Viher- ja virkistysverkkoa kehitetään kokonaisvaltaisesti ja osana keskustan kaupunkirakennetta. Puistojen, torien, aukoiden, kävelykatujen ja joukkoliikennekatujen viihtyisyys ovat kaupunkikuvan ja kehittyvän kaupunkikulttuurin perusta. Monipuoliset ja hyvin saavutettavat liikunnan, leikin, oleskelun, harrastusten ja luonnon kokemisen paikat vahvistavat keskustan vetovoimaisuutta. Julkisessa ja yksityisessä käytössä olevat pihat ovat osa urbaania viherverkkoa.

TÄRKEÄÄ:

- Katkeamattomat rantareitit
- Järvien ja rantojen virkistysmahdollisuudet
- Pyynikin, Kaupin ja lidesjärven ulkoilualueiden saavutettavuus
- Monipuoliset liikuntaympäristöt ja virkistyspalvelut
- Torit, aukiot, katutilat ja puistot imago- ja identiteettitekijöinä
- Urbaanien ulkotilojen viihtyisyys, elävyys ja aistiälymykset
- Historialliset puistot ja moderni kaupunkivihreä
- Toimivat ja kutsuvat pihat osana tiivistäviä kortteleita.

KÄRKIHANKKEITA:

- Ranta-Tampellan puistot ja rantarakenteet
- Raitiotiekatujen katu ympäristöt
- Keskustorin, Tammelantorin ja Pyynikintorin kaupunkiaukiot
- Tammelan ja Amurin viherrakenteen kehittäminen
- Uudet puistot ja liikuntapaikat
- Urbaanit korttelipihat ja puistokadut
- Rantojen reitit ja oleskelualueet.

KARTTA: Urbaanien ulkotilojen ja kaupunkivihreän tärkeimmät kehittämiskohteet Tampereen keskustassa aikavälillä 2018–2030. Kartta Tampereen kaupunki, Kehitysohjelmat / Viiden tähden keskusta 2018.

KUVA SEURAAVALLA SIVULLA: Ratinan suvanto ja Nalkalanranta. Urbaania kaupunkivirkistystä veden äärellä. Kuva Tampereen kaupunki, Eteläpuiston asemakaava 8581 / Havainnekuva Atelier Dreiseitl, Tovatt Architects and Planners, 2016.

VIHERVERKKO

Kaupunkimaisemilla, julkisilla virkistysalueilla ja urbaaneilla ulkotiloilla on iso merkitys keskustan viihtyisyydelle, vetovoimalle ja imagolle. Tampereen keskustassa viherverkko on monimuotoinen ja monipuolinen, luonnosta rakennettuun miljööseen. Hyvin hoidetun kaupunki- ja viherympäristön taloudelliset vaikutukset ovat välillisiä, mutta ilmeisiä. Keskustan viherverkkoa kaupunkirakenteen osana ja kaupungin identiteettitekijänä vahvistetaan. Läheisten ulkoilumetsien ja rantojen saavutettavuutta parannetaan. Pyynikin ja Kaupin ulkoilupuiston merkitystä osana keskustaan välittömästi liittyvää kaupunkirakennetta korostetaan. Viihtyisiä ulkoilureitistö kytkee kaupunkiluonnon, teollisen historian, toiminnalliset solmukohtat, kaupunkirannat ja urbaanit kulttuurivaikutteiset kaupunkirannat kiinnostavaksi ja elämyksiä tarjoavaksi kaupunkikudelmaksi. Tampereen kuuluisien näköalapaikkojen (Näsinneula, Pyynikki, Tammerkosken silta) lisäksi kunnostetaan muita maisemapajkoja, joista osa on luonnon helmassa ja osa urbaanissa ympäristössä.

VIRKISTÄVÄ JA VIIHTYISÄ

Puistoja, puistokatuja ja julkisia ulkotiloja kehitetään. Ainutlaatuisen kaupunkiympäristön matkailulliset ja markkinoinnilliset mahdollisuudet tiedostetaan. Puistot ja julkiset ulkotilat ovat kaupunkilaisten olohuone ja käyntikortti vierailijoille. Omaleimaiset paikat ja niihin kerrostunut kaupungin historia ovat osa Tampereen identiteettiä. Koskimaisemalla, Pyynikillä ja kaupungin keskeisillä toreilla on kansallista merkittävyyttä. Vihreys ja sen luoma viihtyisyys lisäävät keskustan matkailullista vetovoimaa ja asuin ympäristön laatua. Monipuoliset virkistysmahdollisuudet tukevat asukkaiden hyvinvointia ja lisäävät keskustan houkuttelevuutta asuin ympäristönä. Viherverkolla on kaupunkiekologista merkitystä. Se edistää kestävästä kaupunkirakennetta, hulevesien hallintaa ja miellyttävää pienilmastoa. Keskustan puistokatuja ja katuvihreää kehitetään kaupunkilaisten reittien viihtyisyyden luojana.

RANTAREITIT JA VIRKISTYSKOHEET

Vesi kuuluu Tampereen keskustan kaupunkikuvaan. Tammerkosken, Näsijärven ja Pyhäjärven rannat avataan kaupunkilaisille kauttaaltaan. Luodaan houkutteleva ja katkeamaton reitistö järveltä järvelle ja rantoja pitkin. Koskimaisema rantapuistoinen ja -reitteen on kaupunkilaisten kohtauspaikka ja osa kansallismaisemaa. Tammer-

kosken rantojen virkistysmahdollisuuksia kehitetään historiallisia arvoja ja matkailullisia mahdollisuuksia korostaen. Tammerkosken maisemareittejä kehitetään Vapriikista Työnpuistoon ja pitkällä tähtäimellä myös Kirjastonpuistosta Kehräsaareen. Hämeen sillan alitus toteutetaan raitiotien rakentamisen yhteydessä. Uusien kävelyn ja pyöräilyn ylityskohtien tarpeellisuutta ja reunaehtoja arvioidaan (Näsin maisemasilta, Konsulinsilta, Eteläpuisto). Ratinan suvannon aluetta ja Nalkalanrantaa kehitetään eläväksi, kaupunkimaiseksi rantavyöhykkeeksi, jossa on riittävästi tilaa jalankululle. Laukontorin kehittämisen lähtökohtina ovat paikan ainutlaatuinen sijainti, toritoiminta, satama ja palvelut. Molempien järvien rannoilla kulkevia reittejä ja niihin liittyviä vesi-, luonto- ja kaupunkivirkistyskohteita kehitetään sekä kaupunkilaisten että matkailijoiden tarpeisiin. Rantatunnelin valmistuttua erityisen hyviä mahdollisuuksia on Näsijärven rannoilla, vesialueilla ja jäillä. Tampereen kehittyvät pitkät ranta-, vesi- ja jääreitit virkistyspalveluineen avaavat mahdollisuuksia liikunta- ja urheilutapahtumille, matkailuyrittäjyydelle, liikuntakasvatukselle sekä hyvinvoinnin, tapahtumatutannon ja matkailun kehittämiseksi.

JÄRVET JA RANNAT

Järvet ja rannat ovat Tampereen keskustan vahvuus. Rantojen vetovoimaisuutta lisätään parantamalla niiden virkistyspalveluja ja saavutettavuutta. Näsijärven rannan saavutettavuutta kehitetään erityisesti Ranta-Tampellan, Mustalahden, Särkänniemmen, Onkiniemen ja Santalahden alueilla. Pyhäjärven rannalla kehittämiskohteina ovat erityisesti Eteläpuiston ranta ja Viinikanlahti. Järvet tarjoavat monipuolisia harastusmahdollisuuksia ja elämyksiä ympäri vuoden: veden, jään ja lumen kokemista, hiljaisuutta ja rauhoittavia näkymiä. Uinnin, veneilyn, melonnan, kalastuksen, hiihdon ja matkaluistelun mahdollisuudet ovat tärkeä osa monien kaupunkilaisten vapaa-aikaa. Ne ovat kiinnostavia myös matkailun kannalta osana kaupungin kokonaistarjontaa. Laivaliikenteen, järvimatkailun ja keskustasta helposti saavutettavien retkikohdeiden kehittäminen vahvistaa järvien vetovoimaisuutta kaupungin imagotekijänä. Näsijärveä rantoineen ja saarineen kehitetään ympärivuotisena, keskustasta helposti saavutettavana järvi- ja kaupunkiluonnon matkailualueena. Kehitettäviä, keskustaa palvelevia virkistyskeskittymiä ovat esimerkiksi Kaupinoja, Rauhaniemi, Lapinniemi-Naistenlahti, Särkänniemi-Mustalahti ja Onkiniemi-Santalahti. Pyhäjärvellä vastaavia ovat Pispala-Tahmela, Pyynikki, Eteläpuisto, Ratinanranta ja tulevaisuudessa myös Viinikanlahti. Rauhaniemen kansankylpylän tapaiseksi tamperelaiseksi nähtävyydeksi

voivat kehittyä Laukontorin sauna, Eteläpuiston uimalaitos ja Mustalahden Järvikeskus. Keskustasta helposti saavutettavaa Viikinsaarta kehitetään matkailullisesti. Vas- taavia, keskustasta vesitse saavutettavia järvimatkailu- ja virkistyskohteita pyritään luomaan myös Näsijärven puolelle.

LUONTO LÄHELLÄ

Harjut ja lähimetsät ovat olennainen osa keskustan kaupunkimaisemaa. Sillä on erityinen arvo, että keskustasta on lyhyt matka Pyynikille, Kauppi-Niihaman ulkoilumetsiin ja lidesjärven luonnonsuojelualueelle. Ulkoilu, hiihto ja muut luontoliikuntalajit ovat tärkeä osa monien keskustassa asuvien vapaa-aikaa ja asumisen laatutekijöitä. Pyynikki näkötorneineen on kansallinen matkailunähtävyys ja keskustan asukkaiden suosima ulkoilualue. lidesjärven perhepuistosta ja luonnonsuojelualueesta rakennetaan monipuolinen leikin, liikunnan ja luonnon kokemisen paikka sekä tamperelaisille että matkailijoille. Näiden keskustalle merkittävien ulkoilualueiden saavutettavuutta ja keskinäisiä yhteyksiä parannetaan urbaaneja yhteysreittejä kehittämällä. Erityisesti kiinnitetään huomiota Kaupin ulkoilupuiston saavutettavuuteen Tammelan ja Ranta-Tampellan suunnasta. Viinikanojan varren kehittäminen on tärkeää lidesjärven saavutettavuuden kannalta. Kaupunkivihreän kehittämisessä otetaan huomioon kaupunkiluonnon monimuotoisuus. Keskustasta helposti saavutettavat ulkoilumetsät ovat mahdollisuus myös kansainväliselle ja suosiotaan kasvattavalle kaupunkiluontomatkailulle erityisesti yhdistettynä järvimaisemiin ja -matkailuun. Luontovirkistys- ja kaupunkiluontomatkailun tukipalvelujen verkosto suunnitellaan ja toteutetaan. Erityistä huomiota kiinnitetään rantojen ja saarien virkistyspalvelujen kehittämiseen.

PUISTOT KEITAINA

Keskustan puistot ja puistokadut luovat kaupunkirakenteeseen vihreän rihmaston. Niillä on merkitystä viihtyisyyden, virkistys- ja kaupunkikuvan kannalta. Keskustan historialliset puistot ovat osa Tampereen keskustan kulttuuriperintöä ja mahdollista Euroopan kulttuuripääkaupunkia 2026. Kaupungin profilia puistokaupunkina vahvistetaan. Puistot tarjoavat mahdollisuuden rauhoittumiseen, yhdessäoloon ja tapahtumiin. Hämeenpuiston viihtyisyyttä, elävyyttä, historiallista luonnetta ja yhteyttä Pyhäjärven vahvistetaan. Näsipuistoa kunnostetaan vaalien sen historiallisia piirteitä. Keskustan leikkipuistojen kunnostamista ja rakentamista jatketaan. Jo

toteutetut Tiitiäisen satupuisto ja Pikku Kakkosen leikkipuisto osoittavat leikkipaikkojen tärkeyden sekä keskustan asukkaiden että vierailijoiden kannalta. Keskustan puistokatujen merkitystä viihtyisyyden kannalta korostetaan ja vanhoja puistokatuja vaalitaan. Keskustasta helposti saavutettavia rakennettuja puistoja ovat Hatanpään kartanopuisto ja arboretum. Uusia puistoja rakennetaan Ranta-Tampellan, Santalahden, Rauhaniemen ja Viinikanlahden alueille. Sorsapuiston tuntumaan rakennetaan Kalevan liikuntapuisto. Vanhan kirjastotalon puiston käyttöä aktivoidaan ja turvallisuutta lisätään.

TORIT JA MUUT KAUPUNKITILAT

Torit, aukiot ja kävelyalueet ovat kaupunkilaisten kohtauspaikkoja ja kaupunkikuvallisia solmukohtia. Julkisten ulkotilojen elävyyttä ja kaupunkikuvallista ilmettä kohennetaan. Laatu ulotetaan suunnittelusta toteutukseen ja kunnossapitoon. Taide ja valaistus otetaan osaksi ulkotilojen suunnittelua. Ympärivuotista kahvila- ja terassikulttuuria kehitetään. Tapahtumia ja katumyyntiä tuetaan. Palvelujen kehittymistä edistetään. Keskustoria kehitetään toiminnallisesti, kaupunkikuvallisesti, kulttuuri- ja sosiaalisesti. Vuoden 2017 lopulla alkaneen tavoitevaiheen jälkeen edetään suunnitteluun. Raitiotien tulon jälkeen eteläosa vapautuu paikallisliikenteen terminaalitoiminnoista, jolloin kaupallinen ja kaupunkikuvallinen kehittäminen mahdollistuu. Hämeenkadun pohjoispuolella olennaisia ovat rakennusten käyttötarkoitukset ja ns. Molinin tontin mahdollinen uudisrakentaminen koko Keskustoria ja kaupunkikeskustaa aktivoivaan tarkoitukseen. Laukontorista luodaan vetovoimainen rantatori. Sorinaukiota kehitetään viihtyisäksi ja aktiiviseksi kaupunkiaukioksi, joka voi palvella Areenan ja Ratinan tapahtumia ja mahdollisesti jossakin määrin joukko- ja tapahtumaliikennettäkin. Asema-aukion uutta ilmettä kehitetään vuonna 2014 järjestetyn arkkitehtuurikilpailun pohjalta. Hämeensillan tuntumassa olevan Suomen Pankin aukion asema korostuu Hatanpään valtatie rauhoitettaessa. Tammelantorin kaupunkikuvaa, viihtyisyyttä, saavutettavuutta ja pysäköintiolosuhteita parannetaan. Pyynikintorista tulee raitiotien ensimmäisen päätepysäkki, jolloin tulee ajankohtaiseksi torin muidenkin toimintojen uudelleen arviointi (liikenne, pysäköinti, palvelut). Pyynikintorin kokonaisuuteen vaikuttavat myös Pirkankadun toisella puolella olevien museokortteleiden kehittäminen ja Amurin täydennysrakentaminen. Tampereen taidemuseon laajennusta ja Pyynikintorin kehittämistä viedään eteenpäin vuonna 2017 ratkenneen suunnittelukilpailun pohjalta.

KÄVELYKADUT SEKÄ RAITIOTIEN JA MUIDEN KATUJEN YMPÄRISTÖT

Kävelykatujen, kävelypainotteisten katujen ja korttelipihojen viihtyisyyttä ja elävyyttä kohennetaan. Tuomiokirkonkadun uudesta kävelykadusta luodaan korkeatasoinen kaupunkitila. Toinen tärkeä kävelykadun laajennus on Aleksis Kiven kadun jatko Hallituskadulta Laukontorille. Kävelypainotteisten katujen ilmeeseen kiinnitetään huomiota ja jalankulkijan ympäristöä kohennetaan. Katuympäristöistä tärkein on raitiotie- ja joukkoliikennekaduksi muutettavan Hämeenkadun kävely-ympäristö. Tavoitteena on katuarkkitehtuuriltaan korkeatasoinen, ympäri vuoden hyvin kunnossa pidetty, viihtyisä ja elävä pääkatu. Kaupunkikuvallisesti merkittäviä katuympäristöjä ovat myös muut keskustan raitiotiekadut, Pirkankatu ja Itsenäisyydenkatu. Koko ydinkeskustan alueella katutilojen viihtyisyyteen kiinnitetään huomiota. Olemassa olevia puistokatuja ja yksittäisiäkin katupuita hoidetaan kaupunkikuvallisesti tärkeinä elementteinä. Mahdollisuuksien mukaan katuympäristöjä vehreytetään lisää rakentamisen ja katuksen kunnostuksen yhteydessä. Korttelien läpi johdetut kujat luovat uusia kiinnostavia kävelyreittejä. Liikekorteilleiden sisäpihoja kehitetään houkutteleviksi julkisiksi tai puolijulkisiksi tiloiksi, jotka katettuina toimivat myös ympärivuotisesti. Ratinan kaupakeskuksen rakentamisen yhteydessä syntyvät kävelyreitit ja -alueet rakennetaan korkeatasoisesti ja kytketään luontevaksi osaksi kaupungin muita kävelyreittejä.

VIIHTYISÄ ASUINYMPÄRISTÖ JA KORTTELIPIHAT

Keskustan virkistysverkkoa kehitetään osana asumisen laatua. Vihreys ja virkistysmahdollisuudet ovat lähellä asukkaita tai helposti saavutettavissa. Virkistyspalvelut tehdään monipuoliseksi ja elämyksellisiksi. Ne vastaavat kaikenikäisten tarpeisiin: leikkiin, liikuntaan, erilaisiin harrastuksiin ja oleskeluun. Täydennysrakentamisen yhteydessä huolehditaan lähiympäristön viihtyisyydestä ja lähivirkistyksestä. Asuinympäristössä vihreyden ja imeyttävien pintojen lisääminen parantaa hulevesien hallintaa ja lisää pihojen viihtyisyyttä. Viherkatot elävöittävät ja monipuolistavat ylhäältä katsottavia näkymiä. Korttelipihojen viihtyisyyttä lisätään vähentämällä maanpäällisiä auto-paikkoja, kehittämällä yhteispihoja ja lisäämällä viherrakenteita. Myös uudenlaisia kaupunkikeskustaan sopivia virkistysmahdollisuuksia, taskupuistoja ja viihtyisiä pihakatuja rakennetaan. Korttelien läpi kulkevien viheryhteyksien vahvistamiseen, monimuotoisen kasvillisuuden ja arvokkaiden puiden säilyttämiseen sekä uuden

kaupunkivihreän toteuttamiseen kiinnitetään erityistä huomiota voimakkaan täydennysrakentamisen alueilla Amurissa ja Tammelassa, missä avoimen korttelirakenteen vuoksi pihojen kasvulliset osat liittyvät saumattomasti puistoihin ja katutiloihin. Asukkaille annetaan mahdollisuudet vaikuttaa viherympäristöjen suunnitteluun ja lähipuistojen hoitoon osana asukastoimintaa. Virtuaalisen Tampereen ja 3D-gallerian mahdollisuuksia otetaan käyttöön osallistavassa asuin- ja viherympäristöjen suunnittelussa. Uusia työtapoja sovelletaan erityisesti kaupungin teettämien kortteli-, katu- ja puistosuunnitelmien yhteydessä.

LIKKUMINEN JA LIIKUNTA

Keskustassa edistetään omaehtoista liikkumista kehittämällä urbaania kaupunkiympäristöä ja liikuntapaikkoja viihtyisämmiksi. Monipuoliset harrastusmahdollisuudet ja hyvät reitit tukevat liikuntaharrastusta ja hyvinvointia. Koko keskustaa palveleva kehitettävä alue on Sorsapuiston viereen tuleva Kalevan liikuntapuisto. Se tarjoaa monipuolisia liikuntapaikkoja koko perheelle ja erityisesti nuorille. Ratinan stadion ja Tammelan stadion ovat merkittäviä urheilun ja tapahtumien areenoja. Pyynikin kenttä ja Koulukadun kenttä ovat tärkeitä keskustan asukkaille erityisesti talviliikunnan näkökulmasta. Myös pieniä kenttiä kehitetään entistä monipuolisemmiksi harrastuspaikoiksi. Kenttien lisäksi puistosuunnittelussa otetaan huomioon kaiken ikäisten lähiliikuntapaikat. Hyvän liikuntaympäristön edellytyksenä ovat hyvät reitit. Kävelyn ja pyöräilyn reittejä parannetaan sujuvuuden, viihtyisyyden ja arkiliikunnan näkökulmasta. Liikunta-, ulkoilu- ja urheilupaikkojen ja -reittien saavutettavuuteen, löydettävyyteen ja opastukseen kiinnitetään erityistä huomiota. Kaupunkilaisten lisäksi nämä ovat matkailijoiden palvelutarjontaa.

KAUPUNKIVALAISTUS

Keskustan kaupunkivalaistusta kehitetään paitsi osana liikenne- ja kaupunkiturvallisuutta, myös osana kaupunkikuvaa. Tarkoituksena on muodostaa visuaalisesti yhtenäisiä pimeän ajan kokonaisuuksia, jotka jäsentävät ja auttavat hahmottamaan kaupunkikuvaa pimeään aikaan. Tavoitteena on teknisesti innovatiivinen ja tamperelaiseksi tunnistettava kaupunkivalaistus. Hyvin suunniteltu kaupunkivalaistus auttaa suunnistamaan kaupunkiympäristössä ja löytämään tärkeät kohteet. Näitä

voivat olla esimerkiksi julkiset rakennukset, korkeat rakennukset, tapahtumapaikat, torit, raitiotie tai tärkeät kävelyreitit. Rantamaisemissa voidaan Tampereella korostaa vesipeilien ja luonnon valoilmioiden merkitystä. Paikoin kaupunkivalaistus tuo esiin ja piirtää arkkitehtuuria ja historiaa. Paikoin se on pääroolissa luomassa jotakin uutta kokemuksellisuutta, jota ei päivänvalossa voi nähdä. Kaupunkivalaistusta suunnitellaan yhtenäisinä kokonaisuuksina. Katu, rakennukset ja muut kohteet tarkastellaan omistuksen suhteen rajattomasti. Valaistuksessa voidaan yhdistää aluekohtaisesti eri valaistustarpeet toisiaan tukevaksi yhtenäiseksi kokonaisuudeksi ja tehdä toteutus julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyönä. Kaupunkivalaistuksen vuotuinen, merkittävä tapahtuma on Valoviikot. Sen perinnettä jatketaan tekniikkaa ja valoarkkitehtonista ilmaisu osin modernisoiden. Valoviikkojen tärkein katu on Hämeenkatu. Sille luodaan pääkadun arvoa vastaava valoille. Raitiotien rakentamisen yhteydessä uusitaan myös katuvalaistus.

KAUPUNKIAKUSTIIKKA

Osana kaupunkiympäristön elämyksellisyyttä kehitetään keskustan urbaania akustiikkaa. Kaupunki-, liikenne- ja ympäristösuunnittelun keinoin vähennetään erityisesti liikennemelun haitallisia vaikutuksia ihmisten eniten käyttämiin oleskelu-, kävely- ja pyöräily-ympäristöihin. Kaupunkiympäristöön voidaan helposti muun rakentamisen yhteydessä luoda melulta suojattuja urbaaneja ulkoalueita. Nämä kohottavat kaupunkiympäristön elämyksellistä laatua ja lisäävät aistiherkkyyttä veden, luonnon tai ihmisen tuottamille luonnollisille äänille. Erityisiä kehittämiskohteita ovat rannat, puistot, tapahtumapaikat ja korttelipihat. Keskustaan voidaan luoda myös urbaania äänitaidetta tapahtumina tai pysyvinä kaupunkitaidarakenteina.

VIKISTYKSEN JA MATKAILUN KAUPUNKILUONTOPALVELUT

Liikuntaa, luontovirkistystä, järvimatkailua sekä keskustaan ja sen maisemiin tukeutuvaa kaupunkiluentomatkailemista varten rakennetaan kattava, reitistöihin liittyvä virkistyspalvelujen verkosto. Ensisijaisesti tukeudutaan kaupungin tai muiden julkisyhteisöjen omistamiin maa-alueisiin. Tarvittaessa tehdään maanhankintaa tai pitkäaikaisia sopimuksia yksityisten maanomistajien kanssa. Luontovirkistys- ja luontomatkailemisen tukikohtaverkosto voi koostua palvelutasoltaan monen tyyppisistä kohteista

palveluja tarjoavista ulkoilumajoista yksinkertaisiin miehittämättömiin rakenteisiin. Kohteet merkitään maastoon ja kartoille. Niitä markkinoidaan osana keskustan matkailu- ja virkistyspalveluja. Tukikohtia rakennetaan sekä maa- että vesireittien varteen. Rannoilla sijaitsevat kohteet voivat palvella sekä maalla että vesillä liikkuja. Osa paikoista voi sijaita kaupunkimaisemissa rakennetuissa ympäristöissä ja osa luontoympäristöissä - metsissä, rannoilla ja saarissa. Rannoille rakennettavissa tukikohdissa kiinnitetään erityistä huomiota veneilijöiden ja melojien rantautumismahdollisuuksiin. Osa virkistyspalvelujen tukikohdista rakennetaan helppokulkuisiksi ja esteettömiksi. Huomiota kiinnitetään kaupunkiluentopalvelujen hyvään saavutettavuuteen, kansainvälistä matkailua palvelemaan opastusjärjestelmään sekä käytettävyyteen kaikkina vuodenaikoina. Palveluverkosto kattaa keskustan puistojen ja läheisten ulkoilu- ja virkistysalueiden lisäksi lähiseutujen rantoja, saaria ja ulkoilualueita. Osa rantareittien palveluista on urbaaneja (esimerkiksi Santalahti, Särkänniemi, Mustalahti, Naistenlahti, Eteläpuisto, Viinikanlahti) ja osa erityisesti etäämmällä olevista luonnonläheisiä, virkistysellisiä tai peräti retkeilyllisiä (esimerkiksi Rauhaniemi, Kaupinoja, Kaupin rannat, Pyynikki, saarikohteet).

KANSALLISEN KAUPUNKIPUISTON VALMISTELU

Tampere etenee kohti kansallisen kaupunkipuiston hakuvaihetta vuonna 2017 hyväksytyyn tarveselvityksen pohjalta. Keskustan puistot ja kaupunkitilat muodostavat Tampereen kansallisen kaupunkipuiston arvoriikkaan ytimen. Tammerkosken kansallismaisema, Näsinpuisto, Hämeenpuiston ja Hämeenkadun akselit, yhteydet Pyynikille sekä rantojen viheryhteydet ovat tärkeässä roolissa kansallisen kaupunkipuiston kriteerien täyttymisessä. Hakuvaiheen valmistelu käynnistyy lisäselvitysten laatimisella kaupunkipuiston eheyden varmistamiseksi epäjatkuvuuskohtissa ja maankäytön muutosalueilla. Lisäksi tarkennetaan alustavaa aluerajausta. Keskustan kehittämisessä tulee varmistaa kansallisen kaupunkipuiston tarkastelualueella kriteerien mukaisten arvojen säilyminen ja mahdollinen vahvistaminen. Kansallisen kaupunkipuiston valmistelussa puolestaan tulee varmistaa keskustan strategisten tavoitteiden toteutuminen, esimerkkinä katkeamatta jatkuvien ratareittien ja rakentamisen yhteen sovitus. Kansallinen kaupunkipuisto tukee Euroopan kulttuuripääkaupunki 2026 valmistelua.

KUVA: Tammelan stadionista tamperelaisen jalkapalloilun näyttävä keskus. Asemakaava lainvoimainen 2018, jonka jälkeen hanke toteutuu. Kuva Tampereen kaupunki, Arkkitehtitoimisto JKMM Oy, 2015.

KUVA: Tampereen Asemakeskus. Laajeneva ja puistomaiseksi uudistuva aukio Kyttälän ja Hämeenkadun puolella. Kuva Tampereen kaupunki, Matkakeskus ja uusi puisto ja arkadi / Havainnekuva COBE Aps ja Lundén Architecture Oy, 2018.

3.4 KAUPUNKIKULTTUURI, TAPAHTUMAT JA MATKAILU

Viiden tähden keskustan ytimessä katukuva on täynnä ihmisiä, kauppaa ja kaupunkikulttuuria. Tärkeät kohteet ja tapahtumapaikat ovat helposti löydettävissä. Tapahtuma-alueita, kulttuurikohteita ja liikuntapaikkoja kehitetään kulttuuritoiminnan suuntaviivojen mukaisesti. Tapahtumapaikkojen verkosto luo synergiaa. Turvallisuus, ympäristökuormitus ja digitaaliset palvelut otetaan huomioon. Vuonna 2030 Tampere on Pohjoismaiden vetovoimaisin elämyskaupunki ja vuonna 2026 Euroopan kulttuuripääkaupunki.

TÄRKEÄÄ:

- > Merkitys matkailulle ja markkinoinnille
- > Tapahtumien näkyvyys kaupunkikuvassa
- > Monipuoliset ja muunneltavat tapahtumapaikat
- > Yhteisöllisyys, moniarvoisuus ja omaehtoisuus
- > Taiteen, kulttuurin ja urheilun paikkojen tasapaino
- > Tapahtumien aikainen ympäristövastuu ja turvallisuus
- > Saavutettavuus.

KÄRKIHANKKEITA:

- > Kansi ja Areena
- > Santalahden virkistys- ja tapahtumapuisto
- > Kehittyvä Tampere-talo
- > Tampereen taidemuseot
- > Onkiniemen kulttuuritehdas
- > Tammelan stadion
- > Tullikamarin aukio
- > Järvi- ja luontomatkailukohteet
- > Älykkäät palvelut.

KARTTA: Kaupunkikulttuurin, tapahtumien ja matkailun tärkeimmät kehittämiskohteet Tampereen keskustassa aikavälillä 2018–2030. Kartta Tampereen kaupunki, Kehitysohjelmat / Viiden tähden keskusta 2018.

KUVA SEURAAVALLA SIVULLA: Areena valmistuu vuonna 2021 ja jääkiekon MM-kisat järjestetään vuonna 2022. Vuodessa odotetaan yli miljoona tapahtumakävijää. Kuva Tampereen kaupunki, SRV / Studio Daniel Libeskind, 2018.

AREENA

LAPLAND HOTELS

TILOJA JA TILAA KAUPUNKIKULTTUURILLE

Tampere kehittää kaupunkikulttuuria vahvuksiensa varassa. Tampereelle ominaisia perinteitä jatketaan ja uusia luodaan. Tietoisuus kaupunkikulttuurin merkityksestä näkyy kaupunkiympäristön ja sen yksityiskohtien kehittämisessä. Uusien ja kehitettävien vanhojen kaupunginosien paikallista identiteettiä rakennetaan määrätietoisesti ja yhteisöllisyyttä tukevasti. Monipuolisuutta ja moniarvoisuutta korostetaan. Opiskelijoiden ja nuorten ihmisten toiveet otetaan huomioon. Asukkaita kannustetaan spontaaniin ja omaehtoiseen toimintaan omassa elinympäristössään. Pienet ja paikalliset tapahtumat vahvistavat yhteisöllisyyttä. Tämä otetaan huomioon yleisiä alueita ja julkisia rakennuksia suunniteltaessa. Kaduilla, aukioilla, toreilla ja puistoissa sallitaan kaupunkilaisten elämä. Keskustan kahviloiden, ravintoloiden ja liikkeiden toivotaan osaltaan elävöittävän katukuvaa erityisesti joukkoliikennekaduilla ja kävelyalueilla. Keskustan julkinen kaupunkitila on kaikkien kaupunkilaisten yhteistä ympäristöä.

KAUPUNKIELÄMYKSIÄ MATKAILIJOILLE

Tampereen keskusta tarjoaa matkailijalle monipuolista tekemistä: kulttuuria ja taidetta, urheilua ja liikuntaa, tapahtumia, messuja, kokouksia ja kongresseja, ostoksia ja palveluja, kahviloita ja ravintoloita, luontovirkistystä ja kaupunkielämyksiä. Tärkeimpien matkailukohteiden saavutettavuutta ja keskinäisiä yhteyksiä parannetaan. Matkailuaineistoa, ohjeistusta ja opasteita tarjotaan muillakin kuin suomenkielellä, vähintään englanniksi. Museot ja muut merkittävät kohteet sijoitetaan keskustan kävelyalueille ja joukkoliikennereittien varteen. Uudet rakennukset tehdään kaupunkikuvallisesti näyttäväksi, kooltaan riittäväksi, helposti löydettäväksi ja optimaalisesti kaikilla liikkumisvälineillä saavutettaviksi. Matkailijoille tarjotaan palvelupolkuja, joiden avulla heidän viipymistään kaupungissa pidennetään. Matkailijoille suunnattuja digitaalisia kanavia kehitetään siten, että ne tarjoavat kätevästi ajankohtaista tietoa tapahtumista ja tekemisestä kaupungissa. Majoituskapasiteetin riittävydestä ja monipuolisuudesta pidetään huolta, erityisesti tärkeiden matkailukohteiden tuntumassa. Matkailijoille kehitetään luontoon ja urbaaniin ympäristöön liittyviä elämyspalveluja ja opastuskeskuksia. Kaupunkiluonnon ja järvien matkailullisen virkistyskäytön saavutettavuutta parannetaan. Tukikohtaverkosto rakennetaan, reitistöt suunnitellaan ja matkailijoita opastetaan niin maastossa kuin digitaaliestikin. Luonto- ja kulttuurireitit kertovat tarinoita Tampereesta ennen ja nyt. Matkailun näkökulma otetaan huomi-

oon keskustan liikenteen, kävelyalueiden, virkistysympäristöjen ja kaupan palvelujen kehittämisessä. Kaupungin keskustan kehittämisessä otetaan huomioon matkailijoita visuaalisesti puhuttelevat elämykset, jotka inspiroivat jakamaan tietoa Tampereesta heidän omille verkostoilleen.

TAPAHTUMAKAUPUNGIN KESKUSTA

Tampere kehittyi aktiivisena ja monimuotoisena tapahtumakaupunkina. Tapahtumat näkyvät aikaisempaa enemmän keskustan katukuvassa ja kaupungin markkinoinnissa. Kaupunki edistää kestävän kehityksen mukaisia käytäntöjä tapahtumissa ja tapahtumalueilla. Infrastruktuuria kehitetään nykyaikaisemmaksi, toimivammaksi ja myös suurtaapahtumien järjestämiseen paremmin riittäväksi. Tampere mahdollistaa tapahtumajärjestäjille parhaat mahdolliset toimintaedellytykset, tukipalvelut sekä selkeän ja sujuvan hallinnon. Asenteella ja palveluprosessin sujuvuudella on vaikutus kaupungin maineeseen ja alueella järjestettävien tapahtumien laatuun. Kaupungin tarjoamia tukipalveluita ovat muun muassa tapahtumapaikkatuki, markkinointituki, tapahtuma-avustukset ja asiantuntijapalvelut. Tapahtumien merkittävä aluetaloudellinen, imagollinen ja yhteisöllinen vaikutus on tunnistettu. Ne monipuolistavat keskustan kulttuuritarjontaa, edistävät sosiaalista kanssakäymistä ja lisäävät kaupunkilaisten hyvinvointia. Maine aktiivisena, elävänä ja monipuolisena tapahtumakaupunkina lisää keskustan, kaupungin ja seudun houkuttelevuutta. Kaupunki järjestää itse osan kaupunkikuvallisesti tärkeistä tapahtumista. Lisäksi se luo ja toteuttaa uusia tapahtumakonsepteja. Kaupunki edistää menestyvien vuotuisten tapahtumien vakiintumista.

TAPAHTUMAKÄVIJÖIDEN JA MATKAILIJOIDEN LIKKUMINEN

Tampereelle saapuvien matkailijoiden ja tapahtumakävijöiden liikkuminen on vaikeaa ja sujuvaa. Tärkeät kohteet on opastettu maastossa ja digitaalisesti, suomen lisäksi myös muilla kielillä. Älykkäiden opasteiden ja muiden sovellusten ansiosta tapahtumapaikat, hotellit ja matkailukohteet löytyvät helposti. Suuretkin yleisömassat pystytään ohjaamaan käyttämään oikeita reittejä. Tapahtumajärjestäjille suunnatuilla palveluilla, esim. fillariparkeilla ja pääsylippuun integroidulla joukkoliikennelipulla, kävijöitä kannustetaan saapumaan tapahtumiin ensisijaisesti jalkaisin, pyörällä tai julkis- ta liikennettä käyttäen. Tärkeiden tapahtumapaikkojen läheisyydessä ja niiden välillä

kiinnitetään huomiota kävelyalueiden riittävään välityskapasiteettiin, turvallisuuteen ja palvelutarjontaan.

TAPAHTUMA-ALUSTAT

Kaupunki omistaa ja hallinnoi suurinta osaa tapahtumiin soveltuvista alueista ja rakennuksista Tampereen keskustassa. Kaupunki parantaa tilojen ja alueiden toimivuutta ja muuta laatua tapahtuma-alustana. Yleisiä alueita ja kiinteistöjä peruskorjattaessa sekä uudiskohteita rakennettaessa otetaan huomioon monikäyttöisyys ja tapahtumanäkökulma. Keskeisten julkisten tilojen ja alueiden pitää täyttää tapahtumajärjestämisen edellytykset. Tapahtumat järjestetään turvallisuus huomioon ottaen ja ympäristöllisesti kestäväillä toimintatavoilla. Kaupunki tarjoaa keinoja ja kannustimia kestävien toimintatapojen käyttöönottoon. Tapahtumapaikat mahdollistavat tapahtumien omaehtoisen järjestämisen, mikä elävöittää kaupunkikuvaa, tukee keskustan yrittäjyyttä ja luo työpaikkoja. Keskustaan luodaan eri kohderyhmille rohkeasti suunnattuja tapahtuma-alueita. Keskustan katukuvaan ja kaupunkikulttuuriin kuuluu sekä tekemistä että tekemisen katselua. Tapahtumapaikoista voi muodostua omaehtoisen tekemisen paikka (esim. parkour-puisto). Alla luetellut kehittämiskohteet perustuvat Tapahtumatoiminnan suuntaviivojen mukaisessa Tapahtumaverkostosuunnitelmassa esitettyihin painopistealueisiin.

RATINAN, RATINAN SUVANNON JA LAUKONTORIN ALUE

Keskustan nykyisistä tapahtumapaikoista monipuolisin on Ratinan suvannon alue, joka on myös sijainniltaan poikkeuksellisen keskeinen verrattuna Suomessa muihin vastaavan kokoluokan tapahtuma-alustoihin. Ratinan stadion soveltuu pieniin sisällä pidettäviin liikuntatapahtumiin ja toisessa ääripäässä suuriin ulkoilmakonsertteihin, joissa päästään aina 30 000 katsojan kapasiteettiin. Ratinan alueen houkuttelevuutta lisää Ratinanniemen tapahtumapuisto, jonka kaunis kaupunkimainen puistomaisema ja rakenne mahdollistavat monipuolisten tapahtumien rakentamisen. Yhdistettynä stadion ja puisto muodostavat toimivan tapahtuma-alueen. Laukontori muodostaa vilkkaan sisävesisataman vieressä monipuolisen tori- ja kokoontumispaikan. Laukontorin sijainti veden äärellä ja Ratinan ja keskustan palveluiden läheisyydessä muodostaa omaleimaisen ilmeen torille. Laukontorin sau-

napaviljonki tekee torista entistä houkuttelevamman ilta-aikaisen viihtymispaikan. Torin viihtyisyyttä rasittaa autoliikenteen läheisyys sekä useat pysäköintipaikat torin välittömässä läheisyydessä. *Kehittäminen*: Ratinan stadionin, Ratinanniemen tapahtumapuiston, Laukontorin, Kehräsaaren, suvannon ravintolalaivojen, Koski-keskuksen ja Ratinan kauppakeskuksen muodostaman kokonaisuuden potentiaalia on jatkossa pystyttävä hyödyntämään paremmin. Ratinan stadion ei kenttäolosuhteita lukuun ottamatta enää täytä nykyajan vaatimuksia. Mikäli stadionilla aiotaan jatkossakin järjestää urheilun suur tapahtumia, rakennuksen kehittämistarve on tunnistettava. Ratinan stadionin tulevaisuuden visiona on Stadionin kattaminen ja katsomokapasiteetin korottaminen 30 000:een. Tämän lisäksi alueelle tulisi sijoittaa järjestettyjen tapahtumien ulkopuolisena aikana omaehtoisen tekemiseen soveltuvia esimerkiksi katujalkapallo- tai vastaavia alustoja ns. X-gamesien hengessä. Laukontoria kehitetään osana Ratinan suvannon kaupunkiympäristöä. Se tulisi rauhoittaa autoliikenteeltä, kuitenkin niin että torin saavutettavuus säilyy. Pyöräilyliikenne tulisi ohjata alueen ulkoreunan kautta, ei suoraan läpi. Laukontorin toimintojen ja ulkomuodon tulisi tukea saunapaviljongin luomaa kehityspotentiaalia.

KANSI JA AREENA

Tampereen keskustaan sijoittuva monitoimiareena luo vetonaulan Asemakeskuksen alueelle rakentuvalla kannella. Pelkästään Areenalle siirtyvä tamperelainen pääsarjatason jääkiekko tuo alueelle jo noin 400 000 kävijää vuosittain. Vuotuinen kokonaiskävijämäärä on yli miljoonan. Monitoimiareenan muu sisältö tekee kannesta monipuolisen ja vilkkaan käyntikohteen. Tampere-talo, Areena ja Ratinan alue muodostavat suurien tapahtuma-alueiden ketjun, jotka voivat hyödyntää toistensa erilaisuutta. Tämän seurauksena syntyy kansainvälisestä merkittävä tapahtuma-alueiden kokonaisuus, joka tukee monipuolista ja laadukasta tapahtumatarjontaa. *Kehittäminen*: Kannen ja Areenan rakentaminen käynnistyi 2017. Kävely-yhteyksiä ja opasteita joukkoliikenteen keskustien sekä Tampere-talon, Areenan ja Ratinan alueen muodostaman tapahtumapaikkaketjun välillä kehitetään.

TAMMELAN STADION

Tammelaan rakennetaan nykyisen jalkapallostadionin paikalle uusi, noin 6 500-paikkainen stadion oheistiloineen. Lisäksi kortteliin tulee stadionia palvelevia tiloja, kuten liike-, toimisto- ja palvelutilaa sekä huoltotiloja. Stadionin kehittämisen kustannuksia on tarkoitus kattaa muusta rakentamisesta saatavalla tuotolla. *Kehittäminen:* Kaupunginvaltuusto hyväksyi Tammelan stadionin aluetta koskevan asemakaavan 11.4.2016. Asemakaava mahdollistaa Tammelan stadionin alueen kehittämisen jalkapalloilun, asumisen sekä liike- ja palvelutoimintojen alueena. Tampereen kaupunki hyväksyi 7.11.2016 stadionhankkeen päivitetyn yhteistyösopimuksen, jossa asemakaavan muutos on huomioitu. Tammelan uuden stadionin suunnittelu- ja rakennustyöt voidaan aloittaa asemakaavan saatua lainvoiman keväällä 2018 ja olympiastadionin valmistutua, näillä näkymin vuosina 2020–2024.

KESKUSTORI JA VANHAN KIRJASTOTALON PUISTO

Keskustori kaupungin sydämessä on vilkas tapahtumapaikka. Alueella on vuosittain useita eri kokoluokan tapahtumia alkaen pienistä tuote-esittelykojuista suuriin koko torin täyttäviin tapahtumiin, kuten esimerkiksi Joulutori. Kulttuuritalo Laikun avauduttua alue saa ympärilleen kaivattua ympärivuotista elämää, joka parantaa alueen elävyyttä. Entiseen lehtilukusaliin tulevat musiikkiklubi ja kahvila-ravintola tukevat myös alueen kehittymistä. Iso osa kaupunkitalasta on pysäköintialueena. *Kehittäminen:* Keskustorin alueen visiotyö on käynnistynyt. Suunnittelun yhteydessä tarkastellaan kokonaisuuden Keskustori-Laikunlava-Vanhan kirjastotalon puisto yhdistämistä paremmin toisiinsa. Ns. Molinin tontin toiminnallinen liittäminen torialueeseen helpottaisi Keskustorin tilanpuutetta ja samalla yhdistäisi torin luontevasti Laikunlavan alueeseen. Vanhaan kirjastotaloon avattiin kulttuurikeskus vuoden 2018 huhtikuussa ja entiseen lehtilukusaliin tulevat musiikkiklubi ja kahvila-ravintola avataan loppuvuodesta 2018. Alueen virastokäytössä olevien rakennusten ja erityisesti niiden alimpien kerrosten käyttötarkoitusta tulisi muuttaa aktiiviseksi osaksi julkista kaupunkitilaa ja puistoja. Lisäksi torin liikkumisen verkostot sekä tekniikka, kuten sähkö- ja tietoliikenne sekä vesi- ja viemärintipisteet, tulisi tarkastella ja päivittää vastaamaan tämän päivän tarpeita. Keskustorin toimivuus tapahtumakäytössä tulee varmistaa raitiotien rakentamisen yhteydessä. Bussitermiinien poistuminen vapauttaa tilaa ihmisten oleskeluun ja vaikkapa katumyynnin ja palvelujen käyttöön. Kulttuurihistoriallisesti arvokkaan ympäristön vuoksi Keskustorin tapahtumissa tulisi myös kiinnittää huomattavasti nykyistä enemmän huomiota tapah-

tumarakenteiden esteettisyyteen. Keskustoria kehitetään myös osana järveltä järvelle johtavaa Tammerkosken kävelyvyöhykettä sekä osana Hämeenkatua ja raitiotien reittiä.

SANTALAHDEN VIRKISTYS- JA TAPAHTUMAPUISTO

Santalahden osayleiskaavassa rantapuisto on puistoksi varattu lähivirkistysalue, jolla sallitaan yleistä virkistystoimintaa palveleva rakentaminen. Aluetta voidaan kehittää lisäämällä alueelle tapahtumien järjestämiseen soveltuvia elementtejä niin, että toiminta ja sitä tukevat rakenteet ovat yleiskaava- ja asemakaavamerkintöjen mukaisia. Kaupungin teettämässä esisuunnitelmassa Santalahden Rantapuiston tapahtumien järjestämiseen soveltuvan alueen pinta-ala on 67 600 m², jolloin enimmäiskävijämääräksi saadaan hieman yli 30 000 henkilöä. Alueen sijainti lähellä keskustaa ja tulevan raitiotiereitin varrella on tapahtumien järjestämisen kannalta erinomainen. *Kehittäminen:* Ratinan tapahtuma-alue ei yksinään enää pysty vastaamaan kasvavaan kysyntään. Santalahden rakentuva viihtyisä ja monipuolinen omaehtoisen toiminnan alue tarjoaa kaivattua lisätilaa tapahtumien järjestämiseen. Tapahtuma-alueelle rakennetaan sähkötekniikka, dataliikenteen järjestelyt ja vesihuolto. Yleisömassojen ohjaukseen on kiinnitettävä erityistä huomiota ja lähiasutukseen kohdistuva kuormitus on minimoitava. Muut puistoon rakennettavaksi suunnitellut virkistystoiminnot sijoitetaan siten, että niitä pääsee käyttämään mahdollisimman laajasti myös tapahtumien aikana.

SÄRKÄNNIEMEN ALUE

Särkänniemi, Onkiniemi ja Mustalahden muodostavat tulevaisuudessa yhden Tampereen vetovoimaisimmista vapaa-ajan alueista. Aluekokonaisuutta kehitetään ensisijaisesti matkailun ja siihen liittyvien tapahtumien alueena. Santalahden virkistys- ja tapahtumapuiston myötä Särkänniemen ja Santalahden välille muodostuvan alueen potentiaali on huikea. Kohteiden välille on suunniteltava viihtyisät kulkureitit, jotka tekevät alueesta yhtenäisen. Rantaväylän tunneli paransi alueen liikenteellistä ja kaupunkikuvallista yhteyttä keskustaan. Raitiotien valmistuessa alueen saavutettavuus joukkoliikenteellä paranee merkittävästi. *Kehittäminen:* Tavoitteena on uudenlaisten toimijoiden ja konseptien avulla rakentaa Särkänniemen-Mustalahden-Onkiniemen alueesta ympärivuotisen toiminnan vyöhyke, joka on merkittävä matkailu- ja palvelualan työllistäjä. Mustalahden tulevia uusia toimintoja on Järviokeskus, jolle on varattu rakennuspaikka alueen koillisreunassa. Onkiniemen vanha tehdaskiinteistö mahdollistaa alueen kehittämisen

kulttuuritoimintojen alueeksi, josta voisi kaupungin myötävaikutuksella syntyä Tallinnan Telliskiven veroinen ympärivuotinen rosainen kulttuurimatkaileukohde. Kiinteistön ja alueen kulttuuripotentiaali huomioidaan alueen suunnittelussa. Särkänniemi kytketään kävelen saavutettavaan merkittävään tapahtumapaikkojen kokonaisuuteen Tammerkosken rantareittien ja kävelykatujen kautta.

TULLIN ALUE

Kulttuuri on Tullin alueen vahvuus, jota kehitetään edelleen sen yhtenä kivijalkana. Tunnettujen kulttuurikeskusten, Tullikamarin, Telakan ja Tampere-talon, lisäksi alueen uudistumisessa on mahdollisuus hyödyntää taidetta ja tapahtumia alueen elinvoimaisuuden edistämiseksi. Tullin sijainti ja liikenneyhteydet tarjoavat helpon tavan saavuttaa tapahtumat. Kannen ja Areenan valmistuminen lisää alueen houkuttelevuutta ja merkittävyyttä entisestään. Tullikamarin aukio on vilkas aukio, jonka päädyssä sijaitsee kauppakeskus ja reunoilla ravintola, teatteri ja muita viihdepalveluita tarjoavia tiloja. Alueella on potentiaalia kehittyä vilkkaaksi tapahtuma-alueeksi. Ravintola Telakka sekä Tullikamarin klubi ja Pakkahuone ovat valtakunnallisesti tunnettuja tapahtuma-alustoja. Tullikamarin aukiolla tulisi olla sama identiteetti kuin näillä tapahtumapaikkaikkoneillakin. *Kehittäminen:* Tullikamarin aukio on uudistumassa viihtyisäksi kaupunkitilaksi ja monikäyttöiseksi tapahtumapaikaksi nykyaikaisine tapahtumatekniikoineen. Sen ilme mukaillee tunnettujen tapahtuma-alustojen identiteettiä. Pakkahuoneen sisäänkäynti tulisi lisätä Tullikamarinaukiolle. Tullin alueen valtakunnallisesti erinomaista saavutettavuutta rautatieaseman tuntumassa on pyrittävä hyödyntämään paremmin.

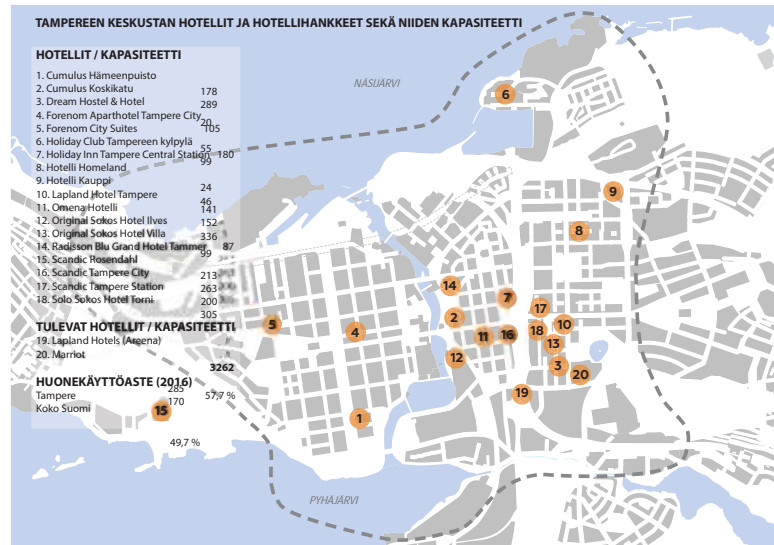
TAMPEREEN TAIDEMUSEOT

Tampereen merkitys kuvataiteen ja visuaalisten taiteiden keskuksena vahvistuu. Merkittävät museot ja oppilaitokset tiivistävät yhteistyötään ja lisäävät näkyvyytään kaupunkikuvassa. Tampereen taidemuseon laajentaminen ja Sara Hildénin museon uudistuvat tilaratkaisut ovat tärkeä osa kehittyvää Tampereen taidekaupunkia ja mahdollista Euroopan kulttuuripääkaupunkia 2026. Taidemuseoiden toimintaympäristön kehittäminen vahvistaa keskustan länsiosien merkitystä kulttuuripalvelujen työssijana. Raitiotien rakentaminen parantaa merkittävästi molempien museoiden saavutettavuutta.

KANSAINVÄLISTYVÄN JÄRVIMATKAILUN KESKUS

Näsijärven risteilytarjontaa kehitetään yhteistyössä varustajien kanssa, varsinkin lyhytkestoisten risteilyiden tarjontaa pyritään lisäämään. Laivalaitureiden kunnostamisella ja Mustalahden ja Hiedanrannan välisen väylän haraamisella mahdollistetaan vesibussi-tyyppinen Näsijärven kaupunkikohteet käsittävä liikennöinti (Koukkuniemi-Lapinniemi-Finlaysonin palatsi-Mustalahti-Uittotunneli-Hiedanranta). Näsijärvelle pyritään luomaan myös nopeita laivayhteyksiä, jotka toisivat mm. Teiskon kohteet nopeammin saavuttaviksi kantakaupungista. Pyhäjärvellä kehitetään yhteistyössä yritysten ja oppilaitosten kanssa autonomisesti kulkevaa yhteysalusta, kehitystyö laajenee Näsijärvelle vuoden 2019 aikana. Valmistuessaan autonomiset järjestelmät voisivat tuottaa joukkoliikenteen tavoin toimivaa vesiliikennettä molemmilla järvillä.

KUVAT: Särkänniemen elämysalue aktiiviseksi osaksi Viiden tähden keskustaa.

Kuvat Tampereen kaupunki ja Särkänniemi Oy / Arkkitehdit MY, 2016

Kuva seuraavalla sivulla Atagan Ergin, 2016

3.5 ASUMINEN JA ELÄMÄNTAPA

Tampereen keskusta on tulevaisuudessa hyvän asumisen ja modernien palvelujen paikka. Asumisen laatu- ja elämäntapa-kehittäjänä joukkoliikenne- ja kävelykeskustaa, rantojen läheisyyttä, persoonallista kaupunkikuvaa, laadukkaita korttelimiljöitä sekä hyviä liikunta-, kulttuuri- ja virkistysmahdollisuuksia. Kaupunkirakenteen tiivistyessä asumiseen liittyviä palveluja uudistetaan.

TÄRKEÄÄ:

- > Keskusta-asuminen ja elämäntapa uudistuvat
- > Keskustakoteja monenlaisille ihmisille ja kotitalouksille
- > Asukkaat mukana rakennusten ja ympäristöjen suunnittelussa
- > Piholla, puistoissa ja rannoilla yhteisiä paikkoja kaiken ikäisille
- > Asumisen ja asukkaiden palveluja siellä missä ihmisiäkin
- > Asukaspsyäkointi on kunnossa mutta autottakin pärjää
- > Asuntokaduilla ja korttelipihoilla puita ja vihreää
- > Asuntotuotannon määrälliset tavoitteet toteutuvat.

KÄRKIHANKKEITA:

- > Uudet asuinalueet urbaanin elämäntavan kehittämisalustoina
- > Keskusta-asumisen, ryhmrakennuttamisen ja osuuskunta-asumisen innovaatiot tontinluovutusohjelmassa
- > Asukasvaikuttaminen osallistavan budjetoinnin keinoin
- > Keskusta-asumisen älykkäät palvelut ja ratkaisut
- > Lasten ja nuorten kaupunkikeskusta
- > Ikäihmisten asumispalvelut keskustassa
- > Turvallisuuden edistäminen.

KARTTA: Asumisen ja elämäntavan tärkeimmät kehittämiskohteet Tampereen keskustassa aikavälillä 2018–2030. Kartta Tampereen kaupunki, Kehitysohjelmat / Viiden tähden keskusta 2018.

KUVA SEURAAVALLA SIVULLA: Amurissa on mahdollisuus asuinkortteleiden täydennysrakentamiseen. Kuva Arkkitehtitoimisto Harris-Kjisk Oy, 2018.

Asuntorakentamisen tarpeet Tampereen keskustassa 2015–2030/2040		
Alueen nimi	Uusia asukkaita 2015–2040	Alueen erityisominaisuuksia, lisätietoja
Eteläpuiston alue 1 / Eteläpuisto	2 000	Järvenrantakaupunkia.
Eteläpuiston alue 2 / Nalkalanranta	700	Järvenrantakaupunkia, täydennysrakentamista.
Onkiniemi	500	Täydennysrakentamista, järvenrantakaupunkia.
Amuri	1 000	Täydennysrakentamista (arvio 500–1 500).
Ranta-Tampella	2 500	Järvenrantakaupunkia, ensimmäiset asukkaat 2018.
Ratina	500	Tapahtumat lähellä.
Asemakeskus, Kansi ja Areena, Tulli + -alue	1 500	Asemanseutu, kampuskaupunkia, opiskelija-asumista, pendelöivää elämäntapaa (arvio 1 000–2 000).
Kalevankankaan päate	500	Liittyy kampuskaupunkiin.
Tammelan täydennysrakentaminen	2 500	Täydennysrakentamisen pilottialue Tampereella, mahdollinen koko volyymi noin 4 000 asukasta, vuoteen 2030 mennessä toteutuva määrä vaikeasti arvioitavissa, koska kiinteistöt yksityisomistuksessa, taloyhtiöiden keskinäistä yhteistyötä edistetään korttelisuunnitelmin, paljon yksityisiä hankkeita lähdössä liikkeelle.
Tammelan stadion	200	Liittyy urheiluun, jalkapallo keskiössä, määrä tarkentuu suunnittelun edetessä (arvio 200–300).
Kaupunkirakenteen eheyttäminen Tammelan pohjoisosa-Kaupin sairaala	1 000	Liittyy viherympäristön eheyttämiseen yli Kekkosentien, vaara-alue voi rajoittaa rakentamista.
Kaupin sairaalan alue	700	Käyttötarkoituksen muutos ja täydennysrakentaminen, metsän kainalossa ja lähellä kaupunkia.
Koukkuniemi / Rauhaniemi	800	Käyttötarkoituksen muutoksia, uudistavaa täydennysrakentamista, hyvä sijainti kaupungin ja luonnon rajapinnassa, ensimmäiset asukkaat 2020-2022.
Viinikanlahti	2 000	Järvenrantakaupunkia, turvallisuusrajoitteita järjestelyratapihalta, määrä siksi vaikeasti ennakoitavissa (arvio 1 000–3 000).
Muut täydennysrakentamishankkeet Ullakkorakentaminen Muuttuvat käyttötarkoitukset	3 000	Yksityisten hankkeiden määrä vaikeasti ennakoitavissa, maapolitiikan kannustimet edesauttavat toteutumista (arvio 2 000–4 000), ensimmäiset asukkaat aikaisintaan 2027.
Vuoteen 2040 mennessä	19 400	Vuosina 2015–2040 19 400 uutta asukasta, joista vuosina 2015–2030 15 000 asukasta.
Vuoteen 2030 mennessä valmius	15 000	Vuosina 2015–2030 noin 1 000 uutta asukasta ja 500–600 asuntoa vuodessa.

UUSIA ASUKKAITA JA ASUNTOJA

Tampere on Suomen voimakkaimmin kasvavia ja kehittyviä kaupunkeja. Kaupunki-seudun väestönkasvu ja asuntotuotanto painottuvat aiempaa selvästi voimakkaammin keskuskaupunkiin ja joukkoliikennereittien varrelle. Tampereen keskustassa uusia asuntoja ja asuinalueita rakennetaan erityisesti entisille teollisille rannoille sekä raitotien ja muiden joukkoliikennepalvelujen tuntumaan. Jo rakennetuilla alueilla täydennysrakennetaan ullakoille, kattokerroksiin, kortteleiden tyhjiksi jääneisiin nurk-

kiin ja erityisesti nykyisille pysäköintialueille. Kaupunkiympäristön viihtyisyydestä ei tingitä, vaikka rakennetta tehostetaan. Rakentamisen kanssa samanaikaisesti lisätään kortteleiden vihreyttä ja viihtyisyyttä, asuntokatujen turvallisuutta sekä yhteiskäyttöisiä ulko- ja sisätiloja. Vuoteen 2030 mennessä keskustan asukasmäärän on mahdollista kasvaa nykyisestä noin 15 000 asukkaalla ja vuoteen 2040 mennessä kaikkiaan noin 20 000 asukkaalla. Viidentoista vuoden aikana tämä tarkoittaa keskustan alueella noin 1 000 uutta asukasta vuodessa. Tämä vastaa noin 500–600 uuden asunnon rakentamista vuodessa.

UUTTA JA TÄYDENTÄVÄÄ ASUNTORAKENTAMISTA

Viiden tähden keskustaan rakennetaan vuoteen 2030 mennessä useita uusia asumisen alueita. Osa niistä täydentää vanhaa, osa muuttaa rakennusten käyttötarkoitusta, osa on kokonaan uutta. Ensimmäiset asukkaat voisivat alustavan tiedon mukaan muuttaa uusille asuntoalueille aikaisintaan seuraavasti:

- > Ranta-Tampella 2018
- > Kansi ja Areena 2021
- > Koukkuniemi-Rauhaniemi 2020–2022
- > Kaupin sairaala 2026
- > Eteläpuisto 2027
- > Viinikanlahti 2027.

Täydentävän asuntorakentamisen määrä on vaikeasti ennakoitavissa, koska se toteutuu enimmäkseen muualla kuin kaupungin omistamalla maalla. Maapoliittiset talouskannustimet, kaupungin tarjoama suunnitteluapu yleis- ja korttelisuunnitelmien muodossa sekä aktiivinen osallistava tiedotus ovat rohkaisseet monia taloyhtiöitä ja kiinteistöjä toimimaan. Uusia asuntoja, hyvää arkkitehtuuria ja kiitettävää kaupunkiasumisen laatua tuottavia täydennysrakennushankkeita on toteutunut ja toteutumassa kaikkialla keskustassa. Erityisen aktiivisia alueita ovat Tulli, Tammela ja liikekorttelit. Myös Amurin taloyhtiöiden odotetaan aktivoituvan.

KOTEJA IHMISILLE JA TALOUKSILLE

Keskustaan tarvitaan kaikenkokoisille kotitalouksille lisää omistus- ja vuokra-asuntoja sekä asumisoikeusasuntoja. Ikäihmisille rakennetaan lisää asuntoja keskustaan, lähelle arjen palveluita. Asunnot, yhteistilat, pihat, kadut ja puistot rakennetaan esteettömiksi. Vanhoihin kerrostaloihin rakennetaan hissejä. Tästä kaikesta on hyötyä nuoremmillekin kaupunkilaisille. Ikääntyneille tarvitaan kotiin vietäviä palveluita sekä monenlaisia asumisratkaisuja. Osa näistä palveluista toteutetaan digitalisaatiota hyödyntäen. Tavoitteena on rakentaa elinkaarikortteleita, joissa asuu kaikenikäisiä. Kortteleihin rakennetaan monenlaisia, myös monin eri hallintamuodoin toteutettuja asuntoja. Lapset näkevät kaikenikäisiä ympärillään ja läheiset pystyvät helposti asumaan samoilla asuinalueilla. Elinkaarikortteleissa ja muuallakin pyritään edistämään yhteisöllisyyden ja jakamistalouden edellytyksiä. Lapsiperheiden kaupunkiasumisen edellytykset turvataan varmistamalla kohtuuhintaisten, perheille sopivien asuntojen rakentuminen. Keskustan sekä todellista että koettua turvallisuutta parannetaan yhteistyössä alueiden asukkaiden kanssa osana kaupunkirakentamisen suunnittelua.

KESKUSTA-ASUMISEN UUDET INNOVAATIOT

Kaupunki varmistaa uusien asuinalueiden suunnittelulla asuntotuotannon määrällisten tavoitteiden toteutumista. Asumisen ja asuntorakentamisen kehittämishankkeet ohjelmoidaan tontinhakujen ohjelmoinnin yhteydessä. Kehittämistoimenpiteitä ohjelmoidaan myös kaavoitusohjelmaan. Kehittämisen välineinä käytetään mm. suunnittelu- ja tontinluovutuskilpailuja. Keskustaan toteutetaan urbaanin elämäntavan lähtökohdista suunniteltuja asuinalueita. Asuntotuotannon tapoja monipuolistetaan ja haastetaan perinteisiä tuotantotapoja osuuskuntarakentamisella ja ryhmärakennuttamisella sekä yhteisöllisyyteen ja naapuriapuun kannustavilla ratkaisuilla. Keskustaan rakennetaan ennakkoluulottomasti uudenlaisia asuintalotyyppejä. Samassa rakennuksessa voi olla kerrostaloasuntoja, kahden kerroksen rivitalotyyppisiä asuntoja, loft-tyyppisiä asuntoja ja muitakin kuin asumisen toimintoja. Kaupunki suosii tonttien luovuttamista rakentajille niin, että luovutetaan kerralla kaikki korttelin tontit eri rakentajille ja rakennuttajille. Tällöin korttelin kaikkien tonttien rakentaminen suunnitellaan samanaikaisesti, keskenään vuorovaikutuksessa ja korttelipihat ja yhteistilat suunnitellaan korttelin asukkaiden yhteiskäyttöön.

ASUKKAIDEN ELÄMÄ JA UNELMAT

Keskustan kaupunginosien ja asukkaiden itsensä luomia yhteisöllisiä identiteettejä vahvistetaan. Keskustan uusia ja täydennysrakennettavia asuntoalueita profiloidaan sijaintitekijöiden ja ympäristön ominaisuuksien mukaan. Jotta keskustassa viihdytään ja siellä halutaan asua, tulee katu- ja toritilojen olla viihtyisiä ja puistojen mahdollistaa monenlaista toimintaa. Keskustassa voi uida ja sauna ympäri vuoden, pelata rantapalloa, ottaa aurinkoa, kasvattaa lähiruokaa ja pomppia trampoliinilla. Pyöräily tarvitsee sujuvat reitit ja hyvät pysäköintipaikat. Ajoneuvoliikenteen nopeuksia on tarpeen hidastaa asuntokaduilla. Nämä seikat edistävät lapsiperheiden asumista keskustassa. Kaupunkilaisten elämäntavat ja asumisen ihanteet muuttuvat. Arkkitehtuuri ja rakennustekniikka kehittyvät. Asukkaat haluavat toteuttaa omia asumisen unelmiaan. Keskusta-asunto voi parhaimmillaan olla yhtä persoonallinen kuin itse rakennettu omakotitalo maalla. Asuntokorttelin yhteispiha voi olla puutarha parkkipaikan ja raja-aitojen sijaan. Tulevien vuosikymmenten ilmiöitä voivat olla kaupunkipientalot tai kaupunkimaisen puurakentamisen paluu Tampereen keskustaan. Asukkaiden helposti toteutuskelpoisia unelmia voivat olla ladut, lenkkipolut, uimarannat ja venepaikat lähellä kotia. Järvien, veden, metsien, kulttuuripalvelujen ja monipuolisten liikuntapaikkojen läheisyys on osa tamperelaisen keskusta-asumisen laatua.

LASTEN JA NUORTEN KAUPUNKIKESKUSTA

Kaikenikäisille ja kaikenlaisille kaupunkilaisille halutaan tarjota mahdollisuuksia tulla kuulluksi ja vaikuttaa asuinympäristöön. Asuntopoliittisten linjausten mukaisesti kaupunki toteuttaa asumistoiveita koskevan verkkokyselyn kaikenikäisille kaupunkilaisille. Lisäksi lasten ja nuorten kanssa toteutetaan tutkimus- ja kehittämishanke, jossa kartoitetaan heidän toiveitaan keskustaelämästä. Tuloksia viedään kaupungin eri hallintokuntien toteutusohjelmiin ja toteutusten suunnittelua tehdään käyttäjälähtöisesti. Lasten, nuorten ja nuorten aikuisten käsitys tulevaisuuden asumisesta voi olla toisenlainen kuin nykyinen rakennettu ympäristö. Tämän vuoksi asumisen ja kaupunkisuunnittelun hankkeissa keskusta-asumisen erityispiirteitä, preferenssejä ja profiileja kartoitetaan tulevaisuushakuisesti, nuorten ihmisten näkemyksiä painottaen.

OSALLISTAVA BUDJETOINTI JA SUUNNITTELU

Asukkaiden mahdollisuuksia vaikuttaa asumiseensa ja omaan asuinympäristöönsä lisätään. Kaupunki organisoii osallistavan budjetoinnin kokeiluja keskustan puiston, leikki- ja liikuntapaikkojen, oleskelualueiden, uimarantojen sekä muiden yhteisten alueiden rakentamisessa. Tällöin asukkailla on käytössään tietty rahamäärä, jonka he kohdentavat haluamallaan tavalla. Keskustan uusien asuntoalueiden ja asumiskonseptien suunnittelussa otetaan huomioon asukkaiden käsitykset tulevaisuuden urbaanista elämäntavasta. Hyviä kehitysalustoja ovat järvenrantakaupungin uudet asuntoalueet Ranta-Tampella, Eteläpuisto ja erityisesti Viinikanlahti. Erityisesti vielä meneillään olevien ja aloittamattomien asuntoaluehankkeiden työkaluina kokeillaan uusia digitaalisia 3D-mallinnuksen ja pelialustojen menetelmiä. Näitä käytetään suunnitelmien havainnollistamisessa, asukaslähtöisessä kehittämisessä ja vuoropuhelussa.

KORTTELISUUNNITELMIA JA MUITA KANNUSTIMIA

Tavoitellun väestönkasvun saavuttaminen edellyttää uusien asuntoalueiden lisäksi keskustan vanhojen rakennusten korottamista, ullakkorakentamista sekä liian väljästi rakennettujen kohtien tiivistämistä. Pieniäkin hukkakäytössä olevia kohtia otetaan käyttöön. Kaupunki jatkaa asunto-osakeyhtiöille suuntaamaansa täydennysrakentamisen tiedottamista ja tarjoaa maapoliittisten linjausten mukaisesti taloudellisia kannustimia (alennetut maankäyttömaksut). Asuinkortteleiden täydennysrakentaminen on muuttumassa normaaliksi rakentamisen muodoksi. Oikeusministeriöllä valmistelussa oleva asunto-osakeyhtiölain muuttamishanke, joka tavoittelee purkavan lisärakentamisen edellytysten parantamista, lisäksi toteutessaan täydennysrakentamista, koska asunto-osakeyhtiön tontilleen suunnitteleman purkavan lisärakentamisen toteutumisen edellytyksenä ei olisi osakkaiden täysi yksimielisyys.

ASUKASPYSÄKÖINTI

Keskustan asukaspysäköintijärjestelmää kehitetään joustavana, uusia ja kiinteistörajat ylittäviä toimintamalleja käyttöön ottavana, vuonna 2018 valmistunutta keskustan pysäköintiselvitystä ja digitaalista teknologiaa hyödyntävänä koko-

naisuutena. Keskustaa kehitetään joukkoliikenteen, älyliikenteen ja hyvien palvelujen kaupunkina. Vuorottaispysäköintiä tehostetaan erityisesti keskustan toiminnoiltaan sekoittuneissa kaupunkirakenteissa. Asumisen pysäköintinormeja tarkistetaan osana pysäköintipolitiikkaa. Pysäköintipolitiikkaa päivitetään huomioiden muun muassa yhteiskäyttöautopiloteista saadut kokemukset. Lähivuosina liikenne palveluna -konseptin toteutukset etenevät. Tämä vähentää oman auton omistamisen tarvetta. Yhteiskäyttö- ja vuokra-autojärjestelmiä kehitetään asukasia elämäntapalähtöisesti. Autoton elämäntapa mahdollistetaan keskustassa erityisesti raitiotien ja joukkoliikenteen laatuikäytävien varrella.

MODERNIT JULKISET PALVELUT

Tampereen keskustan julkiset palvelut muodostuvat sekä alueella asuvien peruspalveluista että laaja-alaisista keskitetyistä palveluista. Keskustan asukasmäärä kasvaa ja tarvitaan palveluverkon kehittämistä ja myös uudenlaisia, joustavia ja muunneltavia palveluratkaisuja. Tarvitaan uusia palvelutiloja ja vanhojen palvelutilojen laajentamista, mikä tulee ottaa huomioon aluekehittämisessä. Keskustan alueen lasten määrä kasvaa lähivuosina merkittävästi. Paineet kohdistuvat keskustan alueella päiväkotijärjestämiseen. Palveluille turvataan hyvät jalankulun ja pyöräilyn reitit. Keskeisessä roolissa keskustassa ovat myös keskitetyt palvelut, joihin tullaan joukkoliikenteellä eri puolilta kaupunkia. Lisäksi keskustassa on tarjolla monipuolisesti kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluita, joiden käyttö on seudullista ja valtakunnallista sekä tulevaisuudessa entistä enemmän myös kansainvälistä. Julkisten palveluiden sijainti osoitetaan mahdollisuuksien mukaan raitiotien ja joukkoliikenteen pääreittien varteen. Tällöin niiden käyttö on helppoa ja joustavaa. Myös digitalisaatio mahdollistaa julkisten palvelujen joustavuutta ja saavutettavuutta.

TULEVAISUUDEN PALVELUMALLI

Keskustan palvelualueella on keskitettyjä palveluja. Tavoitteena on löytää uusia asiakaslähtöisiä palvelumuotoja sekä toimintatapoja ja -malleja, joilla entistä paremmin vastataan asukkaiden tarpeisiin. Tiivistyvä kaupunkirakenne luo omat haasteensa palveluiden järjestämiselle. Väestömäärän ja palvelutarpeiden kasvuun pyritään vastaamaan mm. hyvin-

vointipalveluiden sisältöjä ja tilankäyttöä kehittämällä. Palveluiden saatavuuden kannalta tärkeitä ovat hyvät liikenneyhteydet kaikilla kulkumuodoilla. Perheiden talo toimii Tammelakeskuksessa, ja toiminta on laajentunut. Nuorten talo Ohjaamon pilotti Konttorilla (Puutarhakatu 2) kestää vuoden 2018 loppuun asti. Tämän jälkeen on tavoitteena löytää pysyvämmät tilat nuorten palveluille keskustan alueelta. Vanhalle kirjastotalolle avattiin huhtikuussa 2018 Kulttuuritalo Laikku, jossa sijaitsee mm. lasten kulttuurikeskus Rulla ja maahanmuuttajainfo Mainio. Keskustan alueella toimii matalan kynnyksen periaatteella toimivia lähitoreja (Tammela ja Peurankallio). Kauppiin on suunniteltu kehityshyvinvointikeskusta, jossa yhdistettäisiin terveyspalveluiden järjestäminen sekä tutkimus ja opetus todellisessa terveyskeskuksessa. Ikäihmisten asumispalveluita on rakennettu keskustan alueelle mm. Koukkuniemeen ja Pohjolankadulle. Lisäksi asumispalveluja on tulossa myös Satamakadulle entisiin kaupungin sosiaali- ja terveyspalvelujen tiloihin.

KESKUSTAN ALUEVERKKO

Tampereen kaupungin alueverkostoissa asukkaat, yhdistykset, yritykset ja palvelujen järjestäjät yhdessä kehittävät oman alueensa palveluita ja toimintaa. Kaupungin muissa kaupunginosissa vakiintunut toiminta alkaa keväällä 2018 myös keskustan alueella, jonka osa Viiden tähden keskusta on.

KUVA: Pinnin pihojen korttelisuunnitelma Tammelassa. Autottomia pihoja ja kattopuutarhoja.
Kuva Tampereen kaupunki / Arkkitehtuuritoimisto B&M Oy, 2017.

SAAVUTETTAVUUS

Viiden tähden keskustan hyvä saavutettavuus ja sujuvat matkaketjut ovat osa Tampereen kilpailukykyä ja elinkeinoelämän infrastruktuuria. Valtakunnallisella, seudullisella ja paikallisella liikenneverkolla Tampereen keskusta on monelta suunnalta jo nyt melko hyvin saavutettavissa. Kansainvälisessä saavutettavuudessa on sen sijaan paljon parantamisen varaa, minkä vuoksi yhteyksiä lentokentille parannetaan merkittävästi. Tulevaisuudessa pääkaupunkiseutu ja Helsinki-Vantaan lentokenttä ovat tunnin junamatkan päässä. Uusi Asemakeskus palvelee pendelöintiä, liikkuvaa etätyötä, bisnesmatkustamista, opiskelijoita, tapahtumavieraita ja muita matkailijoita.

TOIMINTOJEN SIJAINTI

Keskustan sisäisillä maankäytön ja liikenteen sijaintiratkaisuilla mahdollistetaan menestyvää yritystoimintaa. Monille yrityksille toimitilojen näkyvä sijainti ja hyvä saavutettavuus ovat merkittäviä menestystekijöitä. Sujuvia liikenneyhteyksiä tarvitsevat niin tavarat kuin ihmisetkin. Työntekijöiden, asiakkaiden, raaka-aineiden, tuotteiden ja jätteiden virrat ovat yritystoiminnan arkea, jolla on vaikutusta yritysten taloudelliseen menestykseen. Rakentamista ohjataan niin, että toimintojen sijaintiratkaisut voivat synnyttää mahdollisuuksia uudelle menestyvälle yritystoiminnalle ja yhteistyölle.

KAUPUNKIMARKKINOINTI

Viiden tähden keskusta ja sen kehittämishankkeet ovat yksi Tampereen yhteisen brändin ja kaupunkimarkkinoinnin kärjistä. Jatkossa keskustan markkinointimateriaalit toteuttavat brändiä visuaalisesti ja sisällöllisesti. Viiden tähden keskustan markkinointi- ja viestintämateriaalissa painotetaan digitaalisuutta, monikäyttöisyyttä, jous- tavuutta ja käyttökelpoisuutta myös kansainvälisissä yhteyksissä.

KAUPPA JA PALVELUT RAITIOTIEN RAKENTAMISEN AIKANA

Raitiotien rakentamisen aikana talousalueen asiakasvirrat pidetään Tampereen keskustassa. Taloudellisia ja yritysvaikutuksia seurataan tutkimushankkein. Raitiotien rakentamisen aikaisia haittoja torjutaan vuonna 2018 työskennelleiden pormestarityöryhmien osoittamalla tavalla. Yhteistyössä Tampere Tunnetuksi ry:n ja yrittäjätahojen

kanssa kaupunki markkinoi ostos- ja tapahtumakeskustaa sekä tiedottaa tarjolla olevista pysäköinti- ja joukkoliikennemahdollisuuksista. Hämeenkadun ja muiden raitiotiekatujen työmaat hoidetaan siisteinä ja kiinnostusta herättävinä työmaakohteina. Väliaikaiset liikkumisreitit opastetaan hyvin ja yritysten näkyvyys katukuvassa varmistetaan. Työmaiden aidat ja rakenteet mahdollistavat väliaikaista katu- ja ympäristötai- detta. Keskusta pidetään viihtyisänä ja kiinnostavana asointiympäristönä työmaista huolimatta.

KOLMIKANTA JA ELÄVÄT KAUPUNKIKESKUSTAT

Yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi Tampereen kaupunki ja Tampere Tunnetuksi ry tekevät ns. kolmikantayhteistyötä. Osapuolia ovat keskustan kauppa ja palvelut, kiinteistöt ja Tampereen kaupunki. Kolmikantayhteistyössä on hyvä yhteistyön henki. Yhteen hiileen puhaltaminen jatkuu ja kolmikantaa vahvistetaan entisestään. Yhteistyön muotoja tarkistetaan sopimuskausittain. Seuraavassa, vuoden 2018 aikana tehtävässä tarkistuksessa tunnistetaan Tampere Tunnetuksi ry:n vahva rooli mahdollisten lyhyen aikavälin toimenpiteiden aktorina. Tampereen kaupunki ja Tampere Tunnetuksi ry toimivat aktiivisesti Elävät Kaupunkikeskustat ry:ssä, jonka kautta keskustojaan kehittävät kaupungit voivat verkottua ja jakaa tietoa onnistumisistaan. Vuonna 2016 Tampereen kaupunki ja Tampere Tunnetuksi ry saivat EKK ry:ltä Suomen parhaan kaupunkikeskustan palkinnon.

ELINVOIMALUKU

Tampere osallistuu Elävät Kaupunkikeskustat ry:n koordinoimaan elinvoimalukujen laskentaan ja suomalaisten kaupunkikeskustojen vuosittaiseen vertailuun. Elinvoimaluku kuvastaa kaupallisen palvelujen määrää ja vireyttä ydinkeskustassa. Suomalaisten kaupunkien vertailussa Tampere on menestynyt erittäin hyvin. Vuonna 2016 Viiden tähden keskusta oli maamme suurten kaupunkien ykkönen. Raitiotien rakentamisen tähden ja vaikutusten todentamiseksi laskenta tehdään vuodesta 2017 alkaen vähintään puolivuositain ja 2018 alkaen myös keskustan ulkopuolisilla keskustamaisilla raitiotiekaduilla. Vuonna 2018 kevätpäivitys tehdään Kauppakeskus Ratinan valmistumisen takia kahdesti. Tampereella tulevaisuuden tavoitteena on keskustan elinvoimaluvun nouseva trendi ja kärkisijat vuosittain tehtävässä suomalaisten kaupunkikeskustojen vertailussa.

TAMPEREEN OSTOSKESKUSTA KUIN ISO KAUPPAKESKUS

Tampereen keskusta on merkittävä ostospaikka. Sitä kehitetään vastaamaan muuttuviin kuluttajatarpeisiin, ostoskäyttäytymiseen ja lisääntyvään kilpailuun. Keskustan kaupalliseen konseptiin ja yhteistyöhön kuuluu ajatus siitä, että koko kaupunkikeskusta voisi olla ja toimia kuin iso kauppakeskus. Tähän hyvään käytettävyyteen sekä asiakkaiden kokemuksiin ja elämyksiin liittyviä tekijöitä ovat saavutettavuus, pysäköinti, imago, toiminnallisuus, turvallisuus, monipuolinen liikekokoontaminen, viihtyisyys, asiakaspalvelu, opastus, tapahtumat sekä markkinointi ja yhteistyö. Tampereen keskusta vetää asiakasvirtoja laajalta alueelta. Kehittyvä tapahtumatarjonta, parantuvat yhteydet, matkailu ja vilkas rakentamistoiminta tukevat kaupan ja palvelutoiminnan menestymistä.

KESKUSTAKAUPAN KONSEPTI

Kauppakeskus Ratina vahvistaa keskustan kaupallista vetovoimaa kokonaisuutena ja kaupunkirakenteen eteläosan merkitystä kaupan palvelutarjonnassa. Se vastaa Areenan ja Ratinan tapahtuma-alueiden synnyttämään palvelukysyntään. Vaikutukset Hämeenkadun, kävelykatujen ja Tampereen muiden perinteisten kaupan alueiden vilkkauteen jäävät nähtäväksi. Näiden elinvoimaisena pysymistä tukevat raitiotien mukanaan tuomat kasvavat asiakasvirrat ja läntisen keskustan strategiset kaupunkikehityshankkeet. Tulevien vuosien muutosten ennakoimiseksi on tarpeen tehdä Viiden tähden keskustan kaupallisen konseptin tulevaisuustarkastelu. Tavoitteena on kirkastaa kaupallisen yrittäjyyden tulevat menestystekijät ja asiakasprofiilit keskustan eri osissa. Samalla hahmotetaan kaupunkiympäristön kehittämistarpeet kaupan näkökulmasta.

ASIAKASVIRRAT

Asiakaslähtöinen yritystoiminta menestyy siellä, missä ihmiset eniten liikkuvat ja viihtyvät. Tämä otetaan huomioon keskustan kaupunkirakenteen ja kaupunkikuvan kehittämisessä. Uusia, erittäin merkittäviä ihmismääriä tulee tulevaisuudessa liikkumaan mm. Tampere-talon, Asemakeskuksen, Areenan, Keskustorin, Hämeenkadun, Itsenäisyydenkadun, kävelykatujen, kauppatorien ja Särkänniemen tienoilla. Näiden kohteiden väliset kävelyreitit ovat erityisiä katu ympäristön, kaupunkikuvan, kaupan ja palvelujen kehittämisvyöhykkeitä. Raitiotien kaikki pysäkkiympäristöt

tulevat olemaan hyviä liikepaikkoja kaupallisille palveluille. Tampereen keskustaan rakennetaan kävelyvirtojen älykäs seurantarjestelmä, joka palvelee liikenne- ja kaupunkisuunnittelun lisäksi kaupan ja palvelualan asiakasvirtojen ennakoitua.

TYÖPAIKAT JA TYÖMATKAT

Vuonna 2015 keskustassa oli noin 42 000 työpaikkaa, joista noin 7 000 julkisella ja loput 34 800 yksityisellä sektorilla. Tavoitteena on valmius 55 000 työpaikkaan vuonna 2030. Näistä osa syntyy uusille rakentamisalueille ja osa vanhan kaupunkirakenteen sisään. Keskustan nykyiset ja tulevat työpaikat aiheuttavat runsaasti päivittäistä liikkumista ja liikennettä. Viiden tähden keskustan ja muiden alueiden välillä tehtiin yhteensä noin 52 500 edestakaista työmatkaa, toisin sanoen 105 000 erillistä matkaa. Näiden lisäksi keskustan läpi kulkee runsaasti kaupunkiseudun muuta päivittäistä työmatkaliikennettä. Vuonna 2014 keskustan sisällä sekä asui että teki työtä noin 7 300 ihmistä. Pelkästään työssäkäynnin takia keskustan saavutettavuudesta ja liikenteen sujuvuudesta on pidettävä hyvää huolta. Raitiotie ja uudet pysäköintilaitokset parantavat tilannetta merkittävästi. Jatkossa keskustan arkista työmatkaliikettä kehitetään parantamalla matkaketjuja, lippujärjestelmiä, aikataulupalveluja ja navigointijärjestelmiä sekä lisäämällä keskustan asuntotarjontaa.

TYÖVOIMAN SAATAVUUS

Tulevaisuudessa Tampereen keskustan yrityksillä ja muilla työnantajilla on entistäkin paremmat mahdollisuudet osaavan työvoiman hankintaan. Keskustan saavutettavuuden parantaminen mahdollistaa niin yksittäisille ihmisille kuin perhekunnillekin entistäkin joustavampia asumisen ja työpaikkojen yhdistelmiä. Tampereen keskustassa käydään töissä laajalta alueelta. Alle tunnin työmatka Tampereen keskustaan on jo nyt mahdollinen useille sadoille tuhansille suomalaisille. Kun junamatka Helsinkiin tulevaisuudessa lyhenee alle tuntiin, tulee pääradan vyöhykkeestä käytännössä miltei yksi työmarkkina-alue. Tämä vahvistaa niin Tampereen ja Helsingin keskustojen elinvoimaa kuin myös koko Suomen kilpailukykyä. Keskustan merkittävien uusien työpaikkakeskittymien tuntumaan rakennetaan joukkoliikennepalveluja, pysäköintilaitoksia, pyörä- ja kävelyreittejä sekä houkuttelevia asuin ympäristöjä, joiden asukkaat tulevat arvostamaan mahdollisuutta lyhyeen työmatkaan. Tampereen yliopis-

tojen ja muiden oppilaitosten opiskelijat ja niistä valmistuneet ammattilaiset ovat keskustan yrityksille osaavan ja joustavan työvoiman mahdollisuus.

AVAINTOIMIALAT

Tampereen keskustassa elinkeinoelämän kehittyviä avaintoimialoja ovat erityisesti suunnitteluun, kehittyneeseen teknologiaan, tutkimukseen, matkailuun, tapahtumiin, kauppaan, palveluihin sekä rahoitus- ja investointitoimintaan liittyvät toimialat. Vanhaan Tampereen keskustassa on runsaasti julkishallinnon toimintoja sekä kaupunki-imagolle merkittäviä luovien alojen ja kulttuurin työpaikkoja. Keskustan asukasmäärän huomattava kasvu synnyttää luonnostaan erityisesti kaupan ja palvelualan uusia työpaikkoja ja yrittäjyyttä. Voimakkaasti kehittyvä kaupunkiympäristö ja aktiivinen rakennustoiminta tulevat synnyttämään useita tuhansia suunnittelu- ja rakennusalan työpaikkoja useiden vuosikymmenien ajaksi. Kokonaisuudella on vireyttävä vaikutus koko kaupungin ja kaupunkiseudun talouselämälle.

RAKENNUSALA

Keskustan rakennushankkeilla on merkittävä vaikutus suunnittelu- ja rakennusalan työllisyyteen. Dynaamisesti kehittyvä kaupunkikeskusta tarjoaa suuren määrän työpaikkoja rakentamisketjun kaikkiin kohtiin. Tämä koskee sekä infra- että talonrakentamista. Suurten uudisrakennushankkeiden lisäksi merkittävää paikallisesti työllistävää vaikutusta on keskustan monilla täydennys- ja korjausrakentamishankkeilla. Näistä suuri osa on yksityisiä kiinteistökehityshankkeita. Toteutuva uudis-, korjaus- ja täydennysrakentaminen parantaa keskustan imagoa ja elinvoimaa muutoinkin, sillä usein niiden yhteydessä syntyy myös uusia, aktiivisia ja elinvoimaa lisääviä toimintoja.

MATKAILU-, ELÄMYS- JA TAPAHTUMATEOLLISUUS

Viiden tähden keskusta on koko seudun ja talusalueen matkailuyrittäjyyden kehitysalusta. Kaupunkistrategian mukaisesti keskustaa kehitetään pohjoismaisesti ja kansainvälisesti merkittävänä elämyskaupunkina. Matkailun palveluja kehitetään ja toimijoita verkotetaan yhteistyöhön. Tampereen keskustan luontaisia vahvuuksia nostetaan esiin: maineikkaita kokous- ja kongressipaikkoja, järviä ja luontoa, urheilua ja liikuntaa, taidetta ja luovuutta, suuria tapahtumia ja omaehtoista kaupunkikulttuuria, puhtautta ja turvallisuutta.

YRITYKSET JA YRITTÄJYYS

Yksityisillä kiinteistöillä ja niissä toimivilla yrityksillä on iso merkitys keskustan kehittämiselle. Kiinteistöjen omistajilla ja niissä toimivilla yrityksillä on omia suunnitelmiaan ja kehittämishankkeitaan. Parhaimmillaan niitä toteutetaan yhteistyössä kaupungin tai toisten toimijoiden kanssa. Tampereen keskustassa toimivien yritysten määrä ja kirjo on suuri. Joukossa on useita satoja ihmisiä työllistäviä yrityksiä pää- ja sivukonttoreineen, keskikokoisia ja pieniä yrityksiä, kotikonttoreita sekä runsaasti vähittäiskauppaa suurista tavarataloista pieniin kivijalkaliikkeisiin. Osa toimipaikoista on pysyviä ja osa vaihtuvia. Vuonna 2015 yritysten toimipaikkoja oli Viiden tähden keskustassa kaikkiaan 2 593 joista palveluyrityksiä oli 3 293 ja kaupan yrityksiä 764. 2010-luvun alkupuolella Tampereen keskustassa aloitti vuosittain 400–500 uutta toimipaikkaa, joista osa vakiintui ja osa lopetti muutaman vuoden sisällä. Keskustan ytimessä ravitsemusliikkeiden osuus on suuri ja todennäköisesti kasvava. Viiden tähden keskustassa yrittäjien keskinäinen ja kehittyvä yhteistyö on suuri voimavara.

UUDET YRITYKSET

Keskustan kehittäminen edistää uuden yritystoiminnan syntymistä. Se tarjoaa hyvän aloituspaikan erityisesti palveluyrittäjille. Keskusta rakentuu tulevaisuudessa entistä enemmän kaupunkilaisten yhteiseksi olohuoneeksi, jonne tullaan viihtymään erilaisten tapahtumien ja yhdessäolon merkeissä. Erityisesti korkean osaamisen ja luovien alojen uudet toimijat hakeutuvat mieluiten kaupunkiseutujen keskustoihin. Tampereen startup-yrityksistä noin puolet on jo nyt sijoittuneena keskustan alueelle. Yksityiset ja julkiset toimijat ovat rakentaneet yrittämisestä kiinnostuneille ja aloittaville yrityksille erilaisia yrittäjyyttä tukevia tilaratkaisuja (kampuksia), joissa toimijat muodostavat toisiaan tukevia startup- ja kasvuyrittäjyyskosysteemejä. Näissä yrittäjyyttä tuetaan muun muassa osaamisen kehittämisessä, innovaatioiden jalostamisessa, tiimityttämistapahtumissa, liiketoimintamallien jalostamisessa ja testaamisessa, työllistämisen muodoissa, digitalisaatiossa, popup-toiminnoilla sekä erilaisilla kasvu- ja rahoituspalveluilla. Verkostomainen toiminta ja yhteisöjen tarjoama vertaistuki luovat liiketoimintaan lisäarvoa, jota pienet toimijat eivät yksin kykenisi saavuttamaan. Viiden tähden keskusta on erinomainen ja dynaaminen startup-yritysten toimintaympäristö.

JULKISHALLINTO

Tavoiteltu asukasluvun kasvu 15 000:lla synnyttää luontaisesti tarvetta uusille palvelu-, hallinto-, hoito- ja opetusalan työpaikoille. Näiden tuleva määrä on vaikeasti ennakoitavissa. Julkisten palvelutoimintojen tuotantotavat ovat muuttumassa sijainniltaan joustavimmiksi ja keskitetyimmiksi. Tämä ei poista toimitilojen tarvetta. Kehitys on kohti osittain liikkuvia ja paikkariippumattomia palveluja. Tämä voi aiheuttaa muutoksia laajemman kaupunkirakenteen palveluverkossa. Liikkuvien palvelujen keskuksille keskusta on luontainen sijainti. Selviä uusia työpaikka-alueita julkiselle alalle on syntynyt ja syntymässä ainakin Pohjolan palvelukeskukseen Tammelassa, Eteläpuiston päiväkotiin ja Rauhaniemen-Kaupin päiväkotiin. Hatanpään terveysaseman siirto toisaalle on mahdollinen, ja keskusta on sen yksi sijaintimahdollisuus. Asemakeskuksen rakentamisen myötä monilla valtion, aluehallinnon ja kaupungin työpaikkakeskitymille avautuu mahdollisuus sijaintinsa tarkistamiseen. Keskustan saavutettavuuden parantuessa Tampere voi jatkossa tarjota aikaisempaa houkuttelevamman julkisten toimintojen sijainnin maamme kartalla. Tämä vahvistaa koko kaupunkiseudun ja maakunnan kilpailukykyä.

UUSI TAMPEREEN YLIOPISTO

Tampereen kolmen korkeakoulun yhdistyminen Tampereen yliopisto -konserniksi on merkittävä kaupungin elinvoiman kehitysaskel. Sen vaikutukset näkyvät niin elinkeinoelämässä, kulttuurin ja tapahtumien saralla kuin kaupunkirakenteessakin. Uusi yliopisto on keskeinen kaupungin kotimaisen ja kansainvälisen vetovoiman kasvattaja. Kaupungin tehtävänä on luoda myös keskustan kehittämisen avulla puitteet sille, että tutkimuksen, opetuksen ja työelämän läheisyys ja synergiat ovat mahdollisia. Tämä voi toteutua toiminnolltaan sekoittuneena rakennettuna ympäristönä, nopeutuvina raitiotie-, juna- ja muina joukkoliikenneyhteyksinä tai digitaalisina tutkimus-, kehitys- ja yritysaloitina. Valmistuva raitiotie verkottaa yliopiston kampukset saman joukkoliikennevälineen piiriin. Opiskelijoiden läsnäolo elävöittää keskustan katukuvaa ja rikastuttaa kaupunkikulttuuria. Opiskelijoiden asuminen ja liikkuminen keskustassa luo kaupallisten ja muiden palvelujen kysyntää. Tavoitteena on, että kaupungin kansainvälinen vetovoima kasvaa entisestään uuden yliopiston myötä ja että opiskelemaan tulleet ihastuvat kaupunkiin ja jäävät uudistamaan sitä.

UUDET TYÖPAIKKAKESKITYMÄT

Tampereen keskustassa luodaan valmius noin 15 000 uuden työpaikan synnylle vuoteen 2030 mennessä. Keskustan strategisen osayleiskaavan yhteydessä tehtyjen laskelmien mukaan asemakaavallinen valmius on vuoden 2014 lopulla olemassa noin 5 000 uudelle työpaikalle. Loput noin 10 000 uutta työpaikkaa mahdollistetaan asemakaavoituksen keinoin vuoteen 2030 mennessä. Tampereen keskustaan sopivien uusien yritysten hankintaa kaupunki toteuttaa aktiivisella elinkeinopolitiikalla ja kaupunki-markkinoinnilla. Kasvavan kaupunkiseudun hyvin saavutettava keskusta voi olla hyvä sijainti sekä monille jo toimiville että uusille yrityksille.

Uudet työpaikkakeskitymät Tampereen keskustassa 2015–2030		
Alue	Uusien työpaikkojen määrä 2015–2030	Erityistä mainittavaa
Ratapihankatu	1 000	Asemakaava 2015, hyvä saavutettavuus, ensimmäisen vaiheen rakentaminen käynnistynyt vuonna 2018.
Asemakeskus	1 500	
Kansi ja Areena	1250	Hankkeen ensimmäinen vaihe (80 000 kerrosneliometriä) on rakenteilla ja valmistuu 2021 sisältäen monitoimiareenan, hotellin, toimitilaa ja asuntoja.
Tulli	500	Tulli +-n yleissuunnitelma 2014–2015.
Yliopisto	1 000	Tulli +-n yleissuunnitelma 2014–2015.
Tammela	500	Yleissuunnitelman 2012 jälkeinen korttelisuunnittelu ja yksittäiset hankkeet, länsi- ja eteläreuna hyvää aluetta työpaikka- ja liiketoiminnolle.
Kyttälä	500	Hyvää liiketoimintojen aluetta kauttaaltaan.
Ratina	1 400	Toimistotalo ja kauppakeskus, kauppakeskus Ratina valmistuu 2018.
Finlayson ja Tammerkoski	500	Hyvää liiketoimintojen aluetta kauttaaltaan.
Nalkala	300	Hyvää liiketoimintojen aluetta kauttaaltaan.
Eteläpuisto	300	Toimisto- ja liikerakennus, päiväkotit, liiketiloja kivijaloissa.
Särkänniemi ja Onkiniemi	500	Voimakkaasti kehittyvät matkailutoiminnot.
Muut alueet yhteensä	500	Koko keskustan muut pienet alueet yhteensä.
Muut kuin rakennuksista tilaa vaativat työpaikat	4 000	
Kaikki yhteensä 2015–2030	15 000	Asemakaavallinen ja/tai rakennuskannan tilallinen valmius vuoteen 2030 mennessä.

ASEMAKESKUS JA ASEMANSEUTU

Keskustan merkittävintä työpaikka-alueiden keskittymää luodaan parhaillaan Tampereen aseman ympäristöön. Siitä on jo valmiina Ratapihankadun eteläosan uudet toimistotalot Tullin alueella. Ratapihankadun pohjoisosan ensimmäinen toimistokortteli on rakenteilla. Asemakaavat ovat valmiina Kannen ja Areenan alueella Sorin tuntumassa sekä Ratapihankadun pohjoisosassa Tammelan yritysalueella. Itse Asemakeskus on asemakaava- ja yleissuunnitteluvaiheessa. Kannen ja Areenan tornitaloihin odotetaan syntyvän toimistotiloja, jotka houkuttelevat erityisesti korkean profillin liiketoimintoja, kuten suunnittelu- ja liiketoimintakonsultointia sekä rahoitus- ja sijoitusneuvontaa. Tornien alimmat kerrokset tarjoavat tilaa kaupalle ja palveluille. Tämän uuden alueen uskotaan kiinnostavan kansainvälisiä toimijoita, joille on tärkeää keskeinen sijainti ja hyvä saavutettavuus. Asemanseudun hyvä sijainti, tehokas liikenneverkko ja uudenlaiset kaupunkitilat palvelevat suuria asiakasvirtoja. Siksi Asemakeskukseen suunnitellaan myös moderneja kauppaa- ja palvelutiloja.

KESKUSTAN LIIKEKORTTELIT

Ydinkeskustan monissa kortteleissa on runsaasti liike- ja toimistotiloja ja näihin liittyviä työpaikkoja. Kaupunki tukee keskustakortteleiden yritystoimintaa kehittämällä katuympäristöjä, korttelirakenteita, liikennettä, pysäköintiä sekä vahvistamalla keskustan asukas pohjaa ja runsaasti uusia asiakkaita tuovaa tapahtumatarjontaa. Korttelisuunnitelmien ja asemakaavamuutosten yhteydessä sisäpihoja ja maantasokerroksia aktivoidaan erityisesti keskustaan sopivan kaupan ja palveluyrittäjyyden tarpeisiin.

SÄRKÄNNIEMEN ALUE

Näsijärven ranta-alue Särkänniemen edustalla tarjoaa mahdollisuuden kehittää palvelutarjontaa viihde-, elämys-, ravintola-, majoitus- ja muiden matkailupalveluiden aloilla. Tavoitteena on uudenlaisten toimijoiden ja konseptien avulla rakentaa Särkänniemen-Mustalahden-Onkiniemen-Santalahden alueesta ympärivuotisen toiminnan ja tapahtumien vyöhyke, joka on merkittävä matkailu- ja palvelualan työllistäjä. Alueen asemakaavoitus tehdään Särkänniemen yleissuunnitelman pohjalta 2017–2019. Rantatunnelin valmistuttua ja valtatieliikenteen nyt poistuttua Särkänniemi voidaan aikaisempaa paremmin kytkeä osaksi keskustaa. Näsijärven puoleisilla rannoilla uusia

vetovoimaisia kohteita voivat olla Santalahden virkistys- ja tapahtumapuisto, Mustalahden kehittyvä sisävesisatama matkustajaliikenteen ja vierasveneilyn tukikohtana, satama uutena viihtymisympäristönä, Kortelahden kevyen liikenteen silta, Näsän maisemasilta, mahdollinen köysirata Särkänniemestä ydinkeskustaan sekä Mustalahden kaavailtu uusi Järvikeskus. Tämä voi olla järviin ja kaupunkien läheiseen luontoon liittyvän, kansainvälisiä markkinoita tähyävän matkailu-, tapahtuma- ja virkistystoiminnan kehittäjä laajemminkin Tampereella ja koko Suomessa.

JÄRVI- JA KAUPUNKILUONTOMATKAILU

Tampereen brändiin sopii ajatus maailmassa ainutlaatuisesta järvi- ja luontomatkailukaupungista (*“Tampere Lake City”*). Siellä kohtaavat vesivoiman synnyttämä entinen teollisuuskaupunki, rohkea ja moderni kaupunkirakentaminen sekä suomalainen maisema järvineen, koskineen, metsineen ja harjuineen. Viiden tähden keskusta lähialueineen on oikein tuotteistettuna ja markkinoituna kiinnostava, ympäri vuoden toimiva kansainvälinen matkailukohde. Matkailuyrittäjien liiketoiminta edellyttää järvi- ja luontomatkailupalvelujen suunnitelmallista rakentamista kaupunkirannoille, läheisiin metsiin ja saariin sekä reittien hyvää opastusta ja huoltoa. Matkustus-, majoitus-, ja muita palveluita on jo olemassa. Kehitettävä järvi- ja kaupunkiluontomatkailu parantaa ja rikastuttaa matkailun muuta tarjontaa. Hopealinja ja Runoilijan tie verkottavat Viiden tähden keskustasta lähtevät pitkät järvireitit kansainvälisen matkailun kannalta muille kiinnostaville alueille, etelässä kulttuurivaikutteisiin historiallisiin maisemiin ja pohjoisessa metsävaltaisille eräalueille kansallispuistoihin. Näsijärven puolelle kehitetään kaupunkikeskeisen matkailun ja lyhytkestoisten risteilyjen tarpeisiin laivareitti laiturin ja satamapaikoihin. Talvisen jäällä liikkumisen matkailupalveluja parannetaan kaupungin ja yrittäjien yhteistyönä. Yhteistyön tavoitteena on pienentää kesä- ja talvikauden välistä aikaa ja luoda kaupunkilaisille ja matkailijoille ympärivuotinen palvelutarjonta. Järvi- ja kaupunkiluontomatkailuun voi hyvin liittää liikunnan ja urheilun tapahtumatuotantoa. Välillistä ja kumuloituvaa kilpailukykyvaikutusta on ihmisen asuinpaikkaan ja yritysten toimipaikkaan liittyvillä päätöksillä, joihin virkistysmahdollisuuksien tiedetään olevan yhtenä perusteena.

KESKUSTAN MUUTA TYÖPAIKKARAKENTAMISTA

Keskustan kaupunkiympäristön tärkeä ja vaalittava ominaisuus on asumisen, työpaikkojen ja palvelujen sekoittuminen korttelirakenteissa ja rakennuksissa. Tällä mahdollistetaan kaupunkikuvan elävyyden ja lähipalvelujen lisäksi myös lyhyitä työmatkoja. Ajankohtainen on Eteläpuiston asumis- ja virkistyspainotteinen asemakaava. Sen uusi työpaikka- ja palvelurakentaminen tukee vanhastaan olemassa olevaa työpaikkakeskittymää Klingendahlin ja Nalkalan alueella. Keskustorin ja Finlaysonin-Tampellan alue on vahvistamassa rooliaan työpaikka- ja palvelukeskittymänä. Palvelu- ja hoitoalojen työpaikat säilyvät täydennysrakennettavalla Koukkuniemen-Rauhaniemen alueella. Työpaikkarakentaminen on mahdollista myös Kannen ja Areenan alueella sekä tulevaisuudessa uusiutuvalla Viinikan muutosvyöhykkeellä sekä pitkällä aikavälillä keskustan laajentumisella etelään. Keskustan vanhoissa korttelirakenteissa saattaa tapahtua rakennuskohtaisia muutoksia, kun saneerausten tai uudelleen rakentamisen yhteydessä rakennusten pääkäyttötarkoituksia halutaan vaihtaa. Pääsääntöisesti muutos näyttää olevan toimitiloista asumiseen. Tämä on useimmiten hyväksyttävissä, koska toimitiloille on asemakaavoitettuna runsaasti hyvän sijainnin omaavia uusia paikkoja, erityisesti asemanseudulla.

KUVA: Kauppakeskus Ratina valmistui huhtikuussa 2018. Osa Tampereen ostoskeskustaa. Kuva Sponda Oyj, 2017.

4. KESKUSTAN KEHITTÄMISOHJELMAN STRATEGIAPERUSTA

4.1 SEUDULLISIA, MAAKUNNALLISIA JA VALTAKUNNALLISIA LÄHTÖKOHTIA

TAMPEREEN KAUPUNKISEUDUN JA PIRKANMAAN PÄÄKAUPUNKI

Monilla keskustan kehittämisohjelman ja siihen liittyvän strategisen osayleiskaavan tavoitteilla ja sisällöillä on yhteys Tampereen kaupunkiseudun seudullisiin, Pirkanmaan maakunnallisiin ja myös Suomen valtion kansallisen aluepolitiikan tavoitteisiin. Kahdeksan kunnan yhteinen Tampereen kaupunkiseudun rakennesuunnitelma 2040 asettaa Tampereen keskustalle merkittäviä laskennallisia tavoitteita: asunnot 20 000 ihmiselle ja 13 000 uutta työpaikkaa. Pirkanmaan liiton maakuntasuunnitelmat, maakuntakaavat ja maakuntaohjelmat painottavat Tampereen asemaa Suomen kasvukäytävän toisena metropolialueena, jonka vaikutukset säteilevät ympäri maakuntaa ja eteläistä Suomea. Maakuntakaava on määrätty voimaan MRL:n 201 § mukaisesti ennen kuin se on saanut lainvoiman, ja voimaantulosta on kuulutettu 8.6.2017. Maakuntaohjelma on hyväksytty maakuntavaltuustossa 4.12.2017.

VALTAKUNNANOSAKESUKSEN YDIN JA KEHITTYVÄN NAUHAKAUPUNKIVYÖHYKKEEN PÄÄTE

Tampereen keskusta on valtakunnallisesti merkittävä kaupunkikeskus. Sen elinvoimaisuudella ja kilpailukyvyllä on merkitystä koko Suomelle. Valtioneuvoston hyväksymät ja 1.4.2018 voimaan tulevat valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (VAT) korostavat mm. valtakunnallisen liikennejärjestelmän toimivuutta sekä kansainvälisesti ja valtakunnallisesti merkittävien liikenneyhteyksien jatkuvuutta ja kehittämismahdollisuuksia. Tätä tavoitetta edistetään mm. maankäyttöä, asumista ja liikennettä koskevalla ns. MAL-aiiosopimuksella valtion ja kuntien kesken. Tampereen keskustassa merkittävään tähän liittyvä strateginen hanke on Asemakeskuksen kehittäminen. Voimassa oleva MAL-sopimus valtion ja kaupunkiseudun kuntien välillä päättyy vuoden 2019 lopussa.

4.2 TAMPEREEN STRATEGIA 2030

SINULLE PARAS KAUPUNKI

Keskustan kehittämisohjelma toteuttaa 13.11.2017 hyväksyttyä Tampereen strategiaa. Strategia sisältää kaupungin kehittämisen pitkän aikavälin tavoitteet vuoteen 2030 saakka. Strategian visio on Tampere - Sinulle paras. Strategia perustuu tunnistettuihin tulevaisuuden muutostekijöihin. Keskustan kehittämisohjelman näkökulmasta keskeisiä muutostekijöitä ovat kaupungistuminen, kaupunkien välinen kilpailu, ilmastomuutos ja niukkenevat resurssit sekä monimutkaistuva turvallisuusympäristö. Strategiaa toteutetaan keskittymällä neljään painopisteeseen: yhdessä tekevä ja inhimillinen, koulutuksen ja osaamisen kärjessä, luova ja innovatiivinen sekä urbaani ja kestävästi kasvava. Strategian toteuttamisen mahdollistaa kaupunkiorganisaation uudistumiskyky. Strategiassa on asetettu kunnianhimoisia, vuoteen 2030 tähtäviä tuloksia. Keskustan kehittämisohjelmalla on keskeinen rooli tulosten toteuttamisessa.

STRATEGIAN TAVOITELTAVIA TULOKSIA KESKUSTAN KEHITTÄMISESSÄ

Tampere pyrkii olemaan vuoteen 2030 mennessä 300 000 asukkaan viihtyisä ja elävä kaupunki. Kasvu mahdollistetaan kestäväällä tavalla tiivistämällä yhdyskuntarakennetta ensisijaisesti joukkoliikennevyöhykkeelle ja aluekeskuksiin. Ydinkeskusta on saatavissa kaikilla kulkumuodoilla. Keskustaan ja aluekeskuksiin luodaan viihtyisää kaupunkiympäristöä kävelyä, pyöräilyä ja joukkoliikennettä edistämällä sekä niiden houkuttelevuutta vahvistamalla. Kävelypainotteisuutta voidaan lisätä, kun pysäköinti siirretään maan alle ja pysäköintilaitoksiin. Laadukkailla ja monipuolisilla viheralueilla ja -verkostoilla sekä vesistöjen kestäväällä hyödyntämisellä vahvistetaan kaupunkilaisien viihtyisyyttä ja kaupungin vetovoimaa. Turvallisuus ja asukkaiden kokemus turvallisuuden tunne on keskeinen osa viihtyisää kaupunkia. Kaupunkia suunnitellaan siten, että kaupunkimainen asuminen on hyvä ja houkutteleva vaihtoehto kaikissa elämän-

tilanteissa. Kaupungin kasvun tavoitteen toteuttamisessa vetovoimisen ja elävän keskustan rooli on keskeinen.

Strategiassa on asetettu pitkän aikavälin tavoiteltavaksi tulokseksi, että Tampere on *pohjoismaiden vetovoimaisin elämyskaupunki*. Tavoite saavutetaan vahvistamalla Tampereen kansainvälistä tunnettuutta vetovoimaisena kulttuuri-, tapahtuma- ja urheilukaupunkina. Viiden tähden keskustan merkittävillä hankkeilla, investoinneilla ja kehittämiskokonaisuuksilla on oleellinen rooli vetovoiman rakentumisessa.

Tampere pyrkii olemaan tulevaisuudessa *kiinnostavin toimintaympäristö yrityksille*. Toimintaympäristön kiinnostavuus ei perustu pelkästään ns. perinteisiin sijaintitekijöihin, vaan houkuttelevat kaupungit toimivat monimuotoisessa kumppanuudessa yritysten kanssa ja luovat uudenlaisia mahdollisuuksia yritystoiminnalle. Strategiassa korostetaan toimintatapoja, joissa kaupunki avaa omaa toimintaansa, kehityshankkeitaan ja haasteitaan yrityksille ja yhteisöille uusien liiketoimintamahdollisuuksien synnyttämiseksi. Koko kaupunki toimii uusien ratkaisujen kokeilu- ja kehitysalustana. Kaupunki toimii myös monialaisen osaamisen aktiivisena verkottajana.

Strategiassa on asetettu kunnianhimoinen tavoite, jonka mukaan Tampere on *hiili-neutraali vuonna 2030*. Tavoitteen saavuttaminen edellyttää laajaa yhteistyötä tytäryhtiöiden, sidosryhmien, yritysten ja asukkaiden kanssa. Keskustan kehittämisohjelmalla luodaan vetovoimaista, elävää, viihtyisää ja urbaania keskustaa, joka mahdollistaa ja tukee koko kaupunkiyhteisön kestävästä elämäntavan mukaisen arjen rakentumista.

4.3 YLEISKAAVAT

KEHITTÄMISOHJELMA JA OSAYLEISKAAVA KESKUSTAKEHITTÄMISEN TYÖKALUPARINA

Keskustan yleiskaava on hyväksytty kaupunginvaltuuston kokouksessa 18.1.2016. Yleiskaava on kuulutettu voimaan 2.6.2017 Hämeenlinnan hallinto-oikeuden kumoamaa Eteläpuiston aluetta lukuun ottamatta. Kaupunki on hakenut päätökseen muutosta korkeimmalta hallinto-oikeudelta.

Keskustan osayleiskaavan ohjaustavoitteiden valinnalla ja tarkkuustasolla pyrittiin korostamaan sen strategista luonnetta. Osayleiskaava on esitetty kahdella kartalla, joista toisessa on esitetty maankäyttöön ja toisessa liikenteeseen liittyvät kehittämistavoitteet. Keskustan strateginen osayleiskaava ja kehittämisohjelma ovat siten toisiinsa kiinteästi liittyviä suunnitelma-asiakirjoja. Niillä on sama aluerajaus ja yhteiset tavoitteet. Kehittämisohjelmaa päivitetään noin kerran vuodessa. Silloin kaupunginhallituksella on tilaisuus arvioida osayleiskaavaa toteuttavia kehittämishankkeita, niiden käynnistämistä ja aikataulutusta.

Kun keskustan kehittämisohjelman ensimmäistä versiota alettiin valmistella vuonna 2010, oli taustalla vuoden 1995 keskustan oikeusvaikutuksettoman yleiskaavan vanhentuneisuus. Sen aluevaraukset ja liikenneverkko eivät enää ohjanneet keskustan muutoksen suuntaa. Liikenneverkko päivitettiin vuoden 2006 keskustan liikenneosayleiskaavassa, mutta siitäkin olivat jo esim. pikaraitiotieratkaisut vanhentuneet. Yleiskaavat haluttiin uudistaa ja tehdä uudesta kaavasta entistä strategisempi. Keskustan kehittämisohjelmasta voitiin johtaa sille maankäytöllisiä ja toiminnallisia tavoitteita. Samaan aikaan tehtiin uutta keskustan liikenneverkkosuunnitelman ("Takli") ja keskustan maanalaisten pysäköinnin ja huollon suunnitelmaa ("Typy"). Ne tarjosivat ajantasaiset tavoitteet liikenneverkon kehittämiseksi.

KANTAKAUPUNGIN YLEISKAAVA 2040

Kantakaupungin yleiskaava 2040 hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa yksimielisesti 15.5.2017. Yleiskaavasta on valitettu Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen ja asian käsittely on kesken. Kantakaupungin yleiskaavan alueesta on rajattu pois keskustan strategisen osayleiskaavan alue.

Kantakaupungin yleiskaavassa 2040 Tampereen keskusta nähdään laajemmaksi kuin vain keskustan osayleiskaava-alueen käsittäväksi. Erityisesti Kaleva Sammonkadun ja Teiskontien varrella on nähty osaksi keskustaa. Näiden alueiden kytkös keskustaan vahvistuu erityisesti raitiotien myötä. Kantakaupungin yleiskaavassa myös Hatanpäällä keskustamainen rakenne jatkuu keskustan yleiskaavan alueen ulkopuolelle. Keskustan kehittämisohjelman seuraavan päivituksen yhteydessä pohditaan, onko nämä alueet syytä sisällyttää kehittämisohjelman alueeseen.

Kaupunkistrategian mukaisesti Tampereen kaupunki on käynnistänyt kantakaupunkia koskevan valtuustokausittain päivitettävän yleiskaavan laatimisen. Kaupunkistrategian linjaukset etenkin kaupunkimaisesta ja kestävästi kasvavasta kaupungista ovat työn kannalta keskeisiä. Valtuustokausittain päivittyvää yleiskaava laaditaan yhtenäisenä koko kantakaupungin alueelle.

Tavoitteena on, että jatkossa kantakaupungin yleiskaavaa tarkistetaan kokonaisuutena koko kantakaupunkia koskevana, eikä laadita erillistä keskustan yleiskaavaa. Tavoitellussa yleiskaavaprosessissa keskeisenä ajatuksena on, että yleiskaava on jatkuvasti työn alla oleva kaupungin kehittämisasiakirja, jolloin myös yleiskaavalliset kysymykset voidaan ratkaista nopeasti. Hyvä yleiskaavan tarkistamisen jakso on valtuustokausi. Valtuusto laatii toimikauden alussa koko kaupungin kehittämistä ohjaavan strategian. Valtuustokauden päättyessä strategisten tavoitteiden konkretisointi voidaan hyväksyä yleiskaavan muodossa.

Kaupunkistrategian mukaisesti Tampereen kaupunki on käynnistänyt kantakaupunkia koskevan valtuustokausittain päivitettävän yleiskaavan laatimisen. Kaupunkistrategian linjaukset etenkin kaupunkimaisesta ja kestävästi kasvavasta kaupungista ovat työn kannalta keskeisiä. Valtuustokausittain päivittyvää yleiskaava laaditaan yhtenäisenä koko kantakaupungin alueelle.

4.4 KEHITYSOHJELMAT

KEHITYSOHJELMAT STRATEGISTEN MUUTOSTEN TOTEUTTAJINA

Kehitysohjelmat ovat keskeinen väline kaupungin merkittävien strategisten muutosten toteuttamiseen. Kehitysohjelmat ovat laajoja, usein kahta tai kolmea palvelualueetta yhdistäviä kokonaisuuksia, joihin liittyy merkittäviä taloudellisia panostuksia ja laajaa yhteistyötä sidosryhmien kanssa. Kehitysohjelmien hyväksymisestä ja niiden toteutuksen ohjauksesta vastaa kaupunginhallitus. Kaupunginvaltuusto päättää kehitysohjelmien resursoinnista talousarvion hyväksymisen yhteydessä. Kehitysohjelmiä toteutetaan kaupungin ohjelmajohtamisen mallin mukaisesti.

Kaupunginhallitus on hyväksynyt toteutukseen viiden kehitysohjelman kokonaisuuden. Viiden tähden keskustan ohella kehitysohjelmiä ovat Hiedanranta, Raitiotie, Smart Tampere ja työllisyshoidon kokeilu. Viiden tähden keskusta, Hiedanranta, Smart Tampere ja työllisyshoidon kokeilu ovat elinvoiman ja kilpailukyvyn palvelualueen johtajan vastuulla, kun taas raitiotien kehitysohjelmaa toteutetaan kaupunkiympäristön palvelualueen johtajan alaisuudessa.

Jokaisella kehitysohjelmalla on omat tavoitteensa, mutta lähtökohtana on katsoa ohjelmia toisiaan täydentävinä ja näin laajoja hyötyjä edistävinä kokonaisuuksina. Viiden tähden keskustan kehitysohjelman tavoitteiden toteutumista tukevat ja täydentävät erityisesti Hiedanrannan, raitiotien ja Smart Tampereen kehitysohjelmat. Yhdessä ohjelmat vahvistavat kaupungin kansainvälistä ja kansallista vetovoimaa ja kilpailukykyä, edistävät kestävästä kehitystä sekä luovat asukkaille sujuvaa arkea ja liikkumista älykkäitä ratkaisuja hyödyntäen. Lisäksi ohjelmat mahdollistavat yhdessä kaupungin kasvua sekä luovat kaupungin erityisyyksiin ja vahvuuksiin pohjautuvaa imagoa.

VIIDEN TÄHDEN KESKUSTA

Viiden tähden keskustan kehitysohjelman organisaatio jatkaa aikaisemman Keskustahankkeen työtä. Viiden tähden keskusta on myös vakiintunut nimeksi ohjelma-asiakirjalle, joka ohjaa kaupungin ja aktivoi sidosryhmien toimintaa. Kehittämisohjelma hyväksyttiin ensimmäisen kerran kaupunginhallituksessa 2011 ja päivitykset vuosina 2013, 2015 ja 2017.

Viiden tähden keskustan kehittämisohjelma on kokonaisnäkemys keskustan kaupunkiympäristön kehittämistavoitteista ja kehittämistoimista tuleville vuosikymmenille. Tavoitteena vuodelle 2030 on, että Tampereen keskustassa on vuoteen 2015 verrattuna valmius noin 15 000 uudelle asukkaalle ja noin 15 000 uudelle työpaikalle. Strategian painotusten mukaan keskusta on elinvoimainen ja viihtyisä. Kävely, pyöräily ja joukko-liikenne sekä maanalainen pysäköinti ovat sujuvia ja keskusta on hyvin saavutettavissa kaikilla kulkumuodoilla.

Kehittämisohjelmaa toteuttamalla kasvatetaan keskustan ja kaupungin vetovoimaa ja kilpailukykyä sekä vahvistetaan kaupungin brändiä. Keskustan kehittämisellä vastataan jatkuvaan kaupungistumisen trendiin Tamperetta vahvistavalla tavalla ja edistetään kestävän kaupunkirakenteen kehitystä. Kehittämisohjelmalla luodaan edellytyksiä, alustoja ja vakaita näkymiä yksityiselle toimeliaisuudelle ja investoinneille sekä uudelle liiketoiminnalle. Keskustan kehittäminen lisää Tampereen kilpailuetua kasvukeskusten välisessä kilpailussa.

HIEDANRANTA

Hiedanrannan kehitysohjelma perustettiin kaupunginhallituksen päätöksellä 22.6.2015. Hiedanrantaan syntyy yrityksille viihtyisä, elävä ja kiinnostava kaupunki- ja toimintaympäristö sekä luovuuden ja innovaatioiden kohtauspaikka. Hiedanranta on älykkään ja kestävän liikenteen ja kaupunkikehityksen edelläkävijä. Raitiotie muodostaa tulevaisuudessa Hiedanrannan liikenneyhteyksien selkärangan. Se mahdollistaa runsaasti uutta liikennettä synnyttävän kaupunginosan toteuttamisen kaupungin kapean kannaksen länsipuolelle. Raitiotie myös tukee Hiedanrannan rakentamista tulevaisuuden kestävän elämäntavan asuinalueena. Jo suunnitteluvaiheessa alue toimii alustana uusille kaupunkikehityksen innovaatioille. Se synnyttää uusia liiketoimintamahdollisuuksia ja kytkee yritykset tiiviisti Hiedanrannan kehittämiseen. Tulevassa Hiedanrannassa kaikki käyttävät ensisijaisesti digitaalisia palveluita. Koko kaupungin tasolla on asetettu tavoite, että Tampere on hiilineutraali vuoteen 2030 mennessä, mutta Hiedanrantaan etsitään ratkaisuja, joiden avulla Hiedanrannan hiilidioksidipäästöt ovat negatiiviset.

RAITIOTIE

Raitiotiehankkeen kehitysohjelma perustettiin 3.10.2016 kaupunginhallituksen päätöksellä. Raitiotien kehitysohjelma toteuttaa valtion ja kehyskuntien kanssa tehtyjä sopimuksia kaupunkiseudun yhdyskuntarakenteesta ja liikennejärjestelmästä. Raitiotie on kaupungin strategiassa joukkoliikenteen kärkihanke. Raitiotien kehitysohjelman tavoitteena on toimiva ja laajennettavissa oleva raitiotiejärjestelmä. Tavoitteena on sujuvoittaa kaupunkilaisten arkea ja liikkumista, tukea kaupunkiseudun kasvua ja kehitystä, luoda elinvoimaa ja yhteistyötä, edistää kestävästä kehitystä, tuottaa taloudellisesti kannattava investointi sekä tarjota kaupunkilaisille uusi ylpeydenaihe. Raitiotie on strategisesti erittäin merkittävä hanke niin kaupungin liikennejärjestelmän, elinvoiman ja kilpailukyvyyn kuin imagonkin kannalta. Raitiotien toteuttaminen kytkeytyy olennaisena osana kaupungin strategiaan ja muiden kehitysohjelmien tavoitteisiin.

SMART TAMPERE

Smart Tampere on kaupungin digitalisaatiota ja kestävästä kehitystä edistävä kehitys-ohjelma. Ohjelman tavoitteena on nostaa Tampere kansainvälisesti tunnetuksi kestävä ja älykkään kaupunkikehityksen ympäristöksi, joka houkuttelee niin yrityksiä kuin osaajiaakin ja luo uusia liiketoimintamahdollisuuksia. Lisäksi tavoitteena on helpottaa ihmisten arkea, lisätä hyvinvointia ja turvallisuutta sekä edistää sujuvaa ja kestävästä liikkumista. Ohjelmalla myös edistetään kaupungin toimintojen digitalisaatiota ja kestävien ratkaisujen luomista. Smart Tampere -kehitysohjelman keskeisenä osana älykkään teknologian rinnalla on toimintatapojen kehittäminen avoimen osallisuuden ja yhteiskehittämisen pohjalta. Smart Tampere on poikkielekkaava ohjelmakokonaisuus ja sillä on laajasti vaikutuksia niin koko kaupunkiin kuin kaupunkiorganisaatioonkin.

4.5 SMART TAMPEREEN NÄKÖKULMA

SMART TAMPERE LUOMASSA ÄLYKKÄIDEN RATKAISUJEN KESKUSTAA

Tampereen kaupunki on käynnistänyt Smart Tampere -kehitysohjelman vuosiksi 2017–2021. Kaupunginvaltuusto päätti ohjelmasta hyväksyessään vuoden 2017 talousarvion. Smart Tampere on kaupungin digitalisaatiota ja kestävästä kehitystä edistävä elinvoimaohjelma. Keskustan kehittämisen tavoitteet ovat hyvinkin yhtenevät Smart Tampere -ohjelman tavoitteiden kanssa:

- › Nostaa Tampere kansainvälisesti tunnetuksi kestävä ja älykkään kaupunkikehityksen ympäristöksi, joka houkuttelee uusia yrityksiä ja osaajia sekä vahvistaa Tamperetta houkuttelevana osaamiskeskittymänä synnyttäen kasvua ja uusia työpaikkoja
- › Helpottaa ihmisten arkea, lisää hyvinvointia ja turvallisuutta sekä edistää sujuvaa ja kestävästä liikkumista hyödyntämällä digitalisaatiota ja innovatiivisia toimintatapoja
- › Edistää kaupungin toimintojen digitalisaatiota ja kestäviä ratkaisuja mm. palveluissa, energian ja rakennusten käytössä, liikenteessä sekä uudenlaisen yhteisöllisyyden ja osallisuuden kehittämisessä.

KESKUSTA ÄLYKKÄÄN KAUPUNGIN YDIN

Keskusta on älykkään kaupungin (*smart cityn*) kehittämisen ydin. Digitalisaatio on keskeinen väline kaupungin sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävä kehityksen tavoitteiden saavuttamisessa. Esineiden ja asioiden internetin avulla keskustan paikat, rakennukset, palvelut ja ihmiset verkottuvat vuorovaikutteiseksi kokonaisuudeksi, joka mahdollistaa elävän ja yhteisöllisen kaupunkitilan. Tämä edellyttää dataverkoston rakentamista sekä datan keräämistä ja hyödyntämistä keskustan palvelujen kehittämiseksi, päätöksenteon tueksi sekä uudenlaisten liiketoimintamahdollisuuksien rakentamiseksi. Älykkäät teknologiat mahdollistavat myös kustannusten, resurssien ja energian säästön kaupungin infrastruktuurin kehittämisessä ja rakentamisessa sekä liikenteessä. Se mahdollistaa uudella tavalla myös kaupunkilaisten osallistumisen ja omaehtoisen toiminnan mm. jakamistalouden eri muodoin. Keskusta on luontevin paikka tällaisten asioiden laajamittaiseen toteutukseen.

KEHITYSHANKKEET YHTEISKEHITTÄMISEN ALUSTOINA

Keskustan kehittämissuunnitelmassa kaupunki avaa omia kehityshankkeitaan ja haasteitaan yhteiskehittämisen alustoiksi. Kaupunki saa innovatiivisia ratkaisuja käyttöönsä, kuntalaiset parempaa kaupunkiympäristöä ja yritykset referenssejä älykkään kaupungin ratkaisuihin. Nämä yhdessä kuntalaisten ja yritysten kanssa kehitetyt ratkaisut tuottavat sosiaalisesti ja ekologisesti kestäviä ja älykkäitä ratkaisuja keskustaan. Ajankohtaisia kehitysalustoja ovat raitiotie, Kansi ja areena, Asemakeskus, täydennysrakentamisen ja energiatehokkaan rakentamisen kohteet, kaupungin IoT-alustan rakentaminen (IoT = asioiden internet) sekä opastamisen ja liikkumisen alustan ja palvelujen kehittäminen.

Keskustan kehittämisessä kaksi kokonaisuutta nousee muiden ylitse:

- › Koko keskustan laajuiset yhteydet (*connectivity*). Yhteydet ovat keskeistä älykkyyden rakentamisessa kaupungin infrastruktuuriin keskustan alueelle etenkin kaupan ja erilaisten yksityisten ja julkisten palveluiden kehittämisessä sekä matkailussa. Yhteydet ovat edellytys mm. älykkään liikenteen kehittämiselle. Ne mahdollistavat 3D-kaupunkimallien hyödyntämisen lukemattomissa sovelluksissa. Yhteydet luovat myös tavan kerätä informaatiota kaupungin keskustasta.
- › Kuntalaisten ja asukkaiden osallistuminen. Kuntalaisten ja asukkaiden panos keskustan kehittämiseen on edellytys sille, että keskustasta muodostuu ohjelman tavoitteiden mukaisesti sosiaalisesti kestävä paikka, meidän kaikkien olohuone. Kuntalaisten, yhdistysten ja kansalaisyhteiskunnan läsnäolo keskustaan liittyvissä kehitys- ja toteutustöissä sekä myös alueen hyödyntämisessä ja siitä nauttimisessa on jatkuva prosessi. Sillä luodaan perusta kaikkien kuntalaisten keskustalle.

4.6 RAITIOTIEN NÄKÖKULMA

HYVIN SAAVUTETTAVA JA RUUHKATON KESKUSTA

Tampereen asukasmäärän kasvaessa busseihin perustuva joukkoliikenne ei ole enää riittävän tehokas ratkaisu etenkin keskustassa, jossa valtaosa linjoista kulkee. Raitiotie on tehokas ja taloudellinen joukkoliikennratkaisu, joka soveltuu erinomaisesti kapealle kannakselle. Raitiotie rakennetaan palvelemaan joukkoliikenteen ruuhkaisimpia osuuksia ja kaupungin voimakkaita kasvusuuntia, yhdistäen suuren osan kaupungin kodeista, työpaikoista ja palveluista. Raitiotien myötä esimerkiksi TaYS ja Hervanta tulevat helpommin saavutettaviksi mm. Asemakeskuksesta. Kaikki nyt suunnitteilla ja rakenteilla olevat linjat kulkevat keskustan kautta, mikä vahvistaa Tampereen keskustan asemaa merkittävänä valtakunnanosakeskuksena ja liikenteellisenä solmupisteenä.

VIIHTYISÄ JA VETOVOIMAINEN KESKUSTA

Raitiotie sujuvoittaa ihmisten arkea, koska se on kaikille turvallinen, luotettava ja helppokäyttöinen joukkoliikennemuoto. Raitiotie on osa kokokaupunkiseudun joukkoliikennejärjestelmää. Raitiotie mahdollistaa sujuvat ja tehokkaat vaihdot busseihin ja pyöräliikenteeseen. Raitiotiestä hyötyvät myös ne, jotka eivät asu tai työskentele välittömästi raitiolinjojen varrella. Raitiotie on keskeinen osa Tampereen ydinkeskustan kehittämistä hitaan liikkumisen alueena. Raitiotie kokoaa matkustajavirrat aivan kaupungin ytimeen, luo ydinkeskustan sisäiseen liikkumiseen jalankulkua tukevan ”vaakahissin” sekä vähentää melutasoja keskustan pääkaduilla. Raitiotie myös mahdollistaa keskustatoimintojen alueen laajentamisen strategisen osayleiskaavan mukaisesti välille Pyyrikintori–Kaleva. Raitiotien myötä sähköistetään kerralla merkittävä osa joukkoliikennettä. Raitiotie on päästötön ja vähentää merkittävästi joukkoliikenteen hiilidioksidipäästöjä.

KAUPUNKIKEHITYKSEN KATALYTTINA

Raitiotie on merkittävä joukkoliikennratkaisu, mutta lisäksi se on keskeinen osa kaupunkikehittämisen kokonaisuutta ja toimivan kaupungin tavoitetta. Elinvoimainen ja veto-

voimainen kaupunki on kokoelma erilaisia elämisen, asumisen ja yrittämisen paikkoja, jotka tehokas liikennejärjestelmä nivoo monipuoliseksi kokonaisuudeksi. Raitiotien myötä Tampere profiloituu eurooppalaiseksi raideliikennekaupungiksi, jonka eri kohteet ovat paikallisille, vieraille ja matkailijoille helposti saavutettavissa. Raitiovaunuista, pysäkeistä ja koko järjestelmästä voidaan kehittää alusta älykkäille palveluille, taiteelle sekä kaupunkikulttuurille ja tapahtumille. Tavoitteena on, että tamperelaiset voivat olla ylpeitä näyttävistä raitiovaunuista ja nykyaikaisesta raitiotiejärjestelmästä. Raitiotie parantaa kaupungin imagoa ja houkuttelee uusia ihmisiä, yrityksiä ja investointeja kaupunkiin.

4.7 YHTEISEN KAUPUNGIN NÄKÖKULMA

KAUPUNGIN ELINVOIMAA JA HYVINVOINTIA RAKENNETAAN YHDESSÄ

Strategiansa mukaisesti kaupunki toimii kumppanina asukkaiden, yritysten ja yhteisöjen kanssa. Kumppanuutta edistetään tarjoamalla tiloja ja digitaalisia alustoja sekä mahdollisuuksia ottaa kantaa, verkostoitua, kokeilla ja kehittää yhdessä. Kaupunki on luotettava ja innostava kumppani.

OSALLISTUMISEN MALLI

Kaupungin osallistumisen mallin osat ovat: alueellinen osallistuminen, kaupunkitasoinen osallistuminen, neuvostot, nuorisovaltuusto, lasten parlamentti sekä järjestökumppanuus, yrityskumppanuus ja vapaaehtoistoiminta kaupungin palvelutuotannon tukena.

OSALLISTUMISTAVAT

Alueellista osallistumista edistävät vanhastaan koillisen, kaakon, etelän ja lännen alueverkostot. Keskustan alueverkosto aloitti toimintansa keväällä 2018. Keskustassa osallistumismahdollisuuksia tarjotaan mm. kaava-, rakennus- ja liikennehankkeiden suunnittelussa. Osallistumistapoja ovat esim. kävelykierrokset suunnittelijoiden kanssa, keskustelevat työpajat sekä karttapohjaiset ja muut verkkokyselyt. Kokemusasiantuntijoita osallistuu neuvostojen, nuorisovaltuuston ja lasten parlamentin ja asiakasraatien kautta. Vapaaehtoistoiminta kehittyy vahvasti. Esimerkiksi noin sata luotsia vie kaupunkilaisia kulttuuri- liikunta- ja luontoelämyksiä kokemaan.

4.8 YMPÄRISTÖN NÄKÖKULMA

TAMPERE ON HIILINEUTRAALI VUONNA 2030

Tampereen strategian linjauksen mukaan Tampere on hiilineutraali vuonna 2030. Tavoitteen saavuttaminen edellyttää kaupungin, tytäryhtiöiden, yritysten ja asukkaiden toimia, ja tavoite tulee ottaa huomioon kaikessa kaupungin toiminnassa, hankinnoissa ja investoinneissa.

Strategian mukaan Tampere kasvaa kestävästi, on viihtyisä ja elävä kaupunki vuonna 2030. Kestävästi kasvava kaupunki arvostaa luontoa sekä säästää luonnonvaroja ja vähentää päästöjä. Laadukkailla ja monipuolisilla viheralueilla ja -verkostoilla sekä vesistöjen kestävällä hyödyntämisellä lisätään kaupunkilaisten viihtyisyyttä ja kaupungin vetovoimaa. Luonnon monimuotoisuus on osa hyvää elinympäristöä.

Uudenlaiset viherratkaisut tukevat asukkaiden lähiluontokokemuksia ja luonnon monimuotoisuutta. Kaupungin asukasmäärän kasvaessa on todennäköistä, että luontoalueiden käyttöpaine kasvaa, jolloin kestävät kaupunkiluonnon tarjoamat palvelut, esimerkiksi virkistyspaikat, tulevat entistä tärkeämmiksi myös keskustan alueella. Tällaiset palvelut tukevat osaltaan myös matkailun kehittämisen mahdollisuuksia.

Tampere on strategian mukaan älykkään ja kestävä liikenteen ja kaupunkikehityksen edelläkävijä. Viihtyisää kaupunkiympäristöä luodaan edistämällä kävelyä, pyöräilyä ja joukkoliikennettä sekä lisäämällä niiden houkuttelevuutta. Sähköautojen latausverkon rakentamista edistetään. Kaupunki toimii ekologisesti, sosiaalisesti, kulttuurisesti ja taloudellisesti kestävällä tavalla ja mahdollistaa asukkaiden kestävä elämäntavan.

Tampereen kaupungin ympäristöpolitiikka 2020 painottaa ympäristövaikutusten ennakointia ja ympäristövastuullisten toimintatapojen käyttöönottoa ja kehittämistä sekä toteutettavien hankkeiden elinkaari vaikutusten arviointia. Ympäristöpolitiikka päivitetään Kestävä Tampere 2030 – kohti hiilineutraalia kaupunkia -linjauksilla kevään 2018 aikana. Linjaukset tarkentavat ja tukevat kaupunkistrategian hiilineutraali 2030 -tavoitetta ja kestävää kaupunkikehitystä. Hiilineutraaliustyön tukena on myös Kestävä Tampere 2030 -tiekartta, johon kootaan linjauksia toteuttavia toimintatapoja, toimenpiteitä, hankkeita ja kumppanuuksia aikatauluineen. Tiekartta on päivittyvä työkalu, jonka avulla seurataan ja koordinoidaan hiilineutraaliustavoitteen saavuttamista.

4.9 TURVALLISUUDEN NÄKÖKULMA

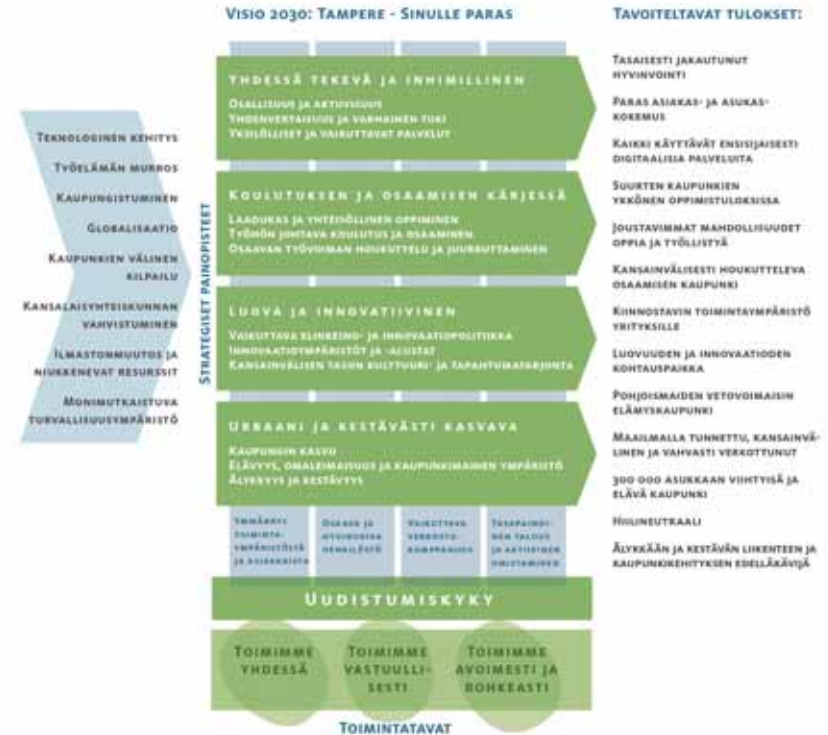
TURVALLISUUS VIIHTYISÄN JA HYVINVOIVAN KAUPUNGIN KIVIJALKANA

Muuttuva ja monimutkaistuva turvallisuusympäristö nostaa esiin aivan uusia haasteita kaupungin kehittämislle. Turvallisuusympäristön muutos edellyttää vahvaa ponnostusta kaupunkikonsernin sisäiseen sekä laajemmin myös kaupunkiturvallisuuden kehittämiseen. Perinteinen turvallisuusajattelu ja turvallisuuden toimintamallit on syytä päivittää nykytarpeita vaativaksi muun muassa uusia turvallisuutta parantavia innovaatioita hyödyntäen.

Johdonmukaisella ja näkyvällä turvallisuustyöllä ennaltaehkäistään turvallisuusongelmia, lisään turvallisuutta ja sen tunnetta. Turvallisuus ei ole vain fyysisiä rakennelmia, vaan myös sosiaalista ja henkistä kokemista. Jokaisen kaupunkilaisen turvallisuuden tunteen tulee säilyä yhteisissä tiloissa ja kaupungin tulee olla kaikkien ihmisten käytössä riippumatta väestöryhmästä tai sosiaalisesta luokasta. Tavoitteena on saada kaikki osaksi yhteisöä. Onkin tärkeä muistaa, että hyvinvointia ei voida saavuttaa ilman turvallisuutta. Turvallinen kaupunki on ja tulee olemaan jatkossa myös yhä suurempi globaali matkailuallti.

Alueiden ja rakennusten suunnittelun lähtökohtana tulee olla, että ihminen tuntee olonsa niissä tervetulleeksi ja turvallisiksi. Ympäristön rakentaminen sovitetaan rakentamiseen ja arkkitehtuuriin siten, että se tukee turvallisuutta ja otetaan turvallisuussuunnittelun ja rakentamisen kantavaksi teemaksi. Tavoite on myös Tampereen kaupungin strategian tavoitteissa ilmaistu seuraavasti: "Asuin- ja elinympäristöjen suunnittelussa otetaan huomioon alueiden viihtyvyys, omaleimaisuus ja turvallisuus". Tavoitteen saavuttaminen edellyttää vaikuttavaa verkostokumppanuutta keskeisten turvallisuustoimijoiden kanssa. Tarvitaan siis ekosysteemin toimijat, käytännön yhteistyöalustoita (Pirkanmaan Turvallisuusklusteri) ja läpileikkaavia teemoja. Viiden tähden keskusta voi toimia juuri tällaisena yhteiskehittämisen alustana, joka sitoo yhteen viranomaiset, korkeakoulut, liike-elämän ja järjestöt.

TAMPEREEN STRATEGIA 2030

LIITTEET

- Liite 1. Kehittämishankkeet 2018–2023/30
- Liite 2. Päätaoitteet 2030
- Liite 3. Elinvoimaluku 2018
- Liite 4. Seuranta 2018
- Liite 5. Toteutuminen 2011–2018
- Liite 6. Osoitekartta 2018
- Liite 7. Virastokartta 2018
- Liite 8. Orthoilmaukuva 2017
- Liite 9. Kantakaupungin yleiskaava 2040
- Liite 10. Keskustan strateginen osayleiskaava 2016
- Liite 11. Lähteitä 2015 ja 2018
- Liite 12. Valmisteluvaiheet 2018
- Liite 13. Yhteystietoja 2018

LIITE 1 KESKUSTAN KEHITTÄMISHANKKEET JA TOIMENPITEET 2018–2023/2030

ETENEMISSUUNNITELMA

Tampereen kaupunki, Elinvoiman ja kilpailukyvyyn palvelualue
Kehitysohjelmat / Viiden tähden keskusta

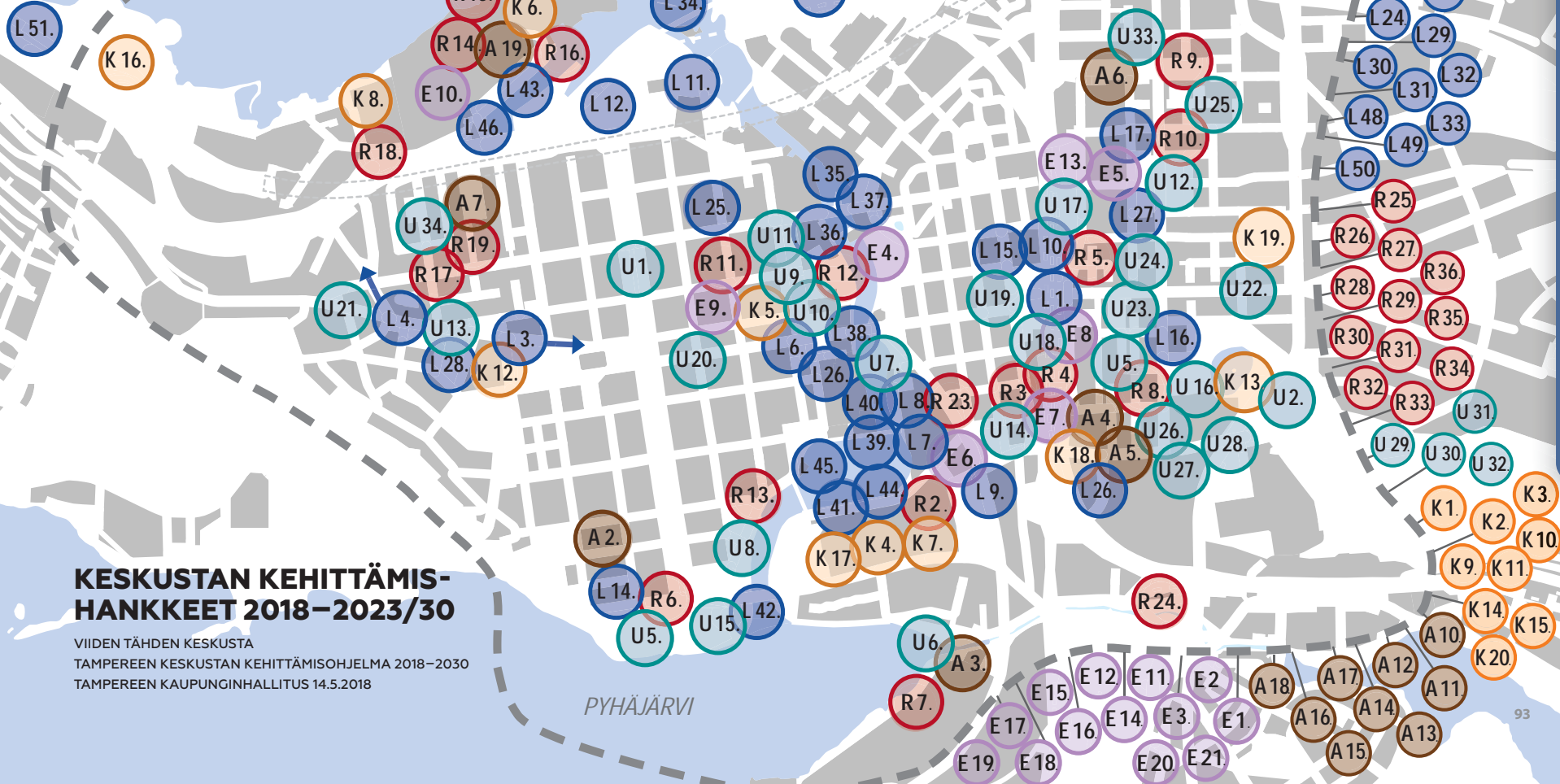
Tampereen keskusta kehittyy ja sitä kehitetään. Kehitystä vauhditetaan ja kehityksen suuntaa ohjataan hankkeilla ja hankeyhdistelmillä. Osan hankkeista laittaa alkuun ja/tai toteuttaa Tampereen kaupunki, osan joku muu, tavallisesti kuitenkin yhteistyössä Tampereen kaupungin kanssa. Yhteinen suunta ja yhteistyö antavat vauhtia myönteiselle kehitykselle. Keskustan kehittämishankkeita ohjelmoidaan noin viideksitoista vuodeksi eteenpäin. Tarkempi aikataulus osoitetaan noin viideksi vuodeksi. Hankeluetteloita päivitetään 1–2 vuoden välein. Hankkeet ryhmitellään kuuteen toimenpidekokonaisuuteen, joista kustakin on oma hanketaulukonsa. Hankkeiden nimet ja aikataulut ovat osittain alustavia. Tarkempi hankkeistus tapahtuu kaupungin toiminnan suunnittelun ja budjetoinnin yhteydessä.

- 3.1 Liikenne ja liikkuminen
- 3.2 Rakentaminen ja arkkitehtuuri
- 3.3 Urbaanit ulkotilat ja kaupunkivihreä
- 3.4 Kaupunkikulttuuri, tapahtumat ja matkailu
- 3.5 Asuminen ja elämäntapa
- 3.6 Elinkeinot ja osaaminen.

KARTTA SEURAAVALLA SIVULLA: Keskustan kehittämisohjelman 2018–2030 hankkeet likimääräisesti kartalle sijoitettuna. Värit viittaavat toimenpidekokonaisuuksien teemaväriin ja numerot jäljempänä oleviin taulukoihin. Hankkeita on ohjelmoitu viideksi vuodeksi ohjelman laadintahetkestä eli vuoteen 2023 saakka. *Kartta Tampereen kaupunki, Kehitysohjelmat / Viiden tähden keskusta 2018.*

- L1 Liikenne ja liikkuminen
- R2 Rakentaminen ja arkkitehtuuri
- U3 Urbaanit ulkotilat ja kaupunkivihreä
- K4 Kaupunkikulttuuri, tapahtumat ja matkailu
- A5 Asuminen ja elämäntapa
- E6 Elinkeinot ja osaaminen

Koko keskustaa koskevat kehittämishankkeet:

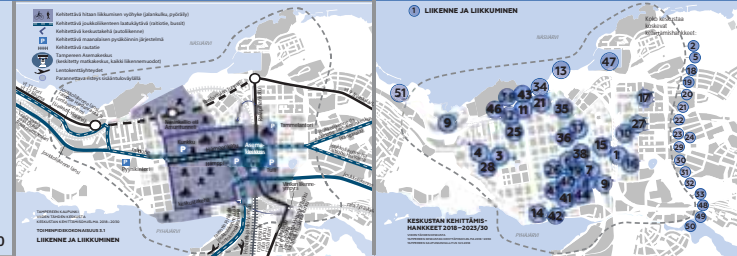
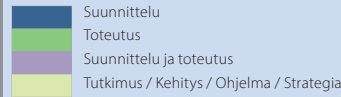

KESKUSTAN KEHITTÄMIS- HANKKEET 2018–2023/30

VIIDEN TÄHDEN KESKUSTA
TAMPEREEN KESKUSTAN KEHITTÄMISOHJELMA 2018–2030
TAMPEREEN KAUPUNGINHALLITUS 14.5.2018

Toimenpidekokonaisuus 3.1 Liikenne ja liikkuminen Toimenpiteet ja kehittämishankkeet L 1 – LX

Viiden tähden keskusta
Tampereen keskustan kehittämissuunnitelma 2018–2030
Keskustan kehittämissuunnitelma 2018–2023/2030

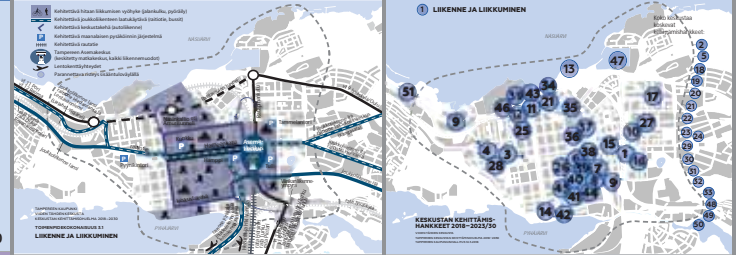

Tunnus	Numero	Hankkeen nimi	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024–2030	
Joukkoliikenne										
L	1.	Tampereen Asemakeskus								Rajapinta Kannen ja Areenan alueeseen.
L	2.	Lentoliikenteen check-in								Suunnitellaan ja toteutetaan rautatieasemalle osana Asemakeskuksen kehittämistä.
L	3.	Tampereen raitiotie, vaihe 1								Pyynikintori - Hervanta/TAYS.
L	4.	Tampereen raitiotie, vaihe 2								Pyynikintori - Lentävänniemi.
L	5.	Bussiliikenteen reitti- ja pysäkkijärjestelyt keskustassa								Jatkuvaa toimintaa ja erityisesti raitiotien rakentamisen aikana.
L	6.	Keskustorin bussiterminaalit (Keskustori, Pyynikintori ym.)								Raitiotien ja Hämeenkadun uusien pysäkkien valmistuttua.
L	7.	Linja-autoaseman siirto Tampereen Asemakeskukseen								Asemakeskuksen valmistuttua.
L	8.	Linja-autoasemasta paikallisbussien terminaali								Asemakeskuksen valmistuttua.
L	9.	Tampereen raitiotie, Hatanpään, Härmälän ja Pirkkalan suunta								Palvelee erityisesti Koskikeskusta, Ratinan stadionia ja kauppakeskusta sekä Areenaa. Ennakoit keskustan laajenemista ja raitiotien jatkamista etelään pitkällä aikavälillä.
Liikenneverkko ja ajoneuvoliikenne										
L	10.	Ratapihankadun puuttuvat osat								Morkun aukion ja tavara-aseman kohta, ratkaistaan asemakaavalla.
L	11.	Näsinkallion maanalainen eritasoliittymä ja Amuritunneli								Suora yhteys Kunkun parkkiin ja läntisen keskustan katuverkkoon.
L	12.	Paasikivenkadun kehittäminen Onkiniemi - Mustalahti - Ranta-Tampella								Linjaus ratkaistaan asemakaavalla, eteläistä Näsinsiltaa pitkin yhteys Ranta-Tampellaan.
L	13.	Ranta-Tampellan katuverkko								Asemakaavan ja katusuunnitelmien mukaisesti.
L	14.	Eteläpuiston katuverkko								Asemakaavan tultua hyväksytyksi ja saatua lainvoiman.
L	15.	Kyttälän katujen uudistaminen								Alkanut vuonna 2010, toteutus vaiheittain.
L	16.	Tullin liikenneverkkosuunnitelma ja toteutus								Suunnitellaan ja toteutetaan Tullin ja Tampereen yliopistokampuksen alueiden yleissuunnitelman pohjalta.
L	17.	Tammelan liikenneverkkosuunnitelma ja toteutus								Valmis ja yhdyskuntalautakunnan hyväksymä 5/2018. Parantamistoimien suunnittelu ja toteutus.
L	18.	Keskustakehän kehittäminen								Liittymien parantaminen, kävelyn ja pyöräilyn risteymät, kadunlyistysten kehittäminen, joukkoliikenteen pysäköinti.
L	19.	Läntisen keskustan katuverkko								Kytkeytyminen Rantatunneliin, keskustan kehään ja Kunkun parkkiin.
L	20.	Hämeenkadun katu ympäristö								Raitiotiehen liittyen kävelyalueet ja pyörätiet, päätteet (Asema-aukio ja Hämeenpuisto).
L	21.	Älykäs kaupunkiliikenne ja keskustan liikkumisen tulevaisuustarkastelu								Yhteistyö Smart Tampere.
L	22.	Tapahtumaliikenne								Liittyen tapahtumapaikkojen suunnitteluun.
Pysäköinti										
L	23.	Keskustan pysäköintiselvitys								Säännöllinen päivitys.
L	24.	Keskustan pysäköintikartta								Säännöllinen päivitys, jakelu ja markkinointi.
L	25.	Kunkun parkki								Läntisen keskustan strateginen hanke. Liittyminen Näsinkallion eritasoliittymään ja Amuritunneliin, keskustan kehään, liike-elämän toimintaedellytyksiin, Särkänniemen kehittämiseen.
L	26.	Hämpin parkin laajennus								Suunnitellaan ja toteutetaan osana koko asemaseudun strategista kehittämistä.

Toimenpidekokonaisuus 3.1 liikenne ja liikkuminen Toimenpiteet ja kehittämishankkeet L 1 – LX

Viiden tähden keskusta
Tampereen keskustan kehittämisohjelma 2018–2030
Keskustan kehittämishankkeet 2018–2023/2030

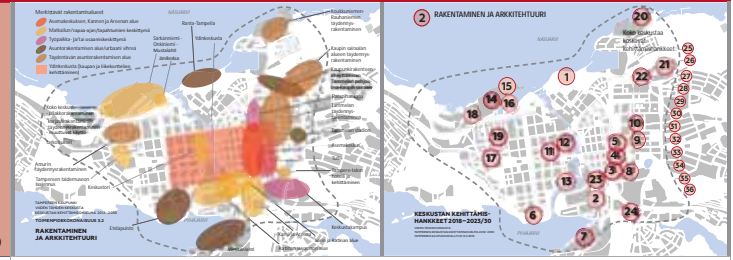
Tunnus	Numero	Hankkeen nimi Alleviivattu: erillinen oma hankkeensa, ohjelmointi, budjetointi, päävastuu Viiden tähden keskustan kehitysohjelma Alleviivaamaton: integrointi muihin hankkeisiin, jotka meneillään tai ohjelmoitu	Suunnittelu ja toteutus							Kuvaus
			2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024–2030	
L	27.	Tammelan toriparkki ja älykäs pysäköinti								Palvelee toria, Tammelan stadionia ja täydennysrakentamista, toteutus asemakaavamuutoksen jälkeen.
L	28.	Pyynikin toriparkki								Palvelee täydennysrakentamista ja asukas pysäköintiä.
Pyöräily ja kävely										
L	29.	Pyöräilyn pääreitit keskustassa								Jatkuvaa suunnittelua ja toteutusta vaiheittain.
L	30.	Yleinen pyöräpysäköinti keskustassa								Jatkuvaa suunnittelua ja toteutusta vaiheittain.
L	31.	Kävelyn pääreitit keskustassa								Jatkuvaa suunnittelua ja toteutusta vaiheittain.
L	32.	Kävelyn seurantajärjestelmä								Keskeiset kävelyalueet ja oleskelualueet.
L	33.	Uudet itä-länsisuuntaiset kävely- ja pyöräily-yhteydet Kytälästä Tammelan ja Tullin alueelle henkilöratapihan ylitse								Asemanseudun kansirakentaminen mahdollistaa kaupunginosien yhdistämisen uusilla kevyenliikenteen yhteyksillä.
Tammerkosken ja ydinkeskustan sillat ja rantareitit										
L	34.	Näsin maisemasilta								Entinen valtatiesilta kävelyn, pyöräilyn ja virkistyksen käyttöön.
L	35.	Vapriikinraitin jatke								Museokeskus Vapriikin ravintolaterassilta kosken päällä kohti Satakunnansiltaa.
L	36.	Frenckellin Patosillan leventäminen								Huomioon Keskustorin visiotyössä ja Frenckellin rakennuksen uudessa käytössä; pyöräilyn pääreitti.
L	37.	Konsulinsaaren kävelysilta								Asemakaavoissa jo olevan Konsulinsillan tarpeellisuus Tampellan edustalta Consulinsaaren kautta Finlaysonin puolelle arvioidaan.
L	38.	Hämeensillan alikulku Kirjastonpuisto-Mokkapuisto								Liittyy Hämeensillan korjaukseen raitiotietä varten ja Keskustoriin.
L	39.	Kehräsaarenraitti								Aloite Kehräsaaren kiinteistöt 2017, liittyy terrassirakenteita.
L	40.	Takon raitti								Yhteistyö ja reunaehdot Takon toimiva tehdas.
L	41.	Ratinnan suvannon rantareitti Vuolteenatori - Ratinnan stadion								Yhteistyö taloyhtiöt ja Ratinnan alueen kehittäminen.
L	42.	Kävelyn ja pyöräilyn silta Eteläpuisto - Ratinnanranta								Eteläpuiston asemakaavan tultua hyväksytyksi.
L	43.	Kävelyn ja pyöräilyn silta Särkänniemi - Mustalahti								Särkänniemen saavutettavuuden parantaminen ydinkeskustasta.
L	44.	Ratinnan rantabulevardi								
Järvien vesiliikenne ja liikkuminen										
L	45.	Laukontorin satama								Liittyy Laukontorin ja Ratinnan suvannon kehittämiseen sekä järvimatkailuun.
L	46.	Mustalahden satama ja vierasvenesatama								Liittyy Särkänniemen ja Santalahden järvimatkailuun kehittämiseen, mahdollinen järveskus.
L	47.	Naistenlahden venesatama ja Lapinniemen laivalaituri								Liittyy Naistenlahden rantareittien ja -miljöiden kehittämiseen sekä järvimatkailuun. Ranta-Tampellan alueen rakentaminen lisää laajentumispaineita.
L	48.	Näsijärven ja Pyhäjärven venerannat ja rantautumispaikat								Liittyy virkistyspalveluiden parantamiseen, maa- ja vesireittien solmupisteisiin sekä järvi- ja kaupunkiluontomatkailun kehittämiseen; myös saaret ja keskustan ulkopuoliset rannat.
L	49.	Näsijärven ja Pyhäjärven keskustasta lähtevät ja vene- ja melontareitit								Liittyy virkistyspalveluiden parantamiseen sekä järvi- ja kaupunkiluontomatkailun kehittämiseen.
L	50.	Näsijärven ja Pyhäjärven keskustasta lähtevät talviaikaiset latu- ja luistelu-, kävely- ja pyöräilyreitit								Liittyy virkistyspalveluiden parantamiseen sekä järvi- ja kaupunkiluontomatkailun kehittämiseen.
L	51.	Santalahden sataman kehittäminen								Liittyy Santalahden tapahtumapuiston ja uusien asuinrakennusten rakentamiseen.

Toimenpidekokonaisuus 3.2 Rakentaminen ja arkkitehtuuri Toimenpiteet ja kehittämishankkeet R1 – RX

Viiden tähden keskusta
Tampereen keskustan kehittämissuunnitelma 2018–2030
Keskustan kehittämissuunnitelma 2018–2023/2030

- Suunnittelu
- Toteutus
- Suunnittelu ja toteutus
- Tutkimus / Kehitys / Ohjelma / Strategia

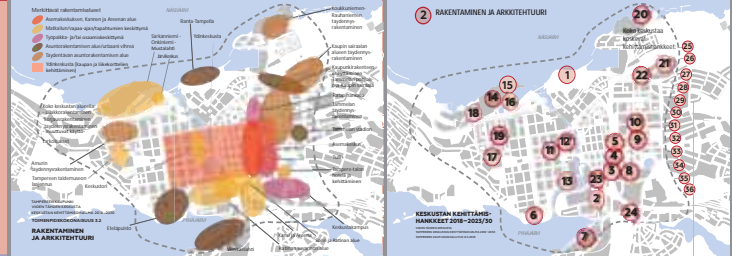
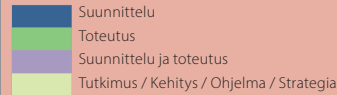

Tunnus	Hankkeen nimi	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024–2030	
Aluerakentaminen ja isot uudet alueet									
R 1.	<u>Ranta-Tampella</u> osana Näsijärven rantakaupunkia								Taustalla suunnittelukilpailu ja asemakaava. Pilaantuneen maan vaihto puhtaaseen ja pohjaveden puhdistus, vesistötyttö, kunnallistekniikan ja yleisten alueiden rakentaminen. Tontinluovutukset.
R 2.	<u>Ratinakeskus</u>								Ratinan kauppakeskus valmis 2018. Sen jälkeen Ratinan stadionin ja suvannon rantojen kehittäminen. Kävelyreittien ja kaupunkitilojen liittyminen kaupunkirakenteeseen.
R 3.	<u>Kansi ja Areena</u> , eteläosa								Monitoimiareena. Hotelli ja palveluja. Julkisia kaupunkitiloja. Rakentaminen radan päälle tulevalle kannelle. Yhdistää Tullin ja Kyttälän. Areena valmis 8/2021, muu kokonaisuudessaan 2022.
R 4.	<u>Kansi ja Areena</u> , pohjoisosa								Toimitiloja, asumista, palveluja. Liittyminen Asemakeskukseen. Rakentaminen radan päälle tulevalle kannelle. Yhdistää Tullin ja Kyttälän. Valmis 2024.
R 5.	<u>Asemakeskus</u>								Taustalla suunnittelukilpailu ja yleissuunnitelma. Asemakaavoitus, toteutus ja rakentaminen vaiheittain. Kaikki liikummuodot. Yhteistyössä valtion kanssa.
R 6.	<u>Eteläpuisto</u> osana Pyhäjärven rantakaupunkia								Taustalla suunnittelukilpailu, yleissuunnittelu, asemakaavoitus. Kadut, puistot, rantarakenteet, yhdyskuntatekniikka. Tontinluovutukset ja niihin liittyvät asumisen pilotit. Toteutus ja rakentaminen. Asemakaava ehdotusvaiheessa.
R 7.	<u>Viinikanlahti</u> osana Pyhäjärven rantakaupunkia								Suunnittelukilpailu ja konseptointi. Yleissuunnitelma ja asemakaavoitus. Kadut, puistot, rantarakenteet, yhdyskuntatekniikka. Tontinluovutukset ja niihin liittyvät asumisen pilotit. Toteutus ja rakentaminen.
Täydentävä rakentaminen, kaupunkirakenne ja kaupunkikuva									
R 8.	<u>Tulli +-alueen</u> täydennysrakentaminen								Taustalla yleissuunnitelma. Asemakaavamuutoksia. Yksityisiä rakennushankkeita. Tullikamarin aukion ja katuympäristöjen kehittäminen. Tampere-talon laajennus ja hotelli. Liittyminen Asemakeskukseen ja T3-Keskustakampukseen. Yhteistyöryhmä Tulli Team.
R 9.	<u>Tammelan täydennysrakentaminen</u>								Taustalla yleissuunnitelma. Korttelisuunnitelmia yhteistyössä talo- ja kiinteistöyhtiöiden kanssa. Asemakaavamuutoksia. Yksityisiä rakennushankkeita. Liikenteen, viherympäristön, kunnallistekniikan kehittäminen. Tammelan stadion, Kaupin kansi, tori ympäristöineen, Kalevan liittymä. Tammela 2.0 yhteistyöryhmä.
R 10.	<u>Tammelan tori, toriparkki ja torikorttelit</u>								Torin kaupunkikuva, torihalli, tapahtumarakenteet. Maanalainen pysäköinti torikauppaa, Tammelan stadionin yleisöä ja täydennysrakentamista varten. Torikorttelit yhteistyössä taloyhtiöiden kanssa.
R 11.	Keskustan liikekorttelit								Kaupallisessa ydinkeskustassa korttelisuunnitelmia yhteistyössä talo- ja kiinteistöyhtiöiden kanssa. Asemakaavamuutoksia. Yksityisiä rakentamishankkeita.
R 12.	<u>Keskustori</u>								Keskustorin ja sen ympäristön visiotyö 2017-2018. Tarkentavat suunnitelmat ja toteutus sen jälkeen. Hämeenkadun eteläpuolisen osan kunnostus 2021 jälkeen bussiterminaalin poistuttua. Liittyminen raitiotiehen ja läntisen keskustan liikumisverkkoon.
R 13.	<u>Laukontorin ja Ratinan suvannon alue</u>								Laukontorilla saunapalvelijonki, sataman palvelut, torikauppa ja tapahtumat. Laukontorin saunapalvelijonkin toteutus 2018. Koko suvannon alueella kaupunkikuva, kävelyreitit ja oleskelualueet.
R 14.	<u>Särkänniemi - Onkiniemi - Mustalahdi</u>								Taustalla Särkänniemen alueen yleissuunnitelma. Asemakaavoituksen kautta jatkosuunnittelu. Paasikivientien sijaintiratkaisut. Järviokeskus.
R 15.	<u>Sara Hildenin museon tilaratkaisut</u>								Särkänniemen yleissuunnitelmassa on varauduttu nykyisen kiinteistön kehittämiseen. Myös muita sijoitusvaihtoehtoja tutkitaan.
R 16.	Järviokeskus								Keskuksen sijaintiratkaisu Mustalahdessa. Tarkentuu asemakaavan ja jatkosuunnittelun yhteydessä.
R 17.	<u>Tampereen taidemuseon laajennus ja Pyynikintori</u>								Suunnittelukilpailun ratkaisu 2017. Sen jälkeen jatkosuunnittelu ja asemakaavoitus. Pyynikintorin maanalainen pysäköintilaitos, julkisia rakennuksia ja taloyhtiöiden täydennysrakentamista varten.
R 18.	<u>Onkiniemen trikoo ympäristöineen</u>								Onkiniemen trikoon tehtaan ympäristön kehittämisestä järjestetään tontinluovutuskilpailu v. 2018-.

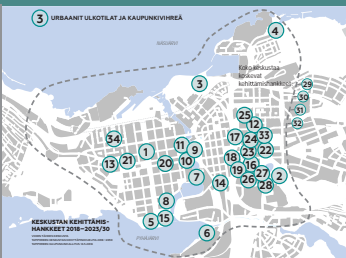

**Toimenpidekokonaisuus 3.2
Rakentaminen ja arkkitehtuuri
Toimenpiteet ja kehittämishankkeet R1 – RX**

**Viiden tähden keskusta
Tampereen keskustan kehittämissuunnitelma 2017–2030
Keskustan kehittämissuunnitelma 2018–2023/2030**

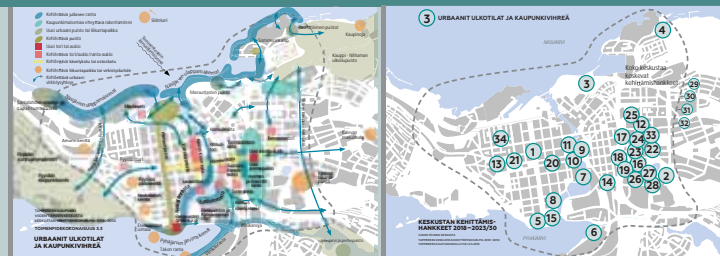
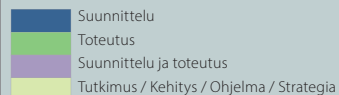

Tunnus	Numero	Hankkeen nimi	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024–2030	Kuvaus
		Alleviivattu: erillinen oma hankkeensa, ohjelmointi, budjetointi, päävastuu Viiden tähden keskustan kehittämissuunnitelma								
		Alleviivaamaton: integrointi muihin hankkeisiin, jotka meneillään tai ohjelmoitu								
R	19.	<u>Amurin täydennysrakentaminen</u>								Yleissuunnitelma valmistuu 2018. Sen jälkeen tarkentava suunnittelu ja toteutus. Yksityisiä rakennushankkeita. Yhteistyöryhmän perustaminen.
R	20.	Koukkuniemen-Rauhaniemen alue								Asemakaavan toteuttaminen. Täydentävää asuntorakentamista. Rantojen, rantareittien, puistojen ja virkistysalueiden kehittämistä.
R	21.	Kaupin sairaalan alue								Käyttötarkoituksen muutos asuinalueeksi. Liittyminen keskustan kaupunkirakenteeseen.
R	22.	Kaupunkirakenne Tammelan pohjoisosa - Kaupin sairaala								Kaupunkirakenteen ja kaupunkikuvan kokonaisvaltainen ehyttäminen. Katu- ja viheryhteyksien kehittäminen.
R	23.	<u>Sorin ja Ratinan alue</u>								Huomioon kaupunkikuvaa, vesimaisema, liikenneympäristö, tapahtumat ja täydennysrakentaminen.
R	24.	<u>Viinikan liikenneympyrän alue</u>								Sisäntuloväylänä tärkeän alueen uudelleen arviointi ja sopeuttaminen mahdolliseen keskustan laajenemiseen etelän suuntaan.
R	25.	<u>Keskustan luoteisosan alue</u>								Kaupunkirakenteen jatkumo Santalahden kautta Hiedanrannan suuntaan.
Huolto ja kunnossapito										
R	26.	Lumien, hulevesien ja katuhiekan hallinta keskustassa								Jatkuva kehittämisyy. Uudet teknologiat ja menetelmät. Kaupungin ja kiinteistöjen välinen yhteistyö. Erityiskohteita kävelyalueiden katusulatusjärjestelmät.
R	27.	Kävelykatujen ja -alueiden huoltoliikenteen hallinta								Jatkuva kehittämisyy. Uudet toimintatavat. Kaupungin ja kiinteistöjen välinen yhteistyö.
R	28.	Suurten rakennusyömaiden häiriöiden minimointi								Jatkuva kehittämisyy. Raitiotien ja muiden isojen infra- ja rakennusyömaiden haittojen minimointi. Melu, tärinä, pöly, liikennejärjestelyt. Työmaiden aikataulutus ja yhteensovitus. Digitaalinen tiedotus.
Uudet teknologiat										
R	29.	<u>Viiden tähden keskustan suunnittelualusta</u>								Kaupunkiympäristön 3D-kaupunkimallin jatkuva päivitys ja kehittäminen (nykytila ja visio 2030). Metadatan hallinta. Avoin data suunnittelualan yritysten ja muiden yksityisten käyttöön tietomallinnusstrategian mukaisesti. Suunnitteluohjelmistojen yhteensopivuus. Yhteistyö Tietohallinto ja Smart Tampere.
R	30.	<u>Viiden tähden keskustan 3D-vuoropuhelualusta</u>								Kaupunkisuunnittelun, kaavoituksen ja muun ympäristösuunnittelun tarpeisiin kehitettävä vuoropuhelun, palautteen keruun ideasuunnittelun pelimootoripohjainen 3D-malli. Käyttö 3D-galleriassa, www-ympäristössä ja mobiililaitteissa. Pilottihankkeet 2018 Keskustori, Tammela, Eteläpuisto sekä Raitiotie.
R	31.	<u>Viiden tähden keskustan karkihankkeiden 3D-sovellukset</u>								3D-palvelu. Käyttö 3D-galleriassa, www-ympäristössä ja mobiililaitteissa. Pilottihankkeet 2017-2018 Keskustori, Tammela, Eteläpuisto sekä Raitiotie. 3D -tulostettu pienoismalli 1:1000 Galleria Nottbeck.
R	32.	<u>Tampereen 3D-gallerian tilat, toimintakonsepti ja toiminta</u>								Galleria Nottbeckiin vuoden 2017 alussa valmistuneen 3D-gallerian kehittäminen. Toimintakonseptin kehittäminen, käyttökoulutus, vakituinen aukiolo. Tietomallinnusstrategia 2018. Mahdolliset muut sijainnit. Yhteistyö Smart Tampere.
R	33.	Virtuaalisen Tampereen www-palvelut								Avataan 2017 kaupungin www-sivulle. Linkitys www.tampere.fi/keskustahanke. Digitaalisten 3D-aineistojen avoin käyttöliittymä 2018.
R	34.	<u>Keskustan seuranta ja ennakointi</u>								Viiden tähden keskustan tilasto- ja paikkatieto. Avoin käyttöliittymä www.tampere.fi/keskustahanke alkaen 2018. Sovellettavissa myös kaavoituksessa, keskustan ulkopuolisilla alueilla ja kaupunkisuunnittelun kaikilla mittakaavatasoilla. Yhteistyössä Tietohallinto.
Maa- ja kiinteistöpolitiikka										
R	35.	Täydennysrakentamisen edistäminen ja kannustimet keskustassa								Jatkuva kehittäminen. Maapolittisen ohjelman päivitys vuoden 2017 jälkeen. Yleissuunnitelmat ja korttelisuunnitelmat yhteishankkeiden edistäjänä. Täydennysrakentamisen neuvontajärjestelmän kehittäminen yhden luokun periaatteella.
R	36.	Kaupungin maa- ja kiinteistöomaisuuden kehittäminen keskustassa								Jatkuva kehittäminen. Korjausrakentamista. Käyttötarkoitusten muutoksia. Toiminnallista kehittämistä. Kiinteistöjen myyntiä ja vuokrausta. Kumppanuuksia ja yhteisiä kehittämishankkeita. Tontinluovutuskiilpailuja.

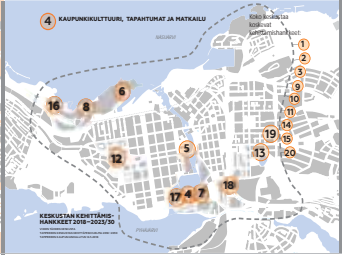
Toimenpidekokonaisuus 3.3 Urbaanit ulkotilat ja kaupunkivihreä Toimenpiteet ja kehittämishankkeet U 1 – UX		<div style="display: flex; justify-content: space-around;"> <div style="width: 15%;"> <p style="margin: 0;">■ Suunnittelu</p> <p style="margin: 0;">■ Toteutus</p> <p style="margin: 0;">■ Suunnittelu ja toteutus</p> <p style="margin: 0;">■ Tutkimus / Kehitys / Ohjelma / Strategia</p> </div> </div>								
Tunnus	Numero	Hankkeen nimi	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024–2030	
Viiden tähden keskusta Tampereen keskustan kehittämisohjelma 2018–2030 Keskustan kehittämissankkeet 2018–2023/2030										
Hankkeen nimi Alleiviivattu: erillinen oma hankkeensa, ohjelmointi, budjetointi, päävastuu Viiden tähden keskustan kehitysohjelma Alleiviivaamaton: integrointi muihin hankkeisiin, jotka meneillään tai ohjelmoitu										
Puistot ja liikuntapaikat										
U	1.	Hämeenpuisto	■	■	■	■	■			Kehittäminen kaupunkivallisesti ja kulttuurihistoriallisesti merkittävänä puistokakuna ja tapahtumapaikkana. Huomioon raitiotie, joukkoliikenne, Keskustakehä, Eteläpuiston asemakaava ja muut lähialueen hankkeet. Erytishuomio Pyhäjärven puoleisen päätteen kaupunkikuvaan ja järvimaiseman avautumiseen.
U	2.	Kalevan liikuntapuisto	■	■	■	■				Kunnostettava toiminnallinen keskustapuisto. Liittyy Sorsapuiston ja Tampere-talon kokonaisuuteen. Yhteys Sampolaan, Kalevan puistoihin, Kalevankankaalle. Osa viihyhteyttä Kauppi-lidesjärvi.
U	3.	<u>Ranta-Tampellan puistot</u>	■	■	■	■	■			Toteutus asemakaavan lähtökohdista. Huomiota Näsijärven ja kanavan rantojen oleskelualueisiin, suoran vesikontaktin mahdollisuuteen, veneilijöiden ja melojien rantautumispaikkoihin.
U	4.	Rauhaniemen uudet puistot	■	■	■	■	■			Toteutus asemakaavan ja sitä tarkentavan viheraluesuunnitelman mukaisesti. Katkeamattomat rantareitit keskusta-Kauppi. Leikkipuiston siirto nykyiselle pysäköintipaikalle. Saavutettavuus bussireitiltä.
U	5.	<u>Eteläpuiston</u> alueen rantapuistot	■	■	■	■	■			Uutta urbaania viherympäristöä ja kaupunkivihreää. Rantareittien katkeamaton jatkuvuus Pyynikki-Tammerkoski/Ratinanranta. Hämeenpuiston eteläinen pääte. Uimala ja muita toiminnallisia alueita. Vapaan oleskelun paikkoja.
U	6.	<u>Viinikanlahden</u> alueen puistot	■	■	■	■	■			Uuden asuuntoalueen ranta- ja muut puistot. Katkeamattomat rantareitit Keskusta-Hatanpää-Härmälä. Liittyminen Takon soutajien rantaan ja sen kehittämiseen. Veden ja maaperän puhtauteen huomiota.
U	7.	Mokkapuiston kunnostus	■	■	■	■	■			Tempon talon kohdalla olevan Tammerkosken rannan kunnostaminen ja aktivointi. Raitiotien ja Hämeensillan korjauksen yhteydessä reitti Kirjastonpuistoon sillan ali. Yhteys Keskustorille. Tulevaisuudessa alueelta mahdollisesti Takon ja Kehrsaaren raitit kohti Laukontoria.
U	8.	<u>Nalkalanranta</u>	■	■	■	■	■			Urbaani kaupunkiranta ja osa Tammerkosken reitistöä. Liittyy Eteläpuistoon, Ratinan suvontoon ja Laukontoriin.
Torit ja aukiot										
U	9.	<u>Keskustorin visiotyö</u>	■	■	■	■	■			Puistot, aukiot, tapahtuma- ja oleskelupaikat. Liikkumisen reitit ja raitiotie pysäkkeineen. Kävelyreitit Laukontorille, Tammerkoskelle, Finlaysonille ja Kuninkaankadulle. Kaupunkitilan liittyminen rakennuksiin.
U	10.	<u>Keskustorin</u> eteläosan uudistaminen (ns. "Jugendtori")	■	■	■	■	■			Bussiterminaalin poisto. Kaupunkiaukion uusi käyttö ja ympäristöarkkitehtuuri. Liittyminen Hämeenkatuun ja rakennuksiin.
U	11.	<u>Keskustorin</u> keski- ja pohjoisosan uudistaminen	■	■	■	■	■			Keski- ja pohjoisosan maanpäällisten pysäköintialueiden uusi käyttö ja mahdollinen täydennysrakentaminen ja virastotalo. Frenckellin sisäpiha ja vierustat.
U	12.	<u>Tammelantori</u>	■	■	■	■	■			Torin kaupunkivallinen kehittäminen. Torihalli ja toriparkki. Liittyminen torikortteleihin. Ympärivuotinen torikauppa ja muu kaupunkitilan käyttö läpi vuoden. Esiintymislava ja tapahtumapaikka Tammela 2.0 yhteistyöryhmän aloitteesta kesällä 2018.
U	13.	<u>Pyynikintori</u>	■	■	■	■	■			Kaupunkikuvan kehittäminen. Liittyminen raitiotiehen ja taidemuseon laajennukseen. Toriparkki ja liittytäpysäköinti. Suunnittelukilpailun ratkaisun 2017 pohjalta.
U	14.	<u>Sorin aukio</u>	■	■	■	■	■			Kannen ja Areenan ja Ratinakeskuksen valmistuttua kaupunkiaukion ja kaupunkitilan kehittäminen. Huomioon ortodoksisirkko, tapahtumakävijöiden kävelyvirrat, Hatanpään liikennenympäristönmuutokset raitiotieineen ja vanhan linja-autoaseman muuttuminen paikallisliikenteen terminaaliksi.
U	15.	<u>Eteläpuiston</u> ranta-aukio	■	■	■	■	■			Hämeenpuiston eteläinen pääte ja näkyvät Pyhäjärvelle. Oleskelu ja tapahtumat. Kontakti veteen. Rantareittien katkeamattomuus ja suhde aukioon.

Toimenpidekokonaisuus 3.3 Urbaanit ulkotilat ja kaupunkivihreä Toimenpiteet ja kehittämishankkeet U 1 – UX

Viiden tähden keskusta
Tampereen keskustan kehittämishankkeet 2018–2030
Keskustan kehittämishankkeet 2018–2023/2030

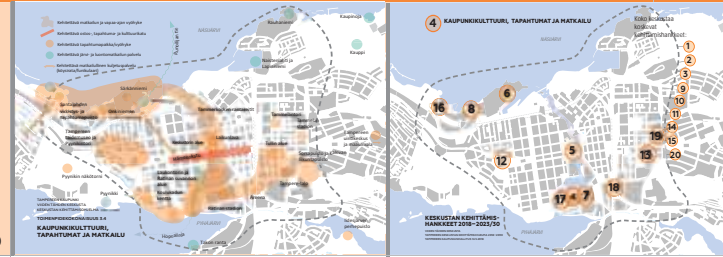
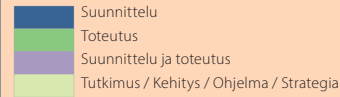

Tunnus	Numero	Hankkeen nimi	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024–2030	
		Alleviivattu: erillinen oma hankkeensa, ohjelmointi, budjetointi, päävastuu Viiden tähden keskustan kehitysohjelma								
		Alleviivaamaton: integrointi muihin hankkeisiin, jotka meneillään tai ohjelmoitu								
U	16.	<u>Tullikamarin aukio</u>								Tullikamarin aukion perusrakentaminen ja uudisrakennuksen toteuttaminen aukion pohjoisreunaan Tullin yleissuunnitelman tavoitteiden ja suunnittelukilpailun tulosten 2018 mukaisesti.
U	17.	<u>Morkun aukio</u> (Tammela)								Alue asemakaavoitetaan uudelleen vuosina 2017-2018. Sen jälkeen toteutuu liittyä Ratapihankatuun.
U	18.	<u>Asemakeskuksen</u> uusi kaupunkiaukio ("plaza")								Aukio on osa Asemakeskuksen kokonaisuutta, jolle laaditaan yleissuunnitelma vuosina 2017-2018. Alue asemakaavoitetaan noudattaen sitä viitesuunnitelmana.
U	19.	<u>Asema-aukion</u> uudistaminen ja laajentaminen								Aukio on osa Asemakeskuksen kokonaisuutta, jolle laaditaan yleissuunnitelma vuosina 2017-2018. Alue asemakaavoitetaan noudattaen sitä viitesuunnitelmana.
Katu ympäristöt										
U	20.	Hämeenkatu								Kehittäminen elävän raitiotie-, joukkoliikenne- ja ostos- ja tapahtumakatuna. Laadukas kävely- ja katu ympäristö. Hyvä siisteys ja kunnessapito. Yhteistyö yrittäjien kanssa. Viiden tähden päätät.
U	21.	Pirkankatu								Kulttuurihistoriallisesti arvokas katu ympäristö raitiotiekatuna. Liittyminen puistoihin, Pyyntikintoriin ja julkisiin rakennuksiin.
U	22.	Itsenäisyydenkatu								Kehittäminen raitiotiekatuna ja Hämeenkadun jatkeena. Kehittäminen kauppakatuna yhdessä Tammelan puistokadun kanssa. Liittyminen Asemakeskukseen, Tullikamarin aukioon ja Sammon aukioon. Korkeatasoinen ja keskustamainen katu ympäristö. Pinninkadun uusi suojatie.
U	23.	<u>Pinninkatu Tullin alueella</u>								Liittyy Tullikamarin aukion ja Tulli+ -suunnitelmaan.
U	24.	<u>Pinninkatu Tammelassa</u>								Kehittäminen jalankulun ja pyöräilyn pääreitteinä. Liittyminen Osmonpuistoon, Tammelan toriin ja kortteleihin pihoineen. Yhteistyössä asukkaiden ja Tammela 2.0 yhteistyöryhmän kanssa. 3D-mallintamisen pilotti.
U	25.	<u>Tammelan kävelykehä</u>								Kehittäminen kaupunginosan sisäisen jalankulun esteettömänä ja virkistysellisenä pääreitteinä. Yhteistyössä 2017 asukkaiden ja Tammela 2.0 yhteistyöryhmän kanssa ja osana 3D-vuoropuhelualustaa.
U	26.	<u>Åkerlundinkadun kattaminen</u>								Katettu jalankulkureitti Asemakeskus - Tampere-talo
U	27.	Hammareninkatu								Uusi sisäänajo P-Tullin pysäköintilaitokseen.
U	28.	Kalevantien kävely- ja pyöräreitit								Kannen ja Areenan yhteydessä. Yhdistävät Tullia ja Kytälää.
Urbaani kaupunkiluonto ja ekosysteempalvelut										
U	29.	Urbaanien viher- ja virkistysyhteyksien parantaminen								Tammerkosken ja järvien rannat. Pyyntikki - Hämeenkatu - Kalevan puistot. Pyhäjärvi - Näsijärvi - Hämeenpuistoa ja muita puistokatuja pitkin. Särkänniemi - Pyyntikki Pyyntikintorin kautta. Kauppi - Kalevanharju - Jämsä - Järvi
U	30.	Kaupunki- ja järviluonnon saavutettavuuden parantaminen								Opastuksen, reitistöjen ja palveluverkoston kehittäminen. Rantojen oleskelualueet ja rantautumispaikat. Virkistysreittien ja -alueiden saavutettavuus raitiotieltä ja muilta joukkoliikenteen reiteiltä.
U	31.	Korttelipihojen kehittäminen								Keskustan korttelisuunnitelmissa, asemakaavamuutoksissa, uusien alueiden asemakaavoissa ja rakentamisen ohjauksessa huomiota kaupunkipihojen mahdollisuuksiin ja viherkattoihin. Pilotti Pinnin pihat 2017.
U	32.	City Biodiversity Index ja City Biodiversity Index								Urbaanin luonnon kestävyys, monimuotoisuuden ja ekosysteempipalvelujen arviointi ja seuranta. Keskustan erikseen valittavat pilottihankkeet.
U	33.	Tammelan viherverkkoselvitys								Viherympäristö osana täydennysrakennettavaa kaupunginosaa. Puistot, puistokadut, torit ja aukiotilat, pihat, kävelykehä.
U	34.	Amurin viherverkkoselvitys								Viherympäristö osana täydennysrakennettavaa kaupunginosaa. Puistot, puistokadut, torit ja aukiotilat, pihat, kävelykehä.

Toimenpidekokonaisuus 3.4 Kaupunkikulttuuri, tapahtumat ja matkailu Toimenpiteet ja kehittämishankkeet K1 – KX		<div style="display: flex; justify-content: space-around;"> <div style="width: 15%;"> <p style="background-color: #0056b3; color: white; padding: 2px;">Suunnittelu</p> <p style="background-color: #00a651; color: white; padding: 2px;">Toteutus</p> <p style="background-color: #999999; color: white; padding: 2px;">Suunnittelu ja toteutus</p> <p style="background-color: #c6e0b4; color: white; padding: 2px;">Tutkimus / Kehitys / Ohjelma / Strategia</p> </div> <div style="width: 30%;"> </div> <div style="width: 30%;"> </div> </div>								
Tunnus	Numero	Hankkeen nimi	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024–2030	
Viiden tähden keskusta Tampereen keskustan kehittämisohjelma 2018–2030 Keskustan kehittämissuunnitelma 2018–2023/2030										
Alleviivattu: erillinen oma hankkeensa, ohjelmointi, budjetointi, päävastuu Viiden tähden keskustan kehitysohjelma Alleviivaamaton: integrointi muihin hankkeisiin, jotka meneillään tai ohjelmoitu										
Palvelut ja liikkuminen										
K	1.	<u>Tapahtuma-aikaisen opastamisen kehittäminen</u>								Ihmisvirtojen parempi ohjaaminen, tapahtumien aiheuttamien kevyen liikenteen poikkeusreittien parempi opastaminen. Yleinen tapahtuman saavutettavuuden parantaminen. Yhteistyössä Smart Tampere, Kaupunkiympäristön suunnittelu, Visit Tampere Oy.
K	2.	Keskustan yleisöanalytiikka								Keskustan ihmisvirtojen mittaamisyökalun kehittäminen. Yhteistyössä liikennesuunnittelu ja Smart Tampere.
K	3.	Tapahtuma-aikaisen kävelyn ja pyöräilyn kehittäminen								Väliaikaiset pyöräparkit, tilat, alueet ja toimintaohjeet. Opastus ja liikkumisen ohjaus, myös digitaalisesti. Yhteistyössä liikennesuunnittelu ja Smart Tampere. Yhteistyössä Kaupunkiympäristön suunnittelu.
K	4.	Ratinalle stadionin älykkäiden ratkaisujen kehittäminen								Smart-ratkaisuja stadionille parantamaan kävijän tapahtumakokemusta. Yhteistyössä Tilapalvelut, Smart Tampere, Liikunta- ja nuorisoyksikkö, Visit Tampere Oy.
Kehittäminen										
K	5.	<u>Keskustan tapahtumaympäristön kehittäminen</u>								Alueen kehittämisen yhteydessä huomioidaan tapahtumatoiminnan sekä katu- ja torikaupan tarpeet. Yhteistyössä Kaupunkiympäristön suunnittelu, Visit Tampere Oy.
K	6.	<u>Särkänniemen kehittäminen</u>								Taustalla Särkänniemen alueen yleissuunnitelma. Asemakaavoituksen kautta jatkosuunnittelu. Järvisirak. Köysirata Särkänniemi-Finlayson. Yhteistyössä Kaupunkiympäristön suunnittelu, Visit Tampere Oy, Särkänniemi Oy.
K	7.	<u>Ratinalle alueen kehittäminen kokonaisuudessaan</u>								Ratinalle alueen potentiaalin tunnistaminen ja kehitystyön käynnistäminen. Kiinteistöt, tilat ja asuntopolitiikka, Visit Tampere Oy, Tilapalvelut, Liikunta- ja nuorisoyksikkö.
K	8.	<u>Onkiniemen kulttuuritehdas</u>								Onkiniemen trikoon tiloista varataan osa kulttuuritehdasta varten. Visit Tampere Oy, Tilapalvelut, Kiinteistöt, tilat ja asuntopolitiikka, Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut.
K	9.	<u>Järviin liittyvän matkailun ja tapahtumien kehittäminen</u>								Keskustalähtöinen järvi- ja luontomatkailu sekä tapahtumat. Ulkoilu, liikunta, virkistys, elämykset. Kansainvälinen tuotteistus ja markkinointi. Yhteistyö yrittäjien kanssa. Reitistöjen ja tukipalvelujen suunnittelu ja toteutus. Järvisirak ja lyhyristeilyt.
K	10.	Tapahtumatoimintaa ja matkailua tukevat älykkäät ratkaisut								Mm. keskustan kattava WiFi-verkko, digitaalinen opastus ja kävelyvirtojen seuranta. Yhteistyössä Smart Tampere, Visit Tampere Oy, Kaupunkiympäristön suunnittelu.
K	11.	Tapahtuma- ja joukkoliikennepalveluiden kehittäminen								Tapahtumalipun ja joukkoliikennelipun yhdistäminen. Yhteistyössä Joukkoliikenne, Visit Tampere Oy, Kaupunkiympäristön suunnittelu.
K	12.	Tampereen taidemuseon ja Pyynekintorin kulttuurikeskittymä								Taidemuseon laajennuksen suunnittelu ja toteuttaminen. Yhteistyössä Taidemuseo, Kiinteistöt, tilat ja asuntopolitiikka.
K	13.	Kalevan liikuntapuisto								Kalevan liikuntapuiston suunnittelu ja rakentaminen. Yhteistyössä kaupunkiympäristön suunnittelu, liikunta- ja nuorisoyksikkö, rakentaminen.
K	14.	Kulttuuripääkaupunkihaku 2026								Kulttuuripääkaupunkihauksen suunnittelu ja mahdollinen toteuttaminen. Yhteistyössä Yritys- ja yhteiskuntasuhteet, Visit Tampere Oy, Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut.
K	15.	Keskustan ja läntisen keskustan tapahtumapaikkojen kehittäminen								Keskustakaupan rakennemuutoksen vuoksi läntisten korttelien liiketoimintamahdollisuuksien kehittäminen ja asiakasvirtojen lisääminen..

**Toimenpidekokonaisuus 3.4
Kaupunkikulttuuri, tapahtumat ja matkailu
Toimenpiteet ja kehittämishankkeet K1 – KX**

**Viiden tähden keskusta
Tampereen keskustan kehittämisohjelma 2018–2030
Keskustan kehittämishankkeet 2018–2023/2030**

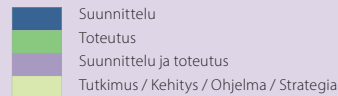
Tunnus	Numero	Hankkeen nimi Alleviivattu: erillinen oma hankkeensa, ohjelmointi, budjetointi, päävastuu Viiden tähden keskustan kehitysohjelma Alleviivaamaton: integrointi muihin hankkeisiin, jotka meneillään tai ohjelmoitu	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024–2030	
Tapahtumapaikat										
K	16.	Santalahden virkistys- ja tapahtumapuiston rakentaminen								Rantapuiston olosuhteiden kehittäminen tapahtumille. Kaupunkiympäristön rakennuttaminen ja ylläpito. Saavutettavuus.
K	17.	Ratinan stadionin modernisointi								Visiona 30 000 katsojan katettu stadion. Kiinteistöt, tilat ja asuntopolitiikka, Visit Tampere Oy, Tilakeskus, Liikunta ja nuoris.
K	18.	Monitoimiareenan rakentaminen								Jääkiekon sarjaottelut, areenakonsertit, suurtapahtumat, majoitusta ja palveluja. Areena valmis 8/2021.
K	19.	Tammelan stadion								Jalkapallon sarjaottelut. Asemakaava saanut lainvoiman keväällä 2018 ja rakentaminen mahdollista.
K	20.	Keskustalähtöinen järvi- ja luontomatkailu sekä tapahtumat								Ulkoilu, liikunta, virkistys, elämykset. Kansainvälinen tuotteistus ja markkinointi. Yhteistyö yrittäjien kanssa. Reitistöjen ja tukipalvelujen suunnittelu ja toteutus. Järvikeskus.

Toimenpidekokonaisuus 3.5 Asuminen ja elämäntapa Toimenpiteet ja kehittämishankkeet A 1 – AX		<div style="display: flex; justify-content: space-between;"> <div style="width: 30%;"> <p>Viiden tähden keskusta Tampereen keskustan kehittämissuunnitelma 2018–2030 Keskustan kehittämissuunnitelma 2018–2023/2030</p> </div> <div style="width: 30%;"> <p>Suunnittelu Toteutus Suunnittelu ja toteutus Tutkimus / Kehitys / Ohjelma / Strategia</p> </div> <div style="width: 30%;"> </div> </div>						2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024–2030	
Tunnus	Hankkeen nimi														
Numero	Alleviivattu: erillinen oma hankkeensa, ohjelmointi, budjetointi, päävastuu Viiden tähden keskustan kehittämissuunnitelman Alleviivaamaton: integrointi muihin hankkeisiin, jotka meneillään tai ohjelmoitu														
Asumispreferensseiltään profiloitavat uudet kaupunginosat															
A 1.	<u>Ranta-Tampella</u>								Näsijärven rantakaupunkia. Tilanne 2018: viimeiset kaupungin tontinluovutukset tekeillä, rakentaminen käynnissä.						
A 2.	<u>Eteläpuisto</u>								Pyhäjärven rantakaupunkia. Tilanne 2018, asemakaava ehdotusvaiheessa.						
A 3.	<u>Viinikanlahti</u>								Suunnittelukilpailu ja konseptointi. Yleissuunnitelma ja asemakaavoitus. Kadut, puistot, rantarakenteet, yhdyskuntatekniikka. Tontinluovutukset ja niihin liittyvät asumisen pilottit. Toteutus ja rakentaminen.						
A 4.	<u>Kansi ja Areena, etelä</u>								Asemanseudun sijainniltaan keskeinen ja toiminnoltaan sekoittunut alue. Areena valmistuu 8/2021, asunnot viim. 2022.						
A 5.	<u>Kansi ja Areena, pohjoinen</u>								Asemanseudun kansikaupunkisijainniltaan keskeinen ja toiminnoltaan sekoittunut alue. Kannen toteutus alkaa 2020. Asuntorakentaminen alkaa 2021. Valmis 2024.						
Asuntovaltainen täydennysrakentaminen ja asuntovaltaiseksi muutettavat alueet															
A 6.	<u>Tammela</u>								Täydentävän asuntorakentamisen ensimmäinen karkialue. Yhteistyö yksityisten taloyhtiöiden kanssa. Korttelisuunnitelmia ja asemakaavamuutoksia. Erityiskohteita Tammelan stadion ja Tammelan torikorttelit.						
A 7.	<u>Amuri</u>								Täydentävän asuntorakentamisen toinen karkialue. Erityiskohteita Pyynikintorin ympäristö. Yhteistyö yksityisten taloyhtiöiden kanssa.						
A 8.	Koukkuniemi-Rauhaniemi								Asemakaavamuutoksen toteuttaminen. Osa sairaala-alueesta asuinrakentamiselle. Merkittävä määrä täydennysrakentamista ja purkavaa täydennysrakentamista. Näsijärven rantakaupunkia. Kaupin ulkoilu- ja viihteellisten alueiden kehittäminen.						
A 9.	Kaupin sairaala								Kulttuurihistoriallisesti arvokas sairaala-alue uudistuu asuinalueeksi. Kaupin ulkoilumetsien kupeessa. Alueen yhdistäminen osaksi kaupunkirakennetta ja liikenneverkkoa.						
Urbaanin asumisen ja elämäntavan kehittämishankkeet															
A 10.	Keskusta-asumisen uudet innovaatiot								Lukuisasti tontinluovutus- ja arkkitehtuurikilpailuja, tontinluovutusehdoilla konseptikehittäminen.						
A 11.	Lasten, nuorten ja lapsiperheiden keskusta-elämä								Tutkimus- ja kehittämishanke, pilottoja vuosittain.						
A 12.	Opiskelijoiden keskusta-asuminen								Jatkuvaa kehittämistä erityisesti raitiotien tuntumassa.						
A 13.	Elinkaari- ja yhteisöllinen asuminen (ikäihmiset)								Edistetään erilaisin toimenpitein ja pilottihankkein.						
A 14.	Esteetön kaupunkiympäristö								Ikäihmisten palveluiden ja vanhusneuvoston sekä kaupunkiympäristön rakennuttamisen ja ylläpidon yhteistyö.						
Asumisen suunnittelu- ja tuotantoprosessien kehittäminen															
A 15.	Ryhmärakennuttamisen ja osuuskunta-asumisen pilottihankkeet								Huomioitu tonttihakujen ohjelmoinnissa. Ryhmärakennuttamisinfo, verkostoittamista.						
A 16.	Rakennetun ympäristön avoin data täydennysrakentajille								Tammelan suunnittelu- ja vuoropuhelualusta pilottina 2018–2019.						
Palvelut															
A 17.	Keskustan palveluverkko								Jatkuva kehittäminen. Kaupunkirakenteet, muutosten ennakointi. Sijainnit raitiotien ja joukkoliikenteen reiteillä.						
A 18.	Älykkäät julkiset palvelut								Jatkuva kehittäminen. Paikka- ja aikariippumattomat palvelut. Digitaalisuus. Yhteistyö Smart Tampere.						
A 19.	Särkänniemi - Mustalahti - Onkiniemi								Asemakaavamuutos. Kiinteistönluovutuskilpailu.						

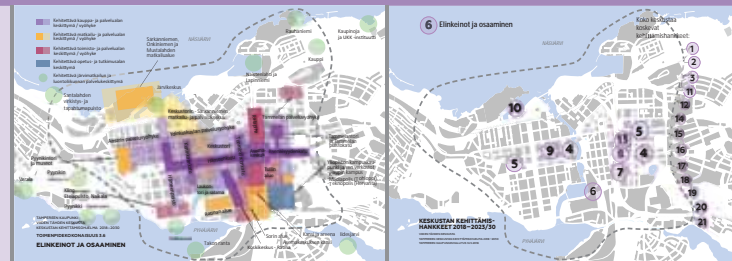
**Toimenpidekokonaisuus 3.6
Elinkeinot ja osaaminen
Toimenpiteet ja kehittämishankkeet E 1 – EX**

**Viiden tähden keskusta
Tampereen keskustan kehittämisohjelma 2018–2030
Keskustan kehittämissuunnitelma 2018–2023/2030**

Tunnus
Numero
Hankkeen nimi
Alleiviivattu: erillinen oma hankkeensa, ohjelmointi, budjetointi, päävastuu Viiden tähden keskustan kehitysohjelma
Alleviivaamaton: integrointi muihin hankkeisiin, jotka meneillään tai ohjelmoitu

2018 2019 2020 2021 2022 2023 2024–2030

		2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024–2030	
Kauppa ja palvelut									
E	1.	Keskustakaupan konsepti ja kaupan vetovoima							Ostoskeskusta ja muut kampanjat. Yhteistyössä Tampere Tunnetuksi ry. Rakentamisen työnaikaisten haittojen torjunta. Yhteismarkkinointi.
E	2.	Ostoskadut liiketoiminta-alustana							Hämeenkatu, Kuninkaankatu, Tuomiokirkon- ja Aleksis Kiven kadut kävelykatuina, Itsenäisyydenkatu, Tammelan puistikatu. Yhteistyössä Tampere Tunnetuksi ry.
E	3.	Raitiotiekadut ja pysäkkiympäristöt liiketoiminta-alustana							Itsenäisyydenkatu, Hämeenkatu, Pirkankatu ja Hatanpään valtatie kaupan ja palveluiden liiketoiminta-alustana. Pysäkkien kauppa ja palvelut. Rakentamisen haittojen minimointi. Yhteistyö Raitiotien kehitysohjelma ja Tampere Tunnetuksi ry.
E	4.	Keskustori matkailu-, tapahtuma- ja palvelualustana							Matkailun, tapahtumien ja palvelujen paikka. Luontaisesti suuret asiakasvirrat. Läntisen liikekeskustan vahvistaminen.
E	5.	Tammelan tori torikaupan ja tapahtumatuotannon alustana							Torin ympärivuotinen kauppa. Torihalli. Toriparkki. Esiintymislava ja tapahtumat. Torikortteleiden liiketilät. Kaupunkikuva.
E	6.	Koskikeskus ja Kauppakeskus Ratina kilpailukyvyyn vahvistajana							Vahva kaupan keskittymä. Tapahtumakävijöiden asiakasvirrat. Kaupunkiympäristö.
E	7.	Kansi ja Areena elämystalouden kehitysalustana							Tapahtumat ja tapahtumakävijöiden palvelut. Hotelli. Casino.
E	8.	Asemakeskus kaupan ja palvelujen alustana							Matkakeskuksen kautta kulkevat suuret asiakasvirrat. Tapahtumakävijät ja matkailijat.
E	9.	Keskustan liikekorttelit osana kaupallista keskustaa							Korttelisuunnitelmia 1-4 / vuosi. Liiketilöiden laajennuksia sisäpihoille ja kivijalkoihin.
E	10.	Särkänniemi-Onkiniemi-Mustalahdi elämystalouden kehityshankkeena							Matkailu- ja tapahtuma-alueen vahvistaminen ja monipuolistaminen. Kävely-yhteydet ja köysirata. Majoituspalvelut.
E	11.	Urheilu-, liikunta- ja ulkotapahtumat osana elämystaloutta							Ratinan ja Tammelan stadionit sekä Santalahden virkistys- ja tapahtumapuisto. Ranta-, ulkoilu- ja vesireitit keskustassa ja lähialueella.
E	12.	Keskustan digitaaliset palvelut, opasteet ja infojärjestelmät							Yhteistyö Smart Tampere ja muut toimijat.
Toimitilat, työpaikkakeskittymät, virtuaaliset toimintaympäristöt									
E	13.	Asemanseudun toimitilatarjonta liiketoiminta-alustana							Saavutettavuus, liikkuvuus, synergia. Uudet tilat ja moderni imago. Yhteismarkkinointi. Ratapihankatu, Tulli +, Tampere 3 ja Keskustakampus, Kansi ja Areena, Asemakeskus.
E	14.	Tammerkosken länsipuolinen keskusta liiketoiminta-alustana							Vakiintuneet ja kehittyvät liike- ja toimitilojen keskittymät Hämeenkatu-Kuninkaankatu-Keskustori-Finlayson-Tampella, Nalkala-Eteläpuisto, Särkänniemi-Onkiniemi.
E	15.	Viiden tähden keskustan 3D-aineistot yritysten kehitys- ja yhteistyöalustana							3D-Kaupunkimalli, 3D-suunnittelualustat, 3D-vuoropuhelualustat. Kaupunkisuunnittelun avoin data. Virtuaalinen Tampere ja 3D-galleria Nottbeck. Yhteistyö Smart Tampere ja Maankäytön digitalisointi-hanke.
E	16.	Kasvuyrittäjyysekosysteemit							Start up -yrittäjäpalvelujen jatkuva kehittyminen. Pilotteja eri puolilla kaupunkia ja myös pop-up -periaatteella.
Yhteistyö ja kaupunkimarkkinointi									
E	17.	Kolmikantasopimus ja -yhteistyö							Yhteistyössä Tampere Tunnetuksi ry. Sopimuksen päivitys 2018.
E	18.	Elinvoimalaskenta ja EKK-verkostot							Yhteistyössä Elävät Kaupunkikeskustat ry. Jatkuvaa toimintaa. Laskenta vuosittain ja tarvittaessa useammin..
E	19.	Viiden tähden keskustan kaupunkimarkkinoinnin sisältökärkenä							Keskustan kokonaisuus ja sen kärkihankkeet.
E	20.	Viiden tähden keskustan tiedotus- ja markkinointiaineistot							Julkaisut, näyttelyt, videot, prezit, 3D-tulostetut pienoismallit ja uudet innovaatiot osana kaupunkimarkkinointia.
E	21.	Keskustan isot rakennushankkeet ja elinvoima							Raitiotien ja muiden isojen rakennushankkeiden vaikutukset ydinkeskustan elinvoimaan ja kilpailukykyyn sekä saavutettavuuteen ja liikenteeseen.

LIITE 2 PÄÄTAVOITTEET 2030

Kolmen vuodelle 2030 asetetun päätaivoitteen toteutumisen arviointi 2018 ja ennakointi 2018–2030 on esitetty tiivistelmänä liitteessä 2. Tarkempia toteutuma- ja seurantatietoja on esitetty lisäksi liitteissä 3, 4 ja 5.

PÄÄTAVOITTEET 2030	TAVOITTEEN TOTEUTUMINEN					ARVIOINTI 2018
	2010	2015	2016	2017	2018	
Tavoite 1 ASUKKAAT 55 000 (45 000)	38 107	39 929	40 572	40 661	-	Tavoitteena 2030, että Viiden tähden keskustassa valmiita asemakaavoja 55 000 asukkaalle ja asukasluvu noin 45 000. Tämän ja myös trendiennusteen pohjalta keskustaan vuosina 2018–2030 keskimäärin 350 uutta asukasta vuodessa ja nykyisellä asumisväljyydellä (noin 38 kem ² /asukas) noin 13 000 kem ² asuntorakentamista vuosittain. Toteutunut keskimäärin oletetusti 2018 saakka. Vuotuinen vaihtelu suurta. Suurimpia muuttujia uudet alueet, asuntomarkkinat ja taloussuhdanteet sekä yksityinen täydennysrakentaminen. Jatkossa myös nopeampi kehitys on mahdollinen 2018–2030. Tavoitteet realistisia, ei tarvetta muutoksille. <i>Huom. Ennen vuotta 2018 esitetyt toteutuneet luvut Tampereen keskustan seurantajärjestelmästä, jossa ei ole mukana laitospaikkojen asukkaita. Todellinen asukasluvu näitä lukuja noin 2 % suurempi.</i>
Tavoite 2 TYÖPAIKAT 55 000 (45 000)	43 492	41 820	-	-	-	Tavoitteena 2030, että Viiden tähden keskustassa asemakaavoja ja muuta valmiutta 55 000 työpaikalle ja työpaikkojen määrä noin 45 000. Työpaikkojen määrässä 2015 edeltävinä vuosina pientä laskua mutta kokonaisuus miltei samalla tasolla ja tulos suhdanteet huomioon ottaen hyvä. Kokonaistavoite 2030 edellyttää aikavälillä 2018–2030 vähintään 200 uutta työpaikkaa vuodessa. Oletuksena, että tulevaisuudessa asukkaiden ja työpaikkojen suhdeluku suunnilleen sama kuin nykyisin. Uusia työpaikkoja ensisijaisesti uusiin ja vahvistuviin työpaikkakeskittyisiin, joista merkittävin asemanseutu. Asukasluvun kasvun ja täydennysrakentamisen myötä uusia työpaikkoja luontaisesti myös vanhan kaupunkirakenteen sisään kaikkialla keskustassa. Suurimpia muuttujia suhdanteet, työmarkkinat, saavutettavuus sekä asukasluvu- ja toimialakehitys. Tavoitteet melko realistisia, tarkistus tarvittaessa.
Tavoite 3 ELINVOIMA > 4	-	-	3,724	3,84	4,146	Tavoitteena 2030, että Viiden tähden keskustan elinvoimaluku >4. Toteutui 2018. Elinvoimaluku hyvä ja nousujohteinen koko vuonna 2016 alkaneen yhteismitallisen laskennan ajan. Raitiotien työmaiden alettua syksyllä 2017 pieni notkahdus, mutta kauppakeskus Ratinan valmistumisen jälkeen huippulukema 4,146. Kehitys molempiin suuntiin mahdollinen 2018–2030 Suurimpia muuttujia suhdanteet, ostovoima, asukasluvu, saavutettavuus, tapahtumat. Tavoite saavutettu, seurataan kehitystä, tarkistus tarvittaessa.
Tavoitteet 1-3 kokonaisuutena						Tavoitteiden 2030 toteutuminen edennyt 2018 mennessä asukasluvun ja työpaikkojen osalta oletetulla tavalla ja elinvoiman osalta yli odotusten. Kokonaisuutena kolmen päätaivoitteen toteutuminen vuoteen 2030 mennessä mahdollista. Paljon muuttujia, joihin kaupunki itse ei voi vaikuttaa. Tämän takia paikallaan varautuminen tavoitteiden tarkistuksiin, aikataulujen muunteluun ja vaihtoehtoisii toteutuksiin.

LIITE 3 ELINVOIMALUKU

Elävät Kaupunkikeskustat ry tekee vuosittain suomalaisten kaupunkikeskustojen kaupallisen elinvoimaisuuden vertailun. Yhteismitallista laskentaa ja suomalaisten kaupunkien vertailua on tehty vuodesta 2016 alkaen. Elinvoimaluvun laskennassa otetaan huomioon lauantaina auki olevien liikkeiden ja tyhjien liiketilöiden määrä keskustassa ja kaupungin asukasluku vuoden 2015 lopussa. Suomalaisten kaupunkikeskustojen elinvoimaluvut päivitetään sekä julkistetaan keväisin. Tampereen keskustan elinvoimaluku on ollut Suomen kärkisijoilla koko laskennan ajan.

Tampereen keskustassa ajankohtaisten raitiotie- ja muiden rakennustyömaiden takia laskentaa on tehty vuodesta 2017 alkaen ja toistaiseksi vähintään kahdesti vuodessa, syksyisin ja keväisin. Vuonna 2018 kevään laskenta tehtiin lisäksi poikkeuksellisesti kaksi kertaa, jotta huhtikuussa 2018 valmistuneen Kauppakeskus Ratinan vaikutus elinvoimalukuun nähtiin. Vuoden 2018 valtakunnalliseen vertailuun, joka julkistetaan toukokuun lopulla 2018, menee Tampereelta toukokuun alun elinvoimaluku (*Vitality index*). Se on korkeampi kuin koskaan aiemmin (4.146). Luku ylittää Viiden tähden kehittämissuunnitelmassa vuodelle 2030 asetetun tavoitteen (>4).

Lisätietoa Tampereen laskennat: <https://www.tampere.fi/keskustahanke>

Lisätietoa suomalaisten kaupunkien vertailu: <https://www.kaupunkikeskustat.fi>

Liiketilöiden ja elinvoiman kehitys							
	2016 k	2017 k	2017 s	2018 k	Muutos 5 kk	4/2018	Muutos 2 kk
Vitality Index)	3,724	3,84	3,831	3,778	laskua	4,146	nousua
SaFe-%	62,6	63,1	63,23	62,86	laskua	64,22	nousua
ResBu-%	34,5	34,3	35,59	35,55	sama taso	35,25	pientä laskua
Black hole-%	6,8	6,3	5,94	6,43	kasvua	6,60	kasvua
k = kevätpäivitys							
s = syyspäivitys							

Liiketilöiden kehitys: Tampereen elävä keskusta							
					Muutos 1v		Muutos 2kk
TAMPEREEN ELÄVÄ KESKUSTA	3/2016	2/2017	10/2017	2/2018	2017-2018	4/2018*	
Lauantai liikkeet	616	631	617	611	-20	674	+63
Ravintolat/kahvilat (lauantaisin)	325	330	341	337	7	369	+32
Kuumat yritykset yhteensä	941	961	958	948	-13	1043	+95
Arkirytykset	423	440	447	444	4	444	0
Tyhjät liiketilät	102	96	90	97	1	107	+10
Remontissa / kausiluonteiset	37	26	19*	19	-7	29	+10

*Liiketilät Ratinan kauppakeskuksen avauksen jälkeen

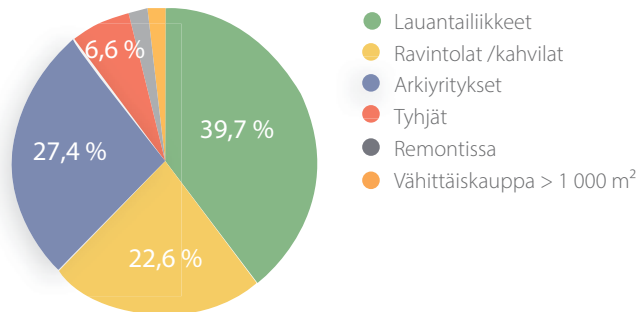
OTTEET JA KARTTA ELINVOIMALASKENNAN RAPORTISTA,
MARTTI WILHELMS 8.5.2018

Tampereen liikeyritykset ja vertailuluvut 2018

Liiketyritykset:

- > Lauantai: 644 kpl
- > Arkipäivä: 444 kpl
- > Ravintola: 367 kpl
- > Tyhjä: 107 kpl
- > Remontti: 29 kpl
- > Vähittäiskauppa > 1 000 m²: 30 kpl
- > Vähittäiskauppa > 4 000 m²: 0 kpl
- > Yhteensä: 1 621 kpl.

Liiketyritysten osuudet:

Liiketyritysten kehitys kevästä 2017 kevääseen 2018:

(ennen Ratinan kauppakeskuksen avausta):

Lauantaiyritysten määrä väheni (-20 kpl), mutta ravintolat/kahvilat lisääntyivät (+7 kpl). Tyhjien liiketyritysten määrä oli syksyllä 2017 hieman nousussa, mutta on talven aikana tasoittunut ja oli samalla tasolla (+1) vuoden takaiseen verrattuna.

Liiketyritysten muutos Ratinan kauppakeskuksen avaamisen jälkeen:

Lauantaiyritysten ja ravintoloiden määrä kasvoi (yht. +95 kpl), joka on 10 % lisäys kokonaismäärään.

Tilanne ennen Ratinan kauppakeskuksen avausta (2017–2018):

Elinvoimaluku (Vitality Index) oli kuumien yritysten vähenemisen vuoksi laskenut hieman vuoden aikana, samoin SaFe-% eli kuumien yritysten osuus oli hieman laskenut.

Tyhjien liiketyritysten osuus (Black hole-%) oli hieman kasvanut, vaikka absoluuttisessa määrässä ei ollut juuri muutosta – kasvu johtui kaikkien liiketyritysten kokonaismäärän pienestä vähenemisestä.

Tilanne Ratinan kauppakeskuksen avaamisen jälkeen:

Elinvoimaluku on noussut ennätystasolle, johtuen kuumien yritysten määrän kasvusta. Samoin SaFe-% eli kuumien yritysten osuus liiketyrityksistä on luonnollisesti noussut.

Tyhjien liiketyritysten määrä on hieman noussut ja siten myös Black hole-%.

TAMPEREEN ELÄVÄ KESKUSTA-ALUE 2018

Elävän keskustan muodostavat ns. **kuumat korttelit** ja sitä ympäröivä +200 m elävä keskusta-vyöhyke*. Kuumat korttelit –alueella vähintään 50 % katusivun liiketiloista on lauantaiyritysten käytössä.

Elävä keskusta =
liiketilojen laskenta-alue
(rajaus on tehty v. 2016)

* Rajausperiaatteet:
EKK ry, Citybook-Keskustan kehittäjän käsikirja, 2014

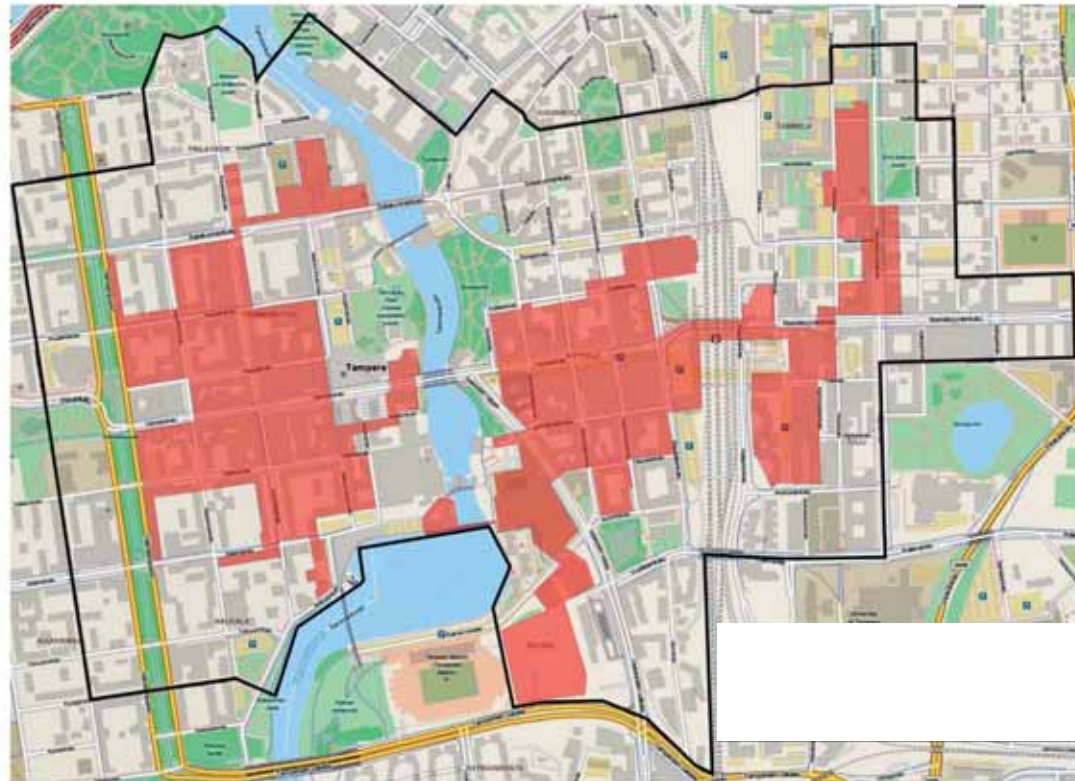
Vitality index:	
SaFe	
ResBu	
Black hole	

Vitality Index = (Kuumat yritykset – tyhjät liiketilat)
kaupungin asukasluku (x 1000)

SaFe-% = Kuumat yritykset / kaikki liiketilat

ResBu-% = Ravintolat ja kahvilat / kaikki kuumat

Black hole-% = Tyhjät liiketilat / kaikki liiketilat

LIITE 4 TAMPEREEN KESKUSTA 2030 SEURANTAJÄRJESTELMÄ

Viiden tähden keskustan kehittämisohjelman ja Keskustan strategisen osayleiskaavan yhteinen seurantajärjestelmä julkaistiin kaupungin www-sivulla maaliskuussa 2018. Järjestelmä yhdistää tilasto- ja karttatietoa mm. väestöstä, työpaikoista, työmatkoista ja asumisesta. Seurantatietojen päivitys tehdään kerran vuodessa. Käyttäjällä on mahdollisuus omiin analyysivalintoihin. Käyttö on maksutonta ja kaikille avointa osoitteessa:

<https://www.tampere.fi/keskustahanke>

- > Keskustan kehittämisohjelma
- > Tampereen keskustan seurantajärjestelmä

SEURANTAJÄRJESTELMÄN KUVAUS

Keväällä 2018 avoimeen käyttöön julkaistun Tampereen keskustan seurantajärjestelmän ovat kehittäneet yhteistyössä Tampereen kaupungin Tietojohdatuspalvelut ja Viiden tähden keskustan kehitysohjelma. Tilasto- ja karttatiedon hyödyntäminen Tampereen kaupunkisuunnittelussa on ollut arkipäivää jo vuosikausia. Sen sijaan tiedon kerääminen, jalostaminen ja jatkohyödyntäminen on ollut hidasta ja paljon resursseja vaativaa työtä. Tästä syystä päätöksenteossa ja suunnittelussa tarvittava tieto on ollut pitkälti kertaluontoista ja kulloistakin nykyhetkeä kuvaavaa informaatiota.

Tämän päivän teknologiset ratkaisut tietovarastoinnin ja datan käsittelyn puolella mahdollistavat tiedon jatkuvan saatavuuden ja uusien sähköisten raportointitapojen käyttöönoton. Erilaisten ilmiöiden ja kehityskulkujen raportoinnin automatisoinnilla mahdollistetaan jatkuvasti ajantasainen tieto. Parhaimmillaan data-analytiikan ennakoitiratkaisut saadaan mukaan. Tämä auttaa kaupungin strategista suunnittelua. Uusien digitaalisten raportointimenetelmien käyttöönotto on Tampereen kaupungin tiedolla johtamiseen liittyvien pyrkimysten mukaisia. Tuotetun tiedon julkisuus on niin ikään kaupungin strategian mukaista.

Tampereen keskustan seurantajärjestelmän tarkoituksena on keskustan kehittymistä kuvaava sähköinen palvelu kaikkien käyttöön. Visualisointien päivittyminen pyritään automatisoimaan mahdollisimman pitkälle, jotta tietojen manuaaliselta päivytystyöltä vältytään. Palvelusta on haluttu tehdä helppokäyttöinen ja visuaalisesti houkuttelevan näköinen. Lisäksi palvelun kautta löytyvään tietoon on toivottu dynaamisesti eri tarkastelutasoille ulottuvaa ja käyttäjälle interaktiivista lähestymistapaa.

Raportoitavan tiedon on haluttu kuvaavan myös mahdollisimman yksiselitteisesti juuri Tampereen keskustaan liittyviä asioita. Tämä on haastanut myös perinteisen tilastotietoihin perustuvan tiedonhankinnan. Seurantajärjestelmän toteutuksessa kaikki aineistot on lähtökohtaisesti kerätty suoraan eri rekisteritiedoista. Tiedon valinnassa on hyödynnetty erilaisia paikkatietomenetelmiä. Näin ollen kaikki tuotettu informaatio on tilastollisista aluerajoista riippumatonta. Tiedot kuvaavat yksiselitteisesti juuri Viiden tähden keskustan ja sen osa-alueiden kokonaisuutta sekä kehityskulkuja eri ilmiöistä. Vertailuna on mahdollista tarkastella koko Tampereen kaupunkialuetta kuvaavia tietoja.

Keskustan seurantajärjestelmässä on haluttu lähteä seuraamaan keskustan kehittymistä kokonaisuutena ja arvioimaan sen merkitystä ja vetovoimaa kaupungin ja kaupunkiseudun keskuksena. Koko keskustan kehityskulkujen tarkastelun rinnalle on haluttu tuoda myös keskustan sisäistä dynamiikka kuvaavaa seurantaa, ja siksi keskusta on jaettu vielä pienempiin osa-alueisiin, joita seurataan erikseen. Oheisessa kartassa näkyy keskustan kehittämisohjelman kokonaisuus sekä sen sisällä olevat osa-alueet: ydinkeskusta sekä Tammerkosken ja Hämeenkadun jakamina keskustan koillinen, kaakkoinen, lounainen ja luoteinen osa-alue.

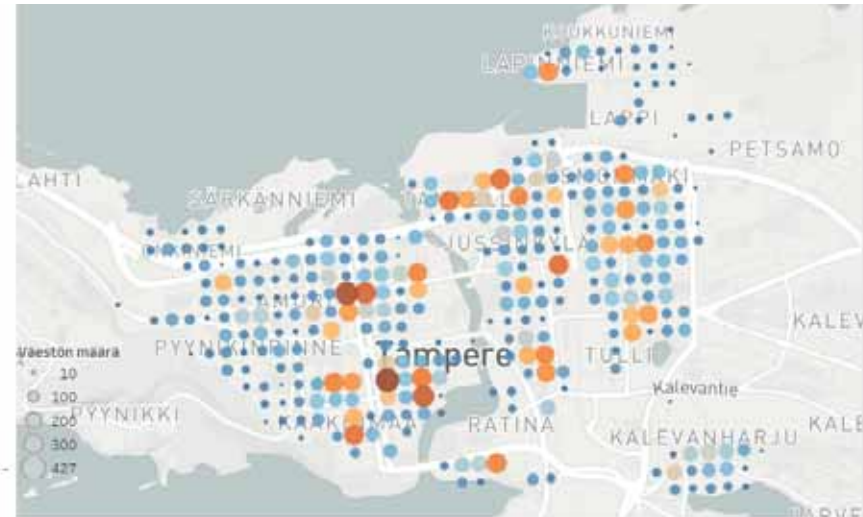
KUVA: Keskustan kehittämissohjelman seuranta-alueiden aluerajaukset

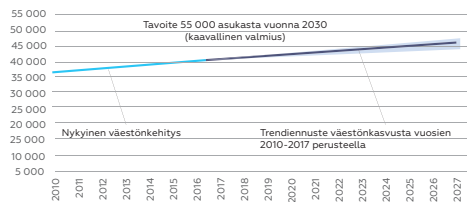
TAMPEREEN KESKUSTA 2030 SEURANTAJÄRJESTELMÄ

VÄESTÖ 2017

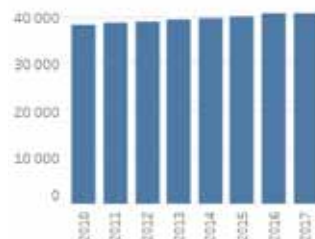
- > 2010: 38 107 asukasta
- > 2017: 40 661 asukasta
- > 2010–2017: +2 554 asukasta
- > 2016–2017: +89 asukasta.

Väestönmuutos vuodesta 2010 alkaen, trendiennuste ja tavoite vuoteen 2030

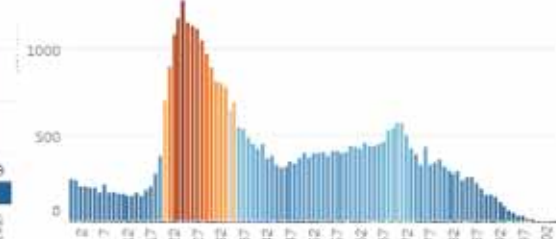
Väkiluvun kehitys

Väkiluvun muutos ed. vuoteen
verrattuna

Väestön ikärakenne

TAMPEREEN KESKUSTA 2030
SEURANTAJÄRJESTELMÄ:

ASUMINEN 2017
VIIDEN TÄHDEN KESKUSTASSA

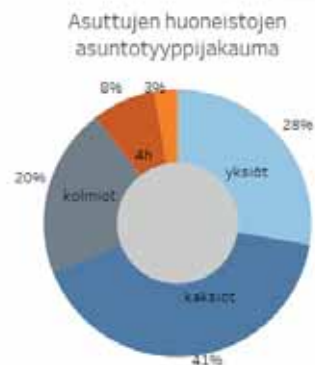
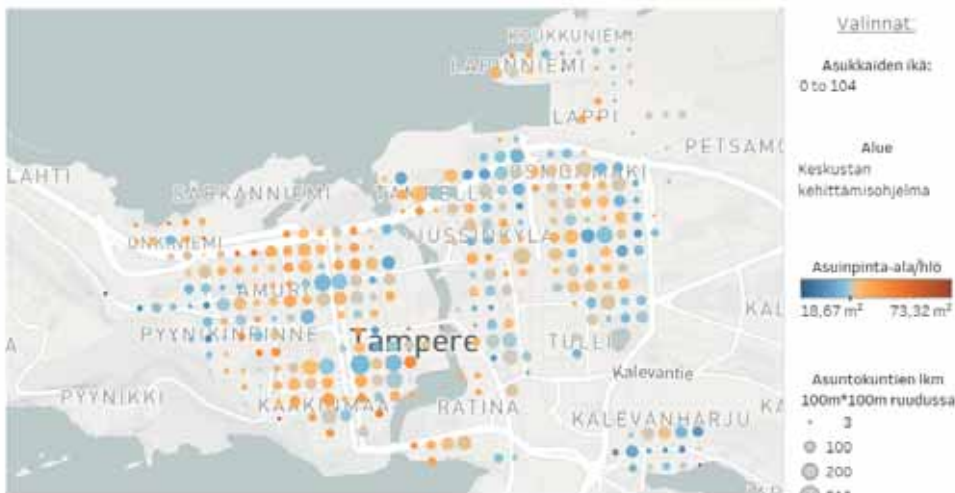
Lisäksi laitosasukkaat noin +2 %,
jolloin väestö kaikkiaan noin
40 664 + 813 = 41 474

Väestö yhteensä
40 661

Yksin asuvia
15 557

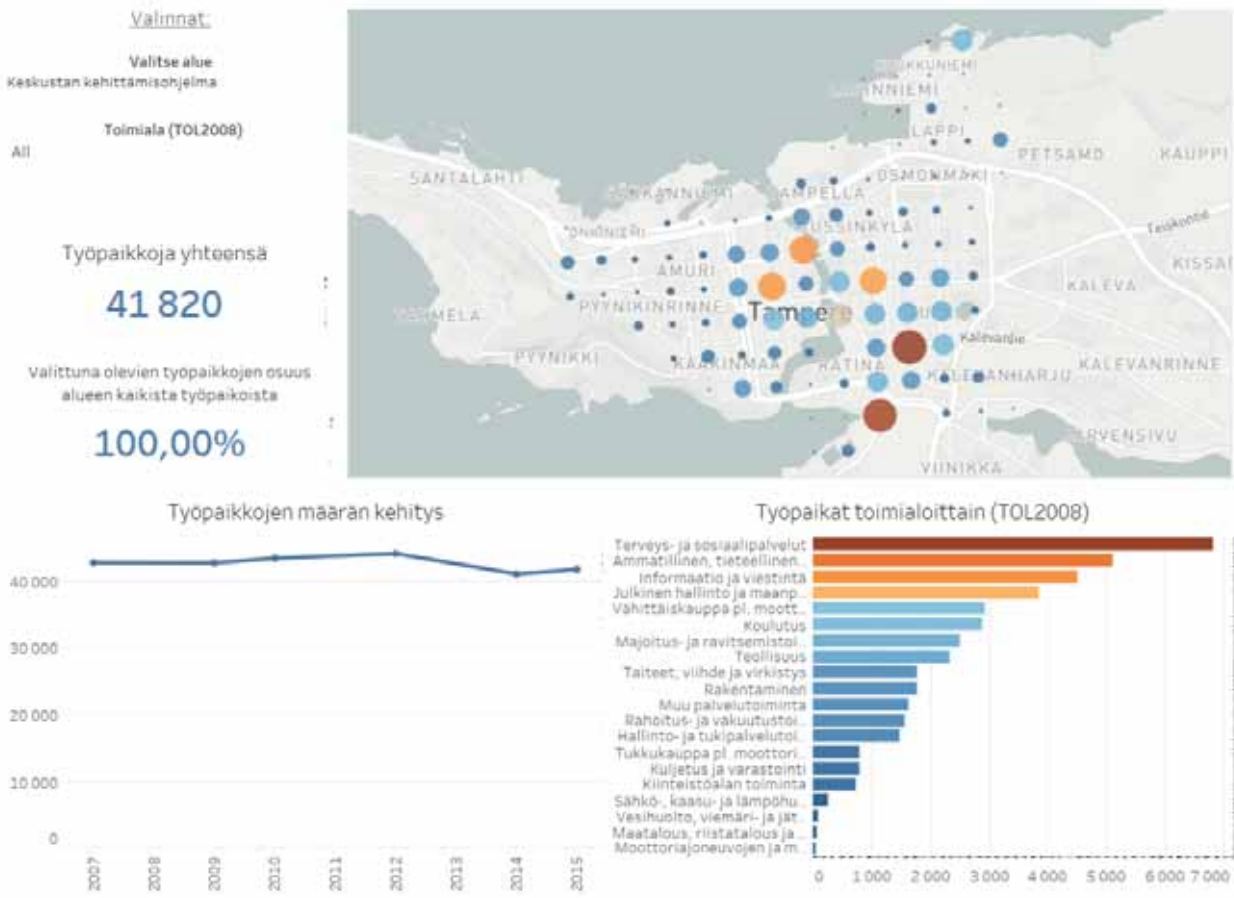
Asuntokuntia
26 149

Keskimääräinen
asumisväljyys (m²/hlo)
37,84 m²

TAMPEREEN KESKUSTA 2030
SEURANTAJÄRJESTELMÄ

TYÖPAIKAT 2015
VIIDEN TÄHDEN KESKUSTASSA

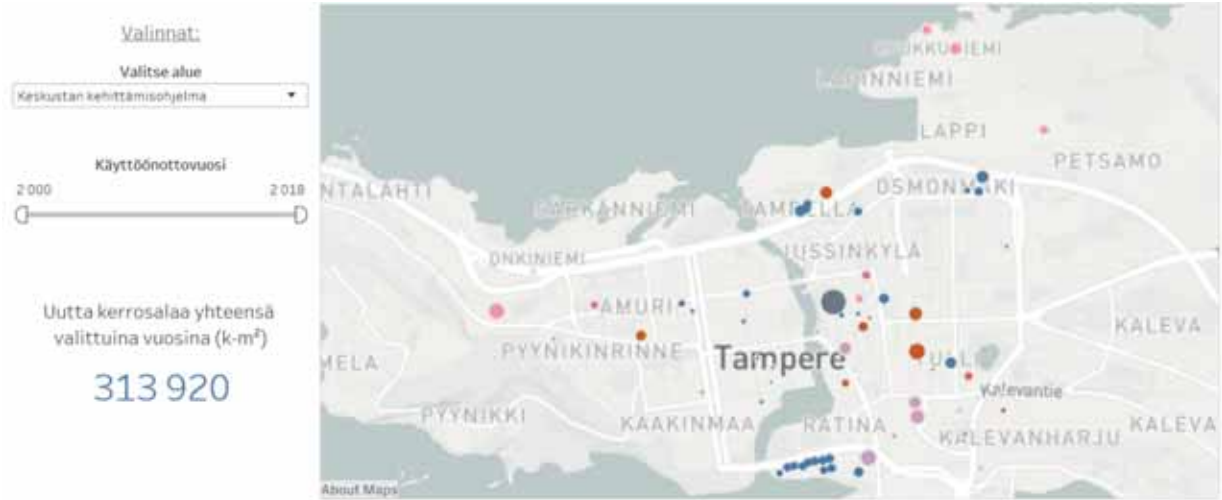

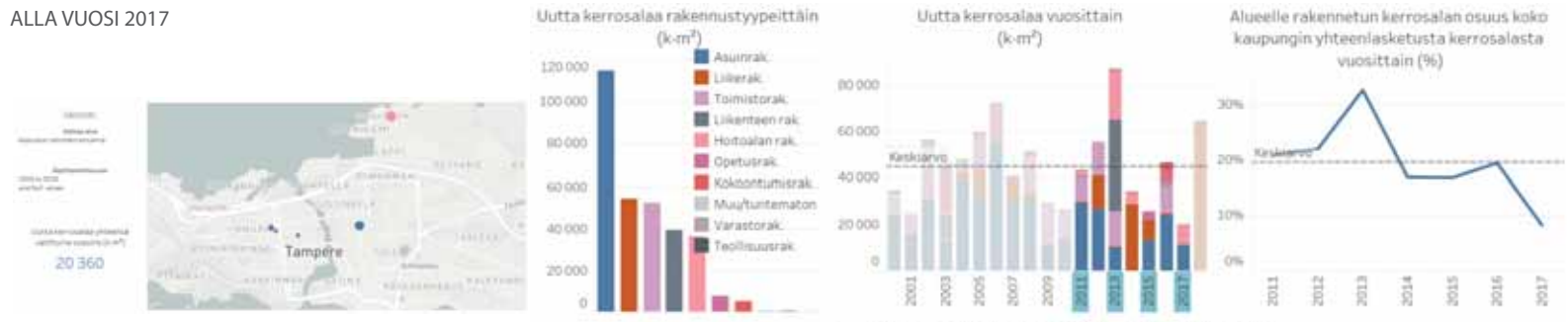
TAMPEREEN KESKUSTA 2030
SEURANTAJÄRJESTELMÄ:

RAKENTAMINEN
2011-2017

VIIDEN TÄHDEN KESKUSTASSA

ALLA VUOSI 2017

LIITE 5 TOTEUTUMINEN 2011–2018

VIIDEN TÄHDEN KESKUSTA 2011–2018 TOTEUTUNEITA KEHITTÄMISTOIMIA JA MERKITTÄVIÄ HANKKEITA

Liitteessä 5 (Toteutuminen 2011–2018) kuvataan sanallisesti ja karttojen avulla keskustan kehittymistä ja kehittämishankkeiden toteutumista vuosina 2011–2018.

TOTEUTUMISEN YLEISARVIO 2011–2018

Viiden tähden keskustan kehittämisohjelman aikaisemmat versiot ovat vuosilta 2011, 2013, 2015 ja 2017. Vuoteen 2018 mennessä näissä ohjelmoituja kehittämishankkeita on toteutunut suuri joukko. Lisäksi Tampereen kaupunki on toteuttanut keskustassa koko joukon muita tärkeitä hankkeita. Myös yksityiset tahot ovat toteuttaneet omia hankkeitaan aktiivisesti.

Onnistumiset ovat kannustaneet uusiin oivalluksiin, investointeihin, kehittämishankkeisiin ja yhteistyöhön. Kaupungin keskustaa koskevat strategiset linjaukset ja rohkeat investointipäätökset ovat olleet avaimia kaupunkirakenteen ja -ympäristön määrätietoiseen kehittämiseen osana laajempaa maantieteellistä ja sisällöllistä kokonaisuutta.

Vuonna 2018 kaupunkikehityksen suunta Tampereen keskustassa on myönteinen. Keskustan kaupallinen vetovoima on Ratinan kauppakeskuksen valmistuttua parempi kuin koskaan. Raitiotie sekä Kansi ja Areena ovat rakenteilla. Yksityinen rakentaminen on vilkasta. Kokonaisuutena luottamus tulevaisuuteen on hyvä. Tampereen ja Viiden tähden keskustan maine on levinnyt muualle maahamme ja maailmalle.

JÄSENTELY

TOTEUTUNEET KEHITTÄMISTOIMET JA MERKITTÄVÄT HANKKEET 2011–2018

1. Rakennetun ympäristön suunnittelu
2. Liikenteen ja infrastruktuurin suunnittelu
3. Julkinen ja muu rakentaminen
4. Toimintaympäristön kehittäminen.

1. RAKENNETUN YMPÄRISTÖN SUUNNITTELU

1.1 MAANKÄYTTÖ- JA RAKENNUSLAIN MUKAINEN KAAVOITUS

<https://www.tampere.fi/asuminen-ja-ymparisto/kaavoitus.html>

YLEISKAAVAT

<https://www.tampere.fi/asuminen-ja-ymparisto/kaavoitus/yleiskaavoitus.html>

Kaupungin yleiskaavat ovat keskustan kehittämissuunnitelman tärkeä strateginen tausta. Rakennetun kaupunkiympäristön osalta ne edistävät ja mahdollistavat kehittämissuunnitelman toteuttamisen ja toisaalta linjaavat sen sisältöä. Yleiskaavat ohjaavat maankäyttö- ja rakennuslain mukaista asemakaavoitusta ja sitä kautta rakentamista. Yleiskaavojen kautta keskustan kehittäminen kytkeytyy myös Pirkanmaan maakuntakaavoitukseen sekä kuntien yhteiseen ja vapaaehtoiseen Tampereen kaupunkiseudun rakennesuunnitelmaan.

Tampereen keskustan strateginen osayleiskaava (KSOYK)

<https://www.tampere.fi/asuminen-ja-ymparisto/kaavoitus/yleiskaavoitus/keskustan-strateginen-osayleiskaava.html>

Viiden tähden keskustan kehittämissuunnitelman kannalta tärkein yleiskaava. Tavoitevuosi 2030. Yhteiset tavoitteet, selvitykset, vuoropuhelu, vaikutusten arviointi ja seuranta. Lukuisia kehittämissuunnitelman kannalta tärkeitä selvityksiä. Yhteinen aluerajaus vuodesta 2015. Vuosittaisen kaavoitusohjelman ohella toteutusta Viiden tähden keskustan kehittämissuunnitelman kautta.

Valmisteluvaiheita:

- › Osallistumis- ja arviointisuunnitelma 2013
- › Osayleiskaavaluonnokset Malttius ja Valttius 2014
- › Osayleiskaavaehdotus 2015

- › Kaupunginvaltuuston hyväksymispäätös 2016
- › Hämeenlinnan hallinto-oikeuden Eteläpuiston rakentamatonta osaa koskeva kumoamispäätös 2017 (kaupunki on hakenut muutosta korkeimmalta hallinto-oikeudelta)
- › Valituksenalaista kohtaa lukuun ottamatta kuulutettu kaupunginhallituksen päätöksellä voimaan 2017.

Kantakaupungin yleiskaava 2040

<https://www.tampere.fi/asuminen-ja-ymparisto/kaavoitus/yleiskaavoitus/kantakaupungin-yleiskaava-2040.html>

Keskustan ulkopuolisten ja siihen liittyvien alueiden maankäytön suuret linjaukset. Kaavan sisältö neljällä kartalla. Viiden tähden keskustan kannalta olennaista keskustamaisen kaupunkialueen laajeneminen raitiotielinjojen suunnissa. Kaupunginvaltuuston hyväksyminen 2017. Keväällä 2018 valitukset Hämeenlinnan hallinto-oikeuden käsittelyssä.

ASEMAKAAVAT JA ASEMAKAAVAMUUTOKSET

<https://www.tampere.fi/asuminen-ja-ymparisto/kaavoitus/asemakaavoitus.html>

<https://www.tampere.fi/asuminen-ja-ymparisto/kaavoitus/asemakaavoitus/ajantasa-ase-makaava.html>

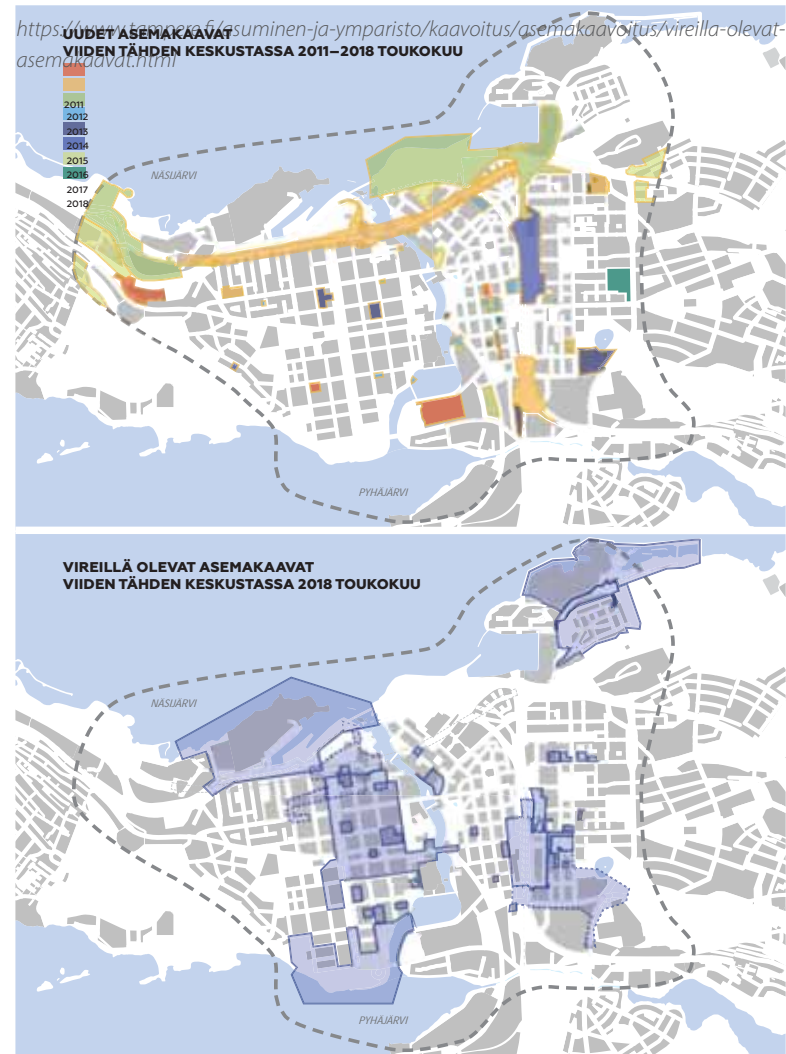
Asemakaavoitus on merkittävä väline ja kumppani keskustan kaupunkiympäristön kehittämisessä. Rakentamiseen johtavat kehittämistoimet edellyttävät asemakaavojen ajantasaisuutta maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti. Jos rakentamiseen johtava kehittämissuunnitelma ei ole voimassa olevan asemakaavan mukainen, ennen rakennuslupaa ja rakentamista tehdään asemakaava tai asemakaavan muutos. Viiden tähden keskustan alueella on voimassa suuri joukko eriaikaisia asemakaavoja. Niiden päivittäminen on jatkuvaa. Kaupungin itsensä lisäksi aloitteita voivat tehdä yksityiset kiinteistöjen omistajat tai niiden ryhmittymät. Asemakaavan laadintaprosessi on aina julkinen ja kaikille avoin.

Merkittävimpiä valmistuneita tai valmisteilla olevia asemakaava-alueita Viiden tähden keskustassa 2011–2018:

- > Rantatunneli ja Rantaväylän alue, kolme asemakaavaa 2013, lainvoima (8156, 8305, ja 8306)
- > Ratapihankadun alue, lainvoima 2016 (8330)
- > Kunkun parkki, vireillä 2013– (8437, 8532)
- > Ratinanrannan asuntoalue, lainvoima 2005 (7991), 2008 (8289)
- > Ranta-Tampellan asuntoalue, lainvoima 2011 (8333)
- > Ratinan kauppakeskuksen alue, lainvoima 2008 (8204)
- > Kannen ja Areenan alue, lainvoima 2012 (8366)
- > Asemakeskuksen alue, vireillä 2016– (8640) ja 2018 (8670)
- > Eteläpuiston ja Nalkalanrannan alue, vireillä 2015– (8581)
- > Pohjolan palvelukeskuksen kortteli Tammelassa, lainvoima 2011 (8146)
- > Koukkuniemen ja Rauhaniemen asunto-, palvelu- ja virkistysalue, vireillä 2016– (8568)
- > Tammelan stadionin urheilu- ja asuntokortteli, lainvoima 2018 (8570)
- > Laukontorin sauna, lainvoima 2014 (8515)
- > Morkun aukion ja tavara-aseman alue, vireillä 2017 (8653)
- > Näsikallion eritasoliittymä ja Amuritunneli, vireillä 2016– (8676)
- > Särkänniemi, vireillä 2017 (8663)
- > Lukuisia keskustan täydennysrakentamiseen liittyviä pieniä tonttikohtaisia asemakaavoja eri vuosilta.

KARTTA 1: Valmistuneet asemakaavat keskustassa 2011– toukokuu 2018.

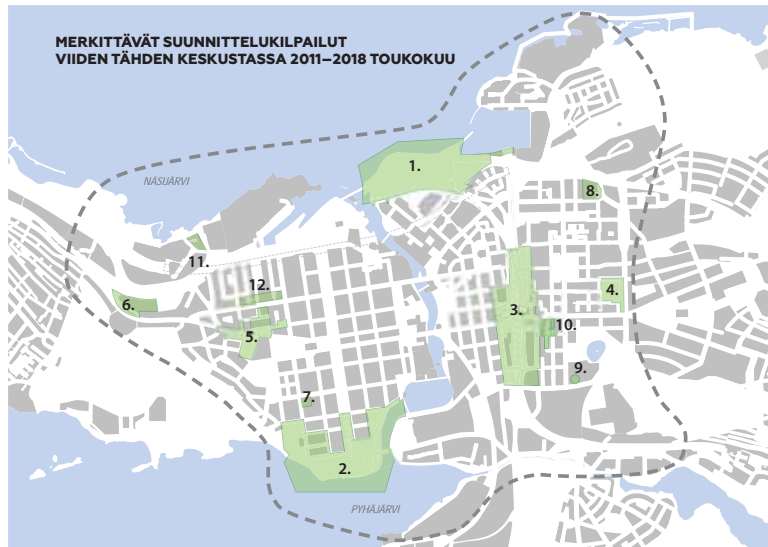
KARTTA 2: Vireillä olevat asemakaavat Viiden tähden keskustassa, toukokuu 2018. Kulloinkin ajantasainen tilanne katsottavissa osoitteessa: <https://www.tampere.fi/asuminen-ja-ymparisto/kaavoitus/asekaavoitus/vireilla-olevat-asekaavat.html>

1.2 SUUNNITTELUKILPAILUT

KAUPUNKISUUNNITTELU- JA ARKKITEHTUURIKILPAILUT

Tampereen kaupunki on järjestänyt merkittävistä ja haastavista keskustan alueista ja kohteista yleisiä ja/tai kutsupohjaisia suunnittelu-/idea-/arkkitehtuurikilpailuja. Näistä on saatu uusia ja oivaltavia lähtökohtia kaupunkisuunnitteluun ja rakentamiseen. Osa kilpailuista on ollut kansainvälisiä.

1. Ranta-Tampellan suunnittelukilpailu, 2008–2009

Asemakaavallinen kutsupohjainen aatekilpailu. Voittaja "Horisontti". Voittajatyön pohjalta asemakaava vuonna 2011 (8333). Sen jälkeen tontinluovutuskilpailut ja yleisten alueiden suunnittelu. Vuonna 2018 rakentaminen meneillään.

2. Eteläpuiston ja sen lähialueiden kansainvälinen suunnittelukilpailu, 2013–2014

Kutsukilpailun jaettu ensimmäinen sija "Seelake" ja "Sunny Side of the City". Kilpailun jälkeen kehitettyjä vaihtoehtoja ja yleissuunnittelua. Asemakaavan (8581) laadinta alkoi 2015, keväällä 2018 ehdotusvaiheessa, valmistelua jatketaan Keskustan strategisen osayleiskaavan oikeusratkaisun jälkeen.

3. Tampereen Asemakeskuksen kilpailu, 2014

Osa kaupunkiseudun MAL-aiesopimuksen mukaista asemanseudun kehittämishanketta. Kansainvälinen kutsukilpailu. Voittaja "ReConnecting Tampere". Kokonaissuunnittelu ja jatkokehitys käyntiin 2015. Asemakaavan (8640) laadinta alkoi 2016 ja meneillään 2018.

4. Tammelan stadionin suunnittelukilpailu, 2013–2014

Hankintalain mukainen arkkitehtuurin ideakilpailu. Voittaja "Hattutemppu". Kilpailun pohjalta laadittu asemakaava (8570) hyväksytty 2016 kaupunginvaltuustossa ja lainvoimainen keväällä 2018.

5. Tampereen taidemuseon laajennus ja Pyynikintorin kehittäminen, 2016–2017

Kilpailun tulokset julkistettu 9/2017. Voittaja "Siilo". Jatkotoimia koskevat linjaukset valmistelussa 2018.

ARKKITEHTUURI- JA TONTINLUOVUTUSKILPAILUT

6. Tipotien terveysaseman kilpailu 2007–2008 ja jatkovaiheet

Kutsukilpailu, jonka ratkaisu jatkovaiheen jälkeen. Voittaja "Ruoto". Asemakaavoitus 2007–2010 (8177) ja sen jälkeen rakentaminen. Rakennus otettu käyttöön 2013.

7. Entisen Suomen Triכון sukatehtaan/Pyynikin Sosiaalivirastotalon (Satamakatu 17) tontinluovutuskilpailu, 2014

Taustalla asemakaavan muutos Satamakatu 17:n tontille, kun Pyynikin uuden sosiaali- ja terveysaseman uudisrakennuksen suunnittelukilpailu käynnistynyt Tipotien tontille. Monipuolista ja ikäihmisten asumista. Tehdasrakennus enimmäkseen suojeltava, katolle kaksi uutta kerrosta. Asemakaavamuutos (8335) vahvistui 2011. Rakennus vapautui 2013,

tontinluovutuskilpailu 2014. Voittaja ”Sukkasillaan”. Perusparannus- ja uudisrakennushanke valmistuu vuonna 2018.

8. Pohjolankatu 25, tontinluovutuskilpailu, 2012

Entisen Haarlan kirjukuoritehtaan tontti Tammelassa 2 osaan. Asemakaavamuutos 2011, tontinluovutuskilpailu 2012, korttelisuunnitelma 2014. Ikäihmisten asumisen voittaja ”Metamorfoosi” ja tavallisen asumisen ”Pohjankieppi”. Tehdasrakennukseen ryhmäkoti- muotoisia tehostettuja palveluasuntoja ja vuokra-asuntoja, laajennusosaan ikäihmisten vuokra-asuntoja 4 kerrokseen. Pohjoispuolen asuinkerrostalo 7-kerroksisena muurina Kekkosen tien melua vasten. Suojaisia sisäpiha ja rakennusten välissä kannen alla koko korttelin yhteinen pysäköintihalli. Rakennushankkeet valmiit keväällä 2016.

9. Tampere-talon hotelli, tontinluovutus- ja yhteistyömallikilpailu, 2014

Hotelliin tontinluovutus- ja yhteistyömallikilpailun ratkaisu helmikuussa 2014. Voittaja SRV Rakennus Oy:n, Marriott International Inc:n ja Arkkitehtitoimisto ALA Oy:n muodostaman työryhmän ehdotus. Asemakaavan muutos 2015. Rakenteilla 2018.

10. Tullikamarin aukio, tontinluovutuskilpailu, 2018

Suunnittelu- ja toteutuskilpailu Tullikamarin aukion ja sen lähialueen uusimisesta ja täydennysrakentamisesta. Kilpailu luonteeltaan tontinluovutuskilpailu. Pääasiallisena kohteena Itsenäisyydenkadun varteen sijoittuvan täydennysrakennuksen tontinluovutus. Lisäksi tavoitteena löytää suunnitelma ja toteuttaja Tullikamarin aukion kokonaisvaltaiselle uudistamiselle sekä suunnitelma aluetta ympäröivien katujen uudistamisen lähtökohdaksi. Kilpailun pohjalta laaditaan asemakaava (8662), joka on vireillä. Kaavaehdotus valmistuu 2018.

11. Onkiniemen tehdas, tontinluovutuskilpailu, 2018

Suunnittelu- ja toteutuskilpailu Onkiniemen tehdasrakennusten myymiseksi sekä kehittämiseksi Särkänniemen asemakaavoituksen luonnosvaiheessa. Tehdaskiinteistön ostajalle rakennettavaksi osa kortteliin kaavoitettavista asunnoista. Kilpailun pääasiallisena kohteena alueen täydennysrakentaminen tontinluovutuksella. Ideoitavana taloudellisesti toimiva konsepti. Tavoitteena kaupungin ja muun kulttuuritoiminnan säilyminen ja kehittyminen Onkiniemessä. Kilpailu valmisteilla ja toteutumassa syksyn 2018 aikana.

12. Amurin opiskelijakilpailu, 2018

Amurin Satakunnankadun varren korttelien kehittämisestä opiskelijakilpailu, yhteistyössä TTY ja Tampereen kaupunki. Alueen taloyhtiöiden edustajia mukaan tuomaristoon. Kilpailun tarkoituksena edistää tekeillä olevan Amurin yleissuunnitelman tavoitteiden toteuttamista ja tuottaa taloyhtiöiden käyttöön materiaalia korttelien mahdollisen hankesuunnittelun tueksi. Kilpailun ratkaisu syksyllä 2018.

1.3 YLEIS- JA VISIOSUUNNITELMAT

Yleis- ja visiosuunnitelmat ovat vakiinnuttaneet asemansa Tampereen keskustan laajojen aluekokonaisuuksien suunnittelussa ja kehittämisessä. Ne ovat osoittautuneet hyväksi ja joustavaksi työkaluksi silloin, kun tarvitaan uutta luovaa tavoiteasetantaa, vaihtoehtojen ideointia, liikenteen ja maankäytön yhteen sovittamista tai vapaamuotoista yhteistyötä kaupungin ja yksityisten kiinteistönomistajien kesken.

1. Tammelan yleissuunnitelma, valmis 2012

Kaupunginhallituksen suunnittelujaosto hyväksyi yleissuunnitelman kesäkuussa 2012 pohjaksi jatkosuunnittelulle ja kaavoitukselle. Yleissuunnitelman jälkeen: tarkentavia korttelisuunnitelmia 4 kpl 2014–2017, hulevesiverkkoselvitys ja kunnallisteknisiä tarkasteluja 2016–2017, liikenneverkkosuunnitelma 2016–2018, viherverkkoselvitys 2018– sekä useita asemakaavamuutoksia eri vaiheissa. Vuosina 2011–2018 useita yksityisiä korjaus-, energia- ja täydennysrakentamishankkeita. Tammela 2.0 yhteistyöryhmä alkaen 2015. Aktiivista viestintää ja tiedotusta, mm. Tammelan kaupunkisuunnittelukahvilat, taloyhtiöillat, kävelykierrokset ja toritapahtumat. Kaupunginosaidentiteetti vahvistunut. Omaaloitteinen kaupunginosatoiminta virinnyt, esimerkkinä korttelijuhlat 2016 ja 2017.

<https://www.tampere.fi/tampereen-kaupunki/ohjelmat/keskustahanke/tammelan-taydennysrakentaminen.html>

2. Tullin alueen visiotyö ja yleissuunnitelma, 2013–2015

Kaupunki kutsui 2013 Tullin ja rautatieaseman alueen keskeiset toimijat mukaan visiotyöhön. Tavoitteena kehittämisen kokonaisviitekehys, pohja Tullin alueen suunnittelulle sekä samanaikaisen Asemakeskushankkeen tukeminen. Visiotyö valmis 2014. Sen pohjalta Tullin alueen yleissuunnitelma 2014–2016. Visiotyön ja yleissuunnitelman jälkeen: Tullin alueen kiinteistönomistajien ja muiden toimijoiden yhteistyötä edistämään 2013 Tulli Team. Alueella omaehtoista yhteistoimintaa, esim. Tulli Block Party vuodesta 2015 alkaen. Vuonna 2017–2018 Tullikamarin aukion suunnittelu- ja toteutuskilpailu. Aukion asemakaavoitus käynnistyi 2018 (8662). Asemakeskuksen maanalaisen asemakaavan OAS nähtävillä tammikuussa 2018 (8670). Tampere-talon hotelli merkittävä yksityinen ja yksittäinen rakennushanke 2018–.

<https://www.tampere.fi/tampereen-kaupunki/ohjelmat/keskustahanke/tullin-alue.html>

3. Särkänniemen yleissuunnitelma, 2015–2016

Särkänniemen, Onkiniemen ja Mustalahden alueiden yleissuunnitelma kytkee ranta-alueet osaksi keskustaa ja osoittaa uutta rakentamista ja mahdollisuuksia huvipuiston, satama-alueen, Onkiniemen Trikoon ja muun kaupunkiympäristön kehittämiseksi. Yleissuunnitelma hyväksytty kaupunginhallituksessa keväällä 2016 jatkotyön pohjaksi. Alueen kaavoitus (asemakaava 8663) käynnistynyt elokuussa 2017. Asemakaava valmis kaavoitusohjelman mukaisesti 2019.

<https://www.tampere.fi/tampereen-kaupunki/ohjelmat/keskustahanke/sarkanniemen-alue.html>

https://www.tampere.fi/tampereen-kaupunki/ajankohtaista/tiedotteet/2017/09/14092017_1.html

<https://www.tampere.fi/asuminen-ja-ymparisto/kaavoitus.html>

4. Eteläpuiston yleissuunnittelu ja visiotyö, 2014–2015

Alueesta laadittiin yleissuunnitelmat vuonna 2014 ratkenneen kansainvälisen suunnittelukilpailun kahden voittajatyön pohjalta ja lisäksi ns. puistovaihtoehto. Yleissuunnittelun jälkeen kaavoitus käynnistyi 2015. Yhdyskuntalautakunta hyväksyi Eteläpuiston asemakaavaehdotuksen nähtäville joulukuussa 2016. Vuonna 2018 asemakaava ehdotusvaiheessa. Eteläpuiston asemakaavan valmistelua jatketaan Keskustan strategisen osayleiskaavan oikeusratkaisun jälkeen.

<https://www.tampere.fi/asuminen-ja-ymparisto/kaavoitus/asemakaavoitus/etelapuisto.html>

5. Amurin yleissuunnitelma, 2016–2018

Täydennysrakentamisen ja kaupunkikuvan kehittämisen mahdollisuudet yhteistyössä taloyhtiöiden kanssa. Korttelialueet pääosin yksityisessä omistuksessa ja rakennukset peruskorjauksissa. Alueella tarve kehittää julkisia palveluja. Kehittäminen viihtyisänä ja laadukkaana kaupunginosana, historialliset arvot viherympäristö huomioon ottaen. Alue ydinkeskustan tuntumassa ja rakentuvan raitiotielinjan vaikutuspiirissä. Hyvä lähtökohta kaupunkimaiselle täydennysrakentamiselle. Yleissuunnitelma valmis 2018.

<https://www.tampere.fi/tampereen-kaupunki/ohjelmat/keskustahanke/amurin-taydennysrakentaminen.html>

6. Keskustorin visiotyö, 2017–2018

Rakennetun ympäristön historiaselvitys valmis 6/2017. Historia-animaatio Vapriikin kulttuuriympäristötoteemiin 12/2017. Kaupunkiarkeologiset maatutkaukset 2017–2018. Tavoitevaiheen karttakysely, työpajat, yleisötillaisuus ja muu vuoropuhelu 2017–2018 vaihteessa, palauteraportti ja palautevideo valmiit 5–6/2018. Rakennetun ympäristön historiasta mobiiliopastus 2018, yhteistyössä Smart Tampere. Liikennetarkastelut 2018–osana läntisen keskustan katuverkkoa. Omina toteutuksinaan Laikunlavan korjaus, uusi Kulttuuritalo Laikku ja Frenckellin pannuhuoneen suunnittelu 2018. Muiden jatkotöiden ohjelmointi ja käynnistys 2018.

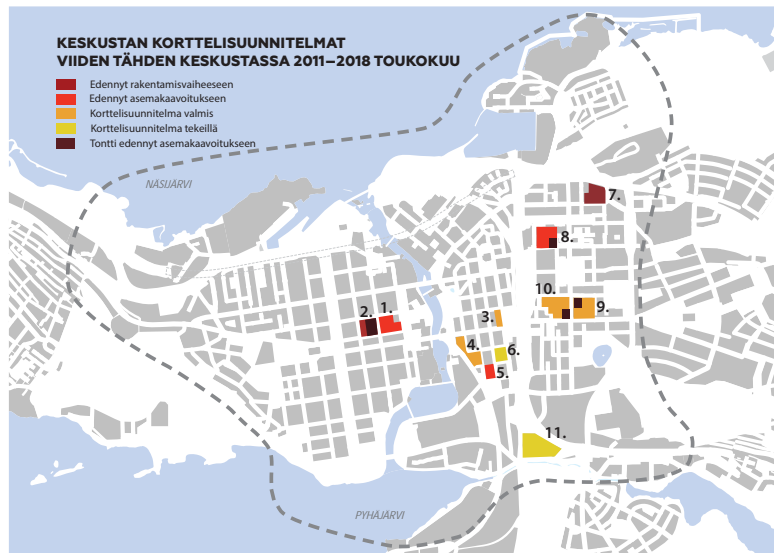
<https://www.tampere.fi/keskustori>

<https://www.tampere.fi/tampereen-kaupunki/projektit/keskustahanke/keskustori.html>

1.4 KORTTELISUUNNITELMAT

<https://www.tampere.fi/tampereen-kaupunki/ohjelmat/keskustahanke/korttelisuunnitelmat.html>

Korttelisuunnitelmat vakiinnuttivat 2010-luvulla paikkansa keskustan rakennetun ympäristön kiinteistöjä koskevassa kehittämisessä. Korttelisuunnitelmia on tehty keskustan liikekortteleihin ja Tammelan asuntovaltaisiin kortteleihin, kaikki yhteistyössä maanomistajien kanssa. Työtavat ovat vaihdelleet ja vuosien myötä kehittyneet. Uusimpiin suunnitelmiin liittyy selvityksiä, erillisuunnitelmia ja rakentamistaloudellisia laskelmia. Korttelisuunnitelman raportointitapa vakiinnutettiin yhtenäiseksi vuonna 2015. Vuoden 2018 kevääseen mennessä korttelisuunnitelmia oli keskustassa tehty tai tekeillä 11 kpl. Korttelisuunnitelman työtapoja on sittemmin sovellettu myös muissa kaupunginosissa ja asemakaavahankkeissa.

Keskustan liikekortteleiden korttelisuunnitelmat, 2012–

1. Keskustan liikekorttelien ensimmäinen kehittämissuunnitelma valmistui 2012 Tammerkosken kaupunginosan kortteliin 10/II. Asemakaavamuutos tekeillä (8557).
2. Toinen korttelisuunnitelma valmistui 2014 Tammerkosken kaupunginosan kortteliin 13/II. Asemakaavamuutos vahvistui 2015 (8418). Keväällä 2018 kahdella tontilla rakentaminen käynnissä.
3. Kytälän kaupunginosan kortteliin 172/XI valmistui korttelisuunnitelma 2016.
4. Kytälän kaupunginosan kortteleihin 179 ja 182/ XII valmistui korttelisuunnitelma 2016.
5. Kytälän kaupunginosan kortteliin 186/XII valmistui korttelisuunnitelma 2017. Tuomiokirkonkatu 38:n asemakaavamuutoksesta on valitettu (8564).
6. Kytälän kaupunginosan kortteliin 188 tarkistettu luonnos 25.9.2017.

Tammelan korttelisuunnitelmat, 2014–

7. Tammela 245 "Pohjolan palvelukeskuksen kortteli". Korttelisuunnitelma valmis 2014. Yhtä tonttia lukuun ottamatta asemakaavamuutokset 2015 (8330, 8380). Koko korttelin yhteinen piha ja maanalainen pysäköinti. Toteutunut 2016 loppuun mennessä palvelukeskuksen rakentaminen ja enimmäkseen täydentävä asuntorakentaminen.
8. Tammela 252 "Osmonpuisto". Korttelisuunnitelman laadinta 2014–2015. Vuoden 2016 lopulla vireille taloyhtiö "Me Tammeloiden" asemakaavamuutos (8664) ja 2018 toinenkin taloyhtiö etenemässä täydennysrakentamiseen.
9. Tammela 284+287 osa "Itsenäisyydenkatu". Korttelisuunnitelman laadinta 2014–2015. Keväällä 2018 yksi asemakaavamuutos vireillä (8690) ja yksi taloyhtiö ilmoittanut jatkavansa täydennysrakentamiseen. Syksyllä 2017 kahden tontin omistajalta ilmoitus jatkosuunnittelusta.
10. Tammelan 273 osa+281+282 "Pinnin pihat". Korttelisuunnitelma valmis kesäkuussa 2017. Liikenteestä, hulevesistä, pihoista ja viherkatoista erillistarkastelut sekä havainnollinen 3D-malli. TOAS:n asemakaavamuutos vireillä. Lisäksi kaksi taloyhtiötä syksyllä 2017 ilmoittanut jatkavansa suunnittelua.

Asemansseudun korttelisuunnitelmat, 2018–

11. Kalevanharju 330. Ratojen rajaama kolmioimainen alue Kannen ja Areenan eteläpuolella. Korttelisuunnitelman laadinta 2018.

1.5 KAUPUNKI- JA VIHERYMPÄRISTÖ

Kansallisen kaupunkipuiston tarveselvitys, 2017

Tarveselvitys valmis ja hyväksytty 2017. Tämän jälkeen hakuvaihe. Kansallisen kaupunkipuiston mahdollinen alue jatkuu keskustan ulkopuolelle.

Tammelan viherverkkoselvitys, 2018–

Täydennysrakennettavan kaupunginosan viherverkon linjaukset. Mukana myös pihat.

Amurin viherverkkoselvitys, 2018–

Täydennysrakennettavan kaupunginosan viherverkon linjaukset. Mukana myös pihat.

2. LIIKENTEEN JA INFRASTRUKTUURIN SUUNNITTELU

2.1 LIIKENNE JA LIIKKUMINEN

Liikenteen, katujen ja joukkoliikenteen suunnitelmilla on merkittävä rooli keskustan kaupunkiympäristön kehittämisessä ja tavoitteiden toteuttamisessa. Niiden kautta vaikutetaan keskustan saavutettavuuteen, keskustan sisäisen liikenteen sujuvuuteen ja katu ympäristöjen laatuun osana kaupunkiympäristöä. Viiden tähden keskustan liikenteelliset linjaukset on määritetty keskustan liikenneverkko-suunnitelmassa ja strategisessa osayleiskaavassa.

<https://www.tampere.fi/liikenne-ja-kadut.html>

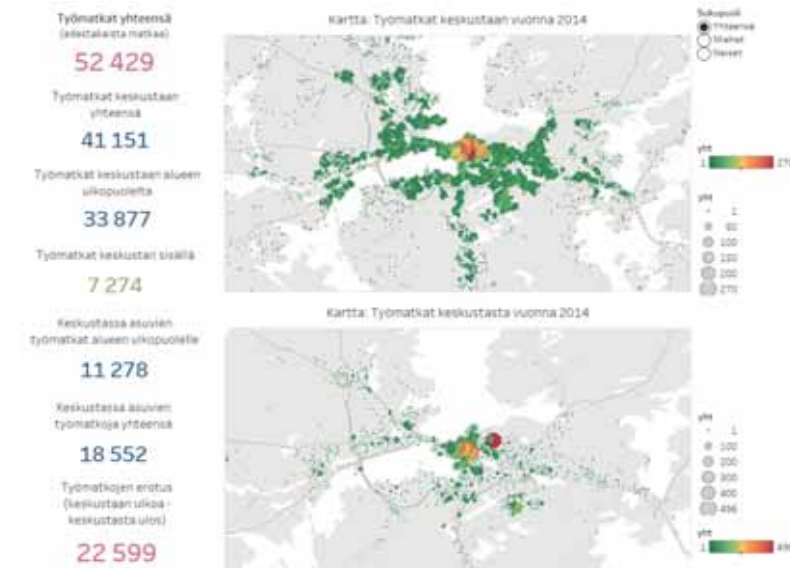
<https://www.tampere.fi/liikenne-ja-kadut/liikenne-ja-katusuunnittelu.html>

Työmatkat

Tampereen keskustan seurantajärjestelmässä työmatkoihin liittyvät uusimmat tiedot ovat vuodelta 2014. Niiden mukaan keskustassa tai sen läpi kulkee päivittäin kymmeniä tuhansia työmatkalaisia. Keskustaan suuntautuvia työmatkoja on moninkertainen määrä verrattuna keskustasta pois suuntautuviin. Keskustan sisällä tehtäviä työmatkoja tehdään näitä moolempia vähemmän.

Lähde: Tampereen keskusta 2030, seurantajärjestelmä

https://public.tableau.com/profile/tampereen.kaupunki#!/vizhome/keskusta_seuranta_julkaisu_23032018/Etusivu

Tampereen keskustan liikenneverkko-suunnitelma, 2013

Hyväksytty kaupunginhallituksen suunnittelukokouksessa 2013 jatkosuunnittelun pohjaksi. Liikenteellisenä lähtökohtana keskustan strategisessa osayleiskaavassa, kh 2016. Ohjaa keskustan liikenneverkon kehittämistä ja yhteensovittamista maankäytön suunnittelun kanssa. Liikenne omalla kartallaan (ks. liite 10).

<https://www.tampere.fi/liikenne-ja-kadut/liikenne-ja-katusuunnittelu/keskustan-liikenneverkko.html>

<https://www.tampere.fi/asuminen-ja-ymparisto/kaavoitus/yleiskaavoitus/keskustan-strateginen-osayleiskaava.html>

Tampereen keskustan maanalaisen pysäköinnin ja huollon yleissuunnitelma, 2013

Hyväksytty kaupunginhallituksen suunnittelukokouksessa 2013 jatkosuunnittelun pohjaksi. Yleissuunnitelmassa esitetään ydinkeskustan maanalaisen pysäköinti- ja huoltoverkon pitkäjähtäimen kokonaisratkaisu. Suunnitelmaa hyödynnettiin esim. Kunkun Parkin suunnittelussa ja keskustan strategisen osayleiskaavan laadinnassa.

Pysäköintiolosuhteiden kehitys Tampereen keskustassa, 2013

Tampereen teknillisen yliopiston Liikenteen tutkimuskeskus Vernen selvitys. Tutkimuksessa on kerätty tietoa Tampereen keskustan pysäköinnin nykytilasta ja tulevaisuuden kehittämistarpeista.

https://www.tut.fi/verne/aineisto/pysakointiolosuhteiden_kehitys_tampereen_kestustassa.pdf

Pysäköintipolitiikka, 2016

Valmistelu käyntiin 2014. Yhdyskuntalautalunta hyväksyi 2016. Päivitys 2–3 vuoden välein. Koskee auto- ja pyöräpysäköintiä. Sovelletaan mm. asemakaavoissa, kadunpidossa, pysäköinnin hinnoittelussa, pysäköinnin organisoinnissa, pyöräpysäköinnin kehittämisessä, uusien teknologioiden soveltamisessa, liityntä- ja toimipaikkapysäköinnin kehittämisessä ja pysäköintilainsäädäntöön vaikuttamisessa.

https://www.tampere.fi/tiedostot/p/oUZ2fe4sF/Pysakointi_osana_kaupunkikehitysta_310516.pdf

<https://www.tampere.fi/liikenne-ja-kadut/pysakointi.html>

Kunkun parkin yva ja asemakaava, 2013–

Tavoitteena läntistä ydinkeskustaa palveleva, Hämpin parkin kaltainen, kalliioon louhittava iso pysäköintilaitos. Vuonna 2013 suunnittelu käyntiin, asemakaava vireille ja OAS nähtäville. Samaan aikaan yva-ohjelma nähtävillä ja yhteysviranomaisen lausunto. Vuonna 2014 alustava hankesuunnitelma. Yva-selostus ja yhteysviranomaisen lausunto 2016. Laitoksen toteuttajan ja operaattorin kilpailutus 2017. Asemakaavatyö jatkuu 2018.

<https://www.tampere.fi/asuminen-ja-ymparisto/kaavoitus/asemakaavoitus/kunkun-parkki.html>

Kyttälän katuverkon suunnittelu, 2014–

Kyttälän katujen yleissuunnitelma ja katusuunnitelmat 2014–. Osa Kyttälän alueen kaaduista rakennettu tai rakenteilla ja osasta katusuunnitelmien laadinta käynnissä. Tuomio-

kirkonkadun kävelykatuosuus 2017–2018.

Näsikallion eritasoliittymän ja Amuritunnelin suunnittelu, 2017–

Yleissuunnitelma, asemakaava ja tiesuunnitelma, kh 13.3.2017. Rantatunneliin liittyvän maanalaisen eritasoliittymän ja keskustan katuverkkoon johtavan maanalaisen kadun suunnittelu käynnissä. Parantaa keskustan liikenteellistä saavutettavuutta. Varaudutaan Kunkun parkkiin johtavan maanalaisen ajoyhteyden toteuttamiseen.

Tampereen ydinkeskustan katutilaohje, 2014

Yhdyskuntalautakunta hyväksyi 2014. Suuntaviivat laadukkaan ja kävelystä edistävän kaatuuympäristön rakentamiselle. Koskee kaupallisen keskustan ydintä Hämeenpuistosta Rautatienkadulle. Sisällössä mm. katutyypit, pinnat, kalusteet ja varusteet.

<https://www.tampere.fi/liikenne-ja-kadut/pyoraily-ja-jalankulku/suunnitelmat-ja-selvitykset.html>

Keskustan kehäkadun yleissuunnitelma, 2016–2018

Kehäkadun yleiset suunnitteluperiaatteet ja kehäkatuna toimivien katujen muutossuunnitelmat. Lähtökohtana katu- ja liittymäkohtaisten katusuunnitelmien laadinnalle. Satakunnankadun ja Rongankadun kiertoliittymän katusuunnittelu 2017–2018. Satakunnankadun ja Hämeenpuiston liittymän idea- ja katusuunnittelu 2017–2018.

Asemakeskuksen, Tullin ja Tammelan pysäköinnin yleissuunnitelma 2016

Tutkittu Asemakeskuksen, Tullin ja Tammelan alueiden pysäköinnin nykytilaa sekä tulevaa pysäköintitarvetta, joka uuden pysäköintipolitiikan normien mukaista. Lopputuotteena näiden alueiden pysäköinnin pitkän aikavälin kokonaisratkaisu sekä sen vaiheistus. Alueiden asemakaavoituksen tausta-aineistoa.

https://www.tampere.fi/ytoteto/aka/nahtavillaolevat/8640/selvitykset/asemakeskuksen_pysakoinnin_yleissuunnitelma.pdf

https://www.tampere.fi/tiedostot/p/1MLYmw0wN/pysakoinninyleissuunnitelma_raportti_310516.pdf

Keskustan uusi pysäköintitutkimus, 2016–2018

Valmis alkuvuodesta 2018. Taustaselvitys keskustan pysäköinnin nykytilasta. Ajantasaisena ylläpidettävä tietokanta hyödynnettäväksi kaupunki- ja liikennesuunnittelussa, kaavoituksessa ja rakennusvalvonnassa. Mukana yksityiset pysäköintialueet ja tontit. Mahdollistaa vuorottaispysäköinnin ja älykkään yhteiskäyttöisen järjestelmän kehittämisen.

Tammelan liikenneverkkosuunnitelma, 2016–2018

Yhdyskuntalautakunnan hyväksymä keväällä 2018. Kaikkien kulkumuotojen tavoiteverkko ja liittyminen ympäröiviin katuihin. Huomioon alueella ja reuna-alueilla tapahtuneet/ tapahtuvat liikenneverkon muutokset, raitiotie, täydennysrakentaminen, toriparkki ja tammelalaisten toiveet. Erityistä huomiota kävely-ympäristöihin, joihin liittyen tapahtumia ja Tammelan lenkki -mobiilisovellus 2017.

<https://www.tampere.fi/tampereen-kaupunki/ohjelmat/keskustahanke/tammelan-taydennysrakentaminen.html>

Tampereen keskustan pysäköintikartta, 2017–2018

Kootusti kartalla esitettynä tieto keskustan pysäköintilaitoksista ja alueista. Mukana yli 10 000 pysäköintipaikkaa. Sijainti- ja saavutettavuusohjeet. Säännöllinen päivitys ja avoin data. Ensimmäinen jakelu ja infokampanja 11–12/2017. Päivitys keväällä 2018, jolloin mukaan uusia pysäköintilaitoksia. Seuraavat infokampanjat 6/2018 ja 11–12/2018.

https://www.tampere.fi/tiedostot/y/V7EgdzL2J/keskustan_pysakointikartta_2018.pdf

Pysäköintikampanja, 2017–2018

Raitiotien työmaahaittojen torjuntaan ja joulusesonkiin liittyen vuodenvaihteessa 2017–2018 maksuttoman pysäköinnin kampanja. Pysäköintikartan ilmaisjakelua ja tiedotusta pysäköintimahdollisuuksista. Liittyi Ostoskeskusta-kampanjaan ja pormestarityöryhmien toimintaan. Jatkuu 2018– pormestarityöryhmän suositusten mukaisesti pysäköintimahdollisuuksista tiedottamalla.

Ajantasainen liikennetilanne, 2010–

Reaaliaikainen liikenteen tilannekuva kaupungissa. Sisältää rantatunnelin tilanteen, raitiotietyömaat, katujen rakennustyöt ja muut mahdolliset häiriöt kaupunkiliikenteessä. Päivittyvä ja ajantasainen www-palvelu osoitteessa:

<https://www.tampere.fi/liikenne-ja-kadut/ajantasainen-liikennetilanne.html>

Keskustan kävelyn opastusjärjestelmä, 2016–2018

Suunnittelu ja toteutuslilotit. Tarkasteltu jalankulkijoiden fyysistä opastusta keskusta-alueella, laadittu esitys kävelyn opastejärjestelmän periaatteista sekä testattu sitä kahdella eri reitillä: Asema-aukio - Laukontori ja Asema-aukio - Tampere-talo. Mietinnässä 2018 soveltaminen myös raitiotien pysäkeille ja Keskustorille.

Åkerlundinkadun kattaminen, 2016–2018

Luonnossuunnittelu tehty. Tavoitteena kaupungin ensimmäinen katettu jalankulkuuyhteys Tampere-talon ja Tullintorin kauppakeskuksen väliselle katualueelle.

Joukkoliikenne

Keskustan saavutettavuus joukkoliikenteellä parantunut. Pitkämatkainen juna- ja bussiliikenne nopeutunut ja hinnat laskeneet. Kaupunkiseudun yhteinen lippujärjestelmä käyttöön 2016. Nämä tekijät todennäköisesti lisänneet keskustassa asiointeja ja palvelujen kysyntää. Ensimmäinen sähköbussi 2016. Raitiotien rakentaminen ja koko Hämeenkadun muuttaminen joukkoliikennekaduksi alkanut tammikuussa 2017. Työmaa aiheuttanut liikenteen hidastamista sekä muutoksia bussipysäkkien sijainneissa ja keskustan reiteissä. Keskustorilla ja läntisessä keskustassa merkittävä väliaikainen bussireittijärjestely 2018–. Keskustan ajoneuvoliikennettä vähentävistä ja joukkoliikenteen käyttöön kannustavista liityntäpysäköintialueista valmiina Niihama (2017) ja Turtola.

<https://www.tampere.fi/liikenne-ja-kadut/joukkoliikenne.html>

Läntisen keskustan katuverkon yleissuunnitelma, 2018–

Linjaukset läntisen ydinkeskustan katuverkon kehittämiseksi. Erityiskysymyksiä Keskustorin alue, kävelyalueet ja raitiotien vaikutukset.

Kävelyn ja kaupunkielämän strategia, 2018–

Kävelykeskustan toteutumista edistävän strategian valmistelu käynnistynyt alkuvuodesta 2018. Keskusta tärkeässä roolissa.

2.2 YHDYSKUNTATEKNIikka, INFRASTRUKTUURI JA ENERGIAJÄRJESTELMÄT

Yhdyskuntatekniikan, infrastruktuurin ja energijärjestelmien toimivuus on osa kasvavan ja tiivistyvän kaupunkirakenteen kehittämistä. Verkostojen riittävä kapasiteetti on varmistettava, kun rakentamista ja käyttäjiä tulee lisää. Osa vanhoista rakenteista kaipaa huoltoa ja uusimista. Hulevesien hallintaan pitää kiinnittää entistä enemmän huomiota rankkasateiden yleistyttyä. Huolto ja kunnossapito ovat jatkuvaa toimintaa. Tampereen keskustassa uusia teknologioita on sovellettu ja niitä kehitetään edelleen. Keskusta on

luontaisesti hyvä paikka ympäristöystävällisen kaupunkirakenteen kehittämiseksi, uusien teknologioiden käyttöön otolle ja toimintatapojen muutoksille. Hiilineutraalius on vahvasti esillä vuonna 2017 uusiutuneessa kaupunkistrategiassa. Keskustassa on toteutettu tätä tavoitetta toteuttavia kehittämishankkeita.

<https://www.tampere.fi/asuminen-ja-ymparisto/asuminen/vesihuolto-ja-hulevedet.html>

<https://www.tampere.fi/asuminen-ja-ymparisto/rakentaminen.html>

Tammelan hulevesiverkkoselvitys ja kunnallistekniset tarkastelut, 2016–2017

Tammelassa tehdyt tarkastelut esimerkki ennakoivasta kehittämistoiminnasta vanhoilla rakennetuilla alueilla. Osa kaupunginosa ja täydennysrakentamisen kokonaisvaltaista kehittämistä. Hulevesisuunnittelulla ratkaisuja teknisiin ongelma-kohteisiin sekä lisää viihtyisyyttä ja vehreitä maisemaelementtejä. Selvityksessä muutamille kortteleille esimerkiksi suunnitelmat hulevesien hallitsemiseksi ja pohjaksi asemakaavatyölle. Hulevesien ja kunnallistekniikan ennakoinnin mallina Pinnin pihojen korttelisuunnitelman 2016–2017 pilotti.

Tampereen Sähkölaitoksen kaukojäähdytys, 2012–

Verkoston käynnistys keskustassa 2012, jolloin ensimmäinen kohde Ratinanranta. Maa-liskuusta 2016 jäähdytys saatu Näsijärven syvänteestä pumpattavasta kylmästä järvivedestä. Tampereella Euroopan suurin järvijäähdytysjärjestelmä. Kaukojäähdytys vähentää jäähdytyksen sähkönkulutusta jopa 90 % verrattuna perinteisiin ratkaisuihin. Verkostossa mukana keskustan isoja kiinteistöjä, kuten Tampere-talo, Torni-hotelli, Pohjolan sairaala ja Stockmannin tavaratalo.

Renewable Energy Solutions in City Areas (RESCA), 2012–2014

Tekesin rahoittama hanke, jossa selvityksiä uusiutuvan energian demonstraatiokohteista kaupunkiympäristössä julkisiin ja yksityisiin kohteisiin. Osa kohteista keskustan alueella ja yksi konkreettisista lopputuloksista Tampere-talon 2017 valmistuneen laajennusosan aurinkovoimala.

Stardust, keskustan osahankkeet, 2017–

EU:n Horizon Lighthouse -ohjelmasta rahoitettava kehittämishanke 2017–2021. Älykkäät uusiutuvan energian ratkaisut kiinteistöissä ja liikenteessä. Keskustasta mukana sähköi-

sen liikkumisen hankkeita (sähköbussit, sähköautojen latausverkko, sähköpyörät, älykäs valaistus) sekä kaupungin ja TOAS:n kiinteistöjä (mm. virastotalo, Frenckell ja opiskelijataloja).

EU-GUGLE, 2013–2019

EU-rahoitteinen kehittämishanke, jossa käytännön pilotti-kohteita energiaremonteista. Keskustan alueelta Tammelasta mukana 8 taloyhtiötä. Pilotteina remontointi energiater-hokkaaksi käyttäen uusimpia innovatiivisia ja älykkäitä teknologioita: kaksisuuntainen kaukolämpö, jäteveden lämmöntalteenotto, lämpöpumppujärjestelmät sekä erilaiset taloautomaation ratkaisut. Opittuja asioita levitetään muualle Eurooppaan hyödynnet-täviksi.

<https://eu-gugle.eu/fi/pilot-cities-4/>

TARMO+ Tampereen seudun asuinalueet vähähiiliseksi, 2015–2017

Puolueeton EAKR-hanke Tampereen taloyhtiöille ja alueen yrityksille. Energiatohokas korjausrakentaminen sekä siihen liittyvien tuotteiden ja palvelujen kysynnän ja tarjonnan parantaminen. Tavoitteena auttaa taloyhtiöitä suunnittelemaan ja tekemään laadukkaita korjausprosesseja – ratkaisuja, jotka johtavat vähähiilisyyteen ja pieniin energiakustan- nuksiin. Yksi painotettu toiminta-alue keskustassa, Tammela.

<https://www.tarmoprojekti.fi>

3. JULKINEN JA MUU RAKENTAMINEN

Kaupungin oma rakennuttaminen ja rakentaminen ovat näkyvä osa keskustan kehittä-misohjelman toteuttamista ja Viiden tähden keskustan kehittymistä. Julkiset rakennus-hankkeet ovat kaupungin itsensä toteuttamia tai organisoimia. Joskus ne ovat yhteis-hankkeita yksityisten tahojen kanssa. Kaupungin rakennushankkeet ovat rakennusten lisäksi katuja, puistoja, yleisiä alueita tai näihin liittyviä osia.

<https://www.tampere.fi/asuminen-ja-ymparisto/rakentaminen.html>

<https://www.tampere.fi/asuminen-ja-ymparisto/kaupunkisuunnittelu-ja-rakentamishank-keet.html>

3.1 VIHERYMPÄRISTÖT, KAUPUNKITILAT JA RANTAREITIT

Keskustan puistot ja viheralueet

- › Emil Aaltosen puisto, esteetön leikkipaikka valmis 2011, koko puisto valmis 2012
- › Pikkukakkosen puisto Koskipuistossa, valmis 2013
- › Tiitiäisen satupuisto Näsinpuistossa, valmis 2013
- › Kirjastonpuiston kunnostus, valmis suurelta osin 2009–2012
- › Laikunlava Kirjastonpuistossa, käyttöön 2012, korjauksia 2018
- › Ratinannokan puisto, valmis 2012
- › Osmonpuiston leikki- ja liikuntapaikka, valmis 2016
- › Eteläpuiston popup -puisto, valmis 2016
- › Santalahden rantapuiston itäisten osien kunnostus, 2017–2018.

Torit, aukiot ja merkittävät julkiset kaupunkitilat

- › Frenckellin sisäpihan kunnostus, valmis 2016
- › Vuolteentorin kunnostus, valmis 2017
- › Laukontorin sauna ravintoloiheen, valmis 2018
- › Ratinan kauppakeskuksen lähiympäristö, valmis 2018.

Tammerkosken rantareitit, muut rantareitit ja näihin liittyvät sillat

- › Ratinanrannan asuuntoalueen rantareitit ja aallonmurtaja, valmiit 2009
- › Laukonsilta, valmis 2010
- › Vapriikinraitti, vaihe 1 valmis 2011
- › Tammerkosken yläkosken padon ja patomuurin uusiminen, viimeisenä Frenckellin patomuuri, valmis 2012
- › Palatsinraitti, valmis 2012
- › Näsin maisemasilta, vapaa autoista 2016, jatkosuunnittelu 2017– (entinen valtatie silta Näsjärven rannalla)
- › Konsulinsaaren kunnostus, valmis 2017
- › Vuolteentorin kunnostus, valmis 2017 (Koskikeskuksen vieressä Tammerkosken rannalla)
- › Ranta-Tampellan tilapäinen kävely- ja pyöräreitti, auki 2017
- › Väliaikainen kevyen liikenteen silta Verkaranta–Värjärinkuja, 2018– (Hämeensillan korjauksen ajan)
- › Vapriikinraitti vaihe 2, rakenteilla 2018.

Kaupunkivalaistus

- › Valoviikkojen uudistaminen, 2015
- › Naistenlahden voimalaitoksen julkisivuvalaistuksen uusiminen, 2015
- › Tammerkosken muurivalaistuksen uusiminen, 2017–
- › Satakunnan sillan historialliset valaisimet, 2016
- › Vuolteentorin ympäristövalaistus, valmis 2017
- › Tuomiokirkonkatu, 2017
- › Otavalankatu, 2017
- › Keskustorin valaistuksen toisiovaloihe, 2017.

Ympäristötaide ja julkinen taide

- › Rantatunneliin ympäristötaideteokset valmiit 2016
- › Väliaikainen ympäristötaide keskustan raitiotietyömailla, 2018–.

LIIKENTEEN JA YHDYSKUNTATEKNIIKAN RAKENTAMINEN

<https://www.tampere.fi/liikenne-ja-kadut/katujen-rakentaminen-ja-kunnossapito/katujen-kunnossapito.html>

3.2 AJONEUVOLIIKENTEEN VÄYLÄT JA KADUT

Rantaväylä ja rantatunneli, valmis 2017

Tammerkosken alittava 2,3 km pitkä tietunneli Onkiniemestä Naistenlahteen. Yhteistyössä valtion kanssa. Välittää valtakunnallista liikennettä (Vt12) ja kaupunkiseudun liikennettä keskustaan ja sen ohi. Vapautti Näsjärven rannat osaksi keskustaa. Mahdollisti Ranta-Tampellan asuuntoalueen rakentamisen ja Särkänniemen–Mustalahden alueen kehittämisen. Toteutussuunnittelu ja rakentaminen allianssimallilla 2012–2017. Rakentamisen vaiheita:

- › Kaupunginvaltuuston päätös Rantatunnelin rakentamisesta 2013
- › Tunneli valmis ja käyttöön 2016
- › Tunnelin suuaukkojen ja liittymien rakentaminen valmis 2017
- › Näsikallion maanalaisen eritasoliittymän yleissuunnitelma 2017, asemakaavoitus 2018. <https://www.tampere.fi/liikenne-ja-kadut/liikenne-ja-katusuunnittelu/rantatunneli.html>

Ratapihankatu, enimmäkseen valmis 2018

Tärkeä uusi pohjois-etelä-suuntainen pääkokoojakatu rautatiealueen itäpuolella. Yhteys Viinikan kautta ja valtatielle 3 sekä Naistenlahden liittymän kautta valtatielle 12. Palvelee erityisesti asemanseudun kehittyviä työpaikka-alueita, pysäköintilaitoksia, tulevaa matkakeskusta ja rakenteilla olevaa Kannen ja Areenan aluetta. Eteläosaa rakennettu vaiheittain 2000-luvun alussa. Rantaväylään ja Naistenlahden liittymään kytkeytyvä pohjoisosa valmis 2016. Keskiosa Tammelassa toteuttamatta 2018, odottaa tavara-aseman rakennukseen ja asemakaavamuutokseen liittyviä ratkaisuja.

Kyttälän katuverkon kunnostus, 2015–

Kyttälän katuverkon yleissuunnittelua 2010-luvun puolivälissä vuorovaikutteisesti. Sen pohjalta katusuunnitelmia. Rakentaminen edennyt ja valmistunut seuraavasti:

- > Pellavatehtaankatu, 2015
- > Verkatehtaankadun osa, 2015
- > Kyttälänkatu, 2016
- > Otavalankadun osa, 2016
- > Tuomiokirkonkadun kävelykatu Hämeenkadun pohjoispuolella, 2016
- > Tuomiokirkonkadun kävelykatu Hämeenkadun eteläpuolella, 2017
- > Vuonna 2018 toteuttamatta mm: Rongankatu.

3.3 PYSÄKÖINTIALUEET JA -LAITOKSET

<https://www.tampere.fi/pysakointi>

P-Hämppi, valmis 2012

Hämeenkadun alle kallioon louhittu Hämpin parkki käyttöön joulukuussa 2012. Rautatie-aseman puoleinen noutoparkki ja Pakkahuoneen aukio valmiit 2013. Arkkitehtuuriltaan kansainvälisesti palkittu kallioparkki. Laajennus suunnitteilla 2018 liittyen Asemakeskukseen.

<https://www.finnpark.fi/kohteet/p-hamppi>

Väliaikainen pysäköintialue P-Peltokatu, 2017

Väliaikaisen pysäköintialue rautatiehen rajautuvalla kaupungin omistamalla tyhjällä ton-

tilla. Palvelee mm. Tammelan toria, PMK:n alueen ja lähikortteleiden yrittäjien tarpeita. Aloite Tammela 2.0 yhteistyöryhmän aloite tammikuussa ja alue valmis kesällä 2017.

P-Ratina, valmis 2018

Kaupakeskus Ratinaan liittyvä uusi pysäköintilaitos. Toistatuhatta uutta katettua pysäköintipaikkaa. Palvelee käytännössä myös Ratinan stadionia ja alueen muita tapahtumapaikkoja.

Tampereen keskustan pysäköintikartta, 2017–2018

Tampereen keskustan pysäköintikartta valmis 2017. Painetun kartan laaja yleisöjako ja ilmaisjakelu lehtien mukana 2017 lopulla. Sähköinen versio kaupungin www-sivulla ja avoin data karttapalvelussa. Näyttää yli 20-paikkaiset laitokset ja alueet, joiden kokonaistarjonta keskustassa hyvä. Päivitetty keväällä 2018, jolloin pysäköintimahdollisuudet laitoksissa ja alueilla:

- > Koko keskustan alueella yhteensä: 10 698 ap (laitokset 8 547 ap + alueet 2 151 ap)
- > Kaupallisessa ydinkeskustassa yhteensä: 9 599 ap (laitokset 8 490 ap + alueet 1 109 ap)
- > Muutokset 2017–2018 koko keskustan alueella: 4 uutta pysäköintilaitosta, 1 350 uutta ap
- > Muutokset 2017–2018 kaupallisessa ydinkeskustassa: 3 uutta pysäköintilaitosta ja 1 293 uutta ap.

<https://www.tampere.fi/pysakointi>

<https://www.tampere.fi/liikenne-ja-kadut/pysakointi.html>

3.4 JOUKKOLIIKENNE- JA RAITIOTIEKADUT

Hämeenkatu

Suunnitelma "Hämeenkatu joukkoliikenteen ja kevyen liikenteen pääkatu – liikenteellinen tarkastelu" 2011. Hämeenkadun itäpäähän joukkoliikennekatu- ja elävöittämiskokeilu 2014–2016. Hämeenkadun yleissuunnitelma 2015 ja katusuunnitelmat 2016. Raitiotien rakentaminen alkoi 2017. Raitiotieliikenne alkaa 2021. Katu jalkakäytävineen valmis 2021–2022.

https://www.tampere.fi/tiedostot/h/vVqyShfBc/Hameenkadun_yleissuunnitelma_raportti_2015-11-10.pdf

https://www.tampere.fi/tiedostot/h/vVqyShfBc/Hameenkadun_yleissuunnitelma_raportti_2015-11-10.pdf

<https://www.tampere.fi/liikenne-ja-kadut/pyoraily-ja-jalankulku/suunnitelmat-ja-selvitykset.html>
<https://www.tampere.fi/liikenne-ja-kadut/liikenne-ja-katusuunnittelu/raitiotie.html>

Tampereen raitiotie, rakentaminen 2017–

Tampereen raitiotien yleissuunnitelma ja kaupunginvaltuuston hyväksymispäätös 2014. Suunnittelussa allianssimuotoinen kehitysvaihe 2014–2016. Kaupunginvaltuuston ensimmäisen vaiheen rakentamista koskeva päätös 2016. Ensimmäisen vaiheen rakentaminen 2017–2021 allianssiurakkana linjoilla Pyyrikintori–Tays/Hervanta. Vuonna 2017 rakentaminen alkanut Pirkankadulla, Hämeenkadulla ja Itsenäisyydenkadulla. Samanaikaisesti raitiotien toisen vaiheen valmistelua Hiedanrannan ja Lentävänniemen suuntaan.
<https://www.tampere.fi/liikenne-ja-kadut/liikenne-ja-katusuunnittelu/raitiotie.html>
<https://raitiotieallianssi.fi/>

3.5 KÄVELYN JA PYÖRÄILYN KADUT JA REITIT

Rongankadun alikulkutunneli, 2012

Alikulkutunneli valmis 2012. Tunnelin kautta pyöräilyn ja jalankulun vilkas pääreitti rautatien ali välillä Kyttälä-Tammela. Tammelan puolella liikennejärjestely toistaiseksi väliaikainen. Morkun aukion kohdan uudelleen suunnittelu asemakaavamuutoksen kautta alkaen 2017.

Rautatieaseman jalankulkutunnelit, 2008 ja 2012

Rautatieasemalla olevia jalankulkutunneleita valmistunut seuraavasti:

- › Matkakeskustunneli, valmis 2008
- › Pendolino-tunneli, valmis 2012.

Ratinanraitin tunneli, 2018

Kauppakeskus Ratiinaan liittyvä kävelyn ja pyöräilyn tunneli Tampereen valttien ali, Ratinan suvannon ja Ratinanrannan alueiden välillä.

Kävelyn ja pyöräilyn siltoja

- › Laukonsilta, valmis 2010
- › Palatsinraitin silta, valmis 2012

- › Väliaikainen kävelysilta Hämeensillan remontin ajan, 2018– (Verkaranta - Värjärinkuja).

Jatkuvaa toimintaa

- › Laatutason parantaminen mm. kävelyn ja pyöräilyn erottaminen, 2011–
- › Pyöräpysäköintipaikkojen rakentaminen, 2011–
- › Esteettömyyden parantaminen, 2011–
- › Kaupunkipyörät, 2012–.

3.6 YHDYSKUNTATEKNIikka

Raitiotien rakentamisen aiheuttamat johtosiirrot, 2017–

Lukuisissa paikoissa Keskustan alueella, raitiotiekatujen lisäksi myös muilla katualueilla.

Kaukokylmäverkosto, 2015–

Rakennettu runkolinjoja keskustaan 2015 alkaen. Rakennusten jäähditys järvisedellä mm. Tampere-talo, Tampereen yliopisto ja sairaaloita, joista keskustan ulkopuolella Tays.

Hulevesien runkolinjat

Keskustan hulevesiverkostoja rakennettu lisää ja uusittu mm. Hämeenkadulla ja Itsenäisyydenkadulla raitiotien rakentamisen myötä. Posteljoonipuistoon vuonna 2017 maanalainen hulevesiallas, joka vähentää asematunnelin tulvimisriskiä merkittävästi. Rongankadulta Tammerkoskeen hulevesille maanalainen tulvareitti, joka vähentää merkittävästi Ojakadun ja Rongankadun risteysalueen tulvimista.

3.7 SATAMAT

Keskustan laiva- ja venesatamat

Satamien merkitys järvenrantakaupungin keskustalle suuri. Kunnostusta tehty vuosittain:

- › 2011: Mustalahden muurin korjaus, laiturihankintoja mm. Naistenlahdessa
- › 2012: laiturihankintoja mm. Laukontorilla
- › 2013: laiturihankintoja mm. Naistenlahdessa
- › 2014: laiturihankintoja mm. Laukontorilla

- › 2015: laiturihankintoja mm. Naistenlahdessa
- › 2016: Santalahden aallonmurtajan kolmas vaihe, laiturihankintoja mm. Naistenlahdessa, Ratinanrannassa ja Tampereen Soutukeskuksella
- › 2017: laiturihankintoja mm. Naistenlahdessa.

3.8 ALUERAKENTAMINEN JA SUURET KOHTEET

Ratina-projekti

Ratinan alue uudistunut ja uudistumassa erittäin merkittävällä tavalla. Yleisen aatekilpailun 2001, yleissuunnitelman 2004, etelärannan tontinluovutuskilpailun 2006 ja vaiheittain tehtyjen asemakaavamuutosten jälkeen toteuttaminen ja rakentaminen edennyt seuraavasti:

- › Etelärannan rakennuskelpoiseksi saattaminen, 2007–2010
- › Ratinanrannan asuntokortteleiden rakentaminen yksityisinä hankkeina, pääosin 2008–2011
- › Ratinanrannan asuntoalueen katujen ja yleisten alueiden rakentaminen, 2007–2016
- › Rantapromenadi 2010 ja aallonmurtaja 2012
- › Ratinannokan puisto, valmis 2012
- › Ratinan sillan peruskorjaus, valmis 2012
- › Ratinan kauppakeskuksen uudisrakennus ja funkiskortteleiden korjausrakentaminen yksityisenä hankkeena, 2015–2018
- › Alueen itäosassa yksi asuinkerrostalo rakenteilla, 2017
- › Ratinan suvannon rantojen kunnostus ja Ratinan stadionin kehittäminen, 2017 jälkeen
- › Ratinan toimistotorni, 2017 jälkeen.

Ranta-Tampellan asuntoalue

Suunnittelua ja rakentamista samanaikaisesti rantatunnelin kanssa. Suunnitteluvaiheita: suunnittelukilpailu 2009, asemakaava lainvoimainen 2013, yleisten alueiden suunnittelun kilpailutus 2014 ja sen pohjalta toteutussuunnitelmat. Asuntoalueen rakentaminen seuraavasti:

- › Pilaantuneiden maiden kunnostus, 2014–
- › Rantatunnelista louhitut täyttömaat ja pohjarakentaminen, 2015–

- › Rantatunnelin käyttöönoton jälkeen muut työt, 2016–
- › Yhdyskuntatekniikan ja katujen rakentaminen, 2016–2020
- › Kanavien ja rantarakenteiden rakentaminen, 2016–2020
- › Puistojen rakentaminen, 2018–2022
- › Tontinluovutuskilpailut ja tontinluovutukset, 2016–2018
- › Talonrakentaminen yksityisinä hankkeina, 2016–2023
- › Väliaikainen pyöräilyreitti rannassa, 2016–2019
- › Ensimmäiset asuinrakennukset valmiit 2018.

<https://www.tampere.fi/tampereen-kaupunki/projektit/keskustahanke/rantatampella.html>

Kansi ja Areena, 2017–

Kannen ja Areenan rakentamista edeltäviä vaiheita: NCC:n kaavoitusaloite 2010, Daniel Libeskindin viitesuunnitelmat 2010, kaupunginvaltuuston hyväksymä asemakaava ja päätös osallistumisesta kannen kustannuksiin 2011. Päätökset lainvoimaisiksi valitusten jälkeen 2012–2013. NCC:n vetäytyminen 2014. Uuden toteuttajakumppanin julkinen hankintamenettely 2015. Kilpailutuksen voittaneen SRV:n ja kaupungin toteutussopimus 2016. Sen jälkeen rakentaminen seuraavasti:

- › Rakentaminen aloitettu syksyllä 2017
- › Kannen ja areenan ensimmäinen vaihe, 2017–2021
- › Kannen toinen vaihe, 2020–2024.

3.9 JULKISIA RAKENNUKSIA JA NIIDEN KORJAUKSIA

- › Pyynikin uimahallin korjaus, valmis 2012
- › Tipotien terveysasema, valmis 2013
- › Näsinlinnan restaurointi ja käyttötarkoituksen muutos, valmis 2014
- › Pohjolan palvelukeskus, valmis 2016
- › Tampere-talon laajennus ja Muumimuseo, valmis 2016–2017
- › Amurin koulun laajennus, valmis 2017
- › Koukkuniemen/Rauhaniemen sairaalan laajennus, valmis 2017
- › Pyynikin SOTE-talon kunnostus ja käyttötarkoituksen muutos, valmis 2018
- › Vanhan kirjastotalon kunnostus Kulttuuritalo Laikuksi, valmis 2018.

3.10 KAUPUNKIKUVALLISTEesti MERKITTÄVIÄ MUITA RAKENNUKSIA

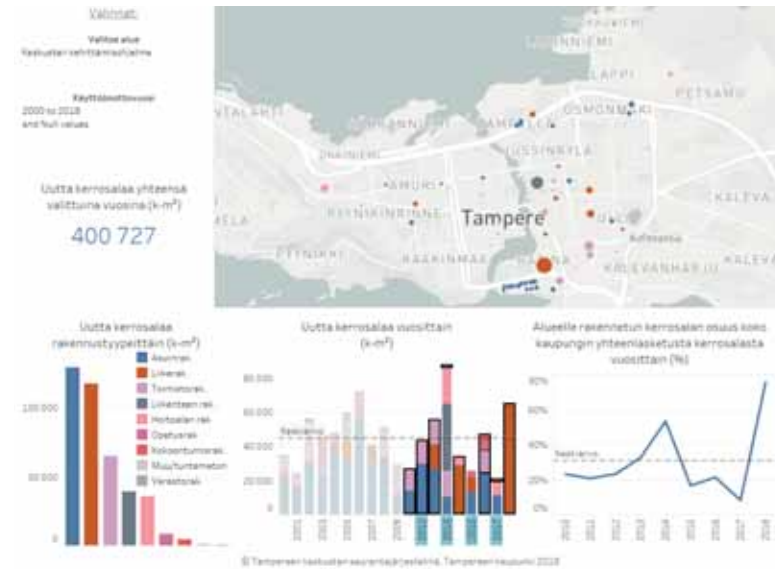
- > Hotelli Torni, valmis 2014
- > Tavaratalo Stockmannin laajennus, valmis 2014
- > KELA:n rakennusten korjaus, valmis 2017
- > Kauppakeskus Ratina, valmis 2018
- > Laukontorin saunapaviljonki, valmis 2018
- > Luminary, rakenteilla ja valmis 2019
- > Yksityisiä täydennysrakentamis- ja korjauskohteita, eri vuosina.

3.11 RAKENTAMISEN TILASTOTIETOA

Rakentaminen Viiden tähden keskustassa 2010–2017/2018

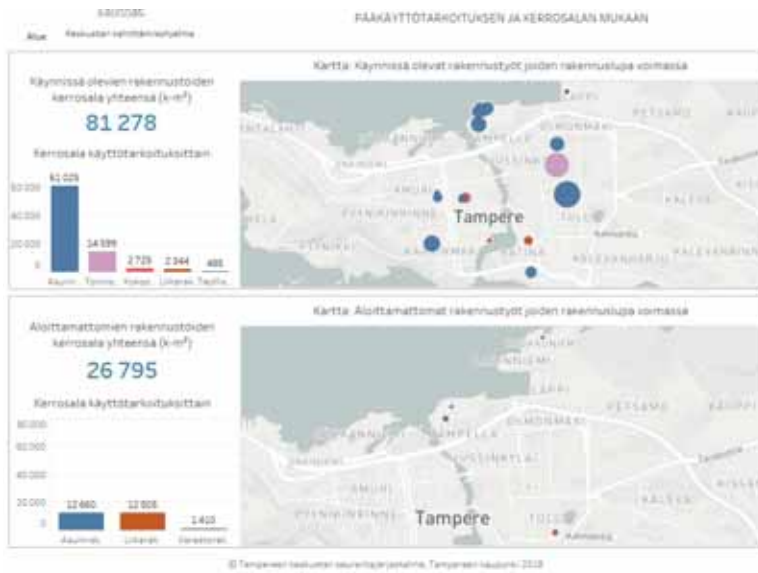
Lähde: Tampereen keskusta 2030, seurantajärjestelmä

https://public.tableau.com/profile/tampereen.kaupunki#!/vizhome/keskusta_seuranta_julkaisu_23032018/Etusivu

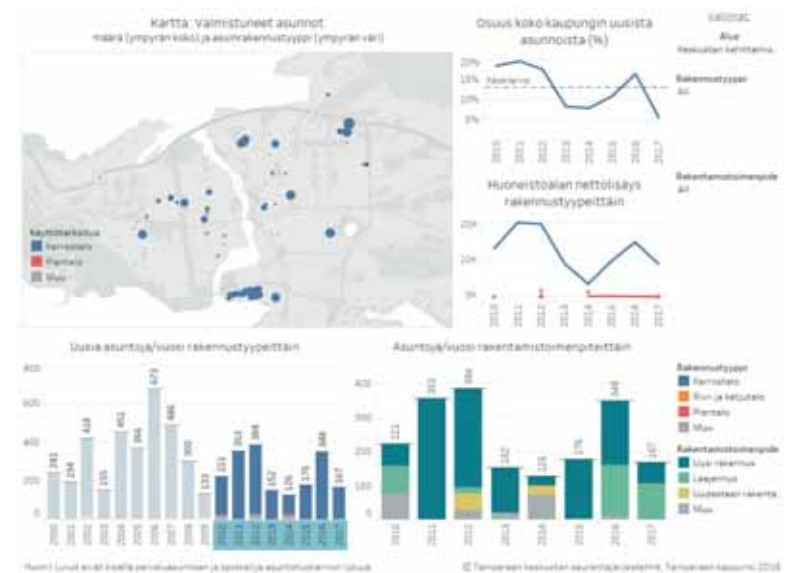
Käynnissä olevat ja aloittamattomat rakennustyöt keskustassa, tilanne 12/2017

Lähde: Tampereen keskusta 2030, seurantajärjestelmä
https://public.tableau.com/profile/tampereen.kaupunki#!/vizhome/keskusta_seuranta_julkaisu_23032018/Etusivu

Asuntorakentaminen 2010–2017 tilanne 12/2017

Lähde: Tampereen keskusta 2030, seurantajärjestelmä
https://public.tableau.com/profile/tampereen.kaupunki#!/vizhome/keskusta_seuranta_julkaisu_23032018/Etusivu

4. TOIMINTAYMPÄRISTÖN KEHITTÄMINEN

Fyysisen kaupunkiympäristön lisäksi Viiden tähden keskustan kehittämisohjelma käsittelee vuodesta 2015 alkaen keskustan toimintaympäristöä (toimenpidekokonaisuudet 3.4-3.6). Tämä on auttanut sisällöllisten, toiminnallisten ja ympäristöllisten hankkeiden yhteensovittamisessa.

4.1 KESKUSTAN KEHITTÄMISEN YHTEISTYÖVERKOSTOT

Tampere Tunnetuksi ry ja kolmikantasopimus

Vuonna 1965 perustettu Tampereen keskustan kehittämisselitys, joka järjestää tapahtumia, hallinnoi alueita ja markkinoi keskustaa. Edustaa kolmeasataa tamperelaista yritystä, kiinteistönomistajaa ja yksityishenkilöä. Mukana keskustan elävöittämisessä ja kehittämisessä. Kolmikantasopimus Tampereen kaupungin kanssa (yhdistys / kiinteistöjen omistajat ja yritykset / kaupunki). Toimintaa ja yhteistyöhankkeita:

- > Tampereen kukkaisviikot, 1984–, uudistuminen 2014–2018
- > Joulu Tampere, 1997
- > Vuoden tamperelainen, 2002–
- > Tampere Tunnetuksi Passi, 2015–, mobiiliversio 2016–, ilmainen mobiiliversio 2018–
- > Katutilan aluevuokraus, Kuninkaankatu 2015–, Hämeenkadun itäpäähän kokeilu 2016–2017
- > Rakas Tampere, 2014–2017
- > Satokatu, 2016–
- > Hämeenkatu-päivä, 2016
- > Illallinen Tampereen taivaan alla, 2014–2017
- > Keskustan yrittäjien aamukahvit, 2013–
- > Tampere = Ostoskeskusta -kampanja, 2017–
- > Tampere Tunnetuksi Passin ilmainen mobiiliversio, 2018.

<https://www.tampere-tunnetuksi.fi>

Elävät Kaupunkikeskustat ry (EKK ry)

Tampereen kaupunki ja Tampere tunnetuksi ry toimivat aktiivisesti suomalaisten kaupunkikeskustojen verkostossa ja yhdistyksen hallituksessa. Tampereella järjestettyjä EKK ry:n tapahtumia ovat olleet mm.

- > EKK ry:n vuosikonferenssi, 2012
- > Kaupunkikeskustojen elinvoimalaskenta ja valtakunnallinen vertailu, alkaen 2015
- > Suomen paras kaupunkikeskusta -palkinto, Tampere 2016
- > Valtakunnallisen kävelykatuviikonlopun päätaphtuma "Käveltävän hyvät kaupunkikeskustat", 2016
- > Yhteistyössä tapahtumien superviikonloppu "Viiden tähden viikonloppu", 2016
- > Valtakunnallisen kävelykatuviikonlopun paikalliset tapahtumat, kaksi Tammelan kävelykierrosta, 2017
- > Suomalaisten kaupunkien yhteinen joulunavaus, alkaen 2017–.

<https://www.kaupunkikeskustat.fi>

Nordic City Network

- > Tampere harkitsee liittymistä pohjoismaiseen kaupunkiverkostoon 2018.

4.2 KAUPPA JA PALVELUT

Elinvoimaluku ja suomalaisten kaupunkien vertailu (EKK ry)

Elävät Kaupunkikeskustat ry:n koordinoimana vuosittain kaupallisen elinvoimaisuuden mittaaminen ja seuranta. Tampere suomalaisten kaupunkien vertailussa maamme kärkeä. Elinvoimaluku yksi Viiden tähden keskustan kehittämisohjelman kolmesta pääindikaattorista ja myös kaupunkistrategian 2017 indikaattori. Katso liitteet 2 ja 3 sekä www-sivut. <https://www.tampere.fi/tampereen-kaupunki/ohjelmat/keskustahanke/keskustan-kehittamisohjelma/tampereen-keskustan-elinvoimalaskenta.html>

<https://www.kaupunkikeskustat.fi/2017/05/26/elinvoimaluvut-25-suomalaisesta-kaupunkikeskustasta/>

Keskustan saavutettavuus ja vetovoima -hanke, 2016–2018

Yhteistyössä Raitiotien ja Viiden tähden keskustan kehitysohjelmat. Viestintä, vuoropuhelu, käytännön toimet tilanteessa, jossa keskustassa suuri määrä katu- ja muita rakennustyömaita. Erityiskysymyksenä raitiotie ja sen työmaat.

Tampere=Ostoskeskusta -kampanja, 2017–2018

Mainos- ja markkinointikampanja. Tampereen keskusta kuin suuri kauppakeskus. Yhteistyössä Tampere Tunnetuksi ry sekä Raitiotien ja Viiden tähden keskustan kehitysohjelmat.

- > Lehti-, radio- ja tv-mainokset sekä some-kampanja, 11–12 /2017
- > Keskustan pysäköintikartan taskupainos yritysjakeluun ja Joulun Tampere -liite, 11–12/2017
- > Joulun Tampere -liite 8 sivua, pysäköintikartta ja artikkelit, Moron jakelun mukana 170 000 kpl, 11/2017
- > Paperikassit yritysjakeluun, 11/2017
- > Ilmaisen pysäköinnin kampanja, 12/2017–1/2018
<https://tamperetunnetuksi.fi/vuodenvaihteen-pysakointikampanja/>
- > Ulkomainonta, teemana Valoviikot, 1–2/2018
- > Kesäkampanjan lehtimainokset ja päivitetty pysäköintikartta, 5–6/2018.

4.3 MATKAILU, TAPAHTUMAT JA KAUPUNKIKULTTUURI

Viiden tähden keskusta on 2011–2018 vahvistanut rooliaan tapahtumien, matkailun ja elävän kaupunkikulttuurin keskittymänä.

- > Tapahtumien ja matkailun koordinoiva toimija 2017 alkaen Visit Tampere jatkaa entisen kaupungin tapahtumatoimiston työtä, keskusta monen sisällön ydinalue.
- > Kokous- ja kongressimatkailun asema kansallisessa ja kansainvälisessä mittakaavassa on vahvistunut, kärkenä ja veturina Tampere-talo ja siihen liittyvä uusi hotelli.
- > Keskusta tapahtumien keskittymänä on aikaisempaa vilkkaampi, tapahtumakaupungin aluetaloudellinen merkitys suuri ja tunnistettu.
- > Elämystalous on tunnistettu yhdeksi koko kaupungin ja keskustan tärkeimmistä imagotekijöistä ja kehitettävistä elinkeinoista, kärkinä kehittyvä Särkänniemi, rakenteilla oleva Areena sekä Ratinan stadion kauppakeskuksen myötä parantuneine palveluineen ja pysäköintilaitoksineen.
- > Tapahtumien ja matkailun toimintaympäristön kehittyminen ja kehittäminen viime

vuosina on merkittäväällä tavalla mahdollistanut kaupallisen ja monipuolisia palveluita tarjoavan keskustan vahvistumisen.

- > Omaehtoinen, tässä ajassa ja muussa maailmassa kiinni oleva tamperelainen kaupunkikulttuuri on vahvistunut viime vuosina, mikä on tukenut elinkeinoelämän kehitystä ja rohkaissut investointeihin ja sijaintipäätöksiin.
- > Vesimaiseman arvostus on noussemassa osaksi elin- ja matkailuympäristöä: maailmassa ainutlaatuinen järvenrantakaupunki, järvikeskus ja järvimatkailun uudet tuotteet.
- > Vuoden 2018 elinvoimalaskennan tuloksissa Tampere todettiin Suomen ravintolapääkaupungiksi ja Tampere on julistautunut 2018 myös Suomen saunapääkaupungiksi.
- > Päätös hakea Euroopan kulttuuripääkaupungiksi 2026 on antanut pontta keskustan matkailuympäristön kehittämiseksi jo 2017–2018.

4.4 YHTEISÖLLISYYS KAUPUNKIKEHITTÄMISESSÄ

Aiemmassa kaupunkistrategiassa korostui yhteisöllisyyden teema. Tämän toteumista Keskustahanke / Viiden tähden keskustan kehitysohjelma on edistänyt seuraavasti:

Keskustan strategisen osayleiskaavan vuoropuhelumenetelmät 2011–2016

- > Osayleiskaavan ja kehittämisohjelman valmistelu toisiaan tukevinä, vuoropuhelua edistävinä, keskustan yhteisöllisyyttä korostavina prosesseina.
- > Monipuoliset vuoropuhelumenetelmät hyödyttäneet myös Viiden tähden keskustan kehittämisohjelmaa.

Tulli Team, 2013–

- > Toiminta alkoi 2013 lopulla liittyen visiotyöhön ja Tulli+ -yleissuunnitelmaan.
- > Jäseninä on kaupungin lisäksi yrityksiä, kiinteistöjen omistajia, alueen toimijoita.
- > Toiminnan kustannukset jaetaan toimijoiden kesken.

Tammela 2.0 yhteistyöryhmä, 2015–

- > Aikaisemman Tammelan seurantaryhmän toiminnan jatkaminen
- > Avoin kaikille kaupunginosan kehittämisestä kiinnostuneille yhteisöille
- > Tiedon jakaminen, kannanotot, aloitteet, vapaaehtoisuus, kaupungin rahoitus
- > Tammelan kaupunkisuunnittelukahviloiden (10/2015, 2/2017)
- > Taloyhtiöiltoja (3 kpl 2016, 1 kpl 2017).

- > Opintomatkoja (2016 Lahti, 2017 Seinäjoki)
- > Opastettuja ja ideoivia kävelykierroksia 2016, 2017
- > Tammelan korttelijuhlia tukevaa toimintaa 2016, 2017
- > Suunnitteluhankkeisiin osallistumista, mm. Tammelan liikenneverkkoselvitys
- > Kaupungin toteuttamia aloitteita: P-Peltokatu 2017, Tammelantorin lava 2018.

Amurin yhteistyöryhmä, 2018–

- > Perustettu samaan tarkoitukseen kuin Tammelan yhteistyöryhmä, taustana Amurin yleissuunnitelma.
- > Aloittaa toimintansa 2018.
- > Sisällöt ja toimintatapa tarkentuvat myöhemmin.

Keskustan alueverkosto, 2018–

- > Perustettu yhteistyöelimeksi saman tapaan kuin keskustan ulkopuolisilla alueilla.
- > Toiminta-alue Viiden tähden keskustaa laajempi.

Yleis- ja korttelisuunnitelmien yhteisölliset työtävät

- > Keskustan yleis- ja korttelisuunnitelmien yhteydessä uudenlaisia yhdessä tekemistä korostavia työtapoja.
- > Suunnitteluprosessit perustuvat avoimeen keskusteluun, rohkeaan ideointiin ja vapaaehtoiseen yhteistyöhön yksityisten kiinteistönomistajien, muiden toimijoiden ja kaupungin kesken.
- > Kokemukset ja tulokset ovat olleet pääsääntöisesti hyviä.

Yliopistoyhteistyö

Tampereen yliopiston, Tampereen teknillisen yliopiston ja muiden oppilaitosten tutkimus-, kehittämis- ja suunnitteluhankkeita sekä opiskelija- ja opinnäytetöitä aika ajoin. Esimerkkejä:

- > SASUI -tutkimus- ja kehittämishanke. Tampereen yliopisto ja teknillinen yliopisto, rahoitus TEKES, Tammelassa haastattelututkimuksia, täydennysrakentamisen suunnitelmia, Kontti keskellä kylää -tapahtuma 2014.
- > TTY:n ja Aalto-yliopiston diplomityöt: Tammelantori 2015, Keskustori 2017, Ratinan suvanto 2017, Naistenlahti 2017, Kaupin kansanpuisto 2018, Viinikanoja 2018.
- > TTY:n ja Aalto-yliopiston harjoitustyöt: Särkänniemen rantareitti 2014–2015, Keskustorin maisema-arkkitehtuuri 2016, Amurin korjaus- ja täydennysrakentaminen 2018.

- > Opiskelijakilpailut: Liikennehaaste 72h 2016, Molinin tontin opiskelijakilpailu 2013–2014, Järviluontokeskus 2017, Amurin opiskelijakilpailu 2018.

4.5 VIESTINNÄN JA VUOROPUHELUN AINEISTOT

<https://www.tampere.fi/keskustahanke>

Painetut ja sähköiset julkaisut

- > Keskustan kehittämisohjelman julkaisut suomeksi 2011, 2013, 2015, 2017, 2018
- > Five-star City Centre -kehittämisohjelma englanniksi 2013, 2015
- > Viiden tähden keskusta 2030 -tiivistelmäesite suomeksi 2015
- > Five-star City Centre 2030 -tiivistelmäesite englanniksi 2015
- > Femstjärnigt Centrum 2030 -tiivistelmäesite ruotsiksi 2016
- > Rakennetaan yhdessä -esite suomeksi ja englanniksi 2015
- > Keskustan kärkihankkeet -esite 2016
- > Infokortit 2017.

Viiden tähden keskustan 2030 video

- > Videot ja niiden päivitykset suomeksi ja englanniksi 2016, 2017, 2018
- > Lenni-Kalle Taipaleen säveltämä musiikki 2017.

Näyttelyt ja tilaisuudet Galleria Nottbeckissa ja muualla

- > Kaupunki raiteilla -näyttely, 2016, 2017
- > Tampereen 3D-gallerian virtuaaliluola, 2017 alkaen
- > Keskustan pienoismalli 3D-tulosteena mittakaavassa 1:1 000, vaihteittain 2018, päivittyvä
- > Liikuteltavat roll-upit, esitelineet, näyttelyseinäkkeet ja videopylonit, 2015–2018
- > Keskustan kaupunkisuunnittelukahvila, 2016, 2018
- > Fiksu assa, valtakunnallinen tapahtuma, 2018.

4.6 PALKINNOT

Suomen paras kaupunkikeskusta 2016

- > Elävät Kaupunkikeskustat ry:n palkinto Tampere Tunnetuksi ry:lle ja Tampereen kaupungille.

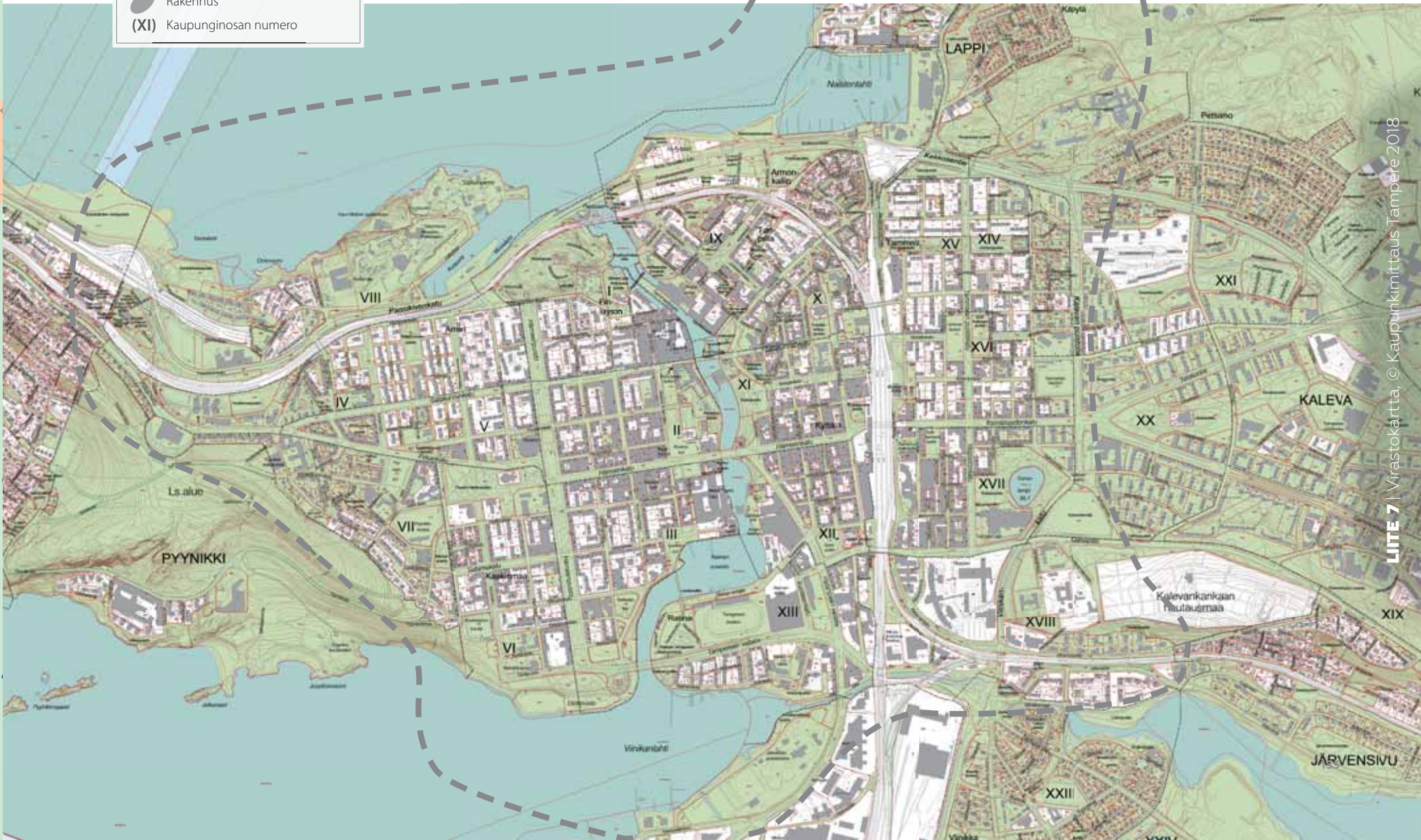

Näsijärvi

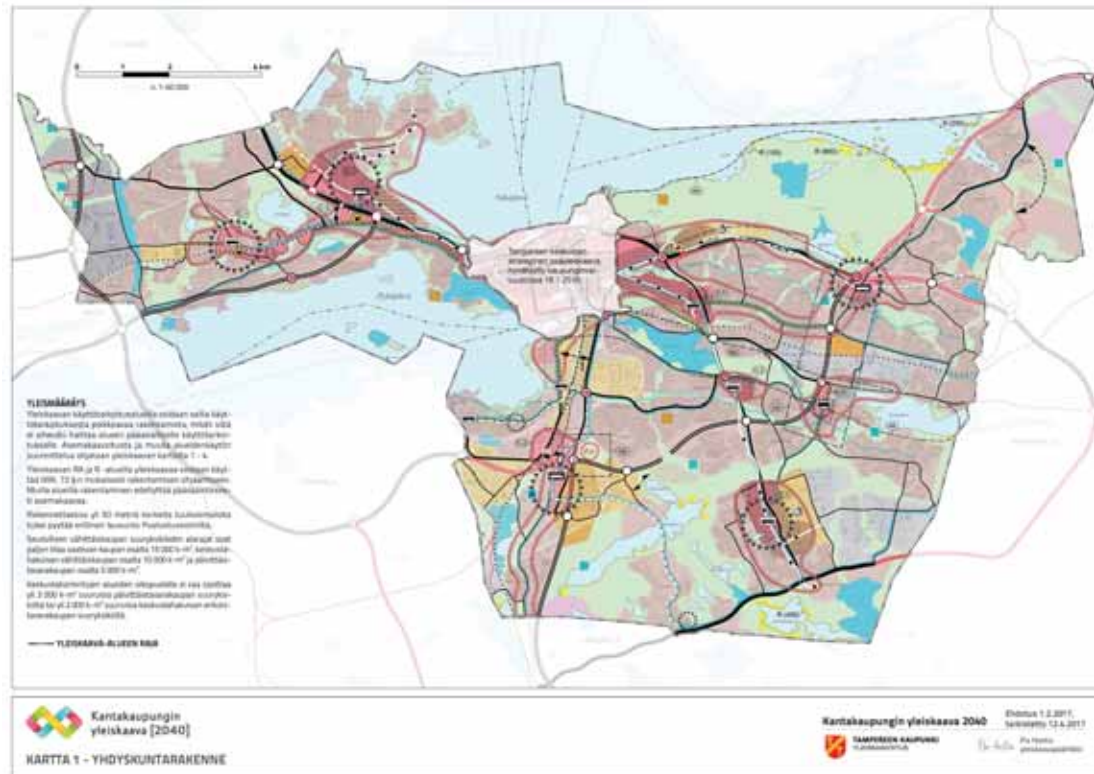
Pyhäjärvi

- Kaupungin omistama maa-alue
- Muiden omistama maa-alue
- Vesialue
- Rakennus
- (XI)** Kaupunginosan numero

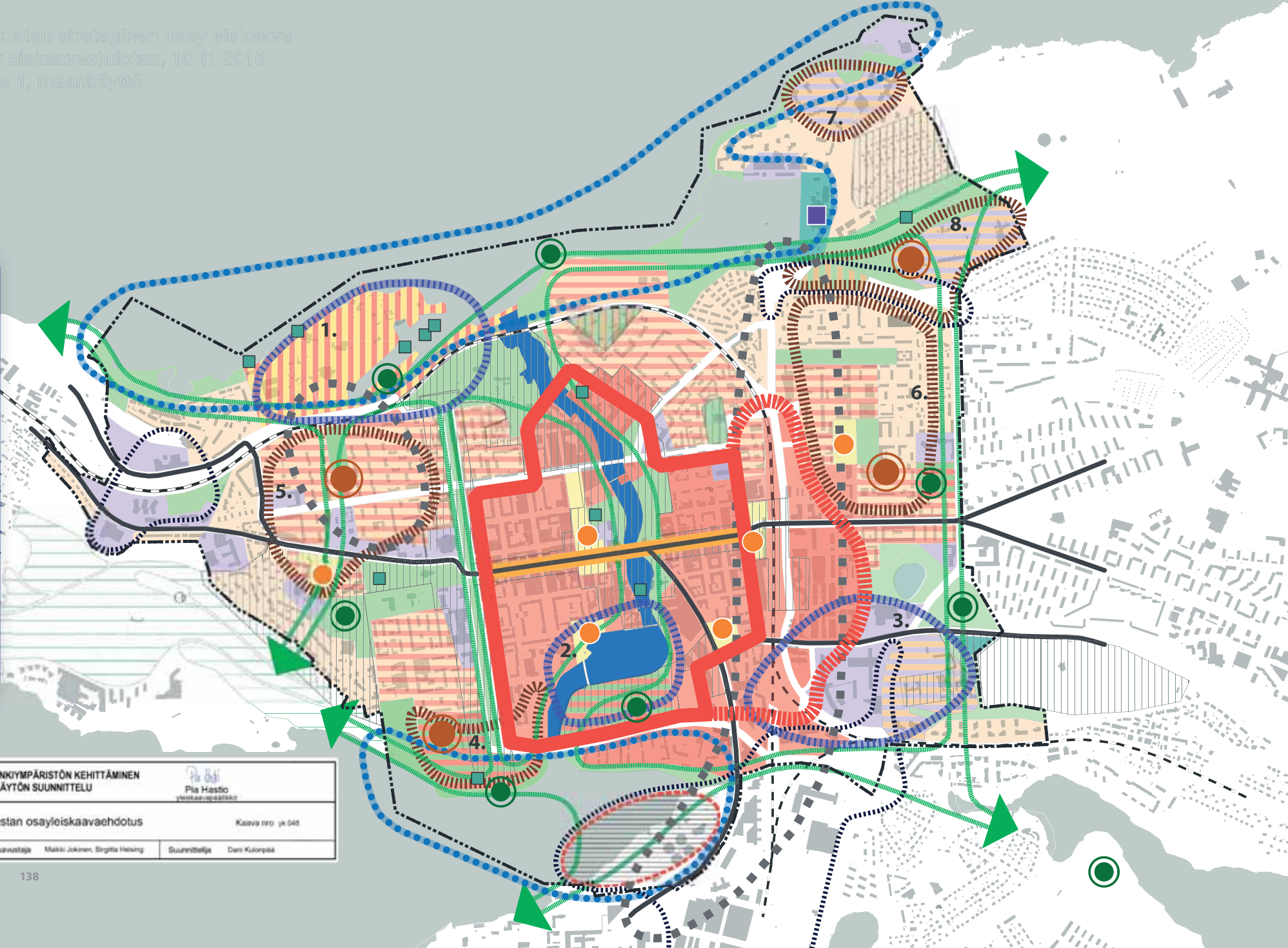
KANTAKAUPUNGIN YLEISKAAVA 2040

Kaupunginvaltuusto hyväksyi yksimielisesti 15.5.2017 Tampereen kantakaupungin yleiskaavan 2040. Yleiskaavasta on valitettu Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen ja asian käsittely on kesken. Yleiskaavan keskeinen tavoite on ohjata suurin osa tavoitellusta asukasmäärän kasvusta (n. 60 000) hallitusti jo kertaalleen kaavoitettuun ja rakennettuun kaupunkiin. Tamperetta kehitetään yleiskaavan pohjalta tasapuolisesti siten, että kaupunkirakenne ydinkeskustan länsi- ja itäpuolilla tasapainottuu. Kasvu on ohjattu keskustojen ja joukkoliikennealueiden muodostamaan verkottuvaan rakenteeseen,

mikä parantaa palvelujen saavutettavuutta ja edistää toiminnallista monipuolistumista.

Kaikki yleiskaavan neljä kaavakarttaa ovat katsottavissa Tampereen kaupungin nettisivuilla osoitteessa:

<https://www.tampere.fi/asuminen-ja-ymparisto/kaavoitus/yleiskaavoitus/kantakaupungin-yleiskaava-2040.html>

KAUPUNKIYMPÄRISTÖN KEHITTÄMINEN MAANKÄYTÖN SUUNNITTELU		 Pia Hastio Yhteisöarhitekteja
Keskustan osayleiskaavaehdotus		Kaava nro. JK 048
Kaavoitusvastuu	Matti Jokinen, Birgitta Heisang	Suunnittelija Davi Kuorppa

Keskustan strateginen osayleiskaava

Osayleiskaavaehdotus 10.11.2015

Maankäytön kaavamerkinnät ja määräykset

MAANKÄYTÖN KEHITTÄMISEN TAVOITTEITA KOSKEVAT MERKINNÄT JA MÄÄRÄYKSET

LIIKE-ELÄMÄ, TYÖ JA ASIOINTI

YDINKESKUSTAN KEHITTÄMISVYÖHYKE
 Alueella tulee parantaa ydinkeskustamaisen elinkeinotoiminnan edellytyksiä, saavutettavuutta ja kävelyalueen elävyyttä. Alueella on tarjottava mahdollisuuksia ennakoimattomaan kohtaan- ja tapahtumien järjestämiseen. Tontteja kehitetään koko korttelia koskevien suunnitelmien avulla. Suunnitelmien tulee edistää monipuolisen liikkeiden tarjontaa lisäraikentamisen ja sisäpihojen kehittämisen avulla. Toteutuksen tulee tukea kivijalkakauppaa ja sen toimintamahdollisuuksia varamalla katuihin ja muihin yleisiin alueisiin rajautuvien rakennusten ensimmäiset kerrokset liike- ja palvelukäyttöön. Sisäpihojen liikekäytön lisääminen on sovitettava yhteen asumisen kanssa. Suunnitelmien yhteydessä on tutkittava asumisen lisäämistä ja toteutettava asumisen vaatimat ulko-oleskelutilat. Täydennysrakentamisen yhteydessä on lisättävä julkiseen oleskeluun soveltuvia tiloja ja kaupunkivihreää. Erillisissä tonttipihoja on yhdistettävä ja korttelien läpi kulkevia jalankulkuyhteyksiä on avattava mahdollisuuksien mukaan. Suunnitelmissa tulee esittää kortteihin kytkytymisen ympäröivään jalankulkuverkko. Sisäpihat tulee osoittaa ensisijaisesti muuhun käyttöön kuin pysäköintiin ja alueen autopsäköinti tulee toteuttaa ensisijaisesti rakenteellisesti tai keskitettyinä pysäköintilaitoksissa.

YDINKESKUSTAN LAAJENTUMISVYÖHYKE
 Kansainvälistä, valtakunnallista ja alueellista saavutettavuutta hyödyntävä voimakas uudistamisen alue. Keskeisenä osana alueen eläytymisen ja Asemakeskuksen kehittäminen. Alueella sallitaan monipuolisen työn, kaupan, palveluiden, vapaa-ajan ja asumisen toimintatilan. Alueen elävyyttä on vahvistettava luomalla alueelle uusia, laadukkaita julkisia tiloja, kehittämällä olevien torien ja aukoiden laatua ja viihtyisyyttä sekä varamalla maantasossa katutlaan ja/tai julkiseen alueeseen liittyvät tilat aktiiviseen käyttöön kuten liike- ja palvelutiloiksi. Alueen suunnittelussa ja rakentamisessa on huomioitava ympäristön toimintojen välinen kytkytymisen toisiinsa ja niiden sujuva saavutettavuus. Radan esteivaikutusta on vähennettävä luomalla uusia radan ylittäviä ja/tai allittavia yhteyksiä, jotka liittyvät luontevasti olovaan kaupunkirakenteeseen ja liikkumisen reitteihin. Alueen yhteyksiä yliopistolle, Tammelaan ja Kalevan suuntaan on kehitettävä.

HÄMEENKATU
 Hämeenkatu on kaupungin merkittävin katutla, jota on kehitettävä aktiivisena, monipuolisena, viihtyisänä ja laadukkaana ympäristönä turvaamalla kulttuurihistorialliset arvot ja liike-elämän toimintaedellytykset.

KAUPUNKIYMPÄRISTÖN KEHITTÄMISVYÖHYKE
 Alueen maankäytön ja toimintojen kehittäminen sekä asemakaavoituksen tulee perustua yleispiirteiseen maankäytön, liikenteen, viherympäristön ja toimintojen kokonaistarkasteluun. Kytkytymisen muihin keskusten alueisiin on varmistettava.

1. SÄRKÄNNIEMEN, ONKINIEMEN JA MUSTANLAHDEN ALUE
 Alueen ympäristön laatuun, toiminnallisuuden parantamiseen ja saavutettavuuteen keskustasta tulee kiinnittää huomiota. Alueella sallitaan täydennysrakentaminen. Särkänniemen ja matkailuun liittyviä toimintoja on sijoitettava Mustanlahden alueelle siten, että alueesta tulee nykyistä kiinteämpi osa keskustaa. Alueiden välistä kytkytymistä ja liikkumisen sujuvuutta tulee parantaa. Kävelyn ja pyöräilyn asemaa tulee parantaa ja ympäristön häiritsejät tulee poistaa. Mustanlahden sataman toimintaa ei saa estää eikä haitata.

2. RATINAN SUVANNON ALUE
 Alueesta tulee kehittää veden läheisyyttä hyödyntävä korkealaatuinen ja monipuolinen osa keskustaa siten, että suvannon rantojen käyttö lisääntyy. Alueen tereja ja aukioita on kehitettävä viihtyisinä ja laadukkaina julkisina kaupunkitiloina. Alueella sallitaan täydennysrakentaminen. Alueella on toimiva satama eikä sen toimintaa saa estää eikä haitata.

3. OPETUKSEN, TUTKIMUKSEN JA KULTTUURIN SEKÄ NIITÄ HYÖDYNTÄVÄN LIIKETOIMINNAN KAMPUSALUE
 Alueelle sallitaan myös muut toiminnat, kuten asumisen ja palvelut. Asemakaavoituksen ja muun suunnittelun yhteydessä tulee parantaa alueen sisäistä kytkytymistä sekä kytkytymistä ympäröiväin alueisiin.

ASUMINEN

ASUNTOVALTAISEN TÄYDENNYSRAKENTAMISEN VYÖHYKE
 4. Eteläpuisto. Alueen maankäytön ratkaisujen pohjana tulee olla yleispiirteinen kokonaistarkastelu. Alueella on erityistä viherympäristöön ja virkistykseen liittyviä arvoja. Alue tulee suunnitella siten, että rannoille syntyy koko keskustaa palvelevia monipuolisia virkistytymiseen soveltuvia alueita, toimintoja ja reittejä.

5. Amuri. Alueen täydennysrakentamisen ja asemakaavoituksen pohjana tulee olla yleispiirteinen kokonaistarkastelu. Pyyntikortin ja sen ympäristön muodostamaa kokonaisuutta on kehitettävä viihtyisänä ja laadukkaana julkisena tilana.

6. Tammela. Alueen täydennysrakentamisen ja asemakaavoituksen pohjana on yleissuunnitelma. Alueen tereja ja aukioita on kehitettävä viihtyisinä ja laadukkaina julkisina tiloina. Virkistytymistä Tammelasta ja ydinkeskustasta Kauppiin on kehitettävä.

7. Koukkuniemi. Alueella lisätään asumista muillekin kuin erityisryhmille. Alueella on erityistä viherympäristöön ja virkistykseen liittyviä arvoja. Aluekokonaisuus tulee suunnitella siten, että syntyy koko keskustaa palvelevia monipuolisia virkistytymiseen soveltuvia alueita ja reittejä.

8. Kaupin sairaala. Alueella lisätään asumista muillekin kuin erityisryhmille. Alueella on erityistä viherympäristöön ja virkistykseen liittyviä arvoja. Aluekokonaisuus tulee suunnitella siten, että syntyy koko keskustaa palvelevia monipuolisia virkistytymiseen soveltuvia alueita ja reittejä. Virkistytymistä Tammelasta ja ydinkeskustasta Kauppiin on kehitettävä. Alueen kehittämistä tulee huomioida samalla-alueen kaupunkikuvallisen sijainti näkymäksellään päätteenä.

KAUPUNKIRAKENTEEN TÄYDENTÄMISESTÄ JOHTUVA UUDEN TAI MERKITTÄVÄSTI KEHITETTÄVÄN JULKISEN PALVELUN TARVE. SIAINTI OHJEELLINEN.

JOUKKOLIIKENTEEN LAATUKÄYTTÄ
 Laatuikäytävän varteen sijoitetaan merkittävissä henkilöliikennettä aiheuttavaa maankäyttöä, erityisesti asumisen sijoittamista tuetaan. Hyvän joukkoliikenteen vaikutusalueella käytetään muuta kaupunkia pienempää autopaikkaveloitusta. Sujuvat yhteydet joukkoliikennepysäkkeille on huomioitava kaikissa suunnitelmissa.

VIHERVERKKO JA RANNAT

NÄSIJÄRVEN JA PYHÄJÄRVEN RANTOJEN KEHITTÄMISVYÖHYKKEET
 Rantojen kehittämisen on vahvistettava Tampereen keskustaa järvenrantakaupunkina. Rantojen maankäyttöä on kehitettävä siten, että rannoille syntyy paakäyttötarkoituksen lisäksi monipuolisia virkistyspalveluita ja -toimintoja sekä korkeatasoisia virkistytymiseen soveltuvia alueita. Reittien jatkuvuutta rantojen suuntaisesti ja rantojen saavutettavuutta osana kaupungin keskustaa on parannettava. Rantojen julkinen käyttö on turvattava. Alueilla on useita toimivia satamia ja venealkama. Niiden toimintaa tulee tukea. Tarkemmassa suunnittelussa määritellään toimintaan liittyvät rakennukset, rakennelmat, laitteet ja sallittu rakentamisen määrä.

VIHER- JA VIRKISTYSVERKON TAI LIIKUNTA-ALUEEN KEHITTÄMISEN KOHDE TAI TARVE

KEHITETTÄVÄ VIHER- JA VIRKISTYSVYÖHYKE
 Viher- ja virkistysvyöhykkeellä on kehitettävä viher- ja virkistyspalveluiden laatua ja jatkuvuutta siten, että Pyyntin, Kaupin ja lidesjärven saavutettavuus keskustasta sekä yhteydet järveltä järvelle paranevat. Vyöhykettä tulee kehittää kaupungin viihtyisyyttä- ja vetovoimatekijänä sekä tärkeänä kaupunkimaiseman osana.

TAMMERKOSKI
 Koski, sen ympäristössä oleva rakentaminen ja maisema sekä arkeologiset kohteet muodostavat kansallisesti merkittävän kulttuuriympäristökokonaisuuden ja ovat kaupungin keskeinen identiteettitekijä. Rakentamisen ja muiden toimenpiteiden on tuettava arvokkaan kulttuuriympäristön säilymistä ja kehittämistä.

KEHITETTÄVÄ TORIALUE
 Asemankuuta, Keskustoria, Laukontoria, Pyyntikorttia ja Tammelantoria on kehitettävä viihtyisinä, laadukkaina ja aktiivisina julkisina tiloina kulttuurihistorialliset arvot huomioon ottaen. Torien maantason alapuolelle voidaan sijoittaa liiketiloja ja pysäköintiä.

LUONNONSUOJELULAIN PERUSTEELLA RAUHOITETTU ALUE

MUU KEHITTÄMINEN

KORKEAAN RAKENTAMISEEN SOVELTUVA VYÖHYKE
 Korkeaan rakentamiseen yhteydessä tulee parantaa lähiympäristön laatua. Korkealla rakentamisella tarkoitetaan yli 12-kerroksista rakentamista.

VALTAKUNNALLISESTI ARVOKAS RAKENNETTU KULTTUURIYMPÄRISTÖ (RKY 2009)
 Alueella tapahtuva kehittäminen on sovitettava arvokkaan kulttuuriympäristön vaatimuksiin.

MUINAISMUISTOLAILLA RAUHOITETTU KIINTEÄ MUINAISJÄÄNNÖS
 Kohteen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen, vahingoittaminen, poistaminen ja muu siihen kajoaminen on kielletty. Kohdetta koskevista suunnitelmissa on pyydyttävä museoviranomaisen lausunto. Muinaisjäännöksen laajuus tulee selvittää museoviranomaiselta.

SELVITYSALUE
 Alueen maankäytön muutos on kytkettävä ydinkeskustan laajenemiseen ja järvenrantakaupungin kehittämiseen. Muutoksen yhteydessä on parannettava alueen kautta kulkevien virkistytymiskäytön laatua. Alueen suunnittelun käynnistymisen edellyttää maankäytön muutosta.

KAUPUNKIRAKENTEEN EPÄJATKUVUUSKOHTA, JOSSA ON ERITYISTÄ TARVETTA LIIKKUMISYMPÄRISTÖN JA KAUPUNKIKUVAN PARANTAMISELLE
 Tarkemmassa suunnittelussa on vähennettävä liikenneväylien aiheuttamaa esteivaikutusta siten, että aluerajusta ympäröivät alueet kytkytyvät toisiinsa nykyistä paremmin. Tarkemmassa suunnittelussa on tutkittava myös alueen maankäytön mahdollisuuksia siten, että kaupunkikuvaa ja -rakennetta, liikkumisympäristöä ja viheryhteyksiä voidaan parantaa.

NAISTENLAHDEN VOIMALAITOS
 Voimalaitoksen toiminnasta aiheutuvat rajoitteet ja suojaetäisyydet on huomioitava ympäristön alueiden suunnittelussa.

YLEISMÄÄRÄYKSET

Tampereen keskustaa kehitetään Pirkanmaan maakuntakeskuksena, valtakunnanosakeskuksena sekä houkuttelevana ja elinvoimaisena kaupunkiseudun ja kaupungin keskuksena. Tampereen keskustaa on kehitettävä viihtyisänä järvenrantakaupunkina. Yritysten ja kaupan toimintamahdollisuuksia on parannettava.

Kulttuuriympäristö
 Keskustan kehittäminen tukeutuu olemassa olevaan kulttuuriympäristöön ja kulttuuriarvoista vahvistetaan. Valtakunnallisesti arvokkaiden rakennettujen kulttuuriympäristöjen (RKY 2009) ja muinaisjäännösten lisäksi tarkemmassa suunnittelussa on otettava huomioon maakunnallisesti ja paikallisesti arvokkaat rakennetut kulttuuriympäristöt ja arkeologiset kulttuuriympäristökohteet. Erityistä huomiota on kiinnitettävä teollisen Tampereen kulttuuriympäristön säilymiseen ja Tampereen maisemallisien erityispiirteisiin. Vesi-alueiden muutuvan käytön yhteydessä on arvioitava vedenalaiseen kulttuuriympäristöön liittyvien selvitysten tarpeellisuus yhteistyössä museoviranomaisen kanssa.

Liikkuminen
 Keskustaa kehitetään joukkoliikennekaupungin ytimenä ja Asemakeskusta sen solmukohtana. Suunnittelussa ja rakentamisessa tulee tukea kävelykaupungin kehittämistä luomalla rakennusten maantasokerroksista kaupunkikuvallista elävää ja toteuttamalla ja toteuttamalla puoli- ja puoliyksityisiä tiitä laadukkaasti. Keskustassa on sovellettava joukkoliikennettä ja kävelykäytäviä tukevia pysäköintiperiaatteita.

Infrastruktuuri ja ympäristönsuojelu
 Järjestelyratapahasta aiheutuvat rajoitteet maankäytön kehittämiselle on otettava huomioon lähialueiden suunnittelussa erityisesti kaupunkiympäristön kehittämisyöhykkeellä 3, selvitysalueella ja ydinkeskustan laajentamisyöhykkeen eteläosassa. Alueiden tarkemmassa suunnittelussa tulee huomioida keskustaa-alueen maanalan rakentaminen. Maalämpöpöjien rakentaminen ei saa haitata tulevaa maanalaista maankäyttöä eikä infraverkkoa. Hulevesien hallinnassa tulee noudattaa Tampereen hulevesiohjelman tavoitteita. Alueiden ja liikenteen suunnittelussa tulee vähentää melutasoa viher- ja virkistysalueilla, muissa julkisissa ulkotiloissa ja asuinkortteleiden ulko-oleskelualueilla sekä edistää ilmanlaadun parantamista.

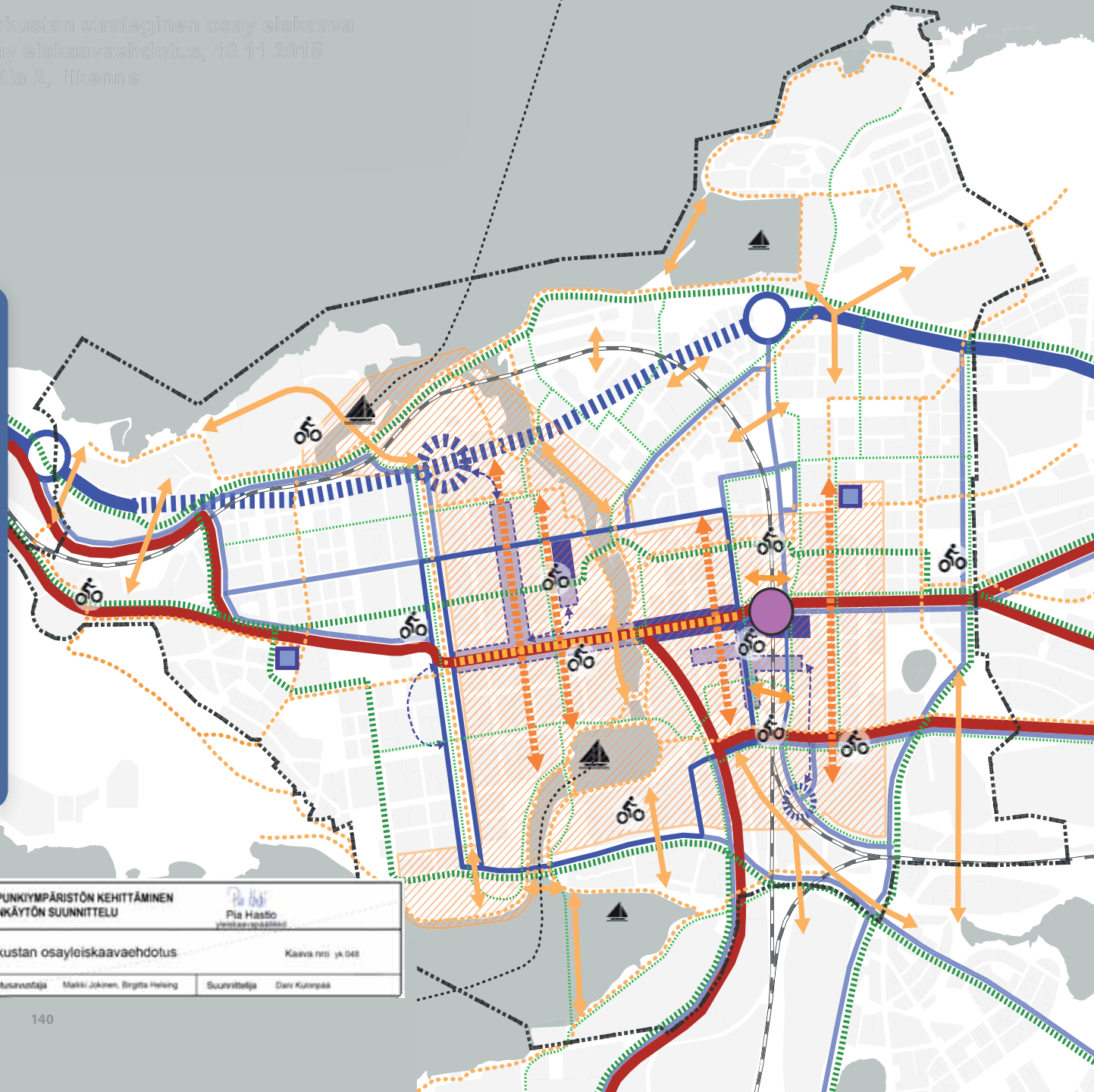
Asuminen
 Asuinkerrostalokorttelien täydennysrakentamisen yhteydessä on lisättävä ulko-oleskelutilojen viheryyttä ja vähennettävä maantasopysäköintiä. Erillisissä tonttipihoja on yhdistettävä koko korttelin kokoisiksi sisäpihoiksi mahdollisuuksien mukaan. Täydennysrakentamisella on tuettava perheiden hakeutumista keskustaan esimerkiksi parantamalla ulko-oleskelutilojen turvallisuutta ja rakentamalla lasten leikkipaikkoja laadukkaasti. Asuntoalueilla on huomioitava lähivirkistysalueiden, -palveluiden ja -reittein riittävyys sekä saavutettavuus. Asemakaavoituksen yhteydessä on arvioitava, voidaanko edellä mainittuja tavoitteita toteuttaa parhaiten korttelien laajuisen suunnitelman avulla. Suunnittelussa on kiinnitettävä erityistä huomiota rakennusten maantasokerroksen kaupunkikuvalliseen elävyyteen. Keskustaan rakennettavan uuden asutuskannan tulee olla hallintamoodioitaa ja hintatasoltaan monipuolista.

MAANKÄYTTÖ

- Keskustatoimintojen alue
- Keskustatoimintojen ja virkistykseen sekoittunut alue
- Keskustatoimintojen ja matkailupalvelujen sekoittunut alue
- Asumisen ja keskustatoimintojen sekoittunut alue
- Asuntoalue
- Asumisen ja virkistykseen sekoittunut alue
- Hallinnon, palvelujen ja asumisen sekoittunut alue
- Hallinnon ja palvelujen alue
- Tori tai aukio
- Viher- tai virkistysalue
- Erityistoimintojen alue
- Liikennealue
- Vesialue

KAUPUNKIYMPÄRISTÖN KEHITTÄMINEN MAANKÄYTÖN SUUNNITTELU		Pia Hasto Pääsuunnittelija	
Keskustan osayleiskaavaehdotus		Kaava nro yy 048	
Kaavoitusvastaja	Maikki Jokinen, Birgitta Helsing	Suunnittelija	Dani Kulonpää

KAUPUNKIYMPÄRISTÖN KEHITTÄMINEN MAANKÄYTÖN SUUNNITTELU		 Pia Hastio urbaanin suunnittelija	
Keskustan osayleiskaavaehdotus			
Kaavoitusvastuu	Matti Jokinen, Birgitta Heising	Suunnittelija	Dari Kuitonpää
Kaava nro. yk 048			

Liikenteen merkinnät ja määräykset

YLEISMÄÄRÄYS:
 Suunnittelussa ja rakentamisessa tulee parantaa kävely-yhteyksien jatkuvuutta, sujuvuutta, esteettömyyttä ja viihtyisyyttä. Suunnittelussa on edistettävä kävelyn ja pyöräilyn liikenneturvallisuutta.

- **ASEMAKESKUS**
 Asemakeskus on ihmivirtojen, joukkoliikenteen käyttäjien ja eri liikennemuotojen solmukohta. Kaikkien alueella tehtävien suunnitelmien ja toimenpiteiden on tuettava sujuvia, viihtyisiä ja esteettömiä liikenteen ja muita palveluita. Asemakeskusta kehitetään myös lentoliikenteen palveluterminaalina.
- **JOUKKOLIIKENTEEN LAATUKÄYTTÄVÄ**
 Laatuikäytävän varrella tehtävien toimenpiteiden on tuettava joukkoliikenteen käyttöä ja sujuvuutta. Jalankulku- ja pyöräily-yhteyksiä pysäkeille ja pyöräpysäköintiympäristöille on kehitettävä hyvän saavutettavuuden näkökulmasta. Joukkoliikenneväline voi olla myös raitiotie.
- **RAUTATIE**
- **KÄVELYKESKUSTANA KEHITETTÄVÄ HITAIN LIIKKUMISEN ALUE**
 Liikennemuotoja kehitettävä kävelyn ehdolla. Alueella on parannettava jalankulkijoiden olosuhteita viihtyisien, monipuolisten, laadukaiden ja esteettömien kävelyalueiden, kävelypainotteisten katujen, kävelykatujen ja -reittien avulla. Alueelta on kehitettävä keskustan liikenneverkko-suunnitelman periaatteiden mukaisesti. Maanalaisten pysäköintiverkoston toteuttamisen myötä alueen kadunvarsien autopysäköintipaikkoja vähennetään. Alueen kaupunkeihin on vahvistettava. Hitain liikumisen alueella pyöräily on ohjattava ajoradalle lukuun ottamatta pyöräilyn pääreittejä.
- **MAANALAINEN PYSÄKÖINTILAITOSVERKOSTO JA SEN LAAJENEMISALUEET**
 Pysäköintialueita kehitettävä ydinkeskustan maanalaisten huollon ja pysäköinnin yleisuunnitelman periaatteiden mukaisesti. Aluevaraukset on huomioitava suunniteltaessa maanalaista maankäyttöä ja toimintoja. Pysäköintilaitosten paikat korvaavat maantasapaikoitusta siten, että keskustan kehän sisäpuolelta olevista kadunvarsipaikoista poistetaan vähintään puolet.
- **MAANALAINEN PYSÄKÖINTILAITOS**
- **YHTEYSTARVE MAANALAISEEN PYSÄKÖINTIIN**
- **HÄMEENKATU**
 Jalankululle ja joukkoliikenteelle varattu katu, jolla pyöräily on mahdollista. Katutilaa on kehitettävä siten, että jalankulun asema paranee.
- **URBAANI JALANKULUKUUKSELI**
 Jalankulun olosuhteita on parannettava viihtyisien kävelyalueiden, kävelykatujen ja kävelypainotteisten katujen avulla. Jalankulkuakselin varrella olevan maankäytön ja toimintojen on tuettava akselin elävyyttä ja aktiivisuutta. Jalankulkuakselin toteutuksen tulee edistää kivikkokauppaa ja sen toimintamahdollisuuksia.
- **TÄRKEÄ JALANKULUN REITTI**
 Reitit laatu- ja jatkuvuutta on parannettava.
- **JALANKULUN YHTEYSTARVE**
 Yhteyden toteuttamisedellytykset on tutkittava tarkemmassa suunnittelussa. Liikenneväylien ja vesistöjen kävelyä aiheuttamasta esteväikutuksesta on vähennettävä mahdollisuuksien mukaan.
- **VALTAKUNNALLINEN MOOTTORIAONEUVOLIIKENTEEN PÄÄVÄYLÄ (VT12) JA PÄÄVÄYLÄN MAANALAINEN OSUUS (RANTAVÄYLÄN TUNNELI)**
- **ERITASOLITTYMÄ**
- **MAANALAINEN ERITASOLITTYMÄ**
 Eritasolittymä voidaan toteuttaa yhteydet maanalaisten pysäköintiverkoston ja katuverkkoon.
- **KESKUSTAN KEHÄ**
 Kehän liikenteellinen toimivuus on turvattava kaikessa suunnittelussa ja rakentamisessa. Yhteydet maanalaisten pysäköintiin rakennetaan kehän yhteyteen tai sen välittömään läheisyyteen.
- **KESKUSTAN PÄÄKATU**
 Työ- ja asiointiliikenteen pääyhteys, jota koskeissa suunnitelmissa on huomioitava keskustan kehän sujuva saavutettavuus.
- **SEUDULLINEN PYÖRÄILYN PÄÄREITTI**
 Pääreitit laatu- ja jatkuvuutta on parannettava erottamalla jalankulku ja pyöräily omille väylille. Liittymissä on parannettava turvallisuutta ja sujuvuutta.
- **KESKUSTAN PYÖRÄILYN PÄÄREITTI**
 Pääreitit laatu- ja jatkuvuutta on parannettava erottamalla jalankulku ja pyöräily pääsääntöisesti omille väylille. Liittymissä on parannettava turvallisuutta ja sujuvuutta.
- **KESKITETTY PYÖRÄPYSÄKÖINTI**
 Pysäköinti sijoitetaan ensisijaisesti sisätilaan tai katoksen alle.
- **SATAMA / VENESATAMA**
 Vesiliikenteen häiriötön toiminta on otettava huomioon suunniteltaessa lähiympäristön maankäyttöä sekä uusia kävelyn ja pyöräilyn yhteyksiä.
- **MATKUSTAJALIIKENTEEN LAIVAREITTI**

LIITE 11 LÄHTEITÄ

Tampereen keskustan kehittämisohjelman taustalla on suuri joukko tausta-aineistoja, joista osa on jatkuvasti päivittyviä. Keskustan kehittämisohjelman ja sen linjaaman strategisen kaupunkisuunnittelun kannalta näistä tärkeimpiä ovat:

Tampereen kaupunki (www.tampere.fi ja kartat.tampere.fi)

Kaupungin strategiat ja ohjelmat

Voimassa ja vireillä olevat yleiskaavat ja osayleiskaavat

Voimassa ja vireillä olevat asemakaavat

Voimassa ja vireillä olevat katujen ja yleisten alueiden suunnitelmat

Tekeillä ja suunnitteilla olevat liikennehankkeet

Tekeillä ja suunnitteilla olevat infrastruktuurihankkeet

Suunnittelukilpailut ja niiden tulokset

Tekeillä ja suunnitteilla olevat palvelukonseptit ja muut kehittämisohjelmat

Tilasto- ja paikkatietoaineistot

Kartat

Tampereen kaupunkiseudun kuntayhtymä (www.tampereenseutu.fi)

Tampereen kaupunkiseudun rakennesuunnitelma 2040

Tampereen kaupunkiseudun kuntien ja valtion välinen MAL-aiesopimus 2013–2015
(Maankäyttö, asuminen ja liikenne)

Pirkanmaan liitto (www.pirkanmaa.fi)

Pirkanmaan maakuntastrategia

Pirkanmaan maakuntakaavat

Suomen kasvukäytävä (www.suomenkasvukaytava.fi)

Yhteistyöverkosto Helsinki–Hämeenlinna–Tampere -vyöhykkeellä

Suomen valtio (www.ymparisto.fi)

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (VAT).

LIITE 12 VALMISTELUVAIHEET

KEHITTÄMISOHJELMAN VERSIOT

Viiden tähden keskusta. Tampereen keskustan kehittämisohjelma.
Kaupunginhallituksen hyväksymät versiot:
Kaupunginhallitus 12.12.2011
Kaupunginhallitus 6.5.2013
Kaupunginhallitus 2.11.2015
Kaupunginhallitus 18.4.2017
Kaupunginhallitus 14.5.2018.

KEHITTÄMISOHJELMAN VASTUU 2018

Tampereen kaupunki
Elinkeinot ja kilpailukyky -palvelualue
Kehitysohjelmat / Viiden tähden keskusta.

<https://www.tampere.fi/keskustahanke>.

KEHITTÄMISOHJELMAN PÄIVITYKSEN VAIHEITA JA AIKATAULU 2018

3–4/2018 päivitystyön valmistelu, kirjoitus- ja kuvitustyöt
4–5/2018 johtoryhmäkäsittelyt
3/2018 keskustan seurantajärjestelmän julkaiseminen www-sivulla
3–5/2018 Tampereen keskustan elinvoimaluvun päivitykset
5/2018 kaupunginhallitus, hyväksyminen 14.5.2018
5–6/2018 julkaisun viimeistely
6–8/2018 esittely- ja markkinointiaineistot
8–12/2018 keskustan kaupunkisuunnittelukahvilat, yrittäjien aamukahvit, muut esittelytilaisuuden yleisölle ja sidosryhmille

KEHITTÄMISOHJELMAN TYÖRYHMÄ 2018

Kehittämishojelman päivityksen toteutus

Tampereen kaupunki / Kehitysohjelmat / Viiden tähden keskusta

Tero Tenhunen, hankejohtaja / kaupungin johdon, strategioiden ja päätösvalmistelun yhteyshenkilö

Minna Seppänen, hankekehityspäällikkö / sisältö- ja koordinaatiovastaava

Tarja Kaasalainen, projektisihteeri / työryhmän sihteeri, julkaisuvastaava

Tampereen keskusta vuonna 2030

Kehittämishojelman kokonaisuus, päivityksen strategiset muutokset, kaupunkiympäristö, maankäyttö, kaupungin maapolitiikka ja kiinteistöt

Tero Tenhunen, hankejohtaja / EKI, Kehitysohjelmat, Viiden tähden keskusta

Minna Seppänen, hankekehityspäällikkö, EKI / Kehitysohjelmat / Viiden tähden keskusta

Taru Hurme, suunnittelujohtaja / KAPA, Kaupunkiympäristön suunnittelu

Heli Toukoniemi, tonttipäällikkö / EKI, Kiinteistöt, tilat ja asuntopolitiikka

Hanna Montonen, yhdyskuntasuunnittelupäällikkö / KAPA, Kaupunkiympäristön suunnittelu, Asemakaavoitus

Pia Hastio, yleiskaavapäällikkö / KAPA, Kaupunkiympäristön suunnittelu, Yleiskaavoitus

Dani Kulonpää, kaavoitusarkkitehti / KAPA, Kaupunkiympäristön suunnittelu, Yleiskaavoitus

Veikko Vänskä, hankepäällikkö / KAPA, Kaupunkiympäristön suunnittelu, asemakaavoitus

Sakari Leinonen, hankepäällikkö / KAPA, Kaupunkiympäristön suunnittelu, asemakaavoitus

Keskustan kehittämishojelman strategiaperusta

Matias Ansaharju, kehittämispäällikkö / KAPA, Esikunta

Nina Mustikkamäki, strategiacontroller / Konserninohjausyksiköt, Strategia ja kehittäminen, Strategia

Kari Kankaala, kehitysjohtaja / EKI, Kehitysohjelmat, Smart City

Eeva Palmolahti, suunnittelija / KAPA, Kestävä kaupunki, Kestävä yhdyskunta

Antti Leskinen, Kuntademokratian kehittämispäällikkö, Konserninohjausyksiköt/Kehittäminen

Ulla Tiilikainen, erikoissuunnittelija / KAPA, Kaupunkiympäristön suunnittelu

Jouni Perttula, riskienhallinta- ja turvallisuuspäällikkö / Konserninohjausyksiköt,

Strategia ja kehittäminen, Riskienhallinta

Toimenpidkokonaisuus 3.1. Liikenne ja liikkuminen

Ari Vandell, suunnittelupäällikkö / KAPA, Kaupunkiympäristön suunnittelu,

Liikennejärjestelmän suunnittelu

Timo Seimelä, liikenneinsinööri / KAPA, Kaupunkiympäristön suunnittelu,

Liikennejärjestelmän suunnittelu

Katja Seimelä, liikenneinsinööri / KAPA, Kaupunkiympäristön suunnittelu,

Liikennejärjestelmän suunnittelu

Ville-Mikael Tuominen, projektijohtaja / KAPA, Raitiotien kehitysohjelma

Mika Periviita, joukkoliikennejohtaja / KAPA, Joukkoliikenne

Juha-Pekka Häyrynen / KAPA, Joukkoliikenne, Joukkoliikenteen suunnittelu

Toimenpidkokonaisuus 3.2. Rakentaminen ja arkkitehtuuri

Elina Karppinen, asemakaavapäällikkö / KAPA, Kaupunkiympäristön suunnittelu, Asemakaavoitus

Iina Laakkonen, projektiarkkitehti / KAPA, Kaupunkiympäristön suunnittelu, Asemakaavoitus

Milko Tietäväinen, rakennuttamisjohtaja / KAPA, Kaupunkiympäristön rakennuttaminen ja ylläpito

Raija Tevaniemi, rakennuttajainsinööri / KAPA, Kaupunkiympäristön rakennuttaminen

ja ylläpito, Rakennuttaminen

Markku Ahonen, hankekehityspäällikkö / KAPA, Kaupunkiympäristön rakennuttaminen

ja ylläpito, Rakennuttaminen

Juha Kaivonen, hankekehityspäällikkö / EKI, Kehitysohjelmat, Viiden tähden keskusta

Toimenpidkokonaisuus 3.3. Urbanit ulkotilat ja kaupunkivihreä

Timo Koski, kaupunginpuutarhuri / KAPA, Kaupunkiympäristön suunnittelu, Viheralueet ja hulevedet

Mirjam Larinkari, johtava suunnittelupäällikkö / KAPA, Kaupunkiympäristön suunnittelu, Viheralueet ja hulevedet

Toimenpidkokonaisuus 3.4. Kaupunkikulttuuri, tapahtumat ja matkailu

Markus Joonas, projektipäällikkö / EKI, Kehitysohjelmat, Viiden tähden keskusta

Perttu Pesä, tapahtumajohtaja / Visit Tampere Oy

Heidi Korkeamäki, specialist / Visit Tampere Oy

Sari Mäkelä, specialist / Visit Tampere Oy

Pirjo Puukka, specialist / Visit Tampere Oy

Lauri Savisaari, kulttuuri- ja vapaa-aikajohtaja / HYPA, Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut

Riikka Töytäri, toiminnanjohtaja / Tampere Tunnetuksi ry

Matti Joki, satamapäällikkö / KAPA, Kaupunkiympäristön rakennuttaminen ja ylläpito, Rakennuttaminen

Simo Karttunen, tekninen suunnittelija / KAPA, Kaupunkiympäristön rakennuttaminen ja ylläpito, Rakennuttaminen

Toimenpidekokonaisuus 3.5. Asuminen ja elämäntapa

Auli Heinävä, asuntojohtaja / EKI, Kiinteistöt, tilat ja asuntopolitiikka, Asumisen kehittäminen ja palvelutilaverkot

Kaisu Kammonen, erityisasiantuntija/ EKI, Kiinteistöt, tilat ja asuntopolitiikka, Asumisen kehittäminen ja palvelutilaverkot

Monika Sola, Kehittämiskoordinaattori / HYPA, Palvelualueen esikunta, Hyvinvointi / Palveluverkon kehittäminen

Toimenpidekokonaisuus 3.6. Elinkeinot ja osaaminen

Tuija Telèn, yhteysjohtaja / EKI, Yritys- ja yhteiskuntasuhteet

Timo Antikainen, elinkeinojohtaja / EKI, Yritys- ja yhteiskuntasuhteet, Elinkeinoyksikkö

Iina Ojala, markkinointipäällikkö / EKI, Yritys- ja yhteiskuntasuhteet, Suhdetoiminta ja kaupunkimarkkinointi

Kehittämishankkeet 2018-2023/2030

Pekka Ranta, talous- ja hankintavastaava / EKI, Kehitysohjelmat, Viiden tähden keskusta

Antti Saari, projektisihteeri / EKI, Kehitysohjelmat, Viiden tähden keskusta

Seuranta 2018

Jouko Järnefelt, analytiikko / Konsernipalveluyksikkö, Koppari, Tietojohtamispalvelut

Katja Juntikka, analytiikko / Konsernipalveluyksikkö, Koppari, Tietojohtamispalvelut

Kaupunkimalli ja 3D-kehittäminen

Rodrigo Coloma, suunnittelija / KAPA, Kaupunkiympäristön suunnittelu, Viheralueet ja hulevedet

LIITE 13 YHTEYSTIETOJA

TAMPEREEN KAUPUNKI ELINVOIMAN JA KILPAILUKYVYN PALVELUALUE KEHITYSOHJELMAT, VIIDEN TÄHDEN KESKUSTA

Yhteystietoja:

Hankejohtaja Tero Tenhunen | puh. 050 540 2860
Hankekehityspäällikkö Minna Seppänen | puh. 040 150 9857
Hankepäällikkö Veikko Vänskä | puh. 040 594 0923, 9/2018 saakka
Hankepäällikkö Sakari Leinonen | puh. 040 701 5792
Hankekehityspäällikkö Juha Kaivonen | puh. 040 680 0179
Hankekehityspäällikkö Markku Ahonen | puh. 040 806 4369
Projektipäällikkö Markus Joonas | puh. 050 345 0705
Rakennuttajainsinööri Raija Tevaniemi | puh. 050 523 2052
Talous- ja hankintavastaava Pekka Ranta | puh. 050 564 6637
Projektsihteeri Antti Saari | puh. 040 806 2548
Projektsihteeri Tarja Kaasalainen | puh. 040 801 6590.

Lisätietoja:

www.tampere.fi/keskustahanke

Julkaisu: Tampereen kaupunki / Kehitysohjelmat, Viiden tähden keskusta
Taitto: Tampereen kaupunki
Oikoluku: Translatinki Oy
Painopaikka: Grano 21.6.2018

www.tampere.fi/keskustahanke

